MICA PUBLICITATE

TUDOR MUȘATESCU

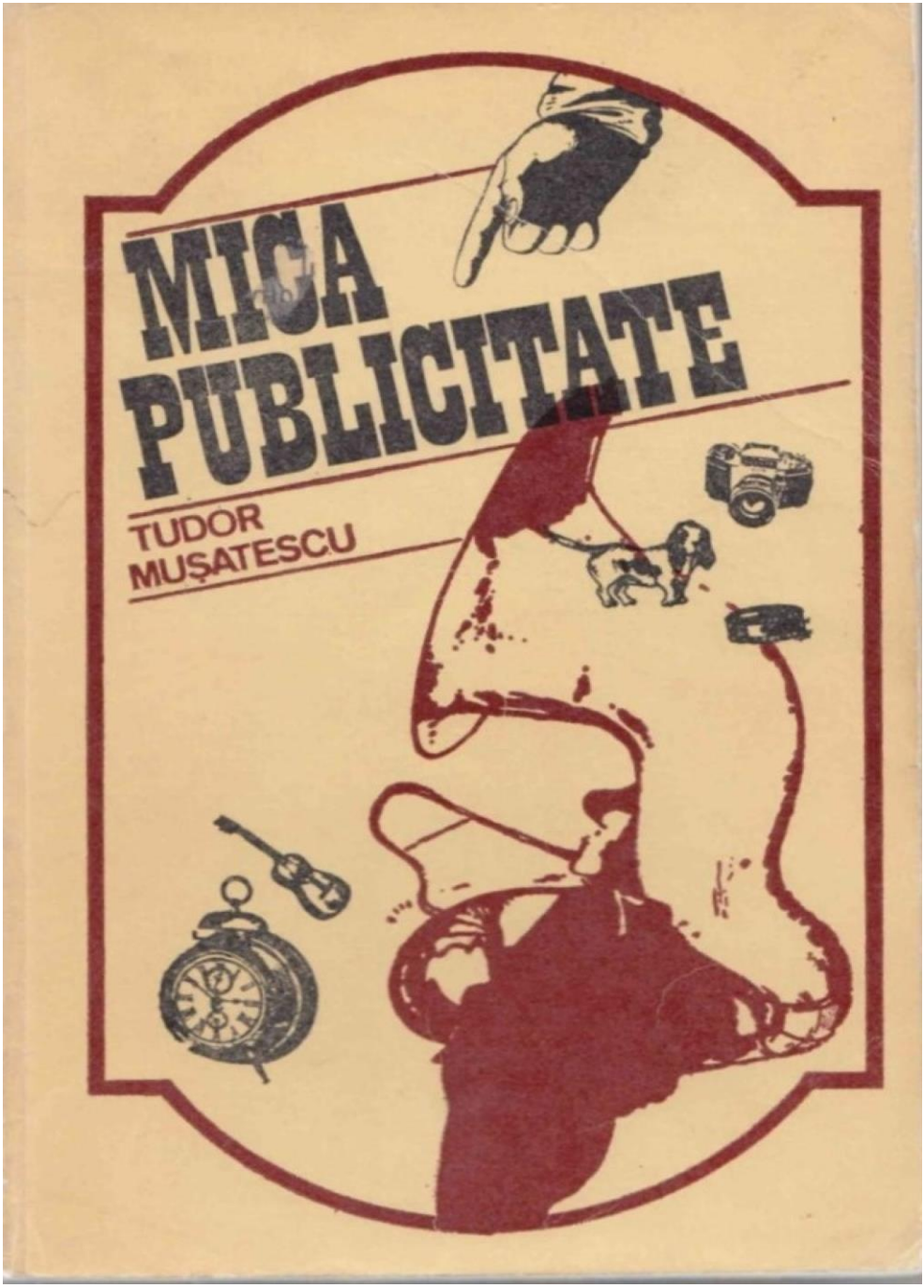

TUDOR MUȘATESCU
MICA PUBLICITATE - ROMAN

PARTEA I

I. STATUIA LIBERTĂŢII

Caliopi Zaharescu a rămas văduvă, Marţi, la patru după masă. De altminteri, încă de Luni seara, Titică înţelesese că „se duce".

Pe deoparte, privirile filosofice ale doctorului Pruncu și pe de altă parte, lacrimile lui Caliopi șterse în fugă, în antreu, cu mâneca largă a ca potului, îl făcuseră să-și dea seama că ceasul de pe urmă se apropie „în pas gimnastic" și că – prin urmare — el, Locotenentul Colonel Intendent Zaharescu Dumitru nu va mai fi, în curând, nici Locotenent-Colonel, nici bărbatul lui Caliopi (născută Drăgănescu), nici proprietar pe strada Sfinţilor în București. Că, într-un cuvânt, nu va mai fi nimic din tot ceea ce „luptase" (în înţelesul civil al cuvântului) o viaţă întreagă ca să ajungă.

Singur și în cămașă cu râuri în faţa morţii, pe la șapte seara, Titică și-a împreunat mâinile sub cap, în patul lui de suferinţă, căutând să pară indiferent în faţa destinului, astfel ca fulgerul inevitabil al morţii să-l „corenteze" prin surprindere.

Și dacă trupul și-l putea stăpâni nemișcat, căutând parcă să-l obișnuiască în „poziţie de cadavru" tot așa cum, odinioară, la școala militară, și-l obișnuise în „poziţie de drepţi" — năvala gândurilor, cu niciun chip n-o putea ţine pe loc.

Într-un punct de pe tavan (care putea fi tot așa de bine o muscă sau o fărâmă de zugrăveală cojită) ochii lui vedeau, ca într-un ochian fermecat, adunate din toate colţurile amintirii, scoase la Lumină de sub toate cutele sufletului, frânturi din viaţa lui toată, lipite una de alta, fără logică și continuitate, ca pe o bandă cinematografică, unde, un regizor dibaciu și-a strâns fragmente disparate din toate filmele pe care le-a realizat în viaţă, creând un film unic și ocazional ca pentru sărbătorirea unui sfârșit de carieră. şi până la nouă seara cât a durat proiecţia filmului minunat, bolnavul a stat neclintit, cu ochii ţintă pe ecranul minuscul de pe tavan. Apoi a tresărit deodată ca și cum și-ar fi adus aminte de un lucru pe care îl uitase tocmai fiindcă se gândise mult la el. A oftat lung, din inima închisă ca o geamandură defectă în piept, apoi a dibuit para soneriei de perete și a apăsat de trei ori ţumburucul de fildeș.

Asta însemna, în limbajul convenţional al soneriei, că vrea să vie Caliopi. Imediat ușa dinspre antreu s-a deschis fără zgomot (de când cu boala lui Titică i se ungeau ţâţânile, în fiecare dimineaţă, cu o pană de gâscă muiată în undelemn de salată) și în prag s-a ivit Caliopi.

Titică îi făcu semn să se apropie și scandând cuvintele așa cum nu putuse să facă niciodată în orele de latină, pe vremuri, îi spuse cu vocea lui subţire ca aţa de

mosorel.

— Adu-mi sabia de Toledo din salon.

— Ce să faci cu ea, mamă dragă? se minună onest Caliopi. Mai bine să-ţi dea maica o lin guriţă de doctorie.

Titică făcu un gest contrariat.

— Adu-mi sabia „mea".

Caliopi ieși fără zgomot tot așa cum intrase și după o clipă reveni ţinând în mână sabia de Toledo. Titică o privi apropiindu-se de el și în fățișarea ei de femeie planturoasă, înaltă și înarmată bărbătește cu sabia în mâna ridicată, îi aminti o altă imagine, a unei alte femei, într-o poziţie similară. A unei femei pe care o văzuse nu știa când și unde.

— Uite sabia, mamă ! Ce vrei să faci cu ea?

Titică nu răspunse. Preocupat de asemănarea lui Caliopi cu cealaltă femeie înarmată din memoria lui, îşi înfundă capul în pernă și rămase ne clintit, cu ochii închiși.

— Titică ţi-am adus sabia, dragă.

— ?

— Titică, mamă, nu m-auzi? Vai de mine și de mine! Nu-mi da emoţii d-astea.

Și Caliopi, cuprinsă de o presimţire groaznică, ridică spre plafon, a desperare, braţele-i albe și pufoase ca de aluat necopt.

Titică deschise ochii lui verzi, în care viaţa nu se mai putea distinge decât ca un chenar spălăcit, prelins în colţuri și privind-o, se însenină dintr-odată.

— Am găsit!

— Ce-ai găsit, puiule?

— Am găsit cu cine semeni tu, cum stai acuma…așa… în poziţia asta.

— Da cum stau?

— Uite așa în capot cu sabia mea ridicată într-o mână.

— Bravo, mamă, bine c-ai găsit.

— Știi cu cine semeni?

— Cu nenea Mitu, Dumnezeu să-l ierte.

În toată viaţa lui de până acuma Titică avusese mania de a găsi, tuturor oamenilor, o asemănare, fie cu alţi oameni, fie cu animale, plante sau obiecte casnice. (Odată chiar, pe când era sublocotenent, făcuse zece zile de închisoare fiindcă spusese, la popotă, că nevasta colonelului seamănă din faţă, cu un copil desfășat văzut din spate.)

— Nu semeni cu nenea Mitu. Să-ţi spui eu cu cine semeni că tu n-ai de unde să știi. Semeni cu Statuia Libertăţii din New York. Așa e?

Drept răspuns, știind că, îndeobşte, statuile reprezintă femei despuiate, Caliopi îşi strânse repede marginile capotului, răzbuzate neglijent peste piepţi și pentru prima dată în viaţa ei, se simţi rușinată c-a fost surprinsă de Titică în „neglijè".

Muribunzii impun totdeauna respect. Lângă un om care moare, pe care îl simţi dibuind c-o mână oarbă veșnicia, e o impietate să-ţi sufli nasul sau să stai picior peste picior.

— Iartă-mă și tu acuma… Nu-mi arde de cochetărie.

— De ce să te iert? Nu pricep.

— Că umblu ca statuia aia cu care ziseși că semăn.

Titică își dădu seama, cu amărăciune, că ultima lui comparaţie de pe lume n-a fost reușită și n-a fost înţeleasă. Simţi aceeași stânjenire pe care o încearcă cineva care a spus o anecdotă la finalul căreia n-a râs nimeni. Se ridică puţin pe perne și zise:

— Dă-mi sabia și taci.

Nimeni nu-și poate închipui cu câtă patimă și seriozitate își iubește un ofiţer de intendenţă, sabia. Ea dă, purtătorului, prestigiul militarului combatant, făcându-l — cu atingerea ei războinică pe șold — să uite registrele scrise cu cerneală violetă de cancelarie, registrele cu colţuri roase de șobolani și cu miros de furier, registrele în care se războiesc — de-a lungul tranșeelor de dictando și pătrăţelelor de aritmetică — într-un măcel grafic, lipsit de eroism și de cele mai multe ori și de exactitate, armate de legume, materiale și furnituri:

artileria grea a cartofilor porcești, inepuizabilele divizii de infanterie ale boabelor de fasole cu raniţe de gărgăriţe în spate, escadroanele de arpagic cu chivere galbene de dragoni, statul major al prunelor uscate sistematic.

Titică apucă sabia, cu amândouă mâinile și şi-o culcă, cu afecţiune, pe piept. Cu degete tremurătoare începu apoi să-i pipăie teaca rece și atinsă, pe alocuri, de pecingini de rugină, iar ochii lui căutară, pe întinderea ei netedă, semnul pe care, acum douăzeci de ani, îl făcuse cu forfecelele de unghii ale lui Caliopi ca s-o poată recunoaşte în cazul când vreun camarad ar fi încercat să i-o schimbe, din greşeală, așa cum se întâmplă la seratele cercurilor militare unde coloneii își schimbă paloșu cu căpitanii și maiorii, mănușile, cu subocotenenţii.

Semnul — două iniţiale îmbrăţișate, un T și un Z — era la locul lui.

Titică îl privi lung şi-şi aminti exact clipa când îl zgâriase. Se văzu, într-o Duminică după masă, în uniformă nouă de căpitan proaspăt, așteptând pe Caliopi „să fie gata* pentru a merge la botezul celui de al treilea „gheneral* al maiorului Perianu.

Și cum Caliopi întârzia să fie gata la timp și cum la botezuri, în case de camarazi, sunt invitaţi mulţi, și săbii de Teledo puţine, Titică — om cu judecată rece — luă forfecelele de unghii și cu vârful lor fin și arcuit, îşi gravă iniţialele pe sabie.

— Acum poţi s-o iei, Caliopi și să știi că las cu limbă de moarte, s-o ţii toată viaţa, la locul ei, în salon. Când ăi vedea-o, să-ţi aduci aminte de mine…

Și zicând acestea, ochii i se umeziră onest și buzele arse de regim se lipiră pe iniţialele tinereţii lui, într-o sărutare de despărţire, lungă, tristă și aburită.

— Să ai grijă să n-o rezemi cumva în picioare că se zgârie tapetul și știi câte parale în a costat. S-o pui culcată pe pian, lângă clarinetul meu.

Deodată Titică se simţi slab ca o după o pierdere mare de sânge. Își adună cu greu ultimele puteri și zise:

— Testamentul mi l-am făcut… încă de anul trecut… După a doua criză.

Zguduită de presimţire, oarecum agreabilă.

Caliopi se simţi datoare să izbucnească în plâns.

Mai ales că îi și „venea”.

— Să nu-mi vorbești de testament, Titică mamă, că mă supăr. Ai să te faci bine și ai să-l rupi…Să vezi tu.

— Mofturi ! Mai arată-mi unul care s-a făcut bine de cancer și-l mănânc. Ş-apoi simt eu că mi se apropie.

— Nu, nu, nu, nu se poate. Prea ar fi teribilă lovitura asta pentru mine.

Bolnavul îşi da perfect de bine seama că n-are timp de discuţii banale. Gândurile lui erau se cotite, ca și clipele. De-aceea renunţă s-o convingă pe Caliopi că știe exact ceea ce, atât de repede îl așteaptă.

— Tot ce am, ţi-am lăsat ţie. Cu două condiţiuni însă și anume: Întâiu, Sergiu. Ai să-l iei în casă la noi și să-l ajuţi până îşi face o carieră.

E băiat bun, învaţă bine și-atâta nepot am și eu care să-mi ducă numele mai departe. Al doilea. Când o vrea Dumnezeu și cu tine, toată averea, ai s-o lași Statului ca să cumpere din ea tunuri pentru un regiment de artilerie care să poarte numele meu: Regimentul de Artilerie Locotenent Colonel Intendent Zabarescu Dumitru.

Pe obrajii lui Caliopi lacrimile se zvântară subit.

— Da’ de ce să las averea Statului? Statul ne-a dat nouă ceva?

Titică duse un deget de conspirator obosit la gură.

— Ne-a dat, săracul. Și cu știrea și fără știrea lui. Să nu vorbim cu păcat. D-aia m-am gândit, ca Iov în ceasul cel greu: Statul a dat, Statul a luat, numele Statului fie binecuvântat. Știu că mulţi au să se mire și au să creadă c-am murit nebun când vor auzi cam lăsat averea Statului ca să cumpere tunuri din ea. Dar tu să le spui tuturor că singura patimă pe care am avut-o în viaţă, afară de preferans, a fost artileria, tunurile și că cea mai mare părere de rău a mea, a fost că nu m-am făcut artilerist, să mor pentru România Mare, pe front, cu ţeava tunului în braţe.

Muribundul simţi că i se împleticesc gândurile și cuvintele i se sting înainte de a-i ajunge pe buze. Se lăsă moale pe perne și şopti:

— Am o singură părere de rău. Că n-am murit măcar colonel plin.

Acestea zise, Titică îşi împreună mâinile pe piept, închise ochii și se lăsă dus într-o toropeală care se făcea din ce în ce mai adâncă, din ce în ce mai bună, din ce în ce mai subţire.

Caliopi povestea după înmormântare „fetelor”, că din somnul acesta, Titică s-a deșteptat tocmai a doua zi, Marţi, pe la patru după prânz.

— Și după ce s-a deșteptat, ce-a făcut? o întrebă Sophie Cornescu, mare amatoare de amănunte complete.

— Ce să facă? A stat puţin cu ochii deschiși și pe urmă a murit.

— Așa „instantaneu”?

— Ca un pui de găină, dragă Madam Contescu.

— E, așa ceva n-am pomenit de când sunt, „și

Sophie Cornescu desemnă o cruce mare și aproximativă pe jerseul ei etern.

Slavă Domnului, am văzut atâţia morţi în viaţa mea, dar ca bărbatu-tău mai rar. Auzi dumneata, să se deștepte din bunătate de somn ca să moară ca un tâmpit. Doamne, iartă-mă ! E ne-mai-pomenit !

— Era de așteptat. Doctorul mă prevenise de trei zile. Așa a fost destinul lui.

— Ce destin, dragă Caliopi, ce destin ? Nu există destin. Destinul și-l face omul singur. Ascultă-mă pe mine, că sunt femeie cu experiență.

— Da ce putea să facă el, săracul ?

— Cum ce să facă ? Să nu se deștepte din somn... Să doarmă mereu, până trecea moartea pe lângă el. Și pe urmă n-avea decât să se deștepte...

Și „fetele" toate, împreună cu văduva răposatului, ascultând teoria lui Sophie Cornescu — cu farfurioarele de colivă în mână — clătinară capetele a aprobare, ca niște chibritelnițe cu arc.

II. SI NATURAM DUCEM SEQUEMUR…[1]

Cînd l-a anunțat Matache, servitorul liceului, că domnul „derector" îl poftește imediat la cancelarie, Sergiu fuma liniștit o țigară, ascuns, împreună cu alți colegi fumători din cursul superior, în dosul sălii de gimnastică și, ca de obicei, trăgea fumul la intervale rare de timp, astfel ca țigara să se termine odată cu recreația.

Invitația neașteptată a domnului director l-a făcut în primul rând să privească cu regret jumătatea de țigară, pe care trebuia s-o arunce și numai după ce Popovici dintr-a șasea s-a oferit „să i-o ție până se întoarce", dându-și „parola de onoare" că nu i-o fumează, s-a gândit că trebuie să se fi întâmplat ceva important, de vreme ce directorul însuși îl cheamă la cancelarie.

Cum nu se știa însă vinovat cu nimic, în afară de faptul că era fumător, Sergiu își închipuia că i se pregătește o aspră corecție în legătură cu aceasta.

Directorul îl aștepta. Avea aerul important din zilele de sărbătoare națională când se urca la catedra amfiteatrului pentru „a vorbi" elevilor (totdeauna cu aceleași gesturi, cu aceleași cuvinte și aceeași jachetă curățită cu ciuin) despre marile evenimente din istoria neamului.

Sergiu îl salută adînc și rămase respectuos lîngă ușă.

— Apropie-te, Zaharescule…

Apoi, după ce Sergiu făcu câţiva paşi înspre masa lungă, acoperită cu sugativă verde, Directorul îi indică un scaun în faţa lui.

— Șezi jos!…

Impresionat de politeţea neobișnuită a domnului Director, reputat bădăran și latinist și mai ales de tonul lui cordial, Sergiu se așează pe marginea scaunului, învârtindu-și jenat șapca deasupra genunchilor.

---

[1] Dacă urmăm natura călăuzitoare...

Domnul Director îl măsură o clipă de la sprâncenele pantofilor până în zbenghiul din creștet, apoi îl privi drept în ochi, pe deasupra jumătăţilor de ochelari cu lănţic de aur, așa cum făcea totdeauna când vrea să fie foarte atent la ceea ce face.

— Dumneata fumezi, nu e așa?

Sergiu îşi simţi obrajii îmbujorându-se fără voia lui. Neobișnuit să mintă și învăţat să-și ia totdeauna răspunderea faptelor sale, răspunse hotărât.

— Da, domnule Director… Fumez!

— Ai ţigări la Dumneata?…

— Am…

Și fără să mai aștepte invitaţia domnului Director, știind că după această mărturisire nu poate urma decât o percheziţie a buzunarelor și o confiscare a corpurilor delicte (în speţă o tabachere de mucava cu trei ţigări „Carpaţi" înăuntru), Sergiu scoase tabacherea din buzunar și o puse pe masă.

Domnul Director făcu un gest scurt spre tabachere.

— Aprinde o ţigară…

Având impresia că — înainte de a trece la alte sancţiuni mai importante — Directorul vrea să-l ridiculizeze și socotind c-a sosit momentul unei pledoarii în favoarea libertăţii fumatului în cursul superior al liceelor, Sergiu se ridică în picioare și răspunse:

— Oricât de convins fumător aș fi, d-le Director, nu-mi pot permite să fumez în faţa Dumneavoastră.

— Dacă te poftesc eu… Am auzit că asupra dvs., a fumătorilor, tutunul are un efect calmant…Și dacă — în chiar cancelaria acestei școli și în faţa mea, ţi-am îngăduit să fumezi o ţigară – înţelegi, cred, că o fac pentru că am nevoie de tot calmul dumitale… de toată puterea dumitale de stăpânire. Câţi ani ai dumneata?

— Aproape optsprezece, d-le Director…

— Prin urrmare nu mai ești un copil, nu e așa? Ești pe pragul primei maturităţi… La Romani, ai fi îmbrăcat deja "toga virilis". Trebuie dar să-ţi dai seama că viaţa — cu toate părţile ei frumoase — ne rezervă, pe lângă ele, o mulţime de încercări, unele mai mici, altele mai mari — cărora trebuie să le rezistăm, dacă vrem să învingem… Strămoșii noștri. Romanii…

Sergiu ascultă, fără să audă, discursul plin de citate al domnului Director. Înţelegea numai că sub toate acestea se ascundea o veste rea, de o mare importanţă. Făcea toate sforţările să-și închipuie cam ce nenorocire i s-ar fi putut întâmpla și nu vedea de nicăieri, nimic…

Se știa orfan de la patru ani. N-avea fraţi, nici surori… Rude avea puţine și înstrăinate, cu excepţia colonelului Zaharescu — singurul care se interesa — din când în când — de el, și care – cu regularitate matematică — îi trimitea o mie de lei de Paște, o mie de Crăciun și două mii de vacanţa mare, fiecare mandat poștal fiind urmat de o scrisoare plină de sfaturi părintești și de pete de cerneală antracen. Avere n-avea nicăieri și de la nimeni în afară de bursa lui de la liceu (datorită căreia, putuse să ajungă — primul întotdeauna — până în clasa a VII-a) și de cele câteva sute de lei — pe care le câştiga lunar, meditând, de doi ani, pentru ca să intre,

odată și odată, la Mănăstirea Dealului – pe unicul fiu al plutonierului Rădulescu. (Un burduf cu ochi mari de înger și creier de miel fiert.)

De-aceea când dl. Director îşi încheie discursul plin de înţelepciune antică și de îmbărbătare didactică și-i întinse — cu un gest teatral — o telegramă scoasă din buzunarul vestei — Sergiu o desfăcu fără niciun fel de emoţie și citi:

“Titică mort, Vino imediat toate bagajele — Rămâi liceu București. Caliopi.”

Telegramele au darul să nu fie niciodată lămurite tocmai din cauza prea voitei lor claritățţi și lipsei lor de amănunte.

Ori totul pe lumea asta, e compus din amănunte.

Sergiu înţelegea perfect că „nenea Titică” murise. Înţelegea că, în acest caz, prezenţa lui — ca nepot și unică rudă, e necesară la înmormântare. Nu putea însă înţelege ce raport putea fi între moartea unchiului său și mutarea lui, la un liceu în București.

Mai citi odată telegrama (căci orice telegramă se citește de mai multe ori) și observă că mutarea lui în București era o chestiune decisă, de vreme ce i se spunea să-și aducă „toate” bagajele.

Dar cine putuse să decidă acest lucru fără ca măcar să-l întrebe? Nenea Titică? Și de ce ar fi făcut-o el, tocmai acum, înainte de moarte, când atâţia ani de zile îl lăsase să trăiască singur și oropsit între zidurile internatului de provincie? Tanti Caliopi? Abia o văzuse o singură dată, când au trecut în excursie cu automobilul prin orașul lui și-au venit până la liceu să-l vadă și să-i dea un avans de 500 de lei în contul celor două mii pentru vacanţa mare. Și-apoi pe cât o știa — Tanti Caliopi — era o femeie preocupată numai de ea. Ce-ar fi îndemnat-o dar să-l aducă în București?… Și de ce hotărârea asta — indiferent dacă a fost a lui sau e a ei — i se aduce la cunoștinţă în acelaşi timp cu decesul? Însemna dar că între moartea unchiului și mutarea lui în București este o legătură strânsă și că cea de a doua nu poate fi decât o urmare a celei dintâi…

Și ce legătură ar putea fi, între una și alta, de cât existenţa unui testament?

Cum îl știa pe nenea Titică om bogat și fără copii, gândul că el ar putea fi eventual moștenitorul, îl făcu să-și simtă picioarele tremurând. De aceea, de data asta, se așează pe scaun nepoftit privind cu ochi nedumeriţi, în care mijeau totuși toate speranţele, telegrama revelatoare.

Domnul Director se întorsese, cu discreţie, spre fereastră și observa cum Ionescu Vasile, dintr-a treia, punea piedică tuturor elevilor din clasele inferioare în momentul când urcau treapta de beton a coridorului. „Pe măgarul ăsta am să-l ascult imediat ce intru în clasă, deși l-am ascultat și lecţia trecută”, gândi domnul Director, apoi — fiindcă clopoţelul anunţase sfârșitul recreaţiei, se întoarse spre Sergiu și punându-i afectuos mâna pe umăr, îi zise:

— Te rog să primești condoleanţele mele… Și ţine minte, vorba strămoșilor

noștri, Zaharescule: „si naturam ducem sequemur, nunquam aberabimus…”[2] Haide ! Acum du-te în clasă, ia-ţi cărţile și pleacă la gară… Îţi dau drumul provizoriu pentru șapte zile și dacă — după cum am înţeles din telegrama dumitale, va fi vorba să te muţi la alt liceu, în Capitală, din partea mea, vei avea tot concursul… Ești un elev distins și meriţi prin urmare tot sprijinul profesorilor dumitale… Umblă sănătos… și curaj băiete…

Unicul tren spre București pleca la unsprezece și douăzeci… Cu câteva minute numai, înainte de plecare, Sergiu ajunse pe peron… Abia avu timpul să-și cumpere bilet și să-și urce bagajele (un geamantan de mușama, o lădiţa de recrut, o cutie de vioară și o servietă înţesată cu cărţi) într-un compartiment de clasa III-a, și dl. Gojnea-șeful staţiei — dădu semnalul de plecare…

Înghesuit la fereastră, între o leliţă care pleca la București să-și vadă feciorul, soldat „în campania IX-a la Malmizon” și un preot de ţară care mergea să-și ducă copilul la institutul antirabic — fiindcă îl mușcase un câine „cu semnalmente de turbare” — Sergiu aprinse cea dintâi ţigară pe care — în viaţa lui — o fuma în public. Se gândea la viaţa lui. Cea de până acum și cea de aci înainte. Viaţa cea de care — cu fiecare piatră de kilometru, cu fiecare canton, cu fiecare gară — simţea cum se apropie și se depărtează în acelaşi timp.

Pentru tot ceea ce fusese până acuma, niciun regret. Nu ducea în el nicio amintire care să-l facă să se gândească, cu emoţie și părere de rău, îndărăt. O copilărie chinuită, fără bucurii, fără alintări, irosită pe cărţile de școală primară și în picul de grădină cu stropul lui de cer, prelins printre ramurile zarzărului din dosul casei. Apoi, internatul. Dormitoarele triste, colegii, coridoarele, duminicile libere pe străzile vechi, provinciale, examenele, cu vacanţele lor — singurele bucurii, într-o viaţă de izolare și de muncă încăpăţânată.

Pentru tot ceea ce avea să fie de aci înainte, fiorul cel mare al neprevăzutului. Fiorul pe care îl simţea în el ca o bătaie de aripi nevăzute într-o colivie cu pereţii tencuiţi…

III. VERGISS MEIN NICHT[3]

> „Doamna *Caliopi Zaharescu aduce, pe* această *cale, cele mai vii mulţumiri tuturor rudelor, camarazilor, prietenilor și cunoscuţilor, care au luat parte la oficierea parastasului de un an de la moartea mult iubitului și în veci neuitatului ei soţ, Locotenent-Colonel Indendant Zaharescu Dumitru (Titică)”*

Caliopi împăturește jurnalul cu grijă, îl închide în casa de bani din birou (în sertarul rezervat documentelor) apoi îşi reia locul pe fotoliu, în salon.

---

[2] Dacă urmăm natura ca ghid, nu vom fi niciodată departe.

[3] Nu mă uita (germ.).

Deși e numai nouă seara, totuşi, după o zi atât de agitată, se simte ostenită ca după o noapte pierdută. Impresiile zilei, slujba la biserică, pomenirea la cimitir, întâlnirea cu atâţia camarazi și cunoscuţi ai răposatului, (parastasul a fost foarte animat fiind o zi superbă pentru o plimbare „pe contul familiei" la cimitirul militar), întâlnirea cu toată lumea aceea care nu i-a vorbit decât de Titică, fiecare simţindu-se obligat să-l regrete, să povestească o amintire binevoitoare la adresa lui sau să-i sublinieze o calitate, emoţiile ei personale, toate acestea, fac ca, în clipele astea de inventar, amintirea defunctului să se reconstituie întreagă.

Oricâtă tăinuită și omenească bucurie i-a produs, de la început, odată cu moartea lui Titică, gândul libertăţii dobândite, cinstit, prin văduvie și al averii moștenite cu testament olograf, oricâtă vinovată ușurare a întrezărit imaginaţia ei, scăpată de sub zăgazul vieţii conjugale, într-un viitor tulbure, agreabil și pe alocuri ameţitor, după despărţirea definitivă de omul care — prin simpla lui prezenţă în viaţă — reprezenta o barieră, dincolo de care, clocotea o lume și „o viaţă" abia bănuită cu timiditate și emoţie, în clipa asta, Caliopi regretă sincer din tot sufletul și din tot trupul ei amplu, pe „Bietul Titică". Pe omul care deși n-a reprezentat niciodată pentru ea „idealul", a fost totuşi „o fiinţă", cu care, douăzeci și cinci de ani, și-a amestecat zilele, visurile și simţurile. Un om care a știut, cu o artă numai de el cunoscută, să-i facă viaţa plină de mulţumiri mărunte, variate, continui și să-i dea impresia că nicio altă fericire n-ar fi putut exista în afară de aceea pe care i-o construise el, minuţios, metodic sau — cum zicea el, în termeni militari — „scurt, clar și concis".

Ghemuită în fotoliu, sub presiunea amintirilor pe care le vede adunându-se din toate părţile și de toate felurile, Caliopi — victimă a tensiunii arteriale ridicate — simte imperios nevoia unui pahar cu apă și a unei bucăţele de zahăr.

— Sergiule! Te rog dă-mi un pic de apă și o bucăţică de zahăr.

În altă împrejurare Sergiu ar fi sărit imediat să-și servească mătușa. (El știa că imediat după moartea unchiului, nopţi de a-rândul, Tanti îl visa pe răposatul și că spaima, în care tresărea din somn, nu i se putea liniști decât cu un pahar cu apă și o miraculoasa bucăţică de zahăr.)

De data asta însă Sergiu nu mai poate satisface dorinţa lui Caliopi. Sculat de la cinci dimineaţa, hărţuit de colo până colo cu regisarea tuturor preparativelor parastasului (colivă, birjari, lumânări, ulcele, cofeturi, paracliser, plata popilor, etc.), trimis de zeci de ori în oraș după un lucru uitat și reamintit în ultimul moment (scorţișoară, plute pentru candele, mărunţiș pentru pomană etc.), ostenit de greutatea lui Tanti Caliopi pe care trebuise s-o sprijine la toate urcările și coborârile din cupeu, acasă, la biserică, la cimitir (și durerea face pe oameni mai grei), a adormit, pe marginea fotoliului, cu capul pe piept și cu mâinile lăbărţate pe genunchi ca un călător în tren când, după o noapte petrecută în picioare pe coridor, găsește, spre dimineaţă, cu două staţii înainte de destinaţie, un loc în compartiment.

Caliopi îl privește dormind și inima, deschisă astăzi tuturor emoţiilor, i se umple

de un sentiment ciudat: un amestec de milă și de vanitate. Se ridică încet de la locul ei și apropiindu-se de el îl mângâie ușor întâiu pe frunte, apoi pe obraji.

Mâinile ei simt, fără să aibă intenţia, pielea adolescenţei catifelate pe luciul căreia bărbăţia bărbii n-a avut încă timpul să-și înăsprească ţepile. Înspăimântată de propriul ei gest și poate de nepre văzutul senzaţiei pe care o încearcă, îşi trage repede mâna înapoi și îşi reia locul.

Și ca și cum ar fi simţit, prin somn, mângierea maternă a mâinii aceleia grase și moi, Sergiu surâde fericit iar buzele-i, înfiorate parcă, depun un sărut timid și filial, în vid.

Caliopi a privit pe toate feţele și a judecat din toate punctele de vedere, dorinţa lui Titică de a avea grijă de unicul lui nepot, până şi-o face o carieră.

Se gândise la început să-i scrie, pur și simplu, o scrisoare prin care să-i aducă la cunoștinţă că se obligă să-i servească lunar o sumă de bani până la terminarea studiilor.

Dar Sergiu în câteva luni de zile urma să termine liceul în provincie și să vie pentru studiile universitare la București. Aci cheltuielile s-ar fi mărit, pe lângă cursuri, taxe, cărţi, și cu o sumă importantă reprezentând plata chiriei și a între ţinerii lui. Or, acestea le putea avea gratis, în chiar casa ei. O cameră oarecare de pe coridor și mâncarea de la servitori. De-aceea Caliopi se oprise la această din urmă soluţie și cu o zi înainte de înmormântare, telegrafiase nepotului în provincie.

Nu simţea pentru el niciun fel de sentiment.

Îi era indiferent ca o piatră din curte sau ca o cioară de pe turla bisericii din faţă. Îl văzuse o singură dată în treacăt și atâta tot. Nu știa decât că e premiant în toate clasele (lucru care îl făcea și mai antipatic) și că seamănă leit „la ochi" cu Titică. Acest din urmă amănunt a făcut-o să-l privească cu oarecare interes în clipa când i s-a înfăţișat în salonul mortuar, stângaci, neştiind ce să facă cu bucheţelul de flori care i se fana în mână.

Nu l-a mai văzut apoi, două zile, până după înmormântare. N-a știut nici unde a dormit, nici ce-a mâncat, nici ce-a făcut. Era prea stăpânită de durerea ei pentru ca să-și mai poată aduce aminte de astfel de nimicuri.

Când a aflat însă că „nepotul" a dormit cu mantaua sub cap, pe banca chioșcului din grădină unde îşi depozitase și bagajele, i s-a făcut parcă milă de el. L-a chemat să-l certe că nu s-a priceput să se culce pe prima canapea găsită la îndemână și să-i pună în vedere hotărârea ei cu privire la „noul lui fel de viaţă".

Și atunci, în locul unui licean lălău, plin de coșuri pe faţă și adus de umeri în virtutea unui viciu solitar și etern al adolescenţei — așa cum se aștepta să fie — i s-a înfăţișat un tânăr înalt, voinic, drept ca un metru de stămbar, cu obrazul curat și viril și cu trupul bine cumpănit în uniforma curată și cu oarecare elegantă croită. Și dintr-odată Caliopi s-a simţit jenată să aducă la cunoștinţa acestui tânăr prezentabil și destul de simpatic că începând de astăzi urmează să doarmă pe coridor, în fosta odaie a ordonanţelor și să mănânce singur, în odaia lui, din mâncarea slugilor. S-a gândit puţin și fiindcă era tocmai ora prânzului l-a poftit în sufragerie la masă. Aci, între feluri, a ascultat povestea vieţii lui. O poveste simplă

și scurtă a unui om obișnuit să înfrunte tot și hotărât, prin propriile lui mijloace, să birue. Ochii nu-i avea tot atât de verzi ca răposatul. Ai nepotului, așa cum ședea în soare, băteau niţel mai în albastru. Și ce gene răsfrânte! Ca de fată !

Caliopi îşi amintește perfect cum s-a uitat atunci la ochii ăștia frumoși și cum — dintr-odată sub privirea lor limpede — toate planurile ei s-au răsturnat.

Și Sergiu din ziua aceea — a rămas în casa ei, nu ca o rudă săracă pe care trebuia s-o tolereze pentru împlinirea unei obligaţii testamentare, ci ca un oaspete.

Ca un invitat pe care — o gazdă care îşi pricepe rostul — trebuie să-l trateze cel puţin de la egal la egal.

Pe masa din salon se află în permanenţă, trei obiecte: Un vas de flori japonez (câştigat la tombolă la balul unei societăţi de binefacere), o scrumieră de porcelan (cumpărată la Viena) și un album de catifea roșie (oferit lui Titică de către ofiţerii regimentului său, cu ocazia înaintării la gradul de căpitan.)

Vasul japonez (pe fundul căruia scrie *Made in Germany*) e mare cât un ciubăr de muls caprele.

Pe pântecul lui, două gheișe de smalţ roz, cu ochi de cobalt și coafură neagră de lac chinezesc (în care se observă înfipte, cu gratie, două ace de argint, lungi ca niște cârlige de ciorapi), stau așezate grecește pe un covoraș brodat cu crizanteme gal bene și privesc o barcă lunguiaţă ca o scobitoare, plutind pe golful albastru care îşi trimite valurile până la picioruşele lor de cretă. Din barcă, un tânăr în kimono, cu un castronaș de iaurt pus pe cap cu gura în jos, le face bezele, înclinând graţios chipul lui oval ca un bob de cafea. La orizont, se mai vede un vulcan stins, cu moţul turtit ca o scufă de noapte și un pescăruș cu cioc de bronz și aripi albe de marchizetă, plutind deasupra decorului, ca un fluture în mărime naturală.

Scrumiera de porcelan e compusă din două fi guri. Prima reprezintă, în mărimea unei găoace de nucă, un obiect casnic pe care servitoarele din provincie îl aduc seara, înainte de culcarea stăpânilor, sub șorţ, pentru a-l ascunde, sub pat sau în măsuţa de noapte. Cea de a doua figură înfăţişează o pisică, mare cât un șoarece adolescent, vopsită cu lac roșu, cu mustăţi de sârmă și cu joben de ministru plenipotenţiar. Poziţia pisicii, cambrată la mijlocul trupului și cu coada ridicată suspect, trădează intenţia de a se servi, pe loc, de obiectul cu care fantezia artistului ceramic și vienez a legat-o printr-o tălpică de porcelan bleu.

Albumul de catifea roșie are colţurile învelitoarelor strânse în câte două triunghiuri de metal ca scoarţele unei evanghelii. Pe frontispiciul acestui album cu file groase de mucava lustruită, se vede scris, cu litere suflate în aur, „Vergiss mein nicht" sub un mănunchi de floricele bleu cu pistrui de lumină.

Și dacă celelalte două obiecte au o importanţă strict decorativă-albumul de catifea roșie de pe masa din salon-preţuieşte în ochii lui Caliopi cel puţin tot atât cât preţuia sabia de Toledo în ochii răposatului locotenent-colonel Intendent Zaharescu Dumitru. Are prin urmare o importanţă morală.

Și e firesc.

Albumul de catifea roșie de pe masa din salon, e un cavou portativ în care

amintirile ei s-au strâns — îngropate cronologic — sub lespezile de carton ale paginilor ca în niște morminte standar dizate de cimitir american. E un fel de inventar ilustrat a) vieţii ei întregi. Un rezumat, în imagini…”

Pe prima filă Caliopi se regăsește la trei ani.

În picioare, pe un scaun, între părinţii ei: mama, o cocoană grasă, scurtă și îndesată ca o jimblă, cu lorgnon-ul de aur ţinut graţios, la o distanţă respectabilă de ochi, în vârful degetelor scăpate din mitena de dantelă. Tata, un omuleţ pierdut sub pălăria de panama și sub redingota de lusirin, încheiată într-un singur nasture, sus, sub bărbie.

Caliopi se privește. E o fetiţă urâţică, cu picioruşe în paranteză, cu un moţ înfipt în creștetul capului ca un ou de Paște și drept supremă eleganţă, cu o umbreluţă pitică în mână. Fericiţi că pot prezenta obiectivului pe odrasla lor și conștienţi de importanţa momentului, părinţii — înţepeniţi de a-dreapta și de-a-stânga scaunului, pe care a cocoţat-o fantezia fotografului — surâd din toate trăsăturile feţei, ca o pereche de ungureni. Dumi nica, privind lebedele în Cişmigiu.

Și filele albumului trec mai departe într-o defilare rapidă de rude defuncte (de ce or fi semănând între ele toate rudele defuncte păstrate în albumuri de familie?), de colege de școală (cu gulerașe albe, amidonate, peste șorţurile negre, cu cravate de pictori la gât și cu ghete cu nasturi în picioare), de „vederi din ţară și străinătate”, de copii după tablourile celebre și de ilustrate, reprezentând de predilecţie, mări înspumate de furtună (în volbura cărora se luptă bărci pline cu pescari însuraţi), mori de vânt flamande cu morari veseli și fumători de lulele (îmbrăcat! cu șalvari cafenii ca ţăranii noștri de pe Vlașca), portrete de compozitori și mai ales felicitări. Felicitări de „Anul Nou” cu porci trandafirii de gelatina și cu urări în litere de brad verde din încheieturile cărora se topește zăpadă festivă.

Și cu fiecare filă mai departe Caliopi crește sub propriii ei ochi.

Treptat, pieptănătura cu breton, tăiat scurt, pe frunte, și onorat la zile mari cu moţuri învoalte de panglica lată, se schimbă, mai întâi în bucle răsucite cu artă pe deget și apoi în cozi lăsate pe spate și împletite de-o parte și de alta a capului.

Rochiţele copilărești încep să fie din ce în ce mai lungi, din ce în ce mai mulate pe talie și mai împunse în afară în dreptul pieptului. Ghetele fără formă, sandalele, dispar pe nesimţite ca să facă loc pantofilor cu toc și chiar unei perechi de pantofi de lac cu funduliţe de rips la căpută.

Caliopi are cincisprezece ani.

A învăţat să citească seara, în traducere, romanele la ordinea zilei, să întrebuinţeze apa de Colonia și înainte de culcare, și știe să-și încondeeze sprâncenele, pe furiș, cu chibritul tăvălit în funingine făcută cu flacăra lumânării pe fundul unei cești de cafea cu lapte.

A învăţat chiar să răspundă „înţepat” bărbaţilor care îi șoptesc, în amurg, când se întoarce din oraș, spre casă — cuvinte galante, subliniate de priviri focoase și măgărești.

Acum Caliopi cunoaşte „toate tainele vieţii”.

Nu mai crede, demult, în barza care aduce copiii cucoanelor din cartier. Nu-și

mai închipuie apoi că băieţii se deosebesc de fete numai pentru că poartă pantaloni și știe „precis” că verii primari sunt singurele persoane pe care familia nu-i socotește niciodată bărbaţi și de la care se pot afla – noaptea, târziu, când toţi ai casei s-au culca, lucruri foarte importante. Lucruri care te fac – după ce ei pleacă, cu ţigări contraveniente în gură și cu mâinile înfundate liric în buzunare – să te zvârcolești în așternuturi, chinuită de insomnii, până ce se aud tramvaiele comunale ieșind de la depouri.

Și iarăşi filele trec.

Încep să apară fotografiile din excursii mixte, cu băieţi și fete, acoperite de semănături comemorative și indescifrabile. Apoi, în două poziţii, cea dintâi fotografie în rochie de domnișoară de onoare (firește, la nunta unei verișoare). După ea vin – pe file multe – fotografiile de “artiști” și în sfârșit, deodată, singur pe o pagină, se ivește Titică. E în picioare și în mare ţinută așa cum era când l-a cunoscut “prima dată” la nunta Didonei.

Caliopi îşi aduce aminte exact.

Ea era domnișoară de onoare. Titică, simplu invitat în calitate de prieten și camarad de regiment cu ginerele. (Tot un locotenent “de aţă” cumsecade și leoarcă sub mănușile albe.)

Primele cuvinte le-au schimbat în biserică. Se începuse împărţirea bucheţelelor de flori și a cocardelor cu beteală. Urmată de cavalerul ei (un funcţionar de la Domenii, ras în cap ca un sas îi vacanţă) care nu pierdea ocazia să-i calce pe trena rochiei la fiecare pas (o rochie de mătase roz cu volane albe ca o îngheţată de fragi cu frișcă pe de margini), Caliopi se apropie de Titică, care asculta atent slujba, și cu un gest drăguţ, acompaniat de un surâs care lăsa să i se vadă toţi dinţii (toată lumea era de părere că îţi vine s-o mănânci când râde”), vru să-i prindă, de pieptul tunicii, o cocardă de nuntă.

Emoţionat de atenţie Titică umflă pieptul. Poate din cauza asta, acul apăsat de Caliopi cu putere, se frânse, înfigându-i-se în deget. Caliopi dădu un ţipăt. Profund impresionat de această întâmplare, Titică îşi pierdu cumpătul și neștiind exact ce trebuie să facă, îi apucă degetul și strângându-l cu putere de vârf, îl duse la gură „ca să-i sugă durerea” așa cum știa el că se procedează în cazuri de înţepături.

Surprinsă de „îndrăzneala* și „intimitatea” acestui gest, ea îşi smulse mâna din strânsoare și îmbujorându-se toată, îi zise pe un ton pueril și ultragiat:

— Domnule Locotenent…

Abia atunci Titică îşi dădu seama de „gafa” pe care o făcuse și rămase în faţa ei dezorientat și bleg ca o necuvântătoare intrată din eroare într-o cofetărie.

Cavalerul lui Caliopi care privise întâmplarea cu indiferenţă găsi momentul potrivit să scoată, din buzunarul de la spate al pantalonilor, o batistă de șifon curată și parfumată copios cu esenţă de roze. (Burlac, cavalerul lui Caliopi, nu cumpăra parfum decât la zile mari. Și pentru ca „să nu se trezească degeaba” cumpăra numai cu gramul și numai într-o fostă sticluţă de picături de Davilla fiindcă, după cum se știe, sticluţele acestea sunt prevăzute cu un picător.)

— Îmi daţi voie, domnișoară, să vă „pansez” puţin rana — zise el.

Titică simţi că-i fuge pământul de sub picioare. Îşi pironi ochii asupra lui Caliopi și cu vocea sugrumată de guler și de sinceritate, bâigui:

— Vă rog să mă iertaţi, domnișoară, dacă adineauri… Fără să vreau… Convins că fac un bine…Să mă credeţi că nu m-am gândit niciun moment…la altceva, care… Vă dau cuvântul meu de onoare…Regret din…

Lui Caliopi i se făcu milă de el. Își dădu seama că gestul care o supărase fusese făcut fără intenţie de necuviinţă. şi ca să arate bietului băiat că „nu mai are nimic cu el", pe lângă cocarda cu pricina (pe care de data asta Titică şi-o prinse singur în piept), culese din coșul pe care i-l ţinea galant cavalerul de onoare, un bucheţel de liliac alb înfășat în scutece de ferigă verde și i-l oferi râzând.

— Poftim! Ca să ne împăcăm, îţi dau și flori.

A doua zi de dimineaţă, la regimentul o Călugăreni, pe biroul Locotenentului-Administrator Zaharescu Dumitru se putea vedea, așezat cu grijă într-un pahar cu apă, bucheţelul de liliac alb pe care avusese grijă să toarne câţiva stropi de „Odicolon" ca să-i menţie parfumul.

Și dacă tot a doua zi cineva i-ar fi spus lui Caliopi că peste două luni avea să păşească în faţa altarului de la biserica Silivestru la braţul Locotenentului pe care îl cunoscuse la nunta Didonei, i-ar fi pufnit de râs în nas.

Și totuşi, peste două luni, într-o Duminică, la orele nouă seara — albă și emoţionată — Caiiopi devenea Doamna Locotenent Zaharescu, soţia celui mai fericit ofiţer inferior din armata română.

Lucrurile se petrecuseră atât de repede, pentru că părinţii ei socoteau că o fată de funcţionar al statului dacă nu se mărită până la douăzeci de ani, mai ales când e frumoasă, trece, din oficiu, în rândul fetelor „cu defecte ascunse" pe care lumea și peţitoarele nu întârzie să le afle, sau să le imagineze.

De-aceea propunerea lui Titică a fost primită de la început cu simpatie. „Băiatul" avea carieră frumoasă, avea o pereche de case cu două etaje și cu Balcon, în orașul lui natal, o grădină cu fâneţe și pomi fructiferi, la marginile aceluiaşi oraș, avea o vacă elveţiană și ceva bani puși deoparte.

N-avea niciun viciu, era prezentabil și bine văzut de superiorii săi.

Singurul lucru care nu le su râdea părinţilor era „Arma" din care făcea parte viitorul ginere. Și dacă totuși Coana Clemantina a rămas până la sfârșit de părere că administraţia este o armă „inferioară" și că toţi cei care fac parte din ea sunt un fel de „Conţopiști îmbrăcaţi în uniformă", Domnu' State s-a convins între timp că dacă infanteria este „regina bătăliilor", artileria și cavaleria „arme de elită", apoi administraţia nu poate fi altceva decât „mama războaielor" pentru că ea hrănește toate celelalte arme în timpul campaniei. Și odată lucrul acesta stabilit, nu mai rămânea decât consimţământul lui Caliopi.

Când a auzit despre ce este vorba, Caliopi a început, în primul rând, să plângă. Apoi s-a mulţumit să suspine și să declare categoric:

— Mai bine mă omor decât să mă mărit cu un ofiţer de „aţă".

Dar nu ăsta era motivul adevărat al refuzului ei şi nici faptul că Titică i-ar fi

displăcut (în ceea ce privea „fizicul" i-l găsise destul de „plăcut", iar ca „intelect" era de părere că e foarte simpatic.)

Pentru căsătoria ei îşi construise, ca orice fată, un scenariu după care aștepta să se filmeze romanul ei sentimental. Din preferinţele ei, din gusturile, din visurile și dorinţele ei, îşi combinase o existenţă tip care i se părea singură în stare s-o fericească. De la toţi bărbaţii pe care îi cunoscuse, în familii, pe stradă și în lecturi, luase câte ceva – o trăsătură fizică sau morală, un detaliu sau o caracteristică — creând un personagiu exclusiv și particular, un bărbat denumit „ideal" în așteptarea căruia hotărâse, încă un an doi, să se distreze cu alţii.

Și apoi formalităţile morale din imaginaţia ei, în vederea unei căsătorii, nu coincideau deloc cu cele în faţa cărora se găsea, în realitate.

Ea visase un preludiu…

O „cunoștinţă" cu omul „ideal" într-un amurg, de preferat, poetic. Apoi o „simpatie" discretă și „începândă" din ambele părţi (exprimată prin surâsuri, atenţii, dans, ghicit în palmă și conversaţii în tete-ă-tăte ori de câte ori preopinenţii se găsesc împreună în aceeași societate). Încet, încet, simpatia să se transforme în „prietenie" (plimbări împreună în parcuri, scrisori cu citate din poeţi și cu păreri proprii despre viaţă, iubire și moarte, schimb de cărţi cu pasagiile semnificative subliniate discret cu unghia, etc.), apoi în „tandreţe", (ușoare strângeri de mâini, oferiri de braţ, întârzieri seara la poartă, pe ploaie, sub aceeași umbrelă) și după toate astea, numai atunci, numai „în cele din urmă" în „iubire".

O iubire la început platonică care trebuia să-și mistuie protagoniștii „un timp de „pentru a-i pregăti în vederea marii clipe a împreunării trupești, cunoscută, îndeobşte, sub pseudonimul de căsătorie.

De-aceea propunerea lui Titică, care anula dintr-odată toată ierarhia sentimentelor stabilite de Caliopi, a fost primită cu un refuz categoric inundat în averse de lacrimi.

Insistenţa părinţilor s-a dovedit însă mai tare decât „teoriile" fetei. Explicaţiile lor, în cursul cărora Coana Clemantina îşi plasa, din cinci în cinci cuvinte, șlagărul: „tu știi bine că n-ai niciun ban zestre" și Domnul State leit-motivul: „trebuie să profităm de ocazie, în vremurile astea materialiste" (totdeauna, când e vorba să se mărite o fată săracă, contra voinţei ei, vremurile sunt materialiste), au avut darul să liniștească revolta lirică a lui Caliopi și încet, încet — după o săptămână de plâns, de insomnii și de abţineri de la masă, să-și dea consimţământul la care ambii părinţi ţineau enorm, fiindcă ei erau de părere că „Dragoste cu sila nu se poate face".

Și a doua zi după consimţământ Titică venea „să ia răspunsul" pe care îl știa din ajun, în birje pe cauciuc, ras cu perdaf, proaspăt ieșit din aburii băii Centrale, dintre rafturile cofetăriei lui Riegler și de printre ghivecele și buchetele celei mai scumpe florării din piaţa Sfântul Anton.

Uite-o mireasă. În rochie albă de mătase cu trena încolăcită ca un fum la picioare, zâmbește cât poate mai natural obiectivului. În spatele ei, fericit, cu pieptul bombat sub beteala de ginere, Titică și-a sprijinit-posesiv — o mână pe umărul ei.

Chiar și acum, după atâţia ani, Caliopi îşi aminteşte senzaţia groaznică pe care a simţit-o în clipa când fotograful a aprins magnezia. Fulgerul acela de lumină violentă, lividă, i-a trecut prin tot trupul ca un curent electric. Și i s-a părut că, în trecerea lui de o clipă, a prefăcut în scrum, ca pe un fluture captiv, tot sufletul adolescenţei ei. De-aceea a plecat de la fotograf către casa care aștepta, cu brad la poartă și cu neamurile la ușă, sosirea mirilor — cu o senzaţie de gol în tot trupul ei îngheţat de presimţiri nelămurite…

De aci înainte, de la fotografia ei în rochie de mireasă, pe filele albumului, începe toată viaţa ei alături de Titică, cu toate momentele ei solemne, cu toate aniversările, cu toate amintirile care au fost socotite demne de a fi „imortalizate" pe hârtie.

…Iată o fotografie din excursia de la Snagov, doi ani după nuntă, la 1 Mai făcut pe iarbă verde.

Titică, binișor dispus după masă, și-a desfăcut tunica la guler și la piept și luând lăutarii după el (doi ţigani cu capete de fontă și dinţi de faianţă), s-a urcat în barca mănăstirii, la marginea lacului, cu sticla de vin ridicată într-o mână și cu o pălărie de cucoană pe cap. Soarele dogoare apa lacului care scânteie ca o saramură de aur în care razele clipocesc printre unde caracude lătăreţe de lumină.

…Iată prima lună de concediu petrecută în vilegiatură la Sinaia. Cu chipiu de dril alb pe cap și cu un baston de corn lustruit, în mână, Titică s-a urcat pe un colţ de stâncă ca să surâdă superior spre firmament. Și surâde, beat, din toate trăsăturile feţei ca un copil căruia fotograful îi arată „păsărică".

…Iată primul voiaj în străinătate.

Veneţia !

În piaţa San Marco porumbeii sau strâns în jurul lor ca puii de găină dimineaţa în jurul gospodinelor cu șorţul plin de boabe de porumb. Unul, graţios și muzical ca o piculină înaripată, a aterizat delicat, pe umărul lui Titică care, îmbrăcat civil, îl servește politicos cu grăunţe de meiu din cornetul cumpărat special „ca să-l trateze".

Soarele dimineţii drapează clădirile cenușii ale pieţei în marame subţiri de lumină creaţă și așa cum stau unul lângă altul, amabili și gravi, între porumbei, Caliopi și Titică par doi seniori invitaţi la o recepţie și descinși din eroare în curtea de păsări a amfitrionului.

…Iată Ponte dei Sospiri unde Titică a avut ocazia să-și îndeplinească una din cele mai tenace dorinţe pe care o avusese în viaţă; aceea de a scuipa de acolo, în lagună, ca o postumă ofensă la adresa inchiziţiei.

…Iată… Iată… Iată…

…Iată douăzeci și cinci de ani de viaţă alături de omul pe care i l-a hărăzit destinul (sau poate nunta Didonei) și care nu s-a dat niciodată înapoi de la nimic ori de câte ori a putut să-i facă o plăcere sau să-i procure o mulţumire cât de neînsemnată și care, de un an — împlinit astăzi la *4* după prânz, a dispărut pentru totdeauna de lângă ea, luându-și reședinţa eternă la cimitirul militar, cum intri, a treia alee pe dreapta.

Un an ! Ce repede a trecut ! Ce repede a șters totul! De-aci înainte, odată cu

ultima rochie de doliu care va intra în cufărul cu vechituri din cămară, viaţa ei îşi va continua drumul, ca un vehicul oprit o clipă de legile circulaţiei eterne, la o încrucișare de drumuri, sub semnul categoric al agentului etern și invizibil.

Sergiu deschide ochii. Are aerul speriat al unui copil, care se deșteaptă — uitat de servitoare – într-o grădina publică pe o bancă. Câteva clipe nu-și dă seama de nimic. Apoi încet-încet se regăsește. Întâiu pe el… pe urmă salonul… apoi Tanti Caliopi care îl privește surâzând cu albumul închis pe genunchi.

Îşi dă seama de necuviinţa de a fi adormit în faţa ei tocmai în seara asta când îşi pusese în gând să fie cât mai atent cu ea căutând în felul ăsta să-i îndepărteze „durerea" redeschisă cu ocazia parastasului. (La drept vorbind, durerea lui Tanti Caliopi, l-a lăsat totdeauna rece, deși din prima zi a venirii lui aici, a adoptat, faţă de această durere, o atitudine prevenitoare și respectuoasă).

Caliopi înţelege jena care pompează brusc tot sângele în obrajii nepotului abia dezmeticit din somn și fără să știe de ce, se simte măgulită. Sergiu îi privește surâsul și nu știe ce să creadă. E ironic? E binevoitor? Ar vrea să spună ceva dar nu știe ce. Simte numai c-a făcut un lucru pe care nu trebuia să-l facă. De-aceea singurele cuvinte care îi vin pe buze le rostește stingherit neștiind nici dacă spun destul, nici dacă sunt cele care trebuie spuse:

— Iartă-mă, Tanti. M-a prins somnul.

Caliopi, amuzată de încurcătura lui, glumește, luându-și un aer de circumstanţă.

— Așa adorm copiii… îmbrăcaţi pe scaune.

În salon e cald. O căldură ușoară, intimă, de primăvară închisă înăuntru de peste zi. Lampa împrăștie de sub abajur, o lumină difuză, ca de veghe. Tic-tac-ul ceasului bate ușor ca o inimă uitată pe scrinul de lac negru.

La ceasul ăsta orașul și-a aprins toate luminile.

În cinstea nopţii care începe, cântă toate muzicile în localuri și restaurante. Pe străzile animate, mi roase a primăvară de parcă s-au topit ghiocei în văzduh. Femeile îşi mlădiază trupurile în taiorurile noi. Și parcă toate au, în ochi, violete nocturne.

Ochii lui Sergiu sunt mari, frumoși și nedumeriţi.

Caliopi îi privește lung și îşi simte inima bătând repede-repede, ca o pendulă cu greutatea căzută brusc de la talger. Sergiu stă în faţa ei drept și cu cearcăne de oboseală în jurul ochilor. Are o înfăţişare curată, virilă, de zeu tânăr în costum de sport. Din fiinţa lui întreagă se degajă totuşi o supunere vastă de recrut, la raport, în faţa plutonierului major.

— Copiii se sărută înainte de culcare… Vino să te sărut și du-te să faci nani…

Caliopi îşi ascultă propriile ei cuvinte și le aude sunând fals. Dar în clipa asta o căldură nelămurită i se împrăștie în tot trupul. O moleşeală indiscretă, ca după un pahar de ceai fierbinte, cu rom mult.

Sergiu se apropie și se apleacă ușor deasupra fotoliului. E un moment solemn în cuprinsul căruia emoţia îl face să asude ușor pe frunte.

Niciodată Tanti Caliopi nu l-a sărutat până azi.

Niciodată până azi, privirea ei n-a fost atât de prietenoasă, cuvintele ei atât de

calde. Și parcă, astă seară, nu mai e ea. Are o privire nouă, o „Lumină" nouă în înfățișarea ei întreagă. Și parcă tremură, ca de un fior.

Cu gura aproape de chipul lui, Caliopi ezită o clipă. O clipă nesfârșită, grea, neștiind unde să-și lipească buzele: pe ochii aceia mari, frumoși și osteniţi? Pe obrajii netezi, cu sângele furnicând vioi sub epidermă? Pe buzele cărnoase și umede, ca miezul de prună gâltană, pe buzele roșii ca o delegaţie sovietică a trupului tânăr, în plină revoluţie?…

Nebănuind dilema fiziologică în faţa căreia Tanti Caliopi a rămas nemișcată, cu ochii mari și turburi, simţind numai, pentru prima dată, în inima lui de orfan, căldura unei afecţiuni materne — Sergiu îşi apleacă neîndemânatic și filial, în întâmpinarea buzelor mătușii excitate, fruntea lui, mare, pură și asudată ușor pe tâmple.

IV. LA OPT LEI, TOATE ÎN MIZĂ…

Ia fiecare Joi după masă, Madam Pruncu, mama doctorului cu acelaşi nume are „Jur" de cărţi.

De-aceea astăzi toată dimineaţa, Madam Pruncu a stat în bucătărie ca să pregătească un tort de nucă și o farturie cu bezele pentru trataţia de după masă. Aceasta conform regulei stabilite între toate „fetele" care alcătuiesc partidele obișnuite de maus, de a servi — în schimbul cagnotei (în afară de dulceaţă și cafea care constituie trataţia gratuită a casei) și o ceașcă de ceai „cu ceva împrejur".

Problema trataţiei a fost de altfel o problemă în de lung dezbătută. Fiecare dintre „fete" a căutat să scape cu cât mai puţină cheltuială, astfel ca suma vămuită la cagnotă să constituie, dacă nu un beneficiu net, cel puţin o despăgubire în vederea unei eventuale pierderi la joc.

Din această cauză, ordinea „jururilor" (flecare având trataţia lui specificată într-un bileţel) s-a stabilit prin tragere la sorţi. Astfel: pentru Luni lui Madam Gherman (văduva inginerului de la Primărie) „i-a căzut" uscături calde și colţunași cu magiun de casă. Madam General Istrătescu era să nu mai vorbească în viaţa ei cu Sophie Cornescu, fiindcă aceasta nu voia să-i cedeze, cu niciun chip, pentru Marţea, sorţul ei de pandișpan cu dulceaţă de vișine la mijloc, în prepararea căruia era renumită încă dinainte de război. Matilda Borcescu a spus de la început că ea, ori ce ar zice sorţii, nu servește Miercurea altceva decât cozonac moldovenesc cu stafide sultanine. Fiind moldoveancă după mamă, dorinţa i-a fost ratificată de adunare. Mai greu a fost cu Sesila Gheorghiu căreia, căzându-i „jurul" Vinerea, în zi de post, a trebuit să cedeze lui Madam Tatu plăcinta cu mere, urmând ca să servească, în locul acesteia, halva turcească și pesmeciori de post cu kimene.

Singura care n-a vrut să primească condiţii a fost Caliopi și niciuna dintre „fete" n-a protestat împotriva acestui refuz, știut fiindcă, la Caliopi, se găseau totdeauna două-trei feluri de prăjituri de casă plus un tort de cofetărie.

Ca să le facă o surpriză, Madam Pruncu s-a hotărât să servească astăzi, în afară de tortul de nucă obligatoriu, și o farfurie suplimentară cu bezele.

Se vede însă că focul la cuptor a fost prea iute fiindcă bezelele, turnate artistic

cu coada linguriţei pe o coală de hârtie ministerială — ca niște bile moi de table — s-au făcut scrum pe margini, sau lipit la fund și au rămas crude la mijloc. Atât s-a înfuriat Madam Pruncu din cauza asta încât „ea care n-ar fi fost în stare să omoare o muscă în viaţa ei” nu s-a mai putut stăpâni și a plesnit-o pe Lina în cap cu lingura de supă. Servitoarea s-a uitat lung după stăpână-sa care, după agresiune, a ieșit trântind ușa de perete și frecându-și cucuiul cu dosul palmei, s-a mulţumit să mormăie numai pentru ea:

— Ehe! S-a smintit și cucoana mea. Și numai din paguba de la cărţi i se trage. Apoi s-a așezat pe scăunel, la gura maşinii de gătit și luând bezelele aruncate pe jos a început să le mănânce, una câte una, cu hârtie cu tot. În schimb Madam Pruncu nici n-a putut să guste la prânz de supărare și deși n-o durea capul de loc, a luat totuşi (din „farmacia” fiului) o cașetă de piramidon ca să-i treacă „migrena”. S-a dus apoi în salon și „ca să-și descarce nervii” s-a apucat să facă pregătirile de rigoare în vederea musafirilor. (Salonul este odaia de la stradă și se numește astfel numai pentru că nu se face niciodată focul în ea.)

A aranjat mesele pentru cărţi, a șters oglinda de Veneţia stropind-o întâi cu o gură de ţuică și frecând o apoi cu prosopul de faţă de la lavoar.

După asta a scos, pe săliţa din dos, colivia cu cei doi canari (Romeo și Julieta) ca să nu stea mascotă ciripind cumva, de la spate, cartea vreunei jucătoare superstiţioase. A dat apoi „pe lumânare”, cele două perechi de cărţi, a pus hârtie și creion „Pentru platei” și deși, cu un ceas înainte, se jurase în sinea ei că nu mai calcă, câte zile o avea, în bucătărie, s-a dus totuşi să taie tortul, cu mâna ei. Nu de altceva dar ca să știe exact câte bucăţi au ieșit, Lina fiind o mare amatoare de dulciuri în general și de tort de nucă în special.

Obișnuit, jocul începe la patru jumătate. Madam Istrătescu și-a făcu însă apariţia de la patru fără un sfert și cu toate că lumea știe că ea vine totdeauna cea dintâi „din superstiţie” — cum a intrat în salon, s-a mirat ducându-și a spaimă mâna înmănuşată la falcă ca și cum i-ar fi dat un junghiu’ la măsea.

— Vai, dragă! Tot eu sunt cea dintâi? Dacă știam nici nu mai luam tramvaiul și veneam pe jos.

Pe urmă, a venit Madam Borcescu și cu Sesila Gheorghiu fiindcă locuiesc amândouă în acelaşi „Blockhaus”. (În realitate, o curte nesfârșită cu două șiruri de căsoaie deoparte și de alta.) După ele ca o furtună a intrat Sophie Cornescu.

— Luchipuiţi-vă, fetelor, ce obrăznicie ! Mă mir că m-am putut abţine să nu-l plesnesc!

— Pe cine, ma chere?

— Am pierdut biletul de tramvai și imbecilul ăla de taxator nu vrea să mă lase să cobor la staţie până nu plătesc amendă.

În ochii lui Madam Istrătescu licări o lumină ciudată ca de fosfor vechi.

— Poate ai uitat tu să-ţi iei bilet… Distrată cum ești…

Sophie îi întoarse privirea egal.

— Parcă eu sunt ca tine „să mă dau în spectacol” pentru cinci lei.

— Când m-am dat eu în spectacol?

— Nu te lăudai tu. Într-o zi, că vii totdeauna cu tramvaiul fără bilet?

— E-eu?

— Da, da, chiar dumneata. Pot să-ţi spun și unde eram. Duminica trecută la Caliopi. Întreabă pe toată lumea care era de faţă dacă n-ai spus tu așa.

Madam Istrătescu îşi aducea aminte perfect că spusese așa. Ba ceva mai mult, știa sigur că nicio dată n-a cumpărat bilet la tramvai fiindcă, sigură pe silueta ei marţială și distinsă, ori de câte ori taxatorul se prezenta ca s-o execute, răspundea demn și înţepat:

— Abonament!

Și omul — totdeauna — o saluta respectuos și trecea mai departe.

Totuşi fiindcă nu voia să-i dea satisfacţie Corneaschii, roti privirea mirată de la una la alta.

— Am spus eu asta, dragile mele?

„Fetele" tăcură cu toate. Madam Istrătescu înţelese că partida e pierdută. Și atunci, destinzându-și buzele într-un surâs plin de diplomaţie și de îngăduinţă, continuă, tot ea.

— E ! Dacă ziceţi voi c-am spus, așa trebuie să fie. Nu-mi iau vorba îndărăt. Credeam însă că ştiţi și voi atâta lucru… că noi generălesele văduve… avem gratis ia tramvai. Cred că măcar atâta atenţie meritǎm de la Stat și noi care am luptat la Mărășești în timp ce alţii primeau lefuri de la Mackensen în teritoriul ocupat.

Aluzia la soţul lui Sophie Cornescu, care în timpul ocupaţiei germane fusese prefect într-un judeţ de munte, era prea vizibilă ca să nu izbucnească imediat o ceartă între cele două vechi prietene. Noroc că în aceeași clipă au intrat pe ușă Madam Tatu și cu văduva lui Gherman de la Primărie.

— Da' ce, Caliopi n-a venit încă? Și noi care credeam c-am întârziat. E cinci trecute.

E adevărat că totdeauna Caliopi sosea cea din urmă. Dar niciodată nu i s-a întâmplat să întârzie atât. Madam Pruncu îşi privește cuprinsă de panică ceasul de la mână.

— I-aș trimite vorbă, dar n-am pe cine.

Madam General Istrătescu e de părere să n-o mai aștepte.

— Începem o masă noi, și voi celelalte trei jucaţi cu mortul până vine.

— Nu joc cu mortu' că e semn rău.

— Vai, Sophie dragă, cum se poate să spui asemenea copilării. Eşti femeie inteligentă, ce naiba?

— Tocmai. Numai oamenii inteligenţi sunt superstiţioși.

— Cu alte cuvinte ne făcuși proaste.

Madam Istrătescu consecventă cu ea însăși, ia pachetul de cărţi după masă, alege patru dintre ele, le amestecă bine și apoi le prezintă cucoanelor

„Să tragă". Apoi le contemplă pe rând.

— Vasăzică eu sunt as, Adelina popă, Madam Tatu damă și tu valet.

Cucoanele îşi ocupă locurile. Fiecare pe cel care i l-a indicat cartea. Madam Pruncu îşi privește iarăşi ceasul.

— O fi bolnavă. Cinci și jumătate.

— Dac-ar fi bolnavă ar fi trimis vorbă. Trebuie să fie „altceva" la mijloc.

Cuvântul lui Madam Gherman, plin de bănuieli și de subînţelesuri, atrage atenţia tuturor. Profitând de ocazie că „nu merge cu două — atule mici".

Madam Istrătescu riscă o întrebare:

— Hm! Ce-ar putea să fie?

— Parcă voi n-aţi băgat de seamă cum s-a schimbat de când i-a murit bărbatul. Nici n-a așteptat bine să-și arunce crepurile de doliu și-a și început să umble de colo până colo fără niciun rost. Teatru… cinematograf… restaurante…

berării. Ba într-o zi, a scos o nepotu-său din minţi și s-a dus cu el la o conferinţă, la fundaţia aia din Calea Victoriei.

— Știţi că ia și lecţii de engleză?

Vocea lui Madam Istrătescu se aude limpede dintre cărţi!

— Ar face mai bine să înveţe mai întâi franţuzește, că de abia o rupe, și engleza fără franceză nu se poate învăţa.

— Spunea într-o zi că vrea să plece în streinătate.

— Singură?

— Ei așa ! Cu nepotul. Ala o pune la cale la toate. De când l-a adus în casă face din ea ce vrea.

— Băiatul ăsta trebuie să fie foarte șiret. Iacătă! Într-un an de zile de când stă la ea, ce-a făcut, ce-a dres, i s-a vârât în suflet de nu-l mai poate scoate nimeni. Toamna trecută când și-a luat bacalaureatul i-a dat cadou un portţigaret de aur, cu monogramă și cu fermoar în rubine veritabile. Îl ţine pe casă, pe masă, îi dă cinci mii de lei pe lună de buzunar, i-a făcut lenjerie de „popelină de mătase* și „pelisă* căptușită cu blana de nurcă de la șuba răposatului.

— Nu m-aş mira, mâine-poimâine să-l și înfieze.

— Face și poezii.

— Cine soro, Caliopi?

— Nu, ma chère, nu e ea în stare de așa ceva. Nepotul le face și ea plătește de i le publică într-o revistă de astea trăsnite, de ies acuma.

Madam Istrătescu care n-a pierdut o vorbă din discuţie se abţine să mai împartă cărţile. Rămâne cu ele în mână și ochii i se fac mici.

— Ori ce aţi zice voi, dragile mele, pentru mine chestia asta cu nepotul e un mister. Bun.

L-ai luat în casă, l-ai strâns de pe drumuri, l-ai îmbrăcat, l-ai încălţat, l-ai spălat, îi dai să mănânce, îi dai de toate, nimic de zis. Foarte frumos din partea dumitale. Dar ce cauţi tu femeie bătrână că, ori cât, la 45 de ani ai aproape cinci zeci și ești femeie bătrână, să-i pui flori în odaie, să-i dai toată ziua bună ziua cadouri și seara, în loc să-ţi vezi de boala de ficat, să stai lungită ca o demi-mondenă pe canapea și să-l pui să-ţi citească tare, romane cu pupături, eu amoruri și perversităţi care nu mai sunt de vârsta noastră. Și-apoi să vă întreb eu pe voi sincer?

E permis unei femei în toată firea să dea voie unui băiat tânăr să stea în faţa ei în pijama?

— La văzut în pijama?

— Pijama. Și nu numai haina. Pijama cu pantaloni cu tot. L-am văzut eu cu ochii mei într-o seară când am trecut pe la ea și am „prins-o" ascultând cum îi citește nepotul. Și de! Sergiulică-Nesergiulică, dar acuma nu mai e copil. E ditai studentul. Măgar mare cu pretenţii de om.

În salonul lui Madam Pruncu se face tăcere. O tăcere încordată ca aceea care se face când se pregătește cineva să tragă cu pușca. „Fetele" se privesc una pe alta cu ochi cuprinși de panică.

Deși toate gândesc la fel, deși acelaşi cuvânt e gata să explodeze din păstăile buzelor strânse identic, niciuna nu îndrăznește să-și ia răspunderea unor afirmaţiuni precise. Alai curajoasă, în calitatea ei de generăleasă, tot Madam Istrătescu încearcă o destindere:

— Să mă ierte Dumnezeu, cucoanelor, dar alta în locul meu ar putea să și închipuie cine știe ce.

Madam Tatu, fiica defunctului protopop Niculescu (un bătrân cu conci sub potcap și cu barbă albă de vaia hidrofilă), simte un fior fugindu-i de-a lungul trupului ca un șoarece scăpat din greşeală pe gura decolteului.

— Ia taci, draga mea. Numai te aud și mi se furnică toată carnea pe mine. Eu una, nu pot să cred așa ceva.

Sophie Cornescu clatină capul, competentă și tivită.

— S-au mai văzut și alte cazuri.

Lui Madam Gherman tot nu-i vine să creadă c-a înţeles bine despre ce este vorba.

— Adică… Caliopi să se gândească la… Fugiţi fetelor de acolo că e imposibil. Vorbiţi cu păcat.

— Eu nu bag mâinile în foc pentru nimeni.

— Cât trăieşti multe vezi, dragă Madam Gherman.

— Ne civilizăm, Penelope dragă.

— Și pe urmă este și chestie de ereditate. Păi mamă-sa, n-a fost tot așa? O exaltată care până a închis ochii și a scris scrisori de dragoste cu un student de la litere. L-a ţinut doi ani de zile de parale, furând pe bietul bărbatu-sau de la coșniţă și în ziua când a fost să moară, și-a scos cerceii din urechi — două scârbe de diamante — și ia trimis prin servitoare ca să-i rămâie junelui amintire de la ea…

Atât sunt de furate de istorisirea lui Sophie

Cornescu și atât sunt de cufundate în propriile lor gânduri, reflecţii și mai ales, deducţii, încât „fetele" nici nu aud când zbârnâie soneria în antreu.

Caliopi intră în salon târând după ea o trenă invizibilă de Mitsouko. Madam Pruncu, toată un surâs știrb, o întâmpină cu braţele deschise.

— Hai dragă că ne-am „dezesperat" așteptându-te. Ce e cu tine.

— Era să-ţi trimitem vorbă…

— Ne lași caraghioase până acuma?

De sub pielea fină a mănuşilor, mâinile lui Caliopi apar proaspăt manucurate. În încăpere se răspândește un parfum vag de bomboane englezeşti.

— Iertaţi-mă, dragile mele, am întârziat la coafor.

— Da' ce, necoafată și cu unghiile nevopsite nu puteai să vii?

— Mă duc deseară la Operă și vream să fiu gata.

Madam General Istrătescu îşi compune o figură nevinovată de înger la pensie și începând să împartă cărţile, uitate de adineauri în mână, zice cu ochii în fundul scrumierii de pe masă.

— Te duci "solo"?

Fără să știe de ce, Caliopi nu se simte în largul ei.

— Nul Mă duc cu Sergiu…

Altă dată răspunsul lui Caliopi ar fi trecut ne băgat în seamă, ca orice vorbă banală cu viaţă de o clipă. Acum însă are darul să aprindă în ochii prietenelor ei o lumină ciudată, rea, prelinsă complice pe sub genele absente.

— Àpropos ! Ce-ţi mai face junele?

În așteptarea răspunsului Sophie Cornescu aprinde, cu gesturi sacerdotale, o ţigară.

Sub simplitatea întrebării, Caliopi simte veninul acului de albină. Îşi privește rând pe rând prietenele și îşi dă seama că dedesubtul surâsurilor lor amabile și stereotipe, se ascund limbi agere de viperă. O vede pe Sophie Cornescu în faţa ei, înaltă, uscată, fără sânge, cu umerii aduși, ghemulţi într-un „jerseu" lucrat de mână și îmbrăcat medicinal peste rochia neagră de mătase veștedă.

Alături de ea, Madam Tatu, ca să-și dea o contenenţă, îşi scoate din geantă „capitalul" și îl pune „pe categorii" lângă pachetul de ţigări. Între ele, Madam Pruncu întinde cărţile într-o variantă românească a faimoasei pasienţe a lui Napoleon.

Dincolo, la masa „constituită", Madam Gherman dă cănile, două câte două, cu mâinile ei uscate ca frunzele palmate de arţar tomnatic. Numai Madam General Istrătescu îi întruntă privirea. Și ochii îi sunt sticloși că ai pisicilor bătrâne când aud, primăvara, în nopţile cu lună, pași elastici și vătuiţi lunecând liric pe acoperișuri.

— E! Te-am întrebat ce-ţi face junele ! Ce? E de rușine să ne răspunzi?

Ah, cum le-ar mai răspunde Caliopi. Cum le-ar ţipa în faţă adevărul pe care simte că-l di buc întrebările lor grele de subînţelesuri. Cum și-ar înfige unghiile manucurate în gâtul lui Madam Istrătescu, în gâtul acela ca de vioară, lung și cu omușorul răsucit sub gușă, să i strângă, să-l strângă, să i strângă până l-o simţi, între degete, moale și rece ca de gumă.

Și astea sunt prietenele ei !

Prietenele în mijlocul cărora, de ani de zile, cu regularitate, a venit să-și treacă ceasurile libere, ghemuită la masa de cărţi, fericită după un câştig neînsemnat și dezolată după o pierdere de câţiva poli. Prietenele alături de care a privit viaţa, a ei, a altora, a tuturor — trecându-i, pe sub ochi, ca un cortegiu festiv. Viaţa pe care atâta timp gândurile ei nu și-a dat osteneala s-o cerceteze, ochii s-o vadă, simţurile s-o pipăie. Viaţa pe care acum, după un an de văduvie, o înţelege mai tare ca judecata, mai tare ca timpul, mai tare ca prejudiciile, mai tare ca voinţa. Și pentru prima dată „prietenele ei" îi apar ca niște fiinţe desperecheate de lume, maniace, cu creierii roși de molii, cu sufletele degerate, cu trupurile mucegăite sub farduri și

corsete. Le vede și nu-și dă seama cum a putut trăi atâta timp între ele numai cu ele.

E adevărat, ea, totdeauna îşi simţise o superiortate asupra cercului ei de prietene. Dar o superioritate pe care i-o da, pe deoparte, situaţia ei materială și pe de altă parte, faptul că, până acum un an ea era singura dintre ele al cărui bărbat era în viaţă. O superioritate care n-avea nimic comun cu cea pe care și o simte acum, când le ascultă, când le privește, când le înţelege.

— Da ce-ai rămas soro, așa? Joci ori nu joci? Că n-o să te aşteptăm cu „documentele" în mână până mâine !

— Se gândește probabil la „nepoţel", dragile mele. Așa e cine are copil mic acasă. Trebuie să fie mereu cu gândul la el.

Provocarea lui Madam Istrătescu e de data asta prea directă și prea străvezie ca să mai poată rămâne fără răspuns.

— Ce vrei să zici cu asta, Adelaido?

— Ce să vreau? Nimic. Mai bine spune tu ce-ai crezut cam vrut să zic?

— Sunt întrebări pe care nu le permit nimănui.

— Depinde cum le iei.

— Cum să le iau altfel decât ca pe niște obrăznicii ordinare.

„Fetelor" nu le vine să creadă c-au auzit bine.

Se privesc una pe alta cu figuri întrebătoare, lungite de mirare. Caliopi le înfruntă, dreaptă, dârză, uluită de propria ei îndrăzneală. Dar Madam Istrătescu nu se dă bătută. Îşi tivește buzele cât poate mai bine și se adresează celorlalte încercând să surâdă superior și indulgent:

— E, ce vreţi cucoanelor? Probabil c-așa se vorbește pe la conferinţe. Noi care nu frecventăm asemenea instituţii de cultură, n-avem un tangaj atât de academic. Avem însă cei șapte ani de acasă și nu insultăm pe nimenea fiindcă ne-am smintit la bătrâneţe și avem nervi ziua în amiaza mare. Dac-ar fi trăit generalul, nu și-ar fi permis dumneaei, oleacă de nevastă de maior de aţă, să mă ia pe mine de sus și să-mi adreseze asemenea cuvinte. Dar se vede c-așa e pe lumea asta. Unii, de pe urma morţilor, rămân săraci și modești și alţii, bogaţi și impertinenţi. De l așa se întâmplă dacă la Mărășești unii s-au bătut cu tunurile și alţii cu lăzile de zahăr și cu cutiile de conserve…

Ghemuită în fundul taximetrului, Caliopi nu-și mai poate stăpâni lacrimile. Abia poate, printre suspine să indice adresa şoferului.

În oglinjoara dreptunghiulară de deasupra lut, şoferul îşi vede „pasagera" plângând. Și fiindcă bulevardul e gol și în plus mai e și sens unic, omul îşi lasă mâinile moi pe volan și se gândește.

În lipsă de altă ocupaţie momentană.

— I-o fi murit cineva?… O fi lăsat-o bărbatul și se duce la rude?… O fi având vreun copil bolnav?

În mintea şoferului dramele obișnuite ale vieţii, moartea, dragostea, căsnicia și boala, se perindă simplu, fără interes deosebit. Numai fiindcă e sens unic și drumul e gol și mașina merge sân gură aproape.

Pe marginile bulevardului, sub castani, în fie care colivie de sticlă agăţată pe vârful felinarelor, încep să se aprindă — captivi în site albe — licuricii municipiului.

În ușa unei spălătorii chimice cu oblonul tras, patronul îşi vâră teancul de chei în buzunarul de la spate.

A apărut și un birjar de noapte, cu ţigara după ureche, în coada unei staţii de taximetre.

Într-o poartă, o unguroaică, durdă și roză ca un debreţiner fiert, s-a întors cu jurnalele de seară și se desparte, cu degetul cel mic, asudat tandru, în palma lui imensă — de ordonanţa locotenentului de vis ă-vis, care o privește „la oţie" cu cizma superiorului încremenită în mâna liberă…

Încet, încet, Caliopi se liniștește.

Discuţia de-adineauri s-a încheiat simplu şi firesc. O ușă trântită violent și pentru totdeauna „în nasul" celor care îndrăzniseră să atingă indiscret o taină atât de gingașe ca a ei. O ușă trântită, în definitiv, peste ceva mai mult decât atât.

Peste o parte din viaţa ei care rămăsese închisă pentru totdeauna acolo, în salonul lui Madam Pruncu. În salonul acela roșu cu cadre, cu mobile și cu bibelouri demodate, între „fetele", aceleași totdeauna, rele, eterne, cu degetele leșinate veșnic pe chenarele cărţilor de joc. Nu ! Nu trebuie să-i pară rău de ce-a făcut. Nu trebuie să-i pară rău că s-a eliberat…

În oglinjoara dreptunghiulară, şoferul vede acum, un puf mic și roz care suge lacrimile pasagerei și le netezește dâra. Vede apoi un bastonaș roșu care se topește ca o marmeladă pe buzele ei decolorate. Și mai vede încă ieșind din poșeta fără fund, o fotografie mică pe care „pasagera" o privește lung, o mângie ușor și o duce apoi cu cernic spre buze murmurând numai pentru ea:

„Numai pentru tine am făcut toate astea…

V. MAJORITATEA DICTEAZĂ

În încăperea plină de fum de ţigară ca o sală de așteptare dintr-o gară cu încrucișări de linii, cei nouă viitori redactori ai ultimei reviste literare care se pune la cale în București, au discutat trei ceasuri — de la cinci după amiază până acum – tot ce se poate discuta, pe nouă voci, cu privire la apariţia unei reviste literare ai cărei redactori constituiţi în „comitet" n-au, în total, mai mult de o sută optzeci de ani.

De la început s-a luat în discuţie chestiunea cea mai importantă, aceea a fondurilor.

— Să dăm câte cinci sute de lei fiecare, lunar, a propus, cel dintâi, Mirea în dubla lui calitate de gazdă și de președinte de vârstă, aproape major.

— Nouă ori cinci, patruzeci și cinci, prin urmare patru mii cinci sute de lei pe lună. Exact ceea ce ne și trebuie pentru un număr tras într-o singură mie de exemplare.

— Nu ne ajunge, dragă. Ne trebuie cel puţin zece mii de lei pentru flecare număr. Și am să-ţi fac imediat socoteala băbește: Pune, întâiu și întâiu, tiparul…

Și Vasilescu (student la Academia Comercială, destinat dintru început pentru calitatea de administrator al revistei) înarmat cu un creion roșu și albastru, a demonstrat „cu cifre" comitetului întreg, necesitatea sumei propuse de el pentru ca apariţia revistei să fie cu certitudine asigurată.

Comitetul a aprobat imediat punctul de vedere al lui Vasilescu și după o tăcere complice s-a hotărât „în unanimitate" ca fiecare redactor să dea o mie de lei lunar. Pentru completarea sumei de zece mii de lei, în aplauzele tuturor, Sergiu s-a oferit să dea două mii de lei. Odată terminată „partea bănească", s-a stabilit formatul revistei, numărul paginilor, coperta, s-a ales hârtia și tipografia și s-au distribuit „rubricile fixe", precum și atribuţiunile fiecăruia în gospodăria revistei. Astfel: „Cronica literară" și „Revista revistelor" au fost încredinţate lui Sergiu; „Cronica dramatică şi cinematografică", lui Văraru, supranumit Șecspir, autor al mai multor piese neterminate și al câtorva reviste jucate de „domni și domnișoare din societate" în orașul lui natal de provincie; „Cronica plastică" a revenit de drept lui Antim, pseudonim sub care se ascundea Mișu Ionescu, unul din cei mai bețivi și talentaţi elevi ai Academiei de Belle-Arte, iar „Cronica sporturilor", lui Stupcaru, fost haf-centru în echipa naţională de fotbal și actualmente bec șomer. (În urma unui conflict urmat de bătaie și ultragiu, fusese eliminat din federaţie și nu aștepta decât căderea „bestiilor astea de la putere" ca să vie „oamenii lui" și să-i facă dreptate.) Partea ştiinţifică a fost încredinţată lui Plătăreanu de la Politechnică, iar „Cronica ideilor", tânărului filosof — în curs de licenţiere la facultatea respectivă — Mircea Vlad, supranumit și Confucius. Administraţia (anunţuri, abonamente, subvenţii, tot) s-a dat prin aclamaţii lui Vasilescu. Secretariatul de redacţie l-a luat Panait Fulga și poșta redacţiei i-a rămas lui Titu Mirea.

În afară de aceste atribuţiuai fixe, fiecare redactor s-a obligat să dea „regulat" câte o „chestie", în legătură cu specialitatea lui: Fulga și cu Sergiu, versuri. Văraru, fragmente din piesele lui și, în foileton, o istorie a teatrului românesc contemporan. Vlad, Plătăreanu și Stupcaru, schiţe, eseuri și nuvele și, poate, în colaborare, un roman („filozofic-ştiinţifico-sportist" cum îl botezase Mirea „neserios" ca totdeauna). Cât despre Mirea, se obligase să dea în fiecare număr o cronică rimată, gen în care era „rege", iar Antim, lipsit completamente de înclinaţiuni literare, urma să ilustreze „aiurelile" confraţilor săi de redacţie, să facă vignete, caricaturi, titluri și afișe.

Singurul lucru care, în aceste trei ceasuri, a rămas nerezolvat, este titlul revistei. De aceea, cei nouă redactori, tolăniţi, în atitudini reflexive, pe divanul unic, pe scaune și chiar pe scânduri, caută să găsească pe cel mai potrivit. Văraru, pe care de mult îl pasiona un titlu pentru o piesă de teatru și care i se păru potrivit și pentru o revistă literară de factură și ideologie modernă, sări cel dintâi:

— Am găsit. „Broasca ţestoasă".

— Vax, i-o reteză Stupcaru. Ce-are a face o revistă și cu o broască?

— Cum ce are a face? Are. Adică, revista noastră e ca o carapace sub care ni se ascund ideile.

— Păi interesul nostru e să ne promovăm ideile, nu să ni le ascundem.

— Fugi, domnule, că ne facem de râs și în cazul ăsta, mai bine i-am zice „Oul

de Struţ" că e mai original…

— Uite, „Oul lui Columb", cred că n-ar fi rău, îşi dă părea Plătăreanu.

— Bravo ! „Oul lui Columb", revistă pentru jumări literare, omletă filosofică și ochiuri dramatice. Bună idee, n-am ce zice!

— Lăsaţi spiritele, băieţi. Să ne gândim serios.

De cele mai multe ori, soarta unei reviste depinde de titlul ei. Ne trebuie un titlu care să surprindă, să atragă…

— Să-i punem „Cumpără-mă!" propuse Vasilescu.

— De ce nu „Fură-mă!" E și mai atrăgător.

Văzând tonul pe care îl ia discuţia, Mirea găsește momentul potrivit să plaseze o săgeată.

— Ce dracu', fraţilor. Nu sunteţi în stare să găsiţi un titlu cumsecade? Opt oameni?

— Găsește tu.

— Stai jos, umoristule!

Mirea se așază și continuă să-și golească paharul lăsat o clipă pe colţul etajerei. Se face iarăşi tăcere, fiecare cufundându-se în gândurile lui.

— „Gând și Forţă", zise Stupcaru, proiectându-se în mijlocul odăii. Ce ziceţi? Cred că merge…

— Nu e bine să avem un titlu compus din mai multe idei…

— Atunci „Forţa*… pur și simplu.

— Care forţă, mă, ce forţă? Forţa armată, forţă motrice, forţă majoră, cămașa de forţă?…

— „Forţa mușchilor sale", că el e sportist, inter vine Mirea.

Stupcaru, blesat, îl privește de sus până jos și răspunde dispreţuitor:

— Ia taci, mă Mitică, că n-ai niciun haz cu calamburile.

Mirea prinde cuvântul din zbor.

— Bravo, șefule. Mi-ai dat o idee fără să vrei.

De altminteri, voi ăștia cu sportul, emiteţi totdeauna ideile din eroare. Când o să scot o revistă umoristică, o să-i pui titlul „Mitică* și fiindcă ideea mi-ai dat-o tu, am să-ţi trimit un abonament gratuit.

Vasilescu găsește momentul potrivit să tragă un folos din discuţia celor doi. Se încordează pe picioarele-l lungi și zice:

— Uite, băieţi. Tot așa ceva ne-ar trebui și nouă pentru revistă. Un titlu suggestiv ca „Mi tică". Însă, în serios, ca pentru o revistă literară.

— „Paraschiv", îl servește prompt Mirea.

Ceasul e nouă jumătate și titlul revistei nu e încă găsit. Se fac fel de fel de propuneri. Vlad e de părere să se suspende ședinţa și fiecare să plece acasă unde, în liniștea odăiţei lui, să reflectele asupra unui titlu. Fulga se opune:

— Nu se poate, nu pleacă nimeni de aci până nu găsim titlul.

— Să punem la vot, propune Vasilescu, Mirea, dă-mi o coală de hârtie să fac buletinele.

— Fără bilete, neică. Pe faţă Cine vrea să stăm astă-seară, să ridice mâna sus.

Una, două, trei, patru, cinci, nu ridica două mâini, Mirea, că este alegerea măsluită…

Singurul care a votat contra e Sergiu. El știe că acasă îl așteaptă Tanti Caliopi. O și vede singură în sufragerie, întrebând servitorii, neliniștindu-se și asta pentru ca, de când locuiește la ea, niciodată nu și-a îngăduit să întârzie seara de la masă.

— Pe mine vă rog să mă iertaţi. Eu trebuie să plec. Să mă credeţi că nu vreau să fac notă discordantă… dar…

— Dar ce? îl bravează Vasilescu cu mâinile vârâte apășește în străfundurile buzunarelor.

— Mă așteaptă acasă…

Stupcaru sare:

— Da' ce, pe noi nu ne așteaptă? Dar când „majoritatea" e de părere să stăm, eu cred că trebuie să treci peste orice consideraţie și să te conformi.

Ea care Mirea adaugă schițând un gest ironic:

— Majoritatea dictează.

Și majoritatea, într-un vacarm ușor de închipuit și greu de descris, e de părere că ședinţa trebuie cu orice preţ continuată. Mirea e de părere că și lipsa de băutură (și într-adevăr sticlele sunt „cadavre" și paharele goale) e un motiv puternic al lipsei de inspiraţie. Se pune la vot cumpărarea a patru sticle de vin și patru sifoane, misiune care este încredinţată lui Stupcaru ca cel mai voinic din asistenţă.

— Știţi ce? Atunci să ne ia și niţele mezeluri. Să fie apetitivul complet.

— Şi o franzelă de lux.

— Arde și o litră de măsline Volo.

— Și doi gogoșari iuţi.

— Niște icre de crap ar fi teribile.

— Mie să mi aduci brânză albă.

— Ai parale la tine?

— Daţi toţi câte o sută de lei.

— Păi atunci să ne ia și nouă perechi de crenvurști.

— Și muștar, mă.

— Nu ne ajunge numai o pâine.

— Să nu uiţi de sare, șefule…

Asaltat din toate părţile, tras de mâneci, înghioldit în coaste, ciupit de peste tot, Stupcaru cu pălăria pusă dandăratelea pe cap, îşi vâră de getele în urechi și zbiară:

— Ho! Ho ! Staţi că nu pricep nimic.

Într-o clipă, Mirea e în picioare pe divan.

— Fraţilor — începe el — daţi mi voie să spun două vorbe. Întâi trebuie să recunoaştem că Stupcaru are și el dreptate odată în viaţa lui când spune că nu pricepe nimic. Al doilea, văd că, în loc de un păhărel cu vin, cum a fost vorba, v-aţi întins și vreţi să cumpăraţi o băcănie întreagă. Asta înseamnă că vă e foame. Ei bine, și mie mi-e foame. În consecinţă, propun ca — în loc să mâncăm grămădiţi aci în grajdul subsemnatului, fără furculiţe, fără șervete, fără nimic — să mergem mai bine cu toţii la o grădină de vară și să mâncăm cumsecade două-trei sute de

mititei. Am zis !...

Aplauze entuziaste subliniază ultimele cuvinte ale oratorului. Mirea, în calitatea lui de gazdă, a și apărut de pe coridor ducând un teanc de pălării puse una peste alta ca un teanc de castroane gata să-și piardă echilibrul.

— Ne sosesc capetele, baeţi.

După pălării, vine rândul oglinzii. Un pieptene, știrb ca un cofetar, e pus la dispoziţia musafirilor. Urmează apoi o perie de haine rămasă dintr-o trusă desperecheată. Apoi comitetul se năpustește pe scări.

Rămas singur în urmă, Mirea deschide fereastra larg, lăsând să pătrundă în odaie, înfiorând manuscrisele împrăștiate pe masă, un val de aer proaspăt, curat și înviorător.

Dincolo de fereastră, drapat în ceaţa albastră a nopţii, orașul nesfârșit, clipește din mii de ochi de foc galben. S-ar zice, însăși bolta carului căzută pe pământ, ca să-și încarce, ca de la o uzină imensă, acumulatorii stelelor electrificate.

Castanii din grădina restaurantului „La Roata Vieţii" își tremură, înfioraţi de o adiere nevăzută, crestetele de frunze ca niște bucle răzvrătite din freza unor singurateci, surprinși fără pălărie, pe un colţ de faleză, la ora brizei maritime.

Undeva într-un fund din zarea care nu se vede, dincolo de case și străzi, dincolo de bariera ora șului cenușiu cu construcţii livide și fabrici, adormite cu coșul lipit pe buzele nopţii, ca un deget implorând tăcere — zorile și-au desfășurat ghirlandele de lumină ca niște florărese matinale coșurile de trandafiri proaspeţi, muiaţi în rouă. Iu aceeași clipă, faetonul unui lăptar, cu bidoanele de tinichea ascunse în fân, a călcat sub toţi, primii bolovani de piatră pavată. Un tramvai, ieșind de la depou, a oftat adânc, aspirând răcoarea periferiei în plămânii lui electrici, iar pe ușa unei bucătării de om cu dare de mână, un vardist de noapte a ieșit, din post, încheindu-și sumar, peste pântecul oficial, centironul cu revolver la șold.

O midinetă a aprins mașina de spirt pe un colţ de dulap dintr-o odaie umedă și întunecoasă. Apoi a așteptat să-și facă loc flacăra prin găurile mici ale lămpii și abia când a văzut pâlpâind, sub ibricul cu apă pentru ceai, flacăra rotundă și al bastră, și-a strâns, peste sânii somnoroși cu maci vineri ofiliri pe sfârcuri, marginea capotului, rămasă desfăcută până la pântecul brun, ostenit și cald. Apoi a plecat la cișmeaua din curte să se spele.

În grilajul unei porţi boiereşti, un câine lup și-a răsucit gâtul, gros și viril, între zăbrele, până ce a putut scoate capul afară în stradă. Apoi a rămas așa, neclintit, ca o fiară împăiată, privind cu ochi lascivi și injectaţi, drumul în zigzag al unei căţeluțe proletare întorcându-se cu mers de rău făcătoare, cu urechile blegi și șoldurile ostenite, de pe cine știe ce maidane pasionale.

La Palatul Poștelor, cel dintâi factor „de jurnă", a ieșit pe poarta de serviciu cu geanta de piele plină de scrisori, ca o dropie moartă pe braţe.

Și-a îndesat șapca pe ochi și, respirând fără interes aerul dimineţii spălăcite, și-a suflat nasul cu mâna pe asfalt și a pornit apoi — trist și încovoiat ca într-un amurg — drept înainte, pe linia de tramvai.

În gara de Nord, trecând printre macagii nedormiţi și impiegaţi cu gulerul

vestonului ridicat peste cămașa de noapte, primul tren dinspre Constanţa a intrat, la peron, contractându-și trupul ca o omidă de fontă, cu miros de Bărăgan în nări.

Titu Mirea a turnat pe gât cu hotărâre (ca şi cum ar fi luat un purgativ) ultimul pahar de vin, apoi s-a ridicat de la masă, nesigur, a trântit paharul, ţăndări, în pietriș, și a anunţat cu vorbe cleioase:

— Un pahar spart la subsemnatul.

Ca o fantomă întârziată după ora oficială a miezului nopţii, un chelner (ochi de crupier, mâini grase de episcop, haină albă de explorator equatorial) răsări de după trunchiul unui pom.

— Douăzeci de lei, coane.

Sergiu îşi simte capul vâjâind deși vinul băut cu generozitate și fără sifon n-a izbutit să-l îmbete deplin. În gura acră, arsă de tutun, are un gust ciudat de cenușe. Îşi privește tovarășii și-abia poate să-i deslușească și să-i identifice sub trăsăturile îmbătrânite de veghe, de osteneală și de alcool. Îi vede căzuţi pe masă și răsturnaţi pe speteaza scaunelor, descompuși, desumanizaţi, ca niște clienţi, imobilizaţi de aceeași durere, în atitudini diferite — în sala de așteptare a unui dentist. Numai Mirea și-a păstrat nealterată figura lui imberba și jovială de picolo deștept.

Dincolo de ulucile verzi ale grădinii de vară, orașul se deșteaptă în ţipetele oltenilor, în pasul animalelor de tracţiune, în clopotul tramvaielor, în ritmul ghetelor de funcţionari.

Rumoarea străzii pătrunde până în grădină ca un bâzâit înfundat de albine trezite de aurora.

Sergiu se simte rușinat în faţa luminii care se face din ce în ce mai lămurită, mai strălucitoare. Mi rea izbutește să se urce pe scaun, îşi face din pumni trompetă și începe să cânte, dogit, „deșteptarea”.

— Ta-ta-ta-ta-ta-ta-ta-ta-ta-ta…

Apoi, improvizând o sabie dintr-un cuţit rămas pe masă lângă un maldăr de coji de mere îngălbenite, comandă scurt:

— Drepţi !

Niciunul din băieţi nu se supune comenzii. Plătăreanu și Vasilescu se mulţumesc să surâdă a înţelegere ducând o mână moale, în chip de salut, către un chipiu imaginar. Ceilalţi îl privesc cu ochii lor de noapte, nedumeriţi și profetici. Sergiu singur se supune cu seriozitate acestui capriciu milităresc și încremenește într-o penibilă poziţie de drepţi, așa cum și o închipuie de obicei tinerii care n-au făcut armata. Mirea, înfuriat, repetă comanda, de data asta, zbierând-o lung ca un derviș urlător.

— Dreeepţil

— Ce te răţoești, mă, așa? se supără Stupcaru, dibuind o ţigară problematică pe masă.

— Poţi să strigi tu cât vrei, poţi să-mi dai și un premiu și tot nu pot sta drepţi la ora asta.

Hai mai bine să-i luăm pe beţivii ăștia și să plecăm de aici.

Dezmeticit pe jumătate, Fulga cască doi ochi mari de hipnotizator și urlă bătând

cu pumnul în masă:

— Nu pleacă nimeni de aici până nu găsim titlul revistei…

— Să luăm câte o cafea mai întâi.

Sus pe scaun Mirea se forţează, cu gesturi incoherente, să capteze atenţia:

— Nici vin, nici cafea. Cea mai mare sursă de inspiraţie de pe lume, este femeia, sau mai pe scurt „dama". Prin urmare să mergem să căutăm titlul la dame. Interesul revistei e în joc.

Aclamaţii, urlete, aplauze subliniază propunerea lui Mirea, luat pe sus de Stupcaru care, uitând pentru moment toate tachinăriile, îl ia de gât și-i pupă pe amândoi obrajii, zicându-i:

— Deși te dai la mine mereu, eu te iubesc, mă, fir-ai al dracului să fii de calamburgiu…

Mircea Vlad se apropie de Sergiu și luându-i braţul îi spune pe un ton de confidentă:

— Știam c-o să ne încheiem noaptea la femei.

Apoi, cu o mare tristeţe în ochii lut filosofici, adaugă resemnat:

— Majoritatea dictează, n-ai ce-i face…

Sergiu simte dintr-odată toată beţia în cap.

— Orice, dar asta nu. Eu nu merg.

— Lasă, mă, că nu te mănâncă, îl consolează Stupcaru. Sunt fete bune…

Mirea se supără.

— Sigur, tu totdeauna mai cu moţ.

— Am spus că nu merg, nu merg.

— Hai, bă, în interesul revistei.

— Nu văd niciun raport între dame și revistă.

— Eu unul, cum văd damă înaintea ochilor, mă inspir.

— Eu sunt om „normal*, nu ca domn' care face nazuri".

— Hai, Sergiule, ca să nu ne stricăm cheful, intervine Fulga, prietenos.

— Nu. Nu merg.

— Nu vă spuneam eu că ăsta nu e dus la biserică?… Înainte să-l primim în cenaclu, trebuia să-i cerem actul de naștere. Te pomenești că nu e bărbat…

— De fete n-avem nevoie. Ori suntem bărbaţi, ori o dăm dracului de afacere cu revistă cu tot.

Mirea îşi aprinde o ţigară și insinuează:

— Să nu mai stăruim degeaba. Eu înţeleg de ce nu merge. Are omul obligaţii… i-a promis mătușisei să-i fie credincios.

Un fâlfâit de aripi negre trece deasupra ochilor lui Sergiu. Fără să aibă timpul să judece, se repede cu pumnii strânși. Încăierarea e scurtă ca un fulger. Mirea, cu gura însângerată, se prăbușește peste masă. Inima lui Sergiu e goală de sânge.

În schimb, vinele mâinilor i s-au umflat ca pârâiașele, primăvara. Pe ochi, aceeași ceată tulbure, rea. Face un gest de silă, cutremurându-se întreg.

Își ridică pălăria din nisip și, fără un cuvânt, fără o privire aruncată celorlalţi, strânși cu toţii în jJurul lui Mirea, pornește clătinându-se spre poartă.

Abia când ieși în stradă, singur, deplasat și fără ţintă printre trecătorii sculaţi de dimineaţă — trecători diverși, smulși din toate ungherele orașului de puterea formidabilă a muncii, ca niște grăunţe de pilitură de fier atrase, spre centru, de un imens și nevăzut magnet — Sergiu îşi simţi, topite la un loc, într-o lacrimă sălcie și grotescă, toată revolta, rușinea și mai ales beţia.

Îşi dă seama că se clatină pe picioarele cu mușchi de gelatină și cu cât vrea să-și facă mersul mai sigur, cu atât zigzagul invizibil, pe liniile căruia i se îndreaptă pașii, îşi lungește unghiurile, și le strânge, și le lăbărţează.

Un licean cu obraji odihniţi și cu servieta plină de cărţi îl privește amuzat. Râde la el, apoi, să rând pe scara unei remorci de tramvai, îi strigă în argoul lui liceenesc — făcându-și mâna liberă, *haut — parleur*: „Ţinte bine șefule, că te pupă trotuarul!”.

Sergiu îl aprobă cu toată convingerea și ca să-i dovedească aceasta, în loc să-l înjure, îi trimite o bezea, O bezea cleioasă și un surâs vânăt de om care se forţează să nu arate că are greaţă.

Liceanul îi mai spune ceva. Cuvintele lui se pierd însă afone în zgomotul străzii și Sergiu nu le mai distinge. Nu mai poate distinge decât dinţii albi și compleţi ai adolescentului care se depărtează râzând, ca o reclamă vie de apă de gură expusă pe platforma dinapoi a remorcii de tramvai.

„Un coniac. Da, un coniac. Iată ce-mi trebuie.

Coniacul reface forţele. Consumat după beţie, anulează efectele alcoolului. Și asta cu atât mai sigur cu cât e mai prost. Da, un coniac prost”.

Şi Sergiu gândind cele de mai sus, se hotărăște să intre în prima cârciumă care îi va ieşi în drum.

Dar prima cârciumă „care îi va ieşi în drum” a rămas cu câţiva pași în urmă. N-are nicio importanţă. Și asta, pentru că drumul lui Sergiu nu e nici înainte, nici înapoi, nici la dreapta, nici la stânga. „La ora asta”, drumul lui e în toate direcţiile. Și oricare din ele tot îl va duce într-o cârciumă.

În fundul cârciumii unde a intrat (restaurant și bodegă „la Verdun”), ferită de soare și strânsă, din lipsă de spaţiu, într-un colţ ros de igrasie și de chiţorani, e o masă mică, cât să-ţi încapă cea tele și paharul pe ea. Sergiu se aşează. Din primul moment întunericul și umezeala îi fac bine.

Un băieţaș nespălat pe ochi, mirosind a pivniţă și a saltea de paie, se înfăţișează de îndată, anexat unui șorţ de postav verde și înarmat, chelnărește, cu o otreapă răsucită pe braţ cu veleităţi de șervet.

— Domno?

Sergiu îl privește cu amabilitate fără să-și dea seama imediat cine e și mai ales ce vrea. Observă numai că-n lobul uneia din urechile băieţașului îi care o capsă de alamă, ca un cercel uitat pe marginea unei scrumiere necurăţate. Băieţașul insistă.

— Cu ce servim pe „domno?”

Și ca să-și dea importanţa necesară îşi suflă violent nasul pe podele, apoi îşi șterge cele două degete întrebuinţate, în poiana verde a șorţului înnodat peste brâu.

— Un coniac.

Băieţaşul dispare spre tejghea și deși nu mai e nimeni în prăvălie, urlă important și cu vocea în schimbare: — Un coneac la domno ! Apoi trece în spatele tejghelei de zinc și cocoţându-se pe o scăriţă cu trei trepte, ia din raft o sticlă de „Cognac Naville" și se servește singur cu gesturi şi guri, afectate, și totuşi copilărești.

— A sosit!

Dintr-o singură înghiţitură Sergiu golește conţinutul păhărelului cu gambă de cocostârc.

— Încă unul.

— Gatea ! Vine imediat.

Băieţaşul privește cu admiraţie cum gâlgăe și-al doilea coniac pe gâtul clientului.

— Mai doriţi unul? E fain! Navile.

— Adu-mi !

— Să vă servim unu dublu.

— Duplu, nu dublu… incultule. Vine din latinește, de la „duplex-duplicis"…

După coniacurile astea, Sergiu se simte, vorba lui Stupcaru, parcă „mai luminat". Îşi dă totuşi seama că e beat. Pentru prima dată în viaţa lui, beat ! Da, beat. Dar ce beţie ciudată ! Ca religia primilor credincioși: dualistă. Deoparte capul, aproape treaz, abia voalat, ca un nobil grizat la o recepţie. De cealaltă parte, trupul. Beat ca un lucrător Sâmbătă seara. Și totuşi acelaşi alcool și în unul și în altul. Da, da, ciudat dualism. În timp ce picioarele îi zac leșinate sub masă și mâinile cu degetele oarbe nu mai pot găsi paharul de-alături, creierul lucrează totuşi, cugetă, emiţând din antena lui de fosfor unde clare de gânduri. Numai că gândurile acestea, merg în sens unic. Da, da, mereu acolo, numai acolo: la incidentul cu Mirea.

„Prin urmare „comitetul" va avea să aleagă *(mediat* între mine și Mirea. După cele petrecute e cu neputinţă să mai putem lupta amândoi, cot la cot, în aceeași redacţie și pentru aceeași cu siguranţă toţi băieţii vor fi contra mea. Vor spune că Mirea a făcut o glumă, că într-o noapte de chei se pot spune orice fel de glume fără ca nimeni să aibă dreptul să se supere. Desigur mă vor acuza pe mine că am fost brutal, c-am fost poate chiar laș pentru cam lovit un om fără putinţă de apărare, faţă de forţa mea. Dar dacă nu m-am putut stăpâni ! Dacă vorbele pe care mi le-a aruncat, m-au ars cu vitriolul lor zvârlit în obraz…Să-și închipuie el că…"

Sergiu strânge pumnii sub masă. Ar vrea să rupă ceva, să izbească, să frământe. În clipa asta, gâtul lui Mirea, n-ar mai fi în mâinile lui decât un baton de *chewing gum* moale, rece și elastic.

— A sosit al treilea… „Duplu", coane, cum aţi vrut dumneavoastră.

„Și dacă ei n-au să-mi dea dreptate, am să-i părăsesc pe toţi. O să apară revista fără colaborarea mea. Ei și! Am s-o scot singur. Am să-i găsesc eu titlul. Bani? Am bani. Are să-mi dea tanti. Tanti… Tanti… Tanti…

Băieţaşul din spatele tejghelei a isprăvit de spălat câteva pahare. Îşi vâră degetele în ele și le ridică pe toate dintr-odată, ca să le clătească sub robinetul desfăcut. Când le pune pe raft, la locul lor, paharele se ciocnesc și sună la fel cu gândurile lui Sergiu: tanti… Tanti… tanti…

Sergiu îşi culcă mâinile pe masă, încrucișate ca picioarele unui scăunel portativ

de pictor și capul îi ia loc, ostenit, deasupra. Niciodată capetele nu gândesc atât de bine ca atunci când stau culcate pe mâini. Când stau pe umeri, gândesc banal, mecanic așa cum îşi fac funcţionarii slujba. Strânse la pieptul unei femei, capetele nu mai gândesc: ascultă tolănite pe o pernă, visează. Pe umărul unui vecin de compartiment, cântă potrivind melodiile în ritmul roţilor pe buloane (și toate melodiile se potrivesc pe ritmul roţilor de tren în mers), rezemate de sticla rece a unui geam de apartament sau de express, reflectează, în poala caldă a unei femei, surâd.

Capul lui Sergiu gândește… Sunetul paharelor a vibrat până în creierul lui și a rămas aci: tanti…tanti…

În culcușul prieten al mâinilor, e întuneric. Un întuneric greu, ostil, pe care ochii nu-l mai pot lumina și în care numai gândurile scapără — rachete albastre.

Tanti… Mirea… Tanti… Mirea, Tanti… Mirea…

Una câte una, insulta își aprinde literele de foc ca o reclamă luminoasă a memoriei; „l-a p-r-o-m-i-s m-ă-t-u ș-i-s-e-i s-ă-i f-i-e c-r-e-d-i-n-c-i-o-s”.

Și când Mirea a spus cuvintele astea, toţi ceilalţi au tăcut. Niciunul dintre ei n-a îndrăznit să spună un cuvânt, să protesteze, să spulbere o inşi nu are. Așadar, convinși cu toţii. Complici cu toţii. Și încă vechi complici, devreme ce niciunul dintre ei nu s-a arătat surprins când a auzit. Nici chiar Vlad care, în calitatea lui de filosof, se găsește permanent pe un plan superior „murdăriilor omenești”.

Prin urmare pentru ei, pentru prietenii lui, calitatea de nepot, aceea în virtutea căreia locuia de un an la mătușa sa, nu era decât un pseudonim sub care el îşi ascundea adevăratul său nume, acela de amant. De amant al unei bătrâne.

Și dacă ei care îi sunt mai aproape, ei „tovarășii de vârstă și de idei”, ei care îl cunosc și-l apreciază. Îl judecă astfel — ce trebuie să creadă și cum trebuie să-l judece, lumea cealaltă? Lumea ei, a lui Tanti, lumea aceea rea, roasă de prejudicii, pe care le numește experienţe, plină de viţii pe care le intitulează ticuri, plină de bănuieli sub care s-ascunde totdeauna nu ceea ce ar putea fi ci ceea ce ar vrea ea să fie?

Dar el, el, cum nu şi-a dat seama? Cum n-a înţeles că nepoţii de douăzeci de ani nu mai pot locui în casa tantilor văduve și semicentenare, fără să fie bănuiţi că-și plătesc mâncarea și așternutul, schimbat odată pe lună, cu moneda scumpă a tinereţii lor.

Și cum să nu creadă lumea ceea ce crede și cum să nu spună Mirea ceea ce a spus, când — într-un an de zile de când stă la Tanti — în existenţa lui acolo, i-au petrecut atâtea schimbări.

Odăiţa lui de pe sală s-a mutat lângă dormitorul ei, la stradă; patul de fier s-a schimbat în divan cu perne croșetate de Tanti, pe vremuri, în ceasurile ei de singurătate, când răposatul întârzia la apetitive; lavoarul, cu ibric de smalţ albastru, s-a transformat în cuvetă de porţelan cu cristal deasupra; cămășile de americă cu iniţialele internatului ștampilate cu tuș, sau prefăcut în cămăși de poplin cu monogramă brodată în mătase la culoare.

Și tot așa, rând pe rând, sau schimbat hainele de camgarn, în costume fresco,

săpunul de Marsilia cu cap de pisică, în Palmolive verde și parfumat, cămașa de noapte cu râuri, în pijama de crepe de Chine, briciul cu prăsele de os de cal, în mașină de argint Gilette, tabacherea de mucava cu „luarea redutei Griviţa nr.1”, lipită în culori deasupra, într-un port ţigaret de aur cu iniţialele gravate pe capac și așa mai departe.

În definitiv, un nepot — care nu e decât un nepot din partea bărbatului și pe care l-ai primit în casa numai ca să respecţi una din dorinţele defunctului — nu poate primi atâtea atenţii, fără să se întrebe „pentru ce i se fac?”

În cuibarul mâinilor, ochii lui Sergiu se deschid mari și cuprinși de panică. Abia acuma, abia aci, deslușite ca dintr-o ceaţă (o ceaţă ciudată cu miros de cognac Naville) ochii aceștia văd lucruri pe care le-au privit mai de mult, imagini peste care au stat deschiși, fără să le înregistreze, gesturi pe care le-au urmărit fără să le observe și să le prin ceapă înţelesul.

După amiaza aceea, când — întorcându-se de la Universitate — a găsit odaia lui de pe sală, goală, cu patul de campanie strâns, cu lampa de plafon fără bec și cu aceeași păianjeni constructiviști aninaţi în colţuri.

Era toamnă și ploua.

Și-a lăsat umbrela, galoșii și impermeabilul (o manta de ploaie rămasă de la răposatul și confecţionată la croitoria regimentului, din foi de cort) și cutremurat de o presimţire rea a intrat în bucătărie ca să întrebe slugile dacă nu cumva a fost dat afară din casă.

În bucătărie mirosea a tort de nucă și a bezele arse. Madam Iuli, bucătăreasa, „făcea prăjituri”.

Era plină de făină pe tâmple, pe mâini și pe bărbie. Nici nu i-a dat timp să intre bine și i-a luat în primire:

— Eh ! Ţi-ai văzut odaia, Domnu’ Sergi…

— Care?

— Aia unde te-a mutat.

— Cine?

— Coconiţ.

— Mi-a mutat odaia?

— Da, la strade, linghe al dumneaei. Ca să fie mai aproape une de alte…

Sergiu nu și-a dat seama atunci decât că Madam Iuli mirosea frumos a vanilie și a aluat și în ochii ei n-a văzut altceva decât o lumină mică care i se părea un zâmbet bun. A alergat repede în casă. A bătut la ușa lui Tanti, Nu i-a răspuns nimeni. A auzit în schimb din odaia alăturată o melodie lirică. O romanţă veche ca un galben de doisprezece lei și cincizeci. O ţine minte și acum. Și cuvintele de-asemenea.

„Când eram copii odată
Mii de sărutări mi-ai dat
Dar acum nu mi dai niciuna
Sunt femeie, ești bărbat”.

A bătut la ușa de unde se auzea cântecul. Fără să știe de ce, inima îi bătea

repede ca la pasări și simţea cum i se roșesc obrajii. Când a intrat, a trebuit să-și astupe ochii cu mâna. Vedea roșu…totul roșu. Divanul, perdelele, abajurul, ca și cum un incendiu și ar fi proiectat, de afară, lumina violentă în încăpere. Numai Caliopi era roz. Roz ca un calup de candel sau ca o surpriză de cofetărie confecţionată din șerbet de zmeură.

Sergiu a rămas în prag uluit.

Caliopi și-a lungit într-un surâs prelung buzele ei de marmeladă și deschizând în lături, ca niște draperii de scenă, mânicile capotului roz și a făcut glasul dulce ca al intrigantelor de foileton.

— Poftiţi, vă rog, domnule conte, în noile dvs. apartamente. Îndrăzniţi, vă rog. Nu staţi ca viţelul la poarta nouă. Sunteţi la dvs. acasă. V-am mutat toate lucrurile dvs. Aici. Poftiţi… Hainele…rufele… cărţile., mă rog, tot.

Pe masa din mijlocul odăii, așezate cu graţie în vasul japonez mutat din salon, se fanau romanţios patru crizanteme de seră cu peruci pudrate de marchize.

Sergiu a privit în jurul lui. A vrut să spună ceva dar vorbele i s-au oprit în gât emoţionate.

N-a putut decât să se repeadă stângaci și apucând mâna parfumată cu Mitsouko a lui Tanti Caliopi, să și lipească buzele pe ea într-un sărut, timid și umed, de recunoștinţă.

Bucuria lui era atât de mare și gândul lui atât de curat că n-a observat *atunci* că sub reverurile de mătase ale capotului roz, sânii lui Tanti Caliopi se mișcă ritmic, ca doi iepuri de casă sufocaţi, respirând adânc cu boturile arse și ridicate și că, sub pleoapele fardate, ochii ei se închid suspect, leșinaţi de presimţiri numai de ea știute.

Dar plimbarea cu sania în ziua de Sfântul Ion, afară din București prin ninsoarea deasă și poetică?

Sub cuvertura îmblănită, în spatele birjarului de catifea, încins peste brâu cu un chimir cu zale, ca voievozii de altă dată, pulpa lui Tanti, planturoasă ca o șuncă de Praga, lipită de a lui într-o atitudine limpede de abandon. Umărul ei de astrahan vârât într-al lui… Mâna ei — zbârcită de inele, sub mănușă — uitată pe piciorul lui, sus, sus de tot, ca o cataplasmă de mămăliguţă caldă înfășurată în „peau de Suede”. Și ceaiul acasă, cu rom mult și cele trei pahărele de vișinată și apoi, lectura pe divan, unul lângă altul, până când ochii lui Tanti s-au închis și capul i s-a lăsat greu, rezemat de coapsele lui încordate.

Și seara, fricţiunea cu Diana, pe spatele ei presupus răcit, spatele acela imens, gras și cu broboane mici pe pielea înfiorată. Spatele acela alb totuși, călduţ, parfumat la subţiori, adâncit în aşternut peste sânii striviţi, la început arcuit, apoi crescând și frământându-se — ca o apă în măruntaiele căreia sună ora fluxului — sub mâinile lui jenate, neîndemânatice și virile.

Sergiu nu și-a dat seama *atunci* decât că Diana îţi răcește mâinile când se evaporă și că Tanti Caliopi are un neg cu păr, ca o gânganie cu antene, lipită pe movila umărului drept.

Dar Duminica aceea dimineaţa când Tanti a intrat „din greșeală” în baie și l-a

găsit gol, întins sub apă ca un pește la ora siestei? E adevărat, totul n-a fost decât o clipă. Dar o clipă în cuprinsul căreia ochii ei, bulbucaţi deodată, s-au coborât sub apă ca două mine plutitoare gata să explodeze. Sergiu n-a putut face niciun gest. A rămas pur și încordat sub privirea ei și abia când a văzut ușa închizându-se după ea, a schiţat – inutil — gestul pudic și obișnuit al bărbaţilor surprinși goi, când trec femei pe prundul apelor unde se scaldă.

Sergiu nu și-a dat seama “atunci” decât că Tanti Caliopi se poate supăra pe el fiindcă n-a avut „bunul simţ” să-și încuie ușa atunci când face baie.

— Coneacul, coane. Aţi adormit?

Sergiu tresare. O clipă, rafturile, mesele, colivia cu sticleţi de lângă ușă, tejgheaua, băieţașul cu păhărelul de coniac în mână, el însuş, toţi, toate, se învârtesc, se cufundă în pământ ca să iasă la suprafaţă în altă parte, în atitudini comice și linii de pictură cubistă.

Coniacul e cald și are un gust pronunţat de săpun de rufe.

Acum cârciuma e umedă și tristă. Băieţașul are unghiile murdare (câte degete o fi având la o mână?) și parcă nu și-a suflat nasul niciodată. Cum de n-a observat toate astea până acum?

Sergiu se miră și reflectează.

„Ca și cu Tanti de altminteri. Abia acum văd. Văd tot. A trebuit să fiu beat. A trebuit să-mi deschidă ochii Mirea. Mirea… Mirea… El e prietenul meu cel mai bun. Singurul meu prieten. Să trăiască Mirea. Auzi puștiule? Zi și tu să trăiască Mirea, că dacă nu, te bat pe tine în locul lui. Fă-mi plata şi taie-ţi nasul că e murdar. Să nu mă mai servești pe mine cu el. Ce, ăla e nas? Ai auzit de Spătarul Milescu Cârnu? N-ai auzit? E! Tu ești, Spătarul Milescu-Cârnu. Tu, după ce îţi tai eu nasul cu fierăstrăul. Înţelegi? Nu plătesc până nu-ţi tai nasul. Adu-mi un topor. Am mai tăiat eu odată coada unui câine cu toporul, când eram eu, nu aici și nici la Tanti, când eram eu liber, eu, al meu. Liber. Eu însumi. Înţelegi? Când nu eram al lui Tanti ! Tu știi, cine e Tanti? Știi? Știi? De ce nu știi cine e Tanti? Vrei să știi cine e Tanti? E dama mea, mă, auzi? Dama mea. Trăiesc cu ea. Poţi să întrebi și pe Mirea că el știe… și pe Vlad că e filosof și pe ăilalţi, că sunt prietenii mei, pe toată lumea poţi s-o în trebi… Toată lumea știe… și eu am aflat acum de la tine și de la coniac. Unde e nasul care ţi l-ai tăiat? Adu-mi un nas și un coniac… Da repede că plec în provincie… în lume… N-am nevoie !…N-am nevoie, înţelegi? N-am nevoie de nimeni și de nimic… N-am nevoie de ea, n-am nevoie de ei…

Nici de tine n-am nevoie.

Cine ești tu, mă, în definitiv?

— Garsonul.

— Da?

— Da, Coane…

— Nu te cunosc. Nici tu, mă, nu mă cunoști. Nici eu nu mă cunosc, nimenea nu mă cunoaşte…Plata și nasul, bai…

Sergiu vrea să se ridice de la masă. Face un efort. Un altul. Păhărelul cu coniac se răstoarnă sunând scurt pe podele: Tanti… Tanti…

— Auzi?

Și ăsta știe de Tanti… Și paharele au aflat.

Obișnuit cu efectele „coneacelor" băieţaşul surâde. În clipa asta nu mai e „garson" și cu tot șorţul lui verde și comercial, cu tot creionul chimic și bont, înșurubat matur după ureche — nu mai e decât un copil care râde din toată inima privind un om beat. Un om pe care nu-l mai ţin picioarele și care renunţând să mai facă apel la serviciile lor, se prăbușește resemnat, cu capul pe masă și rămâne așa, trist, căzut, privind cu ochii halucinaţi cum picură pe dușumeaua putredă, din păhărelul rostogolit, lacrimi galbene și rare de coniac Naville.

VI. SUSPINE CRUDE PIEPTU-MI ZDROBEȘTE…

Dragă. Tanti.

Astă seară când le vei întoarce acasă, vei vedea – din cuprinsul acestei scrisori — că, în viaţa mea, s-a produs un fapt important care mi determină să părăsesc pentru totdeauna casa dumitale.

În cele două zile de când n-am — venii acasă m-am gândit mult fi pe toate feţele, la problema în faţa căreia mă găseam, Rezultatul, tatăl; rândurile acestea.

Socotesc inutil să te lămuresc asupra stării sufletești în care mă aflu cât şi asupra „motivelor" care mi-au provocat această stare fi mi-au dictat atitudinea pe care o iau.

Te rog să fii convinsă că nu voi uita niciodată tot binele pe care mi l-ai făcut și toată grija pe care mi-ai arătat o. Îţi mulţumesc din suflet pentru tot fi toate fi asfgurându-te de întreaga mea recunoștinţă îţi cer iertare că împrejurările mă silesc să plec din casa dumitale pe furiș, ca un hoţ. Ca un hoţ, însă, care n-a furat altceva, din această casă, decât ceea ce era strict al lut; libertatea şi lucrurile cu care a venit.

Sergiu

Când a desfăcut scrisoarea pe care Erji i-a dat-o de îndată ce a intrat pe ușă, Caliopi nu și-a dat seama bine dacă era prea cald în dormitor sau dacă căldura aceea nesănătoasă care i-a năvălit deodată în tot trupul, a făcut-o să-și simtă picioarele moi, ochii împăienjeniţi și să se prăbușească pe covor cu scrisoarea ghemuită în mâna asudată, ca o telegramă de noapte care a adus vestea unei morţi subite.

Când s-a deșteptat, la căpătâiul ei era un medic din apropiere pe care îl chemaseră servitoarele cuprinse de panică.

Medicul i-a recomandat liniște desăvârșită că te va zile, o cură în străinătate pentru îngrijirea inimii, i-a făcut o injecţie în fesă și apoi i-a sărutat mâna spunându-i pe tonul unei urări de grabnică însănătoșire:

— Onorariul meu este cinci sute lei.

Caliopi a rămas în pat o săptămână întreagă. Nu că se simţea bolnavă. Se simţea însă inutilă, fără rost, pierdută în nesfârșitul zilelor care i se păreau fără

culoare, fără temperatură, fără interes.

Plecarea neașteptată și definitivă a nepotului îi anulase complet orice rezistenţă. Era ca o coardă întinsă pe care ai tăiat-o brusc cu lama de ras.

Odată cu scrisoarea lui de despărţire, laconică și hotărâtă, visul ei de viaţă, alături de el, de prezenţa lui, căzuse inert, ca un fluture izbit, de o piatră rătăcită, în plin zbor.

Visul ei !

În definitiv ce visase ea? Ce însemnase Sergiu pentru ea? De ce plecarea lui o aruncase într-o deznădejde atât de mare?

Iată atâtea întrebări cărora, în zilele lungi de singurătate, stând nehrănită și încercănată, în pa tul dublu din dormitorul cu storurile trase ostentativ, între ea și lumea de dincolo de ferestre.

Caliopi avusese să le răspundă.

După moartea lui Titică știa că rămăsese o văduvă banală și resemnată cu anticipaţie. Golul lăsat de dispariţia tovarășului de viaţă, avea să se restrângă pe nesimţite, să se umple încet, încet.

Durerea primelor ceasuri avea să se rezonrbă firesc, ca răul dintr-o rană, vindecându-se progresiv. Chiar din primele clipe de veghe, lângă catafalcul defunctului, Caliopi, în virtutea unui proces sufletesc natural, cu tot paradoxul lui aparent.

— Începuse să se gândească „la ea”. Totdeauna în preajma unui mort, cei care îl plâng, sincer sau nu, se gândesc în primul rând la ei. „Ce mă fac eu fără tine?” „Cui mă lași tu pe mine?” sunt expresii tipice care traduc exact această ciudată stare sufletească. Mortul nu e decât un pretext pentru ca vitalitatea celor rămași, excitată de prezenta morţii în imediata lor apropiere, să se în cordeze rebarbativ.

Consecventă acestui principiu subconștient, la liopi, privind nările subţiri ale dispărutului și mân găindu-i mâna vânătă între narcise, îşi proiecta în viitor propria ei formulă de viaţă. Această viaţă avea să continue așa cum fusese și până atunci.

Cu aceleași ocupaţii mărunte și cotidiane, cu aceleaşi broderii pe etamină, cu aceleași prietene, cu acelaşi ceas de somn după masă, cu aceleași oră jituri de casă și „scuturaturi mari” de patru ori pe an. Ceasurile foste ale defunctului aveau să fie înlocuite, treptat, cu filme de cinematograf peste numărul obișnuit, cu sindrofii suplimentare și întârzieri, peste ora reglementară, în faţa vitrine lor de pe Lipscani sau a cofetăriilor cu prăjituri renumite. Cu nimic absenţa definitivă a lui Titică n-avea să tulbure activitatea obișnuită a unei zile. Ba poate, eliberată de cătușele orelor fixe de masă, de somn și de distracţie, această activtate avea să capete un ritm mai vioi, mai nou, mai liber, ca o permanentă vilegiatură.

Dar dacă în ceea ce privea desfășurarea unei zile, dispariţia soţului reprezenta pentru văduva sinceră cu ea însăși, aproape un avantaj, aceeași dispariţie devenea o importantă pierdere, o precisă lipsă, un regret, pentru trăirea unei nopţi. Noaptea are darul să reducă dimensiunile vieţii. Totul se face mai mic, mai strict, mai personal. Omul se strânge melc în el însuşi, deopotrivă în palatul propriu sau în

odaia cu chirie. Odată cu hainele așezate grijuliu pe umerii unui scaun, sau trântite indolent în braţele unui valet, insul se dezbracă fără să știe și de dominoul invizibil în care a circulat în balul mascat al zilei colective.

Poate de-aceea, numai în ceasurile adânci de noapte se săvârșesc toate marile taine în care individul se mărturisește pe el însuşi.

Se mărturisește poetul care îşi smulge din sfârcurile pletelor asudate, în ciubărul inspiraţiei, îi mele și imaginile; se mărturisește liceanul care mulează, din lâna mototolită a unei perne, liniile primului trup de femeie, întrezărit și inaccesibil, zbătându-se până la ţipătul lichid, înăbuşit în propria mână; se mărturisește apașul care îşi face graficul vieţii cu muchia cuţitului alunecând în jegul mesei de mansardă murdară; se mărturisește, prăbușit pe o broșură subversivă, tânărul care fabrică din miez de pâine, în mâna înfrigurată, bombe sub trăsnetul cărora ar vrea să sară, sfârticate, măruntaiele popoarelor și continentelor; se mărturisește fata care îşi pipăie, alarmată, pântecul gol și delincvent; se mărturisește fiecare, reconstituit în el însuşi, reintegrat în adevărata lui personaltate, sub protecţia acidă și imensă a nopţii universale.

Caliopi avea pentru noapte o consideraţie specială. Odată cu cămașa de *crêpe de Chine* îmbrăcată peste trupul gol și „odicolonat" la subţiori odată cu căldura familiară și pufoasă a patului îmbibat de propria ei odoare, odată cu puișorul de pernă ghemuit sub ceafa tunsă — odată cu lampa de pe măsura de noapte stinsă cu un gest totdeauna egal — în tainele trupului ei se deschideau automat supapele dorinţei.

Și-atunci prezenţa lui Titică, alături, se dovedea imperioasă.

Îmbrăţișarea lor conjugală, metodică, uniformă, totdeauna consumată cu acelaşi cortegiu de gesturi, de apeluri lirice și exclamaţii stereotipe, făcea parte din confortul lor nocturn, nu ca ceva totdeauna necesar, dar ca ceva totdeauna posibil, la îndemână, asemeni borcanului cu muștar, totdeauna prezent — între scobitori și sare — la fiecare masă a lor, nu pentru că la fiecare masă ar fi mâncat muștar, dar, pentru că să nu lipsească cumva, în cazul când o mâncare mai suculentă ar fi cerut, ca o completare, intervenţia lui picantă.

Și-apoi Caliopi socotea noaptea ca unicul timp îngăduit expansiunilor erotice. Ea era adeptă a acelei mari și durabile categorii de oameni care îşi închipuie că dragostea nu se poate face ziua, că, smuls din cadrul nopţii și consumat înainte de asfinţitul soarelui, misterul dragostei îşi pierde eticheta lui legală și se transformă într-un act trivial și ilicit, într-un viciu clandestin și reprobabil, rezervat femeilor ușoare și bărbaţilor libertini.

Iată de ce, gândul văduviei ei lua, în ceea ce privea nopţile, proporţiile unei catastrofe. Și-atunci chiar, lângă catafalcul pe care Titică, răcit complet, se descompunea progresiv între flori — gândul unui amant îi venise pentru prima dată în minte.

Cuprinsă de silă faţă de ea însăși și animată de o onestă panică interioară, Caliopi se cutremurase la gândul acesta și cu toată revolta ei cinstită, nud putuse

totuşi opri să se înfiripeze, să se materializeze, fixându-se, ca un junghi, undeva, între mușchii încordaţi ai voinţei ei.

Apoi odată cu doliul scos de la poartă și cu flacoanele de medicamente evacuate din odăi, apă ruse în locul lui Titică, la ora de masă, nepotul.

Așezat pe locul pe care-l ocupase el, cu șervetul răsucit în inelul de argint cu iniţială lui…

La început, Sergiu nu fusese pentru ea decât un strein… un indezirabil… Totuşi, o prezenţă în primele momente grele. O prezenţă care știuse să se facă — imediat — nu numai suportabilă, dar agreabilă. Și, după primele luni de trai în comun.

Caliopi îşi dăduse seama că această prezenţă ci că pătat, în ochii ei, o patină de virilitate. A de venit prezenţa unui bărbat. În casa ei, alături de ea.

Afară de ceasurile rezervate cursurilor, Sergiu îşi petrecea tot timpul acasă. Îl avea dar permanent sub ochii ei. Îl privea trăind. Își făcuse o adevărată plăcere din a-i urmări, clipă cu clipă, toată activitatea risipită în casă, în lucruri banale, mărunte, în ocupaţiile egale și obișnuite ale fiecărei zile. Noaptea însă, întrerupea farmecul ace stui joc copilăros aproape, ca să înceapă un altul cu mult mai primejdios.

Noaptea, Caliopi se regăsea singură.

Sergiu îşi trăia noaptea lui. Îl pierdea de sub raza ei vizuală. Îl știa totuşi acolo, la câţiva pași de ea. Dar din acest moment, Sergiu nu mai avea o identitate precisă în gândurile ei. El nu mai era Sergiu. Era un bărbat pur și simplu. Un trup mascul care se închidea, în fiecare seară, gol și singur, în dosul unei uși, în speţă, cu perdeluţe roz la geamuri.

Din patul ei, într-o atitudine de pândă lascivă, Caliopi și-l imagina. Un trup tânăr cu mușchi duri, cu linii perfecte, apărând ca un miez din crusta hainelor căzute. Îl bănuia înfiorat, lucitor, sub perlele apei pe care o auzea șiruind pe el de la chiuvetă. Îl auzea parcă în liniștea casei adormite, mişcându-se răzvrătit și cald în așternuturi.

Noapte de noapte, luni după luni, prezenţa ace stui trup în preajma ei, a ajuns în cele din urmă o chinuitoare obsesie. O obsesie care în mod firesc a depășit cadrul strict al orelor de noapte și s-a revărsat ca o apă, peste zăgazurile prăvălite, inundând viaţa ei întreagă. Și-atunci uluită în faţa ei însăși, Caliopi și-a descoperit, scoasă la suprafaţă din cămăruţele uitate ale fiinţei ei întregi, o senzualitate aprigă, încăpăţânată, persistentă, trezită din somnul ei letargic de prezenţa bărbătească a nepotului de nouăsprezece ani.

Niciodată Caliopi nu se știuse lemeea care se descoperea și mai ales niciodată nu crezuse în minunea botezată obicinuit „a doua tinereţe”. Totuşi această „a doua tinereţe” o simţea pulsând în toate fibrele fiinţei ei, din ce în ce mai precisă, din ce în ce mai exigentă.

Nu-și mai petrecea timpul decât cu Sergiu. Nu se simţea liniștită — liniștea aparentă a apelor în măruntaiele cărora fierb bulboane — decât lângă el.

Încet, încet, toate vechile ei deprinderi, obiceiuri, gusturi, preferinţe, se anulau, înlocuite cu altele izvorâte direct din craterul deschis al senzualităţii ei tardive.

Începuse să înţeleagă chiar, că misterul dragostei nu e numai o prerogativă a nopţii și a bărbatului cu cununie. În permanent nea stâmpăr, umbră încâlcită în pașii nepotului, începuse să circule, în propria ei existenţă, ca o prelungire fizică a acestuia.

Înţelegea cât de departe e Sergiu de zbuciumul ei permanent, de dorinţa ei nemărturisită și mereu mai vie. Își da seama că toată afecţiunea ei, exprimată material prin cadouri, mâncăruri și atenţiuni vestimentare, nu trezea în sufletul lui altceva decât un sentiment jignitor de recunoștinţă. Pricepea că mângierile ei, provocările ei, uneori riscate, cu toată rezerva pe care i-o impunea substanţa ei în fond cumsecade — nu însemna altceva pentru el, decât exteriorizarea unui sentiment matern pe care el, orfanul de totdeauna, n-avea de unde să-l cunoască altfel. Și gândul că Sergiu o substituie permanent unei mame, o făcea să aibă crize de nervi și ceasuri de totală dezolare.

Cum nu înţelegea el, că, deși cu vârsta unei mame, ea are totuşi simţurile unei amante, biciuite de tinereţea lui prezentă, imediată și provocătoare?

Se hotărâse de multe ori, în singurătatea nopţilor ei de tortură, să facă gestul cel mare al mărturisirii. Să-l execute fără preliminarii, brutal, așa cum îl simţea plămădit în ea.

Era calculat ca un atentat.

„Un braţ aruncat violent peste grumajii nepotului. O mușcătură de foc pe gura lui adolescentă. Apoi căderea fulgerătoare, pe covor, sau pe divan — indiferent unde — cu trupul lui încordat și dezorientat în braţe, ce-avea să fie pe urmă n-o mai interesa. Totuşi, în zilele care urmau nopţilor acestora de zbatere erotică și elanuri, Caliopi amâna. Dorinţa la ea era aceeași, la fel de ucigătoare. Îi lipsea însă, în faţa lui, curajul pe care i-l da singurătatea. Și chiar dacă uneori, după câteva păhărele de liqueur băute într-adins, și-l regăsea întreg — o dezarma, iremediabil, privirea aceea „filială” a nepotului.

Privirea aceea supusă de copil cu trup de oro, privirea aceea pe care ar fi dat orice s-o vadă ștearsă din ochii lui mari, limpezi şi cu gene răsfrânte.

În cercul ei de cunoștinţe știa că începuseră clevetirile. Știa exact ce gândește „lumea” și mai ales ce gândesc „fetele”. Și dacă suferea din cauza lor, suferea numai pentru că nu era adevărat ce gândeau ele. Și ar fi vrut să fie așa pentru ca să le-o poată striga în faţă, să le umilească cu replica crudă a adevărului.

Dar așa, trebuise să suporte, desarmată, discuţia de la Madam Pruncu și până la urmă să se vadă silită, ca unică ieșire onorabilă — să plece pentru totdeauna dintre ele, să le piardă pentru totdeauna.

După Titica… prietenele. Odată cu ele, ștearsă și ultima urmă a trecutului.

Nu-i mai rămânea decât Sergiu și, ca o radiere a lui, „tinereţea ei de a doua”. Nu-i părea rău că rămăsese singura. În ziua aceea, după ruptura cu fetele, după lacrimile firești și expeditive, îi părea chiar bine că nu mai avea nimic care s-o depărteze de Sergiu. Știa că seara, avea să meargă cu el la Operă. Îi spusese la

dejun că la opt să fie acasă, gata, cu smokingul cel nou îmbrăcat. Primul lui smoking. Abia aștepta să-l vadă cum îi vine. Se bucura dinainte la gândul că alături de el avea să asculte din loja capitonată cu întunerec, povestea minunată a Doamnei Butterfly. Se și închipuia cu scaunul lângă al lui, lipită de el, rezemându-și de umărul lui, ca un porumbel dolofan cu egreta crispată, sânul, proaspăt înviorat în cel mai renumit institut de frumuseţe din București.

Pentru seara aceea, odată mai mult, hotărâse atacul. Și fără să știe de ce, de data asta, simţea că nimic nu va mai putea s-o împiedice ca să îl ducă la bun sfârșit.

După spectacol aveau să meargă într-un local de noapte. Un local cu femei excitante cambrându-și, pe luciul parchetelor, fesele minunate și internaţionale. Aveau să bea șampanie multă. Caliopi era hotărâtă să bea până când nu va mai simţi, rămas în minte, decât un singur gând: Sergiu.

Pentru acasă, restul ar fi urmat simplu. Caliopi avea să-l cheme în odaia ei ca să-i ajute să se dezbrace. Știa că trupul îi miroase bine. Știa că odaia va fi în penumbră și patul pregătit. Și mai știa că dacă mâinile lui Sergiu nu vor înţelege că trebuie să se înfigă, în sfârșit, lacome și neîndemânatece, în carnea care de atâta timp le aștepta, cu nervii, sfori întinse sub epi dermă, ale ei se vor înfige sigur, în beregata lui. Cel puţin să simtă murind în mâinile ei trupul acela care o exasperase refuzându-i-se, să simtă, ca o supremă voluptate, căldura lui tulburătoare, răcindu-se, picurând ca un sânge printre degetele ei înghierate.

Când coborâse din mașină, la odaia lui Sergiu lumina era stinsă. „Să știi că e gata de mult și mă așteaptă în salon. Se privește, în smoking, în oglinda mare”, se gândise Caliopi.

Sergiu nu era însă, nici în salon, nici în odaia lui. Nu venise încă. Nici măcar nu telefonase ca să-și justifice întârzierea. Caliopi știa vag că în după amiaza aceea se dusese la un prieten unde avea să se hotărască apariţia unei reviste. Atâta tot. Nu știa nici numele, nici adresa prietenului.

Alarmată, nedumerită, începuse să se îmbrace sperând că Sergiu va pica dintr-o clipă în alta. Smokingul cel nou îl aștepta culcat frumos pe divan lângă cămașa tare. Pantofii de lac luceau cu boturile spre lampă.

Dar Sergiu n-a venit nici la opt jumătate, nici la douăsprezece, nici la unu, nici la cinci dimineaţa când, răvășită de presimţiri, descompusă de veghe și de plâns, Caliopi aţipise pe un fotoliu — manechin în rochie de seară, înţepenit alături de paharul de apă cu zahăr și de cutiuţa cu tablete de veronal.

Abia după două zile, în locul lui, a venit scrisoarea. Deși în rândurile ei Sergiu nu spunea nimic cu privire la motivele care îl determinaseră să evadeze din casa și din viaţa ei, Caliopi a înţeles din prima clipă totul.

Sergiu îşi dăduse seama că, un an de zile, lângă ea, trăise într-o eroare. Crezuse probabil, că în Tanti Caliopi a găsit o mamă târzie și binevenită și descoperise că în locul acesteia, găsise o bătrână stricată, o bătrână dezechilibrată care, asemeni unui păianjen cu firele ţesute măiestru peste tinereţea lui, n-aștepta decât clipa potrivită ca să-și sfâșie prada momită, cu toate tentaţiile, până sub ghiara lui încordată de așteptare.

Dezmeticit, Sergiu rupsese firele. Scârbit plecase pentru totdeauna.

De-aceea Caliopi nici n-a mai încercat să-l caute și să-l readucă. La rândul ei, a înţeles că plecarea lui e fără întoarcere și că firele păianjenului odată rupte, niciodată nimeni nu le mai poate reînnoda. Și-a mai înţeles că, dacă el plecase, moştenirea lui îi rămăsese însă întreagă, l-o dăduse ca să nu i-o mai reia niciodată. Era „a doua tinereţe" trezită impetuos în ea. Era, poate, pedeapsa lui. Era poate răzbunarea tinereţii lui ultragiate

Și totodată era moartea unei iluzii. O iluzie care murise subit ca un bolnav de cord în plin mers, pe stradă.

PARTEA A II-A

I. STRADELA UMBREI

Deși situata într-un cartier destul de central al Capitalei, Stradela Umbrei a păstrat, totuşi, un aspect de ulicioară provincială cu căsuţe vechi și gospodărești, cu copii care îşi înalţă, alergând de-a lungul caldarâmului, zmeiele turcaleţe, legate cu aţă de cusut furată din mosorelele materne, cu orătenii ieșite să ciugulească, în libertate, iarba crescută abundent prin spărturile trotuarelor municipale, sub paza somnoroasă a căţeilor de rase nedefinite tolăniţi în porţi ca niște praguri vii.

Zgomotul cartierului nu pătrunde până aci, clopotul tramvaielor nu se aude, iar automobilele trec rar și parcă numai atunci când rătăcesc drumul.

Fiecare casă are grădiniţa ei de flori și fiecare proprietar papucii lui de casă. În fiecare grădină e un pom cu o masă sub umbra lui-o liniște dulce de fermă plutește în toate curţile și un ceas bun de somn se consumă după masă în toate locuinţele.

Pe Stradela Umbrei toţi locatarii din cele patru zeci și opt de gospodării care o încadrează — câte douăzeci și patru pe fiecare parte — se cunosc între ei, îşi ştiu obiceiurile, ocupaţiile și legendele.

Îşi cunosc pe nume copiii, câinii, rudele moarte și canarii din colivii. Îşi ştiu pe degete veniturile, bolile interne, proiectele.

Sunt ca membrii unei familii mari, nedespărţiţi între ei, decât prin gardurile, cu vită americană și cu zorele, ale proprietăţilor respective.

Viaţa tuturor a se desfășoară uniform ca după o lege proprie, adoptată tacit, de toţi, deopotrivă.

Pe Stradela Umbrei toată lumea se scoală dimineaţa la șase, mănâncă la prânz la unu și un sfert fix (din cauza soţilor funcţionari) și seara se culcă la nouă, adică exact un ceas după cina.

Asemeni României care, de îndată ce a intrat în rândul Statelor civilizate, a fost decretata drept o ţară eminamente agricolă, Madam Săraru, acum cincisprezece ani când a devenit proprietară pe Stradela Umbrei, a fost decretată din prima clipă, drept o persoană eminamente corpolentă. De atunci greutatea ei a oscilat între 85

și 90 de kilograme. O singură dată, în urma unei gripe care a ţinut-o două săptămâni în pat, greutatea ei și-a pierdut echilibrul normal. S-a ridicat până la 95 de kilograme, având în vedere că șederea în pat, priise grozav făpturii dumisale, obișnuită să se agite de dimineaţă până seara. Odată însă însănătoșită, Madam Săraru, în câteva zile numai, a revenit la media obișnuită și a rămas așa până astăzi.

Când se stabilise pe Stradela Umbrei, în calitate de stăpână a imobilului de la numărul 8, nimeni nu știa cine e și de unde vine Madam Săraru. Se știa numai că a cumpărat de la Credit imobilul cu pricina și că avea o fetiţă care îi purta numele. O fetiţă de câţiva anișori, blondă ca un cocon de borangic și așezată cu grijă, ca cel mai preţios obiect al gospodăriei, în braţele servitoarei, cocoţată pe capra camionului care se oprise la poartă aducând averea noii proprietare.

În scurt timp Madam Săraru, datorită firii ei comunicative și vesele, datorită poate grăsimii ei simpatice și bonomiei ei incomparabile, izbutise să câștige bunăvoinţa Stradelei întregi și să se încadreze în felul de viaţă al acesteia ca și cum de când lumea s-ar fi pomenit acolo.

Dar trecutul ei rămânea totuși o taină de nepătruns.

Unii aflaseră că înainte de a veni pe Stradelă, fusese „madamă" la un hotel rău famat și că fetiţa o luase de suflet de la una din pensionarele hotelului, moartă într-o zi de tuberculoză. Alţii știau sigur că fusese măritată cu un tânăr fără ocupaţie care îi mâncase o bună parte din zestrea ei de fată de negustor înstărit, lăsându-i ca despăgubire, alături de poliţele semnate în fals, copilul cu nume de floare.

Margareta, e adevărat, nu semăna deloc cu mama ei. Era o făptură ciudată, fină, cu gesturi și gusturi de copil aristocrat. De aceea, cei mai mulţi înclinau să creadă a treia versiune, aceea că Madam Săraru fusese servitoare în casa unui burlac – vlăstar în ultimă generaţie al unui neam de spiţă domnească — și că Margareta n-ar fi altceva decât rezultatul unei partide de vânătoare de la care stăpânul se întorsese acasă beat și încărcat de iepuri.

Madam Săraru știa de toate câte se vorbesc pe socoteala ei și se făcea că n-aude. Îşi creștea fata într-adevăr ca pe o prinţesă şi-şi dezarma răuvoitorii cu surâsuri și sarmale, știut fiind că nimeni nu surâdea mai captivant și nu făcea sar male mai bune decât ea.

Ani după ani, cu cât Margareta creștea în înălţime, cu atât scădea în stima stradelei.

Deloc comunicativă, foarte puţin copil pentru copilăria ei, cu un fel de a privi lucrurile și oamenii de sus, pe deasupra lor, fără pic de tandreţe faţă de o mamă prea tandră, rece și distantă, îşi petrecea tot timpul închisă în casă, devorând cara mele de ciocolată și cărţi de toate felurile.

La paisprezece ani, după cunoscuta ei fugă de la călugăriţe, începuse să fumeze și să bea cafea neagră după fiecare masă. La cincisprezece, se ducea singură la teatru și la cinematograf. La șaisprezece, nu lipsea la nicio conferinţă, era abonată la concertele simfonice și vizita toate expoziţiile de artă. La

șaptesprezece ani, începuse sporturile. Vara tennis, iarna patinaj.

Toate acestea le făcea cu bani puţini și aplica ţie multă. Mamă-sa nu-i refuza niciodată nimic.

Și Margareta nu profita. Niciodată n-o însoţea nimeni acasă sau în plimbările ei. Scrisori nu primea și nici nu scria. Prieteni sau prietene nu i se cunoșteau. Deși fată mare „mondenă", cum îi zicea în ironie Stradela, Margareta nu se farda niciodată. Pielea ei arsă de vânt și de soare, sub casca părului de aur vechi, tăiat scurt, avea o strălucire vegetală, de fruct copt. Toată înfăţișarea ei avea, de altminteri, ceva de plantă. Cu aerul ei de sănătate biruitoare, cu trupul ei plin de graţia naturală a unei mlădiţe, cu culorile ei necontrafăcute, părea că nu se hrănește decât cu aer, cu ploaie, cu arșiţă și cu sucurile anonime și dumnezeieşti ale pământului.

Pe mamă-sa o trata ca pe o servitoare. Fără aroganţa stăpânului parvenit. Cu arta stăpânului înnăscut, învăţat să comande fără să jignească, să pretindă fără să umilească, să se facă ascultat fără să insulte. Și Madam Săraru se supunea fără să crâcnească. Acceptase situaţia asta de subaltern ca pe una din cele mai mari bucurii pe care putuse să i le dea viaţa. Era aţă de mândră, pentru ea însăși, pentru substanţa ei inferioară, că Margareta era a ei, că putuse să scoată din carnea ei multă, mediocră și nefasonată, din sângele ei gros de femeie de treabă, din creierul ei pand, făp» tura aceasta superbă, fină și inteligentă — c-ar fi fost la stare să se înhame ca un japonez la trăsurică și s-o poarte, ca pe un trofeu, de-a lungul lumii întregi.

Stradela nu pricepea lucrul acesta. Pasiunea lui Madam Săraru pentru Margareta rămânea dincolo de înţelegerea ei comună. Stradela își da seama numai, instinctiv, că Madam Săraru e sinceră în dragostea ei oarbă și că a-i critica copilul, însemna a-i sfâșia inima. Și pentru dragostea pe care o avea pentru mamă, Stradela suporta pe Margareta fără comentarii. Adică, fără comentarii în faţa ei.

Și anii trecuseră, egali, așa cum trec anii pe stradele. Muriseră câţiva, se născuseră alţii. Copiii începuseră să miroasă a tutun și fetele de școală a *Eau de Cologne*. În locul bătrânilor dispăruţi din porţi, se instalaseră alţi bătrâni care aduceau la trăsături cu ei. Căţeii Stradelei începuseră să semene toţi între ei. Fetele de vârsta Margaretei se măritaseră toate. Acum unele erau mame, altele numai însărcinate.

Margareta aștepta. Ce? Nimeni n-ar fi știut să spună.

„Partidele" pe care i le-ar fi putut oferi stradela, rămăseseră simple prezumţii. Niciunul din viitorii proprietari ai uneia din cele patruzeci și opt de case, nu îndrăznea să-și închipuie c-ar putea deveni soţul „prinţesei de la numărul opt". Iar din altă parte, din lumea de dincolo de Stradelă, nu se vedea iarăşi niciun indiciu, nu se făcea niciun gest.

Margareta împlinise nouăsprezece ani.

Madam Săraru era nedumerită. Ea știa că, până la nouăsprezece ani, nu văzuse niciodată pe Margareta în tovărășia unui bărbat. N-o auzise niciodată pomenind de

numele vreunuia, cu intonaţia specială pe care glasul unei fete o dă ori cărui nume care a început să însemne ceva pentru ea.

Și în inima ei, dacă nu de „mamă care o făcuse*, dar cel puţin de slugă care o crescuse, îşi făcea loc, ca cernută dintr-o clepsidră, o amărăciune discretă, ponderată. Uneori, în singurătatea odăii ei de pe sală (în cele trei camere „din faţă" locuia Margareta) când zorile o apucau cu ochii lipiţi de tavan, parcă regreta că Margareta ieșise un copil atât de deosebit. Îşi zicea că poate ar fi fost mai bine să nu fie nici atât de frumoasă, nici atât de deșteaptă, nici atât de distinsă. Să fie ca toate celelalte fete de pe Stradelă. Să aibă aceleași gânduri ca și ele. Să se mărite ca și ele și să-și poarte, surâzătoare, sub ochii ei de mamă, pântecul diform și nasul turtit de maternitate.

Dimineaţa însă, când intra în vârful picioarelor să ducă cafeaua cu lapte la patul Margaretei și când o vedea atât de frumoasă, atât de pură, atât de altfel decât celelalte — ca un crin mare, culcat în așternuturi — îi părea rău și se certa în ea însăși că se putuse gândi o clipă măcar că Margareta să semene celorlalte. Și-atunci, urma lacrimilor plânse peste noapte, se schimba într-o bucu de ciudată, ca o lumină sleită pe faţă.

II. CELE DOUĂ MARGARETE

Într-o după amiază, pe la cinei, o mașină superbă, cu eșapamentul deschis arogant, intră bâzâind ca un bondar imens pe Stradela Umbrei. Copiii domnului Nedelcu de la Cadastru, care legau o tinichea de conserve de coada unui câine pripășit, în mijlocul drumului, abia putură să scape nestriviţi și să se refugieze, urlând de spaimă, pe marginea trotuarului.

În schimb, în urma mașinii, câinele de pripas rămase mototol pe caldarâm, cu sângele ca o pan glică încâlcită în gură și cu cutia de conserve intactă, agăţată tragic de coada moale.

Mașina stopa în faţa casei cu numărul opt.

Madam Săraru era în curte. Sta pe „fotelul" de paie, sub dud, cu ceașca goală de cafea alături și citea, cu ochelarii ridicaţi, ca niște faruri, în păr, o carte luată la întâmplare de pe etajera Margaretei: „O viaţă".

Când văzu mașina oprindu-se în dreptul casei, se uită mai întâi bine să vadă dacă era particulară sau taximetru. Dar n-avu timp să se lumineze, că un tânăr coborî alert, aruncă o privire atentă la poartă, ca să verifice numărul de pe tăbliţa albastră, apoi deschise poarta și zărind pe Madam Săraru se descoperi exagerat de ceremonios:

— Vă rog, doamnă, aici stă domnișoara Marga Săraru?

Madam Săraru puse cartea pe măsuţă, cu scoarţele în sus ca să nu se închidă „unde rămăsese", îşi readuse ochelarii pe nas și răspunse sculând ţi se în picioare:

— Da.

— E acasă?

— E acasă. Nu știu însă dacă s-o fi sculat.

S-a culcat puţin după masă.

— Dacă nu doarme, v-aş ruga să fiţi bună să-i spuneţi că o caută un domn.

— Cine să-i spui că e, dacă mă-ntreabă?

— Titu Mirea.

— Luaţi loc, vă rog, un moment.

Și Madam Săraru, jenată că pentru a intra în casă, trebuie să întoarcă spatele unui tânăr care are un automobil așa de mare, se depărta repede-repede cu mersul ei de pelican încălţat cu papuci de mește.

Titu Mirea se instală pe fotoliu. Ochiul lui ager făcu într-o clipă inventarul întregii proprietăţi. „Așadar aici sta Marga. În fond, o casă destul de drăguţă, o grădină delicioasă, deși puţin rurală… Totul foarte, foarte îngrijit. Și batoza care se dusese s-o cheme nu putea fi altcineva de cât mamă-sa. Poate ar fi trebuit să se prezinte. În definitiv, judecând după mamă, Marga se deovedea a fi, cum se zice obișnuit, de neam prost.

Și totuşi rar întâlnise „în viaţa lui" o „femeie" care să-l facă să simtă de la început în ea „rasa". Natura are însă ciudăţeniile ei. Nu citise el într-o gazetă franţuzească la rubrica „curiozităţilor ştiinţifice, că o bivoliţă născuse un mânz pur sânge? O să-i spună asta Margaretei, Cum e fată inteligentă, desigur n-are să se supere. De altminteri observase că Marga vorbise de mama ei numai în treacăt și parcă în silă. Îi spusese, atunci când o întrebase unde stă, că locuiește la mama ei, pe o stradelă pe care, chiar dacă i-ar spune-o, n-ar putea s-o găsească niciodată.

Și cu toate astea, fără ca măcar să i-o spună, i-o descoperise. Cum? Cu „șmecheria" lui înnăscută. O acompaniase întâmplător la un birou de poștă unde ea avea să-și achite abonamentul pentru apa ratul de radio. Întrebată de funcţionar unde stă, răspunsese scurt:

— Stradela Umbrei 8.

Titu Mirea surâse superior spre firmament.

Pe Marga o cunoscuse acum zece zile, într-un cerc de sportivi. De la început „fata" îl atrăsese cu alura ei degajată, cu formele ei admirabile, cu seriozitatea cu care îşi susţinea adversarul de tenis. Căutase să-i fie prezentat și, această formalitate îndeplinită mai mult de el însuşi, începuse s-o „piseze" și izbutise, după interminabile manevre, să-i dea o durere de cap pe care, tot el propusese să i-o anuleze printr-o plimbare cu mașina. Făcu seră un tur la Șosea până la Minovici unde se opriseră „ca să asculte clopoţeii de vânt. Acolo, unul lângă altul, fumaseră o ţigară. Marga nu spunea nimic. Răspundea întrebărilor lui, distrată, fără interes. Din când în când, îl privea plin în ochi și tăcea. Pe la opt seara l-a rugat s-o conducă îndărăt spre centru. Spunea că-i e frig în rochia albă, cu braţele și cu pulpele goale.

Cu toate insistenţele lui, cu toate rugăminţele, cu toţi „ochii daţi peste cap", cu toate ţigările aprinse și aruncate nervos, nu acceptase să se lase condusă până acasă. Se dăduse jos la capul podului și întinzându-i mâna, sprijinită de rachetă, îi spusese simplu:

— Conduci foarte prost. Probabil că e prima dumitale mașină.

— Dumneata conduci? o întrebase el.

— Nu, n-am automobil.

— Îţi pot pune oricând la dispoziţie mașina mea ca să înveţi şi îţi pot recomanda un profesor mult mai priceput decât mine. Un şofer de meserie.

— Mulţumesc. Nu-mi place să conduc automobilele altora.

Apoi, se despărţiseră.

Titu căutase s-o urmărească discret, „în ralenti" de la distanţă. Margareta însă se urcase imediat într-o mașină, care trecea din direcţie opusă și până ce el să se întoarcă după ea, respectând prescripţiile circulaţiei în sens unic, dispăruse.

După aceea, câteva zile în șir, a căutat-o zadarnic la tenis. Marga lipsea.

A încercat să se informeze în privinţa ei. Nimeni, dintre cei care o cunoșteau, n-a putut să-i dea informaţiile pe care le dorea. Toată lumea o cunoştea de pe teren. Fetele spuneau cu un aer de totală dezinteresare:

— Nebuna aia? Face pe originala. Cu siguranţă că trebuie să aibă un amant bătrân și bogat care o spionează și o împiedică să-și facă de cap.

Bărbaţii răspundeau la fel:

— O descreierată. Face pe fata, numai fiindcă vrea să se vândă scump. N-ai văzut? Cum ţi-a „ginit" mașina, cum s-a și lăsat plimbată la Șosea".

Nici unii nici alţii însă nu știau cine e și ce face în realitate. Îşi plătea cotizaţiile regulat și juca numai cu antrenorul. Nici acesta, descusut cu abilitate de Mirea, nu-i putuse spune altceva decât că era o jucătoare pasionată care făcea progrese uimitoare: „Cred că din fata asta am să scot repede de tot o campioană" spunea el.

Așa dar în jurul fiinţei acesteia deosebite și tur burătoare plutea un mister care îi mărea și mai mult farmecul. Mirea se hotărâse cu orice preţ să-l pătrundă, în primul rând, fiindcă „fata îi plăcea enorm" și apoi fiindcă nu se născuse încă femeia care să-l ducă pe el.

Se gândise dar că cel mai bun mijloc de a pătrunde în taina vieţii ei era acela de a o surprinde la domiciliu „în sânul familiei". Nicăieri omul nu e mai descoperit decât la el acasă, acolo unde se simte pus la adăpost de indiscreţia tuturor.

Și întâmplarea îi venise în ajutor. O zărise pe Marga alaltăieri într-o fructărie cumpărând căpșuni.

Le alegea, cu degetele ei fine, din coșul îmbrăcat în frunze verzi.

Când l-a văzut, surâzător și politicos în faţa ei, a avut o tresărire ușoară. Apoi ia întins mâna.

— Eram sigură că am să te întâlnesc azi.

— Sigură? De ce?

— Te-am visat azi-noapte.

— Îmi pare rău c-ai avut coșmaruri…

Marga nu agrea spiritele și frazele complicate.

Ei îi plăceau lucrurile spuse limpede, pe numele lor de botez, fără întorsături savante și întortocheri obositoare. La Mirea observase, din primul moment, oarecare preţiozitate verbală, o tendinţă continuă de a înnobila expresiile, de a îmbrăca cuvintele în poleieli colorate la bomboanele „specialităţi" de la cofetării și

lucrul acesta îi displăcea.

Și mai ales îi displăceau sforţările pe care el le făcea permanent ţientruca să scoată din orice, cu orice preţ, un spirit mai mult sau mai puţin reușit.

— Spune drept, domnule Mirea, dumneata te crezi spiritual?

Mirea tăcuse. Au ieșit din fructărie cu un gol între ei. Marga avea de plătit abonamentul la radio. Mirea s-a oferit s-o conducă. Nu l-a refuzat, l-a refuzat numai gestul cu care voise să-i ia pachetele ca să le ducă el, argumentând că:

— Cea mai mare plăcere a unui lucru cumpărat e să-l duci până acasă.

La poștă norocul îl ajutase odată mai mult și putuse să-i afle adresa. Lăsase să treacă o zi și acuma se afla aci… acasă la ea… în curtea ei.

Madam Săraru coborî treptele în fugă. Îşi schimbase papucii cu niște pantofi albi de dril, se pudrase puţin și îşi colorase ușor buzele cu roșu. Semăna acum a patroană de bordel retrasă la ţară.

— Margareta vă roagă să aşteptaţi câteva minute.

— Dumneavoastră sunteţi mama domnișoarei Săraru, mi se pare?

Madam Săraru avu o clipă de ezitare. Nu știa dacă e bine să confirme sau să nege. Îi era teamă să nu supere pe Margareta.

— Duduia Marga mi-a vorbit mult de dumneavoastră.

Madam Săraru simţi că i se moaie picioarele de la genunchi. Se așeză pe scaun. Inima i se umplu, dintr-odată, de o simpatie subită pentru tânărul care, fără să știe, îi ștergea de pe suflet una din cele mai groaznice bănuieli care i-l rodeau.

Aceea că Margaretei îi e rușine de ea… că ascunde existenţa ei streinilor.

— Vă cunoaşteţi mai de mult?

— Din păcate, de puţin timp, doamnă. Îmi daţi voie… Titu Mirea.

Și Mirea se plecă să sărute mâna grasă ca o craflă pe care Madam Săraru i-o întinse jenată, spunându-i pentru orice eventualitate „mersi”.

— Sunteţi avocat, nu?

Mirea minţi.

— Exact, doamnă. Sunt avocat și publicist. Articolele pe care le scriu îmi aduc însă procese, iar procesele pe care le pledez, articole de gazeta. De-aceea mă ocup mai mult cu literatura pură. Sunt directorul unei reviste literare. „Muza” dacă aţi auzit de ea.

Drept orice răspuns, Madam Săraru, care pricepuse din toate astea numai că Mirea era ceva neprecis în legătură cu scrisul, îi arătă cartea lăsată pe masă.

— Și eu citesc acum o carte foarte frumoasă. Îi zice *O viaţă*.

Mirea îşi aruncă rapid ochii asupra cărţii.

— De Maupassant?

Madam Săraru nu știa de cine e cartea. Se uită la rândul ei grabnic pe copertă și răspunse citind numele editorului.

— Nu ! De Alcalay.

Margareta apăru în capul scării. Era îmbrăcată în costumul ei preferat. Rochie albă de sport, pantofi cu tocuri joase, braţele și picioarele goale. Fuma. Mirea se ridică și făcu câţiva paşi spre ea. Madam Săraru dispăru strategic pentru ca să nu

mai reapară decât un sfert de ceas după aceea, în capul scării, ghiontind servitoarea care, ca hipnotizată, le aducea cafelele, cu ochii ţintă la tava de argint aşternută cu un şerveţel scrobit de olandă.

La poartă, copiii Stradelei se adunaseră în jurul automobilului neîndrăznind încă să-l pipăie. Unul numai mai îndrăzneţ, vărât pe trei sferturi în niște eterni nădragi largi — lucru care o făcuse pe Marga să-l boteze „Olandezul* puse mâna pe una din roţile din faţă și încântat de descoperirea făcută dădu alarma:

— Flaţilol ! Uite, mă, sânge de câine molt, pă cauţuc!…

Primele momente, în doi, fură penibile. Marga era contrariată. Mirea dezorientat. Fumau și unul și altul spionându-se discret și reciproc.

— El rupse ea tăcerea. Cred că n-ai venit să mi arăţi că știi să calci câinii din cartier. Cum ai putut să faci asta?

— Am vrut să-l feresc… am virat scurt la dreapta… n-a mai fost timp… la prins roata din faţă și…

— Cred că era mai bine dacă ai fi vrut să-l omori. Poate scăpa. În sfârşiţl ia spune-mi ce cauţi aici?

— Am venit să-ţi dovedesc că știu unde stai.

— Fiindcă am vrut eu să te las să auzi. La poștă.

— Ai vrut dumneata? Și cu ce scop ?

— Ca să văd dacă știi să profiţi de situaţii.

— Și?

— Am văzut.

Copiii din stradă începuseră să prindă curaj.

Olandezul era sus pe scara automobilului. Ezita, cu mâna întinsă hoţește, între claxon și trompetă.

Un altul rămăsese în extaz în faţa bușonului pe care fetișul maşinii, un Buda de argint, sta, pe vine, crispat de parcă în acelaşi timp îl durea burta și-l bătea soarele în ochi.

— Bă Nae. Ia te uită… un turc pă dop… Orăt e măi Seamănă cu Nea Dumitru.

— Ce te legi de tata, c-acum mă duc să te spun mămichii.

Marga și Mirea ascultau fără să vrea discuţia copiilor. Mirea nu știa ce să spună. Tot aplombul, toată verva lui reputată, dispăruseră ca prin farmec. Marga încerca să scoată prin buzele rotunjite ca un inel de coral viu colaci de fum care se topeau inconsistenţi în aer.

— Ce bine e să fii copil, încercă Mirea un divertisment.

— De unde știi?

— Văd. Și se uită spre poartă.

— În dumneata?

— Și la urma urmei, de ce nu?

— Mă ’ntreb și eu.

— Crezi într-adevăr că sunt atât de copil?

— Cred c-ai vrea să nu mai fi.

— La douăzeci și trei de ani aș avea și dreptul…
— Eu zic c-ai fi chiar obligat.
— Și de ce îţi par atât de copil?
— Tocmai fiindcă nu vrei.
— Te contrariază c-am venit? Că te-am sur prins?
— Te așteptam.
— Astăzi?
— De ieri. De-aia nici n-am ieşil. N-aş fi vrut să iei drumul degeaba. Și de ce crezi c-am ţinut atât de mult să aflu unde stai și să viu la dumneata?
— Fiindcă îţi plac.
— Ești sigură?
— Da…
— Și ce-ai de spus contra?
— De ce numai decât „contra?
— Fiindcă nu îndrăznesc să sper într-un „pentru”.
— Minţi. E tot ceea ce speri. Ești bărbat.
— Reţiu că m-ai făcut bărbat.
— Am exagerat. Dumneata nu-mi placi.
— Sigur?
— Până acuma, nu.
— Bagă de seamă, e o promisiune.
— O bunăvoinţă cel mult.
— Mă dezarmezi.
— Cu ce ai venit înarmat?
— Cu un curaj pe care nu-l mai am.
— La ce-ar fi trebuit să-ţi servească?
— Ca să-ţi pot spune adevărul. Ca să-ţi pot spune că ceea ce simt pentru dumneata, deși nu te-am văzut decât de două ori, în fugă, este mai mult decât o simpatie obișnuită, firească, este mai mult decât o dorinţă explicabilă, este un sentiment…
— Vezi că mi-ai spus și fără curaj ceea ce voiai să-mi spui?
— E inadmisibil duduie — la vârsta dumitale – să ai atâta sânge rece ! Vorbeai de copii… Dar dumneata ce ești altceva decât un copil trucat? Un copil care vrea să se vâre cu orice preţ într-un mulaj de indiferenţă care nu i se lipește de piele, care vrea să poarte o mască gravă, în dosul căreia scot limba cei nouăsprezece ani ai lui. Ţi-am spus că mi-ai inspirat un sentiment. Am înţeles să fiu sincer, să mă mărturisesc camaradereşte. Oricare altă femeie în locul dumitale, oricât de indiferent i-aș fi fost, ar fi găsit totuşi altceva de răspuns decât o punere la punct rece, maliţioasă și studiată, fiindcă, în definitiv, un om care se mărturisește, nu poate decât să omagieze o femeie, prin ceea ce scoate din inima lui ca să i aștearnă la picioare.

Marga îl asculta surâzând. Îl vedea autovaccinându-se cu propria-i vervă. Dedesubtul acesteia, vedea clar însă că Mirea urmărea s-o uluiască cu ploaia de

aur a vorbelor șlefuite. Îi plăcea totuşi secătura asta vioaie, cu aere de bărbat consumat și cu ochi de ștras verde că ai pisoilor de Angora. O amuza „tactica" lui de cuceritor sigur de rezultat. La urma urmei, băiatul avea tot dreptul să se creadă. Avea douăzeci și trei de ani, un Lincoln propriu, era bine făcut, știa să vorbească și să se parfumeze, era spiritual, informat și îndrăzneţ. Nu era însă patinat. Totul în el părea crud, recent, fără coajă. N-avea prestanţa liniilor definitiv trase, îi lipsea lumina de ansamblu a tabloului isprăvit. Era o eboșă, delicioasă e adevărat, dar o eboșă. Era o rachetă perfectă, dar o rachetă. Îl studiase bine de la prima lor întâlnire. Îşi dăduse seama imediat că din toţi cei care încercaseră până acum să i se apropie, el era cel care avea să câştige cursa.

Știa că într-o zi, pe care o simţea nu prea depărtată, îl va auzi debitându-și „declaraţia de dragoste". Era totuşi sigură că Mirea n-o va iubi niciodată, după cum era sigură că o va dori, că o va vrea cu încăpăţânare, cu obsesie. Și încă mai era sigură că niciodată, alături de el, du va fi şi gură de ea. Jocul nu-i displăcea, și-l începuse.

În seara aceea au plecat să cineze împreună.

Stradela — cu delegaţiile ei de copii, înșirate pe trotuare ca școlile primare la sărbători naţionale, cu invidioasele, prelinse după perdeaua cu colţul ridicat discret, cu vecinele oprite în porţi, cu cozonacii șoldurilor opriţi din frământat, sub mâinile înfipte în ei — a răsuflat ușurată: „Prinţesa de la numărul opt, pleca, în sfârșit, cu un „crai" în oraș".

Madam Săraru nu îndrăznise să-şi conducă fata până la poartă. Din fundul curţii, ascunsă, ca struţul, după stâlpul cerdacului de la bucătărie, o privise plecând și în momentul când mașina demarase, fără să și dea seama de ce, simţise două lacrimi groase inundându-i ochii ei buni, mari și uşuraţi, ca de vacă fătată.

Mirea insistase să se ducă într-un restaurant din centru (ar fi fost încântat să fie văzut în compania unei „femei" atât de frumoasă și de inedită pentru publicul obișnuit al marilor restaurante). Marga însă nu voise să meargă decât într-o grădină de periferie, cu grătarul fumegând la intrare, sub cleștele agitat al eternului băieţaș transpirat.

Aproape un ceas au colindat toate grădinile de vară, toate „parcurile" restaurantelor în aer liber și în cele din urmă, s-au oprit „La băieţii veseli". La ceasul ăsta grădina era aproape goală. Ici, colo, întârziate, câteva perechi în majoritate compuse din (bărbaţi cu nevestele plecate la băi, veniţi să mănânce în tovărășia femeilor de contrabandă).

În centru o masă familiară venită, in corpore (cu bărbaţi, dame și copii) să devoreze mititei. În colţ, lângă toaletele mascate printr-un paravan de scânduri văruite, un plutonier de jandarmi pedeștri, beat și picat de sos pe tunică, privea languros o târfă cu dinţi de aur, culeasă din cine știe ce cinematograf de cartier, iar în fund, la o masă, retras cu distincţie, un domn singur, cu manșete tari, cu ac de cravată și cu umbrela de ploaie agăţată de capătul scaunului (desigur, un funcţionar celibatar locuind prin apropiere) se scobea delicat și grav în măsele.

Lăutarii urcaţi pe estrada vopsită cu verde, urlau. Guristul, în picioare, cu mâinile răsucite pe un sul de note la care nu se uita niciodată, plimba, ochi inspiraţi și ţigănești, de la o masă la alta, ridicându-se pe vârfuri ori de câte ori lua, cu capul dat pe spate și cu sulul de note ridicat tenorește, în dreptul burţii, o notă de sus sau un falset.

Marga era încântată de tot ce vedea. Se așezase în faţa lui Mirea, la o masă de unde putea privi toată grădina.

Li se serviră, pe talgere de lemn, fripturi gustoase frecate cu cimbru. Vinul părea bun fiindcă era rece. O ţigăncușă anemică, le vându flori.

Câţiva boboci de trandafiri întârziaţi, fanaţi prematur ca-și ea. Pe lângă polul aruncat ostentativ de Mirea în mânuţa ei nedumerită, Marga îi dădu toate resturile de fripturi și bucăţele de pâine adunate de pe masă. Ţigăncușă se trase de o parte și așezată pe un bolovan, cu florile culcate la picioare, începu să mănânce, încet, grav, trist, ca şi cum ar fi făcut o rugăciune.

Mirea se „pilise" puţin, îşi simţea verva revenindu-i întreagă. Vorbea de toate laolaltă: de politică și de rapiţă, de literatură și de sport, de aeroplane și de femei. Îşi critica prietenii, divorţa menajuri, combina drame, răsturna guverne, crea industrii, umplea puşcăriile cu hoţi naţionali – totul, cu o competenţă care nu suferea contradicţie, cu gesturi definitive și argumente fără replică. Marga îl lăsa să vorbească. N-o interesa nimic din tot ce spunea. Îi plăcea însă exuberanţa cu care se cheltuia și mai ales jocul luminilor, nicio dată aceleaşi, în ochii lui verzi, excitaţi de alcool. Îl simţea sigur pe el și sigur de ea. N-o leza gândul. De vreme ce îl însoţise aici, pentru el, partida era câştigată. La plecare îi va propune, desigur, o plimbare la Șosea, codoașa eternă și pitorească a Bucureștiului, o va opri la unul din barurile de noapte, aprinse ca niște oaze electrice și muzicale pe parcursul ei, și la sfârșit, spre zori, când iaurgioaicele din Otopeni îşi încarcă cobiliţele pe umeri, îi va propune — tandru și cavaleresc – să-l însoţească acasă.

Având aerul că nu pierde niciun cuvânt din „şueta" lui Mirea, Marga observase că de câteva minute, la o masă, în rând cu a lor, se așezase un client nou. Un tânăr cu aparenţă modestă, cu figură muncită, îngândurată. Ceruse un antricot și un șpriţ. Mânca încet, distrat, cu atenţia dusă dincolo de grădina înecată în fum de mititei, din colo parcă, de lumea întreagă. Deși așezat în faţa ei, privirea lui o atinsese indiferentă doar o clipă și-apoi se concentrase undeva, într-un punct invizibil, în spaţiu.

Pe Marga o enerva indiferenţa tânărului. Ea era obișnuită să atragă întotdeauna atenţia și frumuseţea ei frapantă, să fie privită cu desfătare, cu indiscreţie chiar. De-aceea poate, cu dorinţa în conștientă a femeilor frumoase de a-și semnala, cu orice chip, prezenţa — atunci când nu sunt băgate în seamă — Marga râsese de câteva ori tare la glumele lui Mirea, deși în fond nu le savurase, îşi pieptănase, cu gesturi într-adins marcate, parul de mătase de porumb, ba chiar — văzând că manevrele ei rămân infructuoase — începuse, la un moment dat, să fredoneze romanţa lăutarilor. Știa că are o voce caldă și atrăgătoare ca a sirenelor.

Dar nici cântecul n-avu darul să atragă privirea vecinului de masă. Atrase în schimb atenţia lui Mirea care, așezat în faţa Margaretei și cu spatele în faţa tânărului, băgă de seamă că Marga privește mereu, undeva, în spatele lui. Intrigat, întoarse capul și recunoscând pe Sergiu, sări la masa lui într-o explozie de bucurie.

— Aăăă I Sergiule I Ce faci, mă, tată, mă? Nu te-am mai văzut dinainte de Christos !

Surprins, Sergiu se ridică în picioare. Simpatia care se citea pe faţa lui Mirea, bucuria pe care o manifesta văzându-l, îl făcură să uite ca ultima lor întâlnire, acum doi ani, se sfârșise cu o bătaie. Li strânse dar mâna și-l invită să ia loc.

— Stai, Titule. Îmi face plăcere că te întâlnesc.

— Ba, ia fă bunătate, umflă ţi antricotul în mână și demarează imediat la masa noastră. Nu vezi că nu sunt singur?

Privirile lui Sergiu se încrucișară, de data aceasta clare, cu ale Margaretei.

— N-aş vrea să te deranjez.

— Haide, hai! Să nu mai zic odată. Am de vorbit o mulţime de „chestii" cu unei Nu știam de unde să te iau. De-acasă de la tine mi s-a răspuns că nu mai ești în București. Știi cam scos revista?

— Știu, am citit câteșitrele numerele.

— Ce-ai zis de titlu, mă? „Muza!" Tot Mandea săracu', l-a găsit. Și știi când? Chiar în dimineaţa aceea, după ce mai mardit tu. Ce beţi eram, mă ! Știi că p'ormă am fost și la Mesaline. Vlad s-a și amorezat de una și de atunci numai este de acolo. Face filosofie aplicată. „*Sur de vif*", *mon cher* !

Și vorbind mereu, Mirea luă cu o mână talerul cu friptura lui Sergiu, cu cealaltă îi luă braţul și se apropie de masa unde Marga îi aștepta surâzând.

— Marga, îmi dai voie să-ţi prezint un prieten și un antricot. Antricotul e al prietenului și prietenul e al meu. Domnul Sergiu Zaharescu, licenţiat în diferite chestii și poet decadent. Cred că ţi-ai luat licenţa, nu? Domnișoara Margareta

Săraru… logodnica mea.

Sergiu tresări. Făcu un gest spre Mirea ca şi cum ar fi vrut să se scuze că nu știa că s-a lo godit, apoi strânse mâna pe care Marga i-o în tindea.

— Dumneata nu săruţi mâna la cucoane?

— La cucoane, da.

— Aaa, faci o deosebire între cucoane și domnișoare?…

— N-o face el, dragă, „se amestecă Mirea. „O face respectivul, de la caz la caz…

Sergiu se așează în capul mesei, între ei. Mirea ceru șampanie și negăsindu-se în local, se mulţumi, înjurând în limba franceză, cu vin înfundat. Marga care nu băuse până acum decât un singur pahar, goli câteva, unul după altul.

Într-un ceas Mirea se „făcuse" bine. Sergiu era puţin ameţit. Marga la fel. Pentru prima dată în viaţa ei, băuse fără control, cu voinţa fermă de a se îmbăta. Îşi simţea gândurile încâlcite, gesturile nesigure și trupul arzând independent sub rochie. Ar fi vrut să şi-o scoată de pe ea și goală, ca un bulgăre alb, să se tăvălesscă în răcoarea nopţii, ca pe o pajiște nesfârșită de iarbă neagră.

Mirea vorbise atâta, că puterile îi erau sleite.

De abia mai putea trage, cu buze ostenite, din ţi gara de foi care îi atârna grea, ca un morcov uitat în gură. Prezenţa lui Sergiu îi excitase și mai mult debitul verbal. Îi povestise, întrerupându-se ca să povestească o anecdotă, sau să facă un.com pliment libidinos Margaretei, incoherent, tot ce-a făcut în doi ani ăștia de când nu se văzuseră.

— Știi, mă, că după chestia cu tine, eram disperaţi. Nu mai aveam cu ce scoate revista. Ne lipseau cele două mii de lei ale tale și tu intraseşi în pământ. Noroc că la câteva luni după aia, a murit babacu'. Noroc, vorba vine, că era încă tânăr, săracu'. Toată averea mi-a rămas mie și soră-mei. Ce era să fac? Eu n-am timp să mă ocup de vii, de moșii și de chiriașii din provincie. Mi-am vândut imediat partea. Am umflat șase-șapte milionașe, bani sunători. Mi-am luat o casă în Parcul Filipescu, o maşinuţă de un milion… aia pe care o vezi, colo, la poartă, am închiriat o redacţie, am convocat fraţii și în două săptămâni, am scos revista. Se vinde, mă, ca pâinea caldă. Hârtie velină, copertă în culori, nuduri, tot. Acuma vreau să introduc o rubrică de jocuri și să fac un concurs de frumuseţe. Nu era o idee, mă, frate-meu, s-o scoatem cum vream noi atunci. Literatura pură, Nae, nu se citește. Trebuie chestii picante, anchete tâmpite, reportagii aiurea. Știi că la numărul doi chiar, am și câștigat vreo câteva mii de bălani. Vasilescu credeam că înnebunește de bucurie. Pe băieţi îi plătesc pe toţi, cu luna… ca în străinătate. La toamnă măresc formatul și numărul paginilor. Schimb complet rubricile. Nu mai public poezii, decât humoristice și literatură, numai senzaţională. Crime, violuri, gangsterlâcuri, înţelegi… Ce, o să reformez eu lumea? Dacă cititorul e tâmpit și se mulţumește cu asemenea marfă, de ce să-l silesc eu, pe banii mei, să se intelectualizeze? Tu nu vezi că versuri nu mai apar din lipsă de cititori? În schimb, putoarea de Pitigrili, se vinde pe capete. Bă, așa suntem noi Românii. Ne „pamăm" după tot ce vine din străinătate. Spune-mi dumneata mie, e admisibil ca, într-o ţară de 17 milioane de boi, cartea cea mai bine cotată, cea mai de succes, să nu atingă mai mult de zece mii de exemplare tiraj? Ia împarte 17 milioane la zece mii și vezi cât vine? Păi să nu înnebunești? La ce să mai scrii? Ca să dai ocazie tuturor mucoșilor să-și umple rubricile deja reviste cu „criticile" lor? Care critică? Ce e aia critică? Cu ce drept vii dumneata și în zece rânduri, îţi permiţi să clasezi, să judeci și să apreciezi, opera mea, la care am muncit, uneori, o viaţă întreagă? Ce moaș-ta ai învăţat dumneata ca să îndrăznești și să dai sentinţe? După care criteriu? Cu ce drept îţi permiţi dumneata să vii și să-mi arăţi, mie, cititor, că cutare lucru e prost și cutare bun? Ce, eu nu pot să pricep singur? Să judec singur? Te-am rugat eu să mi deschizi capul, dumneata? Nu. Atunci, hai sictir și vezi-ţi de treabă. Singura critică valabilă, domnule, o face consumatorul, singurul în drept s-o facă. Îi place sau nu-i place. Ești sau nu pe gustul lui. Te laudă sau te înjură. Atâta tot. Restul? Căpuși care trăiesc din sângele nostru, al creatorilor. Face unul un tablou. Muncește de-l ia mama dracului, îşi dă banii de pâine ca să-și cumpere vopsele. Omul are la bază, o intenţie bună, poate un crez artistic. În orice caz, s-a aprins în el un licurici care l-a făcut să ia pensula în mână și să fure pe

pânza lui culorile naturii. Cum le fură, e o altă chestie, de detalii. Poate că opera lui nu e una din acelea care se pot încadra în pinacotecele eternităţii. Treaba ei. Las-o să se năruie prin ea însăși. Dar nu veni dumneata, care n-ai pus mâna pe pensulă de când mă-ta te-a făcut, să te zgâiești cinci minute la tabloul omului și să decretezi pe urmă că ceea ce ai văzut, e o porcărie care trebuie arsă în pieţele publice. De ce să fie arsă? Fiindcă așa crezi dumneata, fiindcă nu-ţi place? Dar nu toţi oamenii văd la fel pe lumea asta. Poate se găsește cineva care să tresară în faţa porcăriei. Și atunci, de ce să „impietezi" asupra putinţei acesteia de tresărire, care este singura și cea mai de preţ răsplată a creatorului? Spune tu n-am dreptate? E ca și cum ţi-ar vorbi de război, ăia care nu l-au făcut. Critica, domnule, ţine minte vorba mea, nu e decât partea sedentară a creaţiei. D-aia tot ce facem noi, în toate domeniile, este anapoda. Prea suntem toţi critici, dragă. Ne criticăm ţara, neamul, guvernele, ne criticăm damele, nevestele, ba chiar și pe noi înșine. Nu facem nimic. Nu producem nici a suta parte din ceea ce am putea, fiindcă ne pierdem prea mult timp vorbind despre ceea ce fac, sau nu fac, alţii. Vorbim, măăă, de parcă am avea motor la gură. Ori, creaţia, de orice fel ar fi ea, se săvârșește, băiete, pe tăcute. D-aia eu tac și fac. Asta e. La revistă nu prea mă înţeleg, pe chestia asta, cu băieţii. Au cam început și ei cu criticile. Nimic! La mine nu se înghite. Ai văzut că în revista mea nu există nicio rubrică de critică. Eu vând ce produc eu și cine mă cumpără, să mă judece. D-aia ne înjură toţi confraţii. Fiindcă nu înjurăm și noi, nu ne coborâm la acelaşi nivel artistic. Apropo de artă, tu ce mai scrii? N-am mai văzut, pe nicăieri, nimic. Și ce talent ai, mă ! Acu mă, fiindcă am pus mâna pe tine, nu mai scapi. Te iau la revistă… S-o reorganizăm, s-o facem un „Magazin" pe cinste, ilustrat, informat și lansat.

Sergiu îl ascultase, sorbindu-și încet vinul. Cu fiecare vorbă a lui Mirea, vedea adâncindu-se un gol între ei, Știuse de moștenirea care i-a rămas, aflase că și-a schimbat complet felul de viaţă, că deși „avocat" pentru toată lumea, se poticnise în sârma ghimpată a examenelor de anul al treilea, citise revista și văzuse că în locul celei visate de ei, apăruse o publicaţie comună, cu tendinţe spre mare tiraj, oferind cititorului picioare goale de artiste celebre, alături de versuri de Fulga și fotografii de la parada de 10 Mai ilustrând un am col filosofic al lui Vlad. Aflase că Mirea are automobil și vrea să-și cumpere cai de curse, dar nu se așteptase, cu toate astea, să-l găsească atât de transformat. Aproape nu-l mai recunoștea.

Verva lui colorată, plastică, savuroasă, se rezuma acum într-o serie de șuete sclipitoare și false ca mărgelele de bâlci, cu care putea să-și menţinere putaţia de băiat inteligent. Spiritul lui vioi, imediat, caustic, se exprima acum doar printr-o serie de anecdote cu „doi ovrei", cu „greci", „englezi", cu „mănuşi", sau cu pornografii, pe care le debita savant și până la urmă, plictisitor.

În două ceasuri numai, Mirea se cheltuise. Dă duse tot ce putea să dea. Nu mai avea nimic din ceea ce Sergiu îi știuse altă dată, decât capul lui de picolo deștept. Dar și ăsta, transformat totr nu cap de picolo încercănat și îmbătrânit prematur, de picolo care a început să-și cheltuiască bacșișurile în bordeluri de dorul târfelor

celebre de la Hollywood!…

Cât despre el, Sergiu vorbise puţin, îi spusese doar că se pregătea să-și dea licenţa, că era singur și trăia cât mai departe de vâltoarea Capitalei.

I-ar fi spus poate mai mult, dar prezenţa Margaretei îl stânjenea. Simţea continuu, pironită asupra lui, privirea fetei acesteia, spre care, fără să știe de ce, se simţea atras. Când se uita la ea, avea impresia că ceva bun, sănătos și curat pătrunde în el. Îl invidia pe Mirea că e iubit de o femeie atât de perfectă, atât de atrăgătoare. Era convins că Marga trebuie să-l iubească de vreme ce consimte să-l ia de bărbat. Nu-i făcea deloc impresia unei femei care a căutat și-a găsit în Mirea „un băiat bine și cu franci".

Era sigur că, în alegerea ei, luase parte întreagă, cu mintea, cu sufletul, cu carnea. Sub impresia alcoolului căuta să şi-o imagineze în braţele lui Mirea. Sărutându-l… încolăcindu-i braţele după gât… abandonându-i-se. Imaginea asta îl durea.

Îi părea rău că Marga e a lui Mirea. Îi părea rău, mai ales, că, în alegerea ei, vedea o scădere pentru ea. Pe bărbatul care s-o merite, s-o aibă, Sergiu și-l închipuia altfel.

— Sunteţi logodiţi de mult?" întrebă el într-un târziu.

Mirea uitase de „logodnă. Acum era ocupat să privească, sub masa vecină, mâna plutonierului de jandarmi pedeștri, pipăind, păroasă și nădușită, gamba revărsată a femeii de stradă.

— Cine?

— Tu. Cu duduia Marga…

— A! Noi? Astă seară, ne-am logodit.

— În onoarea ta, răspunse Mirea interesându-se mai departe de „manevra plutonierului".

Marga surâse.

— Dumneata ai crezut că suntem logodiţi? A fost o glumă a prietenului dumitale.

— O amabilitate, completă Mirea, fără să întoarcă capul. Am spus că e logodnica mea ca să n-o iei tu drept damă. *Il faut être toujours poli avec les femmes…*

Ochii Margaretei se făcură dintr-odată triști.

O umbră se prelinse, parcă din ei, pe făptura sa întreagă. Se uită bine la Mirea. Îl văzu preocupat și văzu și de ce. Se ridică de la masă, dreaptă, și adresându-se lui Sergiu, zise cu vocea alterată de o emoţie conţinută

— Domnule Zaharescu, vrei să fii bun să mă conduci până la un taximetru?

— Sa făcut ! izbucni Mirea, ridicându-se de la masă.

— Ce? se miră Sergiu.

— Craiul… colo!, și mâna lui indică direcţia mesei plutonierului.

Sergiu și Marga întoarseră capul automat.

Într-adevăr, mâna plutonierului dispăruse până la cot, sub fustele femeii, care, beată, cu capul căzut pe masă, suspina încet ca și cum ar fi plâns în somn.

— Asta e viaţa, păpușo ! se porni Mirea exuberant, clătinându-se inegal pe

picioare. „Uite-o la doi pași de tine. Se produce. Fără artificii…

Simplă… Așa cum a lăsat-o Dumnezeu. Nouă civilizaţilor ne trebuie preludii… ne trebuie confort…

— Ești prea beat ca să fii sincer.

— Nu e adevărat. Sunt amorezat de viaţă.

Îmi place s-o văd liberă de prejudecăţi, sub toate aspectele ei. De ce să-mi placă mai mult luna asta de pe cer, decât mâna ăluia de sub masă?

Într-adevăr, descoperită de gestul șerpuitor al lui Mirea, luna se dovedea prezentă, deasupra grădinii, rotundă și metalică ca un talger de pendulă încremenit în spaţiu. În grădină nu mai rămăseseră decât ei și plutonierul cu dama. Mesele se goliseră, între timp, una după alta. Grătarul de la poartă îşi mocnea, racii, jarul din măruntaie.

Neapreciaţi de nimeni, lăutarii se transformaseră în clienţi cu pălărie tare, bând „de a-npicerile” în interiorul restaurantului. Se făcuse răcoare.

— Aș vrea să fac câţiva pași pe jos, se adresă Marga lui Sergiu. Mi-e frig.

— Facem puţină mișcare cu mașina, îşi dădu părerea Mirea. „Mergem la Băneasa să ne dregem şi să ne cânte broaștele de inimă albastră…

— Eu mă duc acasă.

— Acasă? La cine te duci acasă, păpușo?

— La mine acasă, domnule Mirea…

— La tine acasă? Păi ce, aia e casă? Tu ești fată să stai într-o casă ca aia, cu o mamă ca aia?! Tu ai auzit de bivoliţa care a fătat un mânz pur sânge? Ei, tu ești mânzul. Tu mergi acasă la mine. Să vezi casă. Făcută parcă pentru tine…

Mirea vru să-i ia braţul. Fără să se smucească, Marga îl îndepărtă scurt. Ochii lui Sergiu ardeau. Nu știa ce să facă. Îi era teamă să intervină. Se gândea la bătaia de la „Roata Vieţii”.

— Dacă vreţi să mergem, duduie, sunt la dispoziţia dumneavoastră.

— Unde să meargă? De ce să meargă? Ce? A venit cu tine? Ce? Ai agăţat-o tu? Ea merge cu mine… acasă la mine… să facem nani amândoi… să ne iubim până… Așa e Marga? Nu e așa că tu vrei să mergi la mine? Nu e așa că tu mă iubești?…”

Drept orice răspuns Marga îi astupă gura, cu palma. Presimţirile ei se adevereau: masă în doi…beţie… apoi invitaţia la iubire. Cine era de vină?

În definitiv, când vii cu un bărbat, noaptea, într-o cârciumă, când te îmbeţi cu el, poate să creadă orice. E în dreptul lui. Necuviinţa e aproape obligatorie. N-avea de ce să fie surprinsă, n-avea de ce să se supere pe Mirea. Trebuia să se aștepte la asta… Se așteptase chiar… Voise să vadă… A văzut. O jena însă prezenţa lui Sergiu și mai ales privirea lui jignită și jignitoare. Îl înţelegea plămădit din altă pastă decât Mirea. Îi vedea pumnii strânși, gata să lovească cavalereşte pentru ea. Cavalerește? Nu… Ce prostie să baţi un om beat, un om care îşi cere dreptul lui. Mirea nu trebuia bătut. Nu era vinovat. Ce făcuse altceva decât să procedeze așa cum se obişnuiește? Expeditiv… direct la ţintă. O luase de acasă… o îmbătase… și-acum o vrea în patul lui ! Vinovată era ea care primise să-l însoţească, care îl

lăsase să creadă că „tactica" lui a prins.

Ah, cât ar fi vrut să simtă pumnii lui Sergiu lovindu-l, nu pe Mirea, ci carnea ei pe care o simţea dintr-odată rea, dușmană, vinovată.

Mirea îi apucă mâna și îşi înfundă adânc buzele în palma ei. Marga simţi sărutarea umedă și se cutremură. I se părea că un melc gol și bălos i s-a storcit în mână.

— Te iubesc, Marga. Te iubesc" îngăimă Mirea, încercând s-o prindă în braţe. „Tu n-ai înţeles că te iubesc? N'ai înţeles că mă obsedezi? N'ai înţeles că mi-ai intrat în piele, în sânge, că nu pot fără tine, că trebuie să fii a mea…?

Braţele lui o încercuiau. Mâinile îi căutau trupul sub rochia subţire, alunecând pe ea, oarbe, lacome, apăsate. Cu un gest scurt, Marga se desprinse. Vru să fugă. Mirea o urmări câţiva paşi. N-avu timp decât să se reazeme de zidul casei. Ghiarele lui se încleștară pe ea, imobilizând-o. Gura lui o adulmeca, caldă, crispată, năucă.

Trupul lui se apropia de al ei. Îl simţea zvârcolindu-se pe loc, încordat, hotărât. O clipă, gura lui i se apropie de buze și atunci, înnebunită de spaimă și de dezgust, dincolo de lașitatea trupului ei, oricum înfiorat de cea dintâi atingere bărbătească, Marga îşi înfipse dinţii, din toate puterile, cu ură, cu voluptate, cu scârbă, cu desperare, în gura aceea dogoritoare, întredeschisă, puţind a vin ca o cramă deschisă.

Mirea scoase un urlet și se dădu în lături. Un strop de sânge i se prelingea pe bărbie. Scăpată, Marga căută pe Sergiu din ochi. Dispăruse. Grădina era goală. Interesat, la rândul lui, plutonierul de jandarmi, privea scena. Și Marga recunoscu, în ochii jandarmului, privirea cu care, adineauri, Mirea urmărise mâna lui sub masă Aceeaşi ! Nicio deosebire. Se cutremură! Ar fi vrut, în clipa asta, să vadă ochii lui Sergiu.

Ieşi pe poartă în fugă. La capătul străzii, o siluetă, ca o umbră, cotea colţul la dreapta. Îl recunoscu. Și fără să mai stea pe gânduri, Marga îşi ridică fusta, ca să-și libereze genunchii și cu părul în vânt și cu bereta bască în mână, porni în goană după el.

A doua zi după masă, mașina lui Mirea, spălată și lustruită proaspăt, stopă în faţa casei lui Madam Săraru.

Odihnit, „dușuit", ras și elegant, Mirea venea „să-și ceară scuze" pentru cele întâmplate. Îşi pregătise o mică pledoarie în care arunca totul pe seama vinului prost. „Vinul prost-susţinea el pe lângă că îmbată mai repede decât alte băuturi bune, are și calitatea de a animaliza pe oameni, de a trezi în ei instinctele epocii quaternare. (Mirea nu știa exact care erau instinctele epocii quaternare, dar zise păruse că expresia va suna bine pentru Margareta) de ai face grosolani și inconștienţi. Era sigur că după aceasta pledoarie și exagerând, de aci încolo, politeţea și „platonismul" — va reintra în bunele graţii ale domnișoarei Săraru.

Margareta însăși veni să-i deschidă ușa. Ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, îi întinse mâna și-l întrebă cu tonul ei de totdeauna.

— E, ai dormit bine?” și observându-i buza umflată care îi accentua și mai mult aerul de copil bine hrănit, adăugă: „Știi că nu-ţi stă rău cu buzele umflate”. Îl pofti apoi în apartamentul ei.

— Aici, după cum vezi, am un mic hol… aici e dormitorul și aici era, până azi, ca să zic așa, studioul meu…

— Era? Ai de gând să-l transformi?

— Nu, l-am închiriat, începând chiar de azi.

Unui cunoscut comun. De altminteri, chiriașul s-a și instalat. Când ai sunat, îi ajutam tocmai să-și desfacă bagajele…

Sergiu se prezentase, la noua locuinţă, la două după masă așa cum fusese înţelegerea în ajun. Madam Săraru, prevenită de Marga, nu găsise niciun fel de obiecţiune de făcut. Era hotărâtă de mult să închirieze o odaie ca să-și mai mărească veniturile niţel zdruncinate de falimentul uneia din băncile unde îşi avea depusă o parte din capital și dacă n-o făcuse până acum, era tocmai în cauza Margaretei care se opunea categoric. Ceea ce i se părea curios, pe lângă faptul că fata îi aducea — din propria ei iniţiativă — un chiriaș, era hotărârea surprinzătoare, de a ceda chiriașului, una din odăile apartamentului ei. Madam Săraru crezuse la început că e vorba de „tânărul de ieri”. Bănuia chiar că Mirea se muta la ea numai așa „de plan” ca să fie cât mai aproape de Margareta. Și cum în mintea lui Madam Săraru, care îşi cunoștea fata, nu încăpeau supoziţii de natură s-o îngrijoreze, se înfiorase agreabil la gândul că poate, cu timpul și cu ajutorul lui Dumnezeu, va putea zice într-o zi, privind mașina de la poartă:

— Ce frumos e automobilul nostru !

Marga o decepţionase însă imediat. Chiriașul era un tânăr sărac care vrea să-și prepare examenele de licenţă, în liniște. Marga îi fixase chiria la cinci sute de lei pe lună, preţ despre care Madam Săraru — în cazul când ar fi fost întrebată — avea să spună că fusese cel de totdeauna al odăii. Sergiu nici nu se gândise să discute preţul. Pe cel mai comercial ton din lume Marga i-l adusese la cunoștinţă și el, fericit de ocazia care se ivea, îl acceptase cu recunoștinţă.

De Marga se despărţise la trei dimineaţa. Plecase de la „Băieţii Veseli” amărât. Îl scârbise atâta Mirea, îi făcuse atât rău fata aceea cu aparenţă atât de pură, care se preta la toate măgăriile lui, care asculta vrăjită toate prostiile lui și care, în cele din urmă, îl lăsase să-i sărute mâna și să-i atingă trupul, în loc să-l cârpească ultragiată – încât socotise orice intervenţie cavalerească de prisos. Se convinsese că Marga n-are nevoie să fie apărată. Că dacă i se întâmplă ceea ce i se întâmpla, era pentru că așa vrea ea. Îşi zisese că desigur, e obișnuită cu asemenea atitudini. Că e poate, o profesionistă a lor și că, cu toată gratia și distincţia ei naturală, nu e altceva decât una din acele numeroase fetișcane care înţeleg să-și răzbune o existenţă de trudă și de lipsuri, profitând de orice ocazie care le poate smulge din viaţa lor, cu riscul chiar de a-și plăti gustul, terfelindu-și unica lor armă de a lupta în viaţă: frumuseţea.

Și când o văzuse îmbujorată, în braţele lui Mirea, pradă dorinţei lui, nu mai

putuse să suporte priveliștea și plecase scârbit, fără să-și ia rămas bun.

Ieşise în strada pustie, uluit. Îl durea puţin capul deși nu se mai simţea ameţit de loc. Avea o poftă grozavă să meargă, să meargă fără ţintă pe străzi, până ce va trece de bariere și va găsi un drum gol de ţară cu praf potolit și iarbă umedă de rouă pe de margini. Simţea nevoia saşi umple plămânii cu alt aer decât cel al Bucureștiului cu canaturile toate deschise, ca porii în somn, să și simtă picioarele călcând pe pământ viu, neasfaltat și nebătut în zale cubice de granit, îşi da seama că în sufletul lui se petrecea ceva neobișnuit. Întâlnirea cu Mirea îi reîmprospătase dintr-o dată atâtea lucruri la care, în doi ani de zile de când plecase de la Caliopi, nu mai voise să se gândească. Și apoi Marga, fata asta în rochie albă, înflorită în apele nopţii, ca un nufăr superb, îl făcuse să se vadă atât de singur, atât de puţin al tinereţii lui, atât de departe de clocotul vieţii al cărui vuiet îi revenise în urechi adus de vorbele ei, a cărei căldură o resimţise înviorându-se în trup sub privirile ei răscolitoare. Prezenţa Margaretei fusese pentru el ca un duș moral și sub ploaia lui curată, sufletul i se dezmorţise.

Și apoi, deodată, brutală, decepţia. Mirea… sărutarea… puah !

Se gândea, mergând, la viaţa lui, la greutăţile cu care de atâta timp lupta, la mizeria care, odată cu economiile sfârșite, începea să-și ascută caninii.

De nicieri, niciun sprijin. De nicăieri, nicio nădejde. Încercase totul, peste tot. Autorităţile nu angajau funcţionari neînscriși în cluburile politice și neaduși în serviete de persoane influente. Întreprinderile particulare făceau economii de personal. Examenele se apropiau. Trebuiau bani pentru taxe și pentru cursuri. Chiar astăzi dă duse încă un anunţ, ultimul, la Mica Publicitate.

Absolvent în litere predă lecţiuni toate materiile. Curs primar sau secundar. A se adresa la ziar pentru S.Z.

În rezultatul anunţului acestuia era ultima lui nădejde. Dacă nici de data asta norocul nu i se va arăta de nicăieri… atunci… Sergiu era hotărât: cureaua de la pantaloni, agăţată de cârligul lămpii din plafon, îşi va face datoria, scăzând, cu unul, numărul șomerilor intelectuali.

Și deodată îşi simţise braţul apucat din spate. Marga era lângă el, cu sufletul pe buze. Alergase o bucată bună și acum respira adânc, des, fără să-i poată spune un cuvânt. Surâdea numai și i făcea semne amuzante care trebuiau să în semne „așteaptă-mă puţin să-mi treacă și am să-ţi spun tot.

Au plecat împreună. Marga îi lăsase braţul. Au mers un timp unul lângă altul, fără să spună nimic deși amândoi știau că se gândesc la acelaşi lucru. Marga îl privea cu coada ochiului și-l vedea încruntat. Îi plăcea că-l vede suferind și în acelaşi timp, îi era teamă că sub tăcerea lui să nu se ascundă o indiferenţă care ar fi durut-o. Avea impresia că-l cunoaşte de când lumea și i se părea firesc că, la două noaptea, se plimbă alături de el pe străzile goale, mânjite de lună. Lângă el se simţea iarăşi cea adevărată. Căci Marga știa mai bine ca ori cine, sau poate știa numai ea singură, că în ea sunt două Margarete, în permanentă ceartă, în

permanentă luptă, în permanentă dușmănie. Două Margarete siameze. Una era cea care primise invitaţia lui Mirea, care ar fi fost în stare, fără să stea mult pe gânduri, să primească toate invitaţiile tuturor Mirilor din lumea asta. O Margaretă căreia îi plăcea să vadă în fiecare bărbat, un amant posibil. O Margaretă pe care dorinţele bărbaţilor o omagiau, complimentele o încântau, necuviinţele o amuzau.

O Margaretă frivolă, ahtiată după jocul primejdios al dragostei fără gir moral, de ori unde, de a ori cui, o Margaretă inconștientă, risipită, sclavă a puterii de atracţie fizică a frumuseţii ei în care credea dincolo de orice.

Și apoi mai era cealaltă Margaretă. Cea care mușcase până la sânge gura care voise s-o pângărească. Cea care mergea acum, suplă și tăcută, alături de Sergiu, căutând să-și potrivească pașii în ritmul pașilor lui. Și dacă cea dintâi știuse, din clipa când l-a văzut pe Mirea venind acasă la ea, că va răspunde chemării lui, și cea de a doua, știuse, tot atât de bine, din clipa când l-a văzut pe Sergiu, așezat la masa de alături — că acuma avea să fie lângă el.

— Pe unde suntem? rupse ea tăcerea.

— Aproape de bariera Moșilor.

— N-am fost niciodată pe aici.

— Eu trec zilnic. Locuiesc pe aproape.

— Cu familia?

— Singur. N-am niciun fel de rude.

Tăcuseră iarăşi. Noaptea de Septembrie era rece. Cu toată căldura de peste zi. Marga, numai în rochie, tremura.

— Dacă vrei, pot să-ţi aduc un pardesiu. Sun tem la câţiva pași de odaia mea. Într-o clipă sunt îndărăt.

— Merg și eu cu dumneata. Dacă mă primești.

— Nu te supăra, duduie Marga, dacă am să te rog să nu vii. Odaia mea e deranjată. Mă jenez să te primesc înăuntru.

— Îţi fac eu ordine, nu e nimic…

— Și-apoi, la mine, n-a intrat niciodată nimeni. Mi-e teamă să nu creadă cine știe ce, proprietăreasa. Locuiesc pe același coridor cu ea și nu doarme niciodată noaptea din cauza reumatismelor.

— O să mergem în vârful picioarelor să nu ne simtă…

În cele din urmă Sergiu a cedat. A deschis binișor portiţa și luând-o pe Marga de mână, a dus o după el, ca pe o umbră albă, până la ușă.

Curtea plină de case, grămădite unele peste altele, era lungă ca un gang. Au intrat pe coridor în vârful picioarelor. La fereastra proprietăresei era lumină. Sergiu a deschis ușa lui cu precauţiune și a răsucit comutatorul.

În odaie, era o ordine perfectă. Cărţile, lucrurile toate, erau aranjate fiecare, frumos, la locul lui. Pe masa din mijloc, lângă caietele de cursuri deschise, un mănunchi de tufănele îşi pleca cu graţie talgerele colorate, peste marginile unei căni de apă.

Marga se așeza cuminte pe patul încă nefăcut.

— Ziceai că e deranj la dumneata? Și e atâta ordine!… Ca într-o cameră de

domnișoară bătrână.

— Știi că domnișoara bătrână sunt eu? îmi fac gospodăria singur. N-am servitoare și proprietăreasa mi-a închiriat odaia „fără menaj". Crezi c-o să-ţi vină bine pardesiul meu?

— N-are nicio importanta. Totul e să-mi fie cald.

Sergiu îi ajută să se îmbrace. Cu rochia ei albă, înfășurată în pardesiul prea larg pentru ea, Marga părea un copil scăpat dintr-o cameră incendiată, numai în cămaşă de noapte și învelit cu pătura de pe pat, în grabă, ca să nu răcească.

— Îmi place foarte mult odăiţa dumitale. Și-ai atâtea cărţi! Vrei să-mi împrumuţi și mie?

— L-a dispoziţie.

— Nu acuma. Am să-mi aleg altă dată. Ce lucru curios! N-ai nicio fotografie nicăieri!

— N-am pe nimeni care să-mi dea.

— Ei atunci am să-ţi dau una de a mea. În amintirea cunoștinţei noastre.

— Am s-o pun pe masa de lucru. O să am impresia că am întotdeauna flori pe masă.

— Poetule.

O ușă scârţâi pe coridor și rămase parcă deschisă.

— Să mergem, propuse Marga. „E o noapte atât de frumoasă. Dacă nu ţi-e somn, ne mai plimbăm puţin pe străzi. Îmi dai voie să-ţi fur o floare?

Sergiu voi să dea mănunchiul întreg.

— Nu, numai una singură. Așa. Gata. Merçi. Am s-o păstrez în schimbul fotografiei. O tufănică de la un poet decadent…

Ieșiră. Sergiu era fericit. Și Marga. Gheaţa se topise între ei. Șt lui i se părea acum că o cunoaşte de când lumea și găsea firesc s-o vadă alături de el, pe coridorul acela îngust, înecat în beznă și în miresme tari de lucruri vechi și gândaci defuncţi.

În ușă îl aștepta proprietăreasa cu un tartan înfășurat prudent pe umeri.

— I-ascultă, domnule, începu ea buhavă de indignare. Așa ne-a fost vorba? Când te am primit în casa mea, ne-am înţeles că n-ai voie să aduci femei.

— Dar, Madam Sfetcu…încercă să protesteze Sergiu.

— Niciun madam. La mine nu e traftir, așa să știi, ca să-ţi aduci dumneata toate madamezele de pe strada și să-mi spurci cu ele patul și icoanele din casă. Chiria nu știi s-o plătești, dar banii la curve știi să-i dai. Să faci bine, mâine dimineaţă, să-ţi iei catrafusele și s-o ștergi. Și fără să mai aștepte vreun răspuns, trânti ușa de perete și intră în casă bombănind: — Fir-a-ţi ai dracului de stricaţi că nu știţi decât asta: curve, curve și iar curve…

Livid ca o fantomă, Sergiu se rezemase de zid.

Nu știa ce să spună. Știa că Madam Sfetcu e cam nebună și că avea o ură neîmpăcată pe toate femeile în general și pe cele de stradă în special, fiindcă una dintre acestea îi stricase cândva casă, fugind cu răposatul Sfetcu „în lume" (în realitate, la Giurgiu, unde el avea niște afaceri de cherestea) dar n-ar fi crezut-o în

stare să-i facă una ca asta. Tremura de indignare. Marga îi mângâia încet mâna încleștată pe clanţa ușii.

— Iartă-mă. Eu sunt de vină.

— Eu te rog să mă ierţi…

— N-ai de ce. Îmi pare bine că s-a găsit cineva care să-mi spună, astă seară, un cuvânt pe care simţeam că trebuie să-l aud… că merit să i aud…

După o jumătate de ceas, incidentul părea aproape uitat. Numai o cută rămăsese pe fruntea lui Sergiu. Se gândea că a doua zi trebuie să se mute. Unde? Cu ce? Cele două mii de lei pe care le mai avea, trebuiau păstrate pentru altele.

La Madam Sletcu avea credit. La o gazdă nouă, chiria trebuia plătită înainte.

Marga îi ghicea parcă gândurile.

— Cred că mâine n-o să te muţi. O să-i treacă supărarea…

— Mă mut. N-aş mai putea intra în casa unde ai fost insultată dumneata.

O idee trecu ca o rachetă în mintea Margaretei.

— Știi ce? Avem la noi o cameră de închiriat. Mama ar fi încântată să-i aduc un client…

La început, Sergiu se lăsase greu. Deși gândul că avea să locuiască atât de aproape de Marga îi umpluse inima de o bucurie copilărească, i se părea că ea îi oferă găzduire, ca un fel de compensaţie, pentru că, din cauza ei, îşi stricase rostul.

Dar Marga știu atât de bine să-i menajeze susceptibilitatea, încât, la trei din noapte, când se despărţiseră în pragul casei ei, mutatul pentru a doua zi era fixat.

Când intrară în studioul Margaretei, Sergiu, cu mânecile suflecate — așezat pe un scăunel în faţa etajerei — rânduia cărţile, împrăștiate laolaltă cu teancurile de rufe, cu costumele, cu calapoadele de pantofi, cu obiectele de toaletă, pe scaune, pe mese, pe divan și chiar pe covor. Nu păru surprins deloc de venirea lui Mirea. Era sigur c-o să-l vadă.

— Ce zici, Titule?” îl întâmpină el. „Nu te-aşteptai să mă găsești aici. Nu e așa?

— Mărturisesc”. Și încruntat, dintr-odată, Mirea adăugă cu o vizibila intenţie de a „mușca” pe Marga.

— Ei, ce vrei? Trăim în secolul vitezei.

În câteva ceasuri se poate ajunge de la București până la Paris. Darmi-te din bariera Moșilor până în Stradela Umbrei…

— Nu e totul să mergi repede. Totul e să mergi sigur. Unii de exemplu, ajung în acelaşi loc, pe jos, mai repede decât alţii, cu mașina” îi replică Margareta invitându-l totodată, cu un gest, să ia loc pe unicul scaun liber.

Mirea refuză invitaţia, luându-și un aer degajat de om de lume stăpân pe el și pe uzanţe.

— A, nu ! Dacă vrei să mă inviţi să iau loc cinci minute, invită-mă te rog în casa dumitale. Eu n-am venit la Sergiu, De altminteri vizita mea de azi are, întâmplător, un scop precis. Aș vrea să-ţi spun ceva între patru ochi.

Marga ezită o clipă. Privirea ei se plimbă de la unul la celălalt, nehotărâtă. Cele două Margarete din ea, erau faţă în faţă. „După cele petrecute aseară, nu trebuie să mai rămâi nici chiar cinci minute singură cu Mirea. Ce-ar putea să-ţi mai spună?

Ţi-a spus azi-noapte totul, limpede. Cred c-ai înţeles ce vrea!” zicea una. „Ce știi tu?” răspundea cealaltă. „Dacă are să-mi spună ceva, de ce să nu-l ascult? Un om găsește totdeauna de spus ceva unei femei frumoase”. Și argumentul celei de a doua Margarete se dovedi mai tare. Mirea îşi luă rămas bun de la Sergiu.

— Sper că acuma, de vreme ce te-ai mutat aci, o să ne vedem mai des. Și gândește-te, dacă vrei să intri în redacţia mea? Trei mii de lei pe lună și nu ești obligat să scrii. Faci bucătăria revistei că pe Fulga vreau să-l dau afară. Mâine îmi dai răspunsul. Pa”.

Cele cinci minute se prelungesc… Un sfert de ceas… o jumătate… o oră întreagă. Sergiu auzi de câteva ori, râsul Margaretei izbucnind clar ca o gargară de soare. Se așează în fotoliu, cu urechea aţintită spre odaia ei. Un vierme începu să-i roadă sufletul. Ce îi spunea iarăşi Mirea? De ce râdea? Uitase oare, atât de repede, jignirea pe care i-o adusese? Unde erau regretele ei de azi-noapte, revolta ei, făgăduielile pe care i le făcuse fără să i le ceară? Ce dar avea oare omul acela de a se insinua, de a se reconstitui, biruitor, din propria lui înfrângere? Sau poate Margareta îi ascunsese adevărul? Nu-i spusese că, între ea și Mirea, sunt legături mult mai vechi și mai trainice decât o cunoştinţă de câteva săptămâni cum îi mărturisise?

Abia după un ceas și jumătate, Mirea plecă! Sergiu îl urmări, de la geam, urcându-se la volan, vesel, mulţumit de el însuşi, punându-și mănușile fluierând…

După plecarea lui, Sergiu așteptă ca Margareta să vie și să-i ajute mai departe. Așteptare zadarnică. Încă un ceas pierdut. Începu să asculte toate zgomotele casei toropite în liniștea după amiezii de toamnă, doar va auzi pașii ei apropiindu-se. Fuma ţigară după ţigară, fără să se poată apuca de nimic. Aerul, în odaie, se făcuse tulbure. Deschise puţin fereastra și privi pe Stradelă. Acum, o vedea pentru prima oară, pe lumină… Lenește, coaptă de soare. În curtea de peste drum, două vecine, într-o orgie de pătlăgele roșii spintecate, făceau bulion. Alături, în altă curte, butuci de fag plesneau sub toporul unui tăetor de lemne, în gemete scurte, uscate.

Pregătiri de toamnă ! Jumătatea lui Septembrie. Câteva frunze galbene strânse pe marginea trotuarului. Sub o streașină, un cuib gol de rândunele. Sub fereastra lui, „olandezul” se opri aferat. O castană sălbatică îi picase la picioare, desghiocându-se singură din ariciul crustei verzi. O culese de pe jos, o șterse de praf pe turul nădrăgeilor și atent la ce face, îşi înfipse dinţii în ea. O vecină, sau poate maică sa, îl văzu de undeva, din umbră. Nu i se auzi decât vocea de dojana binevoitoare:

— Arunc-o, Ţică, n-o mânca, dragă, că nu e bună. Te otrăvești.

Nedumerit și cuminte „olandezul” privi cu regret fructul cu miez alb și cărnos și-i dădu drumul jos. Apoi plecă mai departe, în căutarea altor aventuri, sugându-și mucii, grav și important.

Sergiu închise fereastra. Toată tristeţea toamnei însorite, unsă ca o miere pe Stradelă, îi pătrunse în suflet. Se gândea la alte toamne care au fost, care vor mai veni. Se gândea la toamna pe care o simţea în el. I se părea că din fiecare gând se scutură frunze moarte pe pajiștea goală a sufletului lui. Se apucă de lucru fără

poftă. Într-un ceas, totuşi, totul fu în ordine, așezat în sertare, pe rafturi și pe etajere. Fără să fie elegantă și cu lucruri scumpe, odaia lui era foarte frumoasă. Mare, luminoasă, caldă, mobilată cu gust.

Avea un divan larg. Îmbrăcat în pânza de sac de culoarea soarelui. O masă de lucru, netedă, între rafturile de lemn lustruit. Un fotoliu bun. Câteva cadre, un mănunchi de ochiul boului pus de Marga în colţul etajerei. Singurul lucru care distona cu ansamblul, era un garderob vechi cu oglindă, mutat din odaia lui madam Săraru, Special pentru el. Marga promisese un paravan sub care să-l ascundă.

Așezat la masa de lucru, Sergiu se apucă să-și facă socotelile. Din cele două mii de lei pe care le avea, cinci sute, trebuiau plătiţi lui Madam Săraru, imediat. Restul rămânea pentru întreţinere. Până când? Și iarăşi gândul anunţului de la Mica Publicitate îi reveni în minte. Unica scăpare era în rezultatele acestui anunţ. De el, atârna viaţa lui toată. Propunerea lui Mirea n-o putea accepta deși, trei mii de lei pe lună, ar fi însemnat pentru el, acum, liniștea, scăparea. Îşi aminti cuvintele lui Mirea: „Nu ești obligat să scrii, faci bucătăria revistei”. Prin urmare, pur și simplu, salariatul lui Mirea… sau, cum spusese chiar el, o bucătăreasă în subsolul revistei, de veghe lângă mașina pe care ceilalţi aveau să-și fiarbă sosurile literare. Și dacă slujba asta ar fi consimţit, fără crâcnire, s-o facă în oricare altă redacţie, niciodată, n-ar putea-o face în redacţia lui Mirea. Salariatul oricui, dar al lui Mirea, nu. Și apoi revista lui Mirea era puţin și a lui. Fusese gândul lui cel mai drag. Fapta lui cea mai dorită. Lângă leagănul revistei acesteia, el singur, dintre cei nouă — adunaţi în jurul lui ca ursitoarele — lăsase ceva din sufletul lui, din visurile lui. Din leagă nul acesta el voise să ridice pe picioruşe, un copil minunat pe care să-l înfăţișeze lumii, hrănit cu toate poamele minţii și sufletului său. Și-acum, în locul acestuia, i se înfăţișa un copil oarecare, de burghez bogat, pe care era invitat — în schimbul câtorva mii de lei — să-l șteargă la popou, să-i cureţe negrul de sub unghii și cleiul din urechi.

Asta nu, niciodată. Orice altceva, dar asta nu.

Ieși din casă abătut. Avea să treacă un minut la Madam Săraru să i dea chiria și apoi trebuia să se ducă în oraș să mănânce. De obicei mânca numai seara și numai în restaurante mici, uneori și în cârciumi periferice unde putea găsi totdeauna o friptură la grătar bună și un șpriţ rece.

Cu toată răcoarea serilor de toamnă Margareta se încăpăţâna să mănânce încă în grădină. Madam Săraru punea, ajutată de Veta, masa sub dud, îşi mai trântea un șal gros peste jerseu și se supunea deși nu putea să sufere să mănânce în Irig.

Marga era la masă, Fuma, în urma vizitei lui Mirea, Sergiu se simţea îndepărtat de ea. Vru să iasă din curte făcându-se că n-o vede. Ea îl strigă însă și neavând încotro, se întoarse din drum.

— Mama te-a rugat să iei astă seară masa cu noi.

— Dar…

— Uite, ţi-a pus și tacâm.

Într-adevăr, pe masă erau trei tacâmuri. Madam Săraru pusese faţă de masă și șervete curate.

Cumpărase, deși nu era obiceiul casei, și o sticlă de vin înfundat. Tocmai sosea

de altminteri și dumneaei, venind de la bucătărie, c-o farfurie de salată de vinete, într-o mâna și cu una de ardei copţi, în cealaltă. În cinstea lui Sergiu, renunţase la șalul suplimentar și dârdâia de frig, între farfurii, ca o axă groasă de balanţă, între două tal gerele fine.

— Domnule Sergiu, ne faci plăcerea să mănânci cu noi. Dar știi, fără pretenţii „ca la mama acasă". Păi, zău, nu e așa? Aș putea să fiu mama dumitale. Șezi te rog. Uite colea e locul dumitale, în capul mesei. Între noi amândouă. Să nu zicem că n-avem și noi cavaler la masă.

Se așezară câte și trei. În jurul becului aprins deasupra mesei, la capătul unei sârme agăţate de dud, se învârteau o mulţime de gângănii aiurite de lumină. Marga privea tăcută nora lor mari pată și neobosită. Părea trista. Trăgea fumul din ţigară, adânc, în piept, ca o cărturăreasă rămasă în dubiu în faţa unor cărţi invizibile, în înșirarea cărora ochii ei nu puteau să dezlege un mister pe care totuși îl simţeau prezent. Madam Săraru ba tea vinetele cu farfuria în poală. Le mai punea sare, le mai punea untdelemn, având grijă să le guste mereu cu coada lingurii.

— Ceapă vrei, maică?

— Cum obișnuiţi Dv… Mie, mi-e egal…

— Păi de ce să-ţi fie egal, dacă avem? Numai să nu-ţi facă arsuri. Noi punem de obicei, să le dea oleacă de gust, mai ales acuma, toamna, când sunt sămânţoase de bătrâneţe.

Madam Săraru vorbea despre vinete. Sergiu se uita la Marga. Marga se uita la jocul gângăniilor. Pe Stradelă un vânt, ca un frison, vântura primele frunze galbene. Și deodată un urlet as cuţit spintecă liniștea.

Târât de mână de mamă-sa, „olandezul" consimţea, în sfârșit, să se întoarcă acasă.

După cafeaua pregătită de Madam Săraru la spirt, „ca să vadă omul ce bea", Sergiu ceru voie să se retragă, pretextând că trebuie să găsească o tutungerie încă deschisă ca să cumpere ţigări și ziare. Bănuia că Marga se va oferi să-l însoţească. Dar Marga tăcu. De altminteri, tot timpul mesei, abia spusese câteva cuvinte. Doar o singură dată, ca şi cum ar fi voit să verifice un gând numai de ea știut, se uitase la Sergiu fixându-l lung cu ochii ei sumbri și catifelaţi. În schimb, lui Madam Săraru nu-i tăcuse gura tot timpul. Găsise, în sfârșit, pe cineva cu care să poată vorbi în timpul mesei, știut fiind că, una din marile ei plăceri, era să vorbească cu gura plină. Într-un ceas, Sergiu făcuse cunoștinţă cu toate cele patruzeci și opt de familii de pe Stra delă. Le aflase felul de viaţă, intrând ca o veche cunoștinţă în intimitatea fiecăruia. Obișnuită cu tăcerile Margaretei și cu neatenţia ei de totdeauna.

Madam Săraru se răzbunase. Sergiu o ascultase prefăcut, binevoitor și interesat. O întrerupsese, din când în când, ca să-i pune o întrebare al cărei răspuns îl bănuia, sau să facă un comentariu gratuit. Încercase chiar să glumească și Madam Săraru se dovedise foarte amatoare de glume. Pentru un moft de anecdotă, râsese cu hohote cinci minute până când se înecase (era firește cu gura plină) și se văzuse obligată să facă apel la serviciile Margaretei.

— Bate-mă niţel pe spate, mamă, că mor. Nu acolo. Mai sus niţel. Așa. Mersi

mamă, să trăieşti.

Până la urmă, prins în vârtejul amabilităţii ei, Sergiu consimţise să intre, chiar de a doua zi și „în pensiune".

— Ce să mai umbli, maică, prin birturi și restaurante, să mănânci toate porcăriile și să cheltuiești o mulţime de parale? La noi tot se gătește pentru patru. Nu că mâncăm cât patru, dar să fie, că dacă mai rămâne, uite, îţi mai intră un sărac ori un șomer în curte și ţi faci pomană. De preţ, ne înţelegem noi. Îmi dai acolo ce poţi, că știi dumneata să socotești mai bine decât mine.

Era așa de bine dispusă, că Sergiu trebuise să insiste ca s-o decidă să-i primească chiria înainte.

— De ce să mi-o plătești înainte? Ce? Nu suntem între oameni? Ce-ai să pleci de la mine cu chiria neplătită? Eu vreau să pleci de la mine, când ăi pleca, cu cupeul de ginere de la poartă. Și să mă poftești și pe mine la nuntă. Îmi fac o rochie, să mă bată Dumnezeu, de pui Bucureștiul în cur, pardon de expresie, că îmi scăpă vorba din gură.

Pentru prima dată Marga îşi descreţise fruntea. Se adresase lui Sergiu zâmbind.

— E vorba mamei de predilecţie.

— Păi, cum să-i zic, domnule Sergiu, spune și dumneata, când vreau să zic, dac așa îi zice? Altele să nu zic eu, mai de rușine. Uite, de înjurat, de exemplu, nu înjur, să mă tai…

— Ba înjur, o tachinase Marga.

— E ! Acolo câteodată, când mă arz la mașină, ori mă înţep cu acul în deget, ori când caut cheile de înnebunesc și le găsesc, fir-ar ale dracului să fie, popândău la brâu.

Și Madam Săraru continuase să vorbească, să povestească până când băgase de seamă că Sergiu n-o mai ascultă. Atunci se ridicase de la masă, spusese „să ne fie de bine, însoţindu-și urarea de trei cruci morfolite pe piept, deasupra broșei și începuse să strângă ceștile de cafea.

Când se întoarse, după un ceas, din oraș, Marga nu mai era în grădină. La fereastra ei era lumină.

În hol, Sergiu ezită o clipă înainte de a intra în odaia lui. Să bată sau nu la ușa Margaretei?

Se stăpâni însă și intră la el, lăsând totuşi ușa crăpată ca să i poată auzi mișcările. Încercă să citească. Zadarnic. Vru să scrie. Avea un poem început. Renunţă înainte de a începe. Nu-și putea aduna gândurile la un loc. Nu se putea concentra. Îşi aduse aminte de jurnalul cumpărat.

Îşi aruncă ochii în primul rând, la Mica Publictate. Voia să vadă dacă a apărut anunţul. Îl găsi, prezent, într-un colţ, între anunţul unui contabil autorizat care căuta de lucru și între proza unui burlac care căuta „o femeie la toate, tânără, fără bărbat". Și — inconștient — începu să citească, la întâmplare, anunţurile celorlalţi tovarăși de rubrică.

III. MICA PUBLICITATE

Ce lucru interesant pagina de Mica Publicitate a unei gazete! Dacă cineva ar putea, prin absurd, să fotografieze o zi din viaţa colectivă a lumii, clișeul developat n-ar fi altceva decât o imensă pagină de Mică Publicitate. În fiecare casetă se găsește, rezumată brutal, o existenţă. Câte visuri, câte nădejdi, câte lacrimi, câte ambiţii, câte taine, câte dezastre, câte drame, nu se ascund sub cele câteva rânduri banale, plate și cu număr de ordine dedesubt?

Da, da, Mica Publicitate e viaţa însăşi. Simplificată, rezumată zilnic, pe înţelesul tuturor. Și ce bine se vede, printre anunţuri!

> *Băiat deștept, de la ţară, treisprezece-cinsprezece ani, angajează contra întreţinere bodega și berăria „La Tăticu" Șoseaua Colentina 146.*

Poate că în clipa asta chiar, un neică oarecare împovărat de munci și de copii, a rămas pe gânduri cu cinzeaca de ţuică în mână, citind anunţul de mai sus, în gazeta uitată pe tejgheaua cârciumarului. Și cine știe dacă mâine de dimineaţă, cel mai deștept dintre copiii lui, Petre, Dumitru, sau Ion, nu va pleca — dezorientat și golănaș – alături de tată-său, pe șoseaua naţională, spre bodega și berăria "La Tăticu" ca să îmbrace, de a doua zi, șorţul verde de slugă peste cioriceii luă natali, ca să înlocuiască de aci înainte, murmurul gârlei lui rurale, pe malurile căreia a crescut ca o bălărie, cu șipotul apei de la cișmeaua din curte cu ghiventul stricat, ca să nu mai poată privi, de-acum înainte, soarele care l-a hrănit ca o pâine și l-a rumenit ca pe o poamă, decât printre sticlele de „licheoruri" colorate, din fereastra jupânului.

Nu e aci drama umilă a lui Petre, Dumitru sau Ion, fecior de neică cu prea mulţi copii și cu prea puţine braţe care să-i hrănească?

> *Fete tinere frumoase găsesc imediat câştig sigur.*
> *A se adresa în persoană strada Armoniei 11.*

În scara asta se vor deschide pe nesimţite și pentru totdeauna, porţile șleampăte, la câteva case de mahala necanalizată. În pragul lor, vor ezita o clipă, cu emoţia primului fard aplicat de figură câteva „fete tinere, frumoase" și vor porni apoi „În persoană" spre strada Armoniei 11 unde se vor întâlni mâine cu alte fete, tot tinere și tot frumoase, cari, plecate din funduri de târgușoare provinciale, călătoresc acum, spre aceeași ţintă, ghemuite în vagoanele de clasa treia, pline de ţărani cu procese, de orătenii cu zilele numărate și de recruţi cu inima încuiată alături de cămașa cu râuri, în lădiţele de tablă nouă.

Și în așteptarea lor, în salonul cu perdelele trase, din Strada Armoniei în codoașa bolnavă de elefantiazis, sufocată de propriile-i cărnuri, va juca tabinet pe o cafea cu peștele ros de sifilis și de carii dentare, sub protecţia ciurului cu pitpalac,

agăţat în tavan, în chip de emblemă și de *porte-bonheur*.

De vânzare landou în bună stare și două perechi hamuri englezești. Moșia Hobaia, jud. Teleorman.

A sărăcit prin urmare Grigore Străjescu, om de treabă și de neam bun, proprietar, din tată în fiu, al moșiei din Hobaia. L-au încolţit datoriile și nevoile. Și-a vândut întâi casa din București, pentru ca zidurile odăilor ei, grave și demne, să se dărâme cu tapetele sfâșiate, făcând lor vitrinelor mari în care să se lăfăiască, de aci încolo, automobilele americane. Din grădina plină de tufe de flori, îngrijite de mâini cu sânge albastru, pomii istorici au fost smulși din rădăcini ca niște măsele din alveolele pământului. Peste aleile cu nisip galben și fin s-a așternut ca o lavă, asfaltul civilizaţiei și în locul coteţului de porumbei aduși din Veneţia s-a instalat, mândră între racorduri, pompa de benzină albastră. Și a vândut apoi mobilele de preţ, pe care cumpărătorii de azi n-ar fi îndrăznit să stea altă dată decât într-o muchie și covoarele, pe care pașii lor, ar fi evitat să le calce, preferând, discreţi, parchetul. Și-a vândut, în urmă, tablourile de preţ, bijuteriile de familie și monezile de aur. De când s-a mutat la ţară, a tot vândut mereu, în ani de secetă și de lipsă de credit. Și acum iată. A ieșit la mezat ultimul vestigiu al luxului de altă dată. Landoul lui Grigore Străjescu, cunoscut în tot Bucureștiul. Lan doul de lac albastru, comandat special la Viena și hamurile englezești care îşi străluceau paftalele, în trapul cailor rușești cu cozile până în pământ ca niște trene de mătase neagră.

Și oare, în gestul cu care Grigore Străjescu a pus, în clipa vânzării, un om din curte să răzuie cu vârful briceagului, blazonul de pe portiera landoului — nu e drama unei întregi clase sociale, prinsă într-un simplu instantaneu — la Mica Pubicitate?…

Tânăr israelit, 28 Ani, ceva numerar, afacere *rentabilă provincie, dorește căsătorie, cu doamnă sau domnișoară — indiferent etatea — 1.000.000 numerar sau echivalent imobil – pentru continuarea comerţului în Capitală, A se adresa la star sub „Visător”, Intermediari excluși.*

D-l Sami Schwarz s-a plictisit în provincie, măcinat de gânduri, între prăvălia sa de mărunţișuri de pe „Strada Mare”, cinematograful „Splendid”, de vis-à-vis și cafeneaua „Bristol” din colţ. S-a plictisit mai ales de când Medy — croitoreasa cu care trăia „în secret” de doi ani de zile de când „preluase” conducerea magazinului patern — s-a măritat cu un angrosist de dulceţuri, marmelade și compoturi — preparate din fructele minunate ale districtului și expediate la București în donicioace albe de brad. Abia după căsătoria lui Medy, a băgat de seamă că legătura lui „secretă” era cunoscută de toată lumea… Se știa totul: zilele când se ducea la ea, leafa pe care i-o servea lunar, cadourile pe care i le făcuse (în cea mai mare parte „articole de lux” din magazinul propriu), în sfârșit, se știau până și

expresiile pe care el nu le întrebuinţa decât de două ori pe săptămână, în ceasurile de strictă intimitate. (Ah, Micule, ce rău ţi-am făcut eu ca să-mi faci așa bine?)

Prinurmare „așa o falsitate ca Mady" mai rar…Și dl. Sami, dezgustat, a tratat vânzarea magazinului de pe Strada Mare pe un preţ convenabil și iată-l la Mica Publicitate… visând Capitala și milionul d-nei sau d-rei israelite cu etate indiferentă și intermediari excluși…

Și cine știe dacă, în scurt timp — de după geamurile mânjite cu săpun, într-un parter de blockhaus, nu va apărea, într-o Luni de dimineaţă surâsul domnului Sami, fericit, în pragul noului său magazin de la „cassa" căruia Madam Schwarz îl va privi fericită, cu capul căzut galeș pe piept, ca o a treia mamelă.

Vechi contabil, practică 30 de ani, bancă. Referinţe excelente. Caut orice post, pretenţiuni foarte modeste… La ziar sub „contabil".

Uite-l… Între muchiile gulerului fost pe vremuri „tare", gâtul i-a rămas subţire ca o mână într-o manșetă scrobită. De când Banca la care a lucrat 30 de ani (de la înființare și până la faliment) și-a închis ghișeele în nasul deponenţilor și „rezervele" directorilor și Consiliului de administraţie, în seifurile băncilor din străinătate, a rămas pe drumuri, fantomă în redingota de la nuntă, cu amprentele mizeriei pe faţă și cu referinţele excelente în buzunar… Când a întins prima dată mâna ca să cerșească, i s-a părut că totul se scufundă — înaintea lui — ca într-o clipă de cutremur. Dar îi era prea foame, în ziua aceea. Fără practica cerșitului n-a știut cum să întindă mâna… A atins haina unui burtos, nu îşi aduce aminte, poate în dreptul portofelului… A simţit doar, în faţă, un val de fum acru de ţigară de foi și-apoi, un pumn înmănuşat i s-a repezit — ca un bolovan — în gură… într-o clipă de revoltă a vrut să muște mâna care îl lovea. Dar gura lui cu dinţi puţini, n-a putut să-și muște decât propriul ei sânge… S-a strâns lumea… Burtosul vocifera, învineţit de indignare:

— Să-mi bage mâna în buzunar, ziua în amiaza mare, pe Calea Victoriei !…Ar trebui împușcaţi banditii ăștia!

A venit apoi un sergent de strada… Bestia oficială a comparat blana domnului și redingota răpănoasă a bătrânului. A înţeles cine trebuia să aibă dreptate și l-a lovit cu bastonul de cauciuc peste ochi, până când bătrânul s-a prăvălit moale pe trotuar, ca o haină fără trup în ea…

Când i-au dat drumul de la poliţie, înnopta… Ar fi vrut o ţigară… Ştia că avusese, una singură, chircită, într-un fund de buzunar… Dispăruse însă, în timpul percheziţiei…

De atunci n-a mai cerșit… Dumnezeu a avut milă de el și i-a dat un ulcer la stomac care l-a dezvăţat de a-i mai fi foame… A muncit pe unde a putut și pe cât i s-a dat… A strâns leu peste leu ca să poată plăti anunţuri la Mica Publicitate.

Doamne! Ai milă de el! Ajută-i ca anunţul de azi să-i aducă pâinea de mâine sau dacă nu — în bunătatea ta fără margini — transformă-i ulcerul în cancer… și lasă-l să se ducă — Doamne — în redingota lui de ginere, îndărăt, în ţărâna din

care degeaba a ieşit.

> *Doamnă în etate, conduce gospodărie contra întreţinere. Merge și provincie, A se adresa str. Rumeoară 19 bis. Pentru m-me Stephanie.*

A avut și Madame Stephanie, odată, gospodăria ei. A avut case, a avut bărbat, a avut o fată. S-au dus toate pe rând. Casa în mâinile creditorilor, bărbatul în fundul pământului și fata, în lumea mare. Casa era liniștită, curată, cu grădiniţă de flori în faţă, cu grădină de pomi roditori în fund. Avea şi un coteţ mare de sârmă, în care îşi desfăcea evantaiul colorat de atlas viu, un păun îngâmfat și superb, ori de câte ori copiii ieşeau de la școala primară de peste drum și se opreau în poartă, strigându-l pe nume, până la exasperare:

— Piky, Piky, Piky !

Bărbatul era beţiv și cartofor. Când l-a dat afară din învăţământ (era profesor de zoologie) fiindcă făcuse o fraudă cu taxele școlare, n-a dat trei zile pe acasă și când a venit, a intrat binișor în casă a desfăcut dulapul din dormitor și a plecat îndărăt de unde venise, cu bijuteriile ne vestei legate într-o batistă. S-a întors a doua zi treaz și curăţat. M me Stephanie nu i-a spus niciun cuvânt. Poate de-aceea, remușcările l-au trântit la pat. Sta singur ca un câine bolnav de jigodie, în odăiţa de pe sală. Aproape nu atingea mâncarea. Cerea numai cafea și tutun… și dedea pasienţe… Noaptea, dormea cu geamul deschis – deși ploile toamnei începuseră să pătrundă în oasele cartierului. În ziua de Sf. Dumitru, s-a deșteptat din somn cu temperatură mare… Era vesel cum nu mai fusese de mult… Doctorul a diagnosticat o pneumonie dublă și în trei zile bolnavul a fost gata, în salon, ţinând legată de degetul rece, ultima miză care îi mai rămăsese nepierdută pe pământ.

Fata semăna cu tată-său și cu păunul… Era stricată și îngâmfată. Era firesc să ajungă așa cum a ajuns… întâi într-un apartament închiriat pentru ea de un parlamentar (cu nevasta în provincie și copiii la Schewitz) după aceea, într-o odaie mobilată, într-o casă cu gang de pe Calea Victoriei, apoi prin garsonierele și odăile altora… și în cele din urmă… într-un hotel cu nume de râu ardelenesc, plin de igrasie, de păduchi și de irigatoare.

Acum m-me Stephanie nu mai are din tot ce a avut, decât două fotografii și câteva pene de păun — păstrate într-o cutie de catifea violetă, alături de verigheta defunctului și de acul cu care moașa a găurit, pe vremuri, urechiușele fetiţei – ca să poată prinde, în lobul lor fraged, prima pereche de cercelușI de aur.

Și mai are încă nădejdea că „Mica Publicitate”, îi va deschide ușa unei case de oameni de treabă, cu copii mulţi, cu găini în curte, cu cămara plină și cu rufe, cu rufe multe de cârpit. O casă căreia să se devoteze ca și cum ar fi a ei, pe care s-o îngrijească, s-o păzească, în schimbul unei mâncări pe care nu şi-o mai poate procura și a unei odăi pe care nu o mai poate plăti…

Sergiu citește mereu…

Mica Publicitate e ca o carte vastă în care oamenii apar, dintre rânduri, vii, cu

referinţele și nădejdiile lor… Îi vede pe toţi, ascunși după anunţurile lor, ca după niște paravane… Fiecăruia dintre ei îi ghicește povestea… Oare nu e și el dintre ai lor?… Oare drama lui, viaţa lui, nu e acolo — cot la cot cu ale celorlalţi — rezumată în cele câteva rânduri, pe care ochii i se opresc iarăşi?…

Absolvent în litere predă lecţiuni toate materiile.
Curs primar şi secundar, A se adresa la ziar pentru S. Z.

În odaia Margaretei e liniște… Parcă nici n-ar fi înăuntru… Doamne ! O bănuială îi îngheaţă sângele în vine. Dacă a plecat în oraș să se întâlnească cu Mirea și a lăsat lumina aprinsă ca să-l inducă în eroare?… Tristeţea ei de astă seară? Tăcerea ei? Ochii aceia mari, îngânduraţi, urmărind jocul musculiţelor în lumina becului de sub dud?… Ce s-o fi ascuns sub toate acestea? Ce i-o fi spus Mirea? Ce s-a petrecut în sufletul e*? gândurile ei? În sângele ei?

Și Sergiu — cuprins de bănuieli, iese binișor în hol și se apropie de ușa ei. Îşi lipește urechea de lemnul uşii şi ţinându-și răsuflarea, ascultă…

Din odaia Margaretei se aude, întâi nelămurit, apoi din ce în ce mai clar, un plânset amar, înăbușit în perne…

Cele două Margarete s-au certat iar.

IV. VINUL, CÂNTECUL ȘI FEMEIA

Dacă Sergiu ar fi citit cu atenţie, în seara aceea, toată pagina de Mica Publicitate — ar fi putut vedea — la rubrica de „Vânzări" un anunţ care, fără îndoială, l-ar fi surprins:

De vânzare imediat, casă mare, boierească, hol, opt camere stăpân, toate dependinţele, confort modern, grădină. A se adresa Caliopi Zaharescu, Sfinţilor 132.

De-altminteri ăsta nu era primul anunţ prin care Caliopi îşi înscria prezenţa în paginile Micii Publicităţi. Cu trei luni de zile înainte, apăruse un alt anunţ, de data aceea însă la rubrica „Inchirieri".

De închiriat apartament luxos mobilat numai la domn singur, serios. Eventual pensiune. A se adresa personal, Caliopi Zaharescu, Sfinţilor 132, între 7 — 9 seara.

Ce se petrecuse în viaţa lui Caliopi, între aceste două anunţuri? Ce o hotărâse, mai întâi să-și închirieze casa și numai trei luni după aceea, s-o vândă?… Și mai ales ce însemna cel de-al treilea anunţ care apărea la o lună după vânzarea casei, în altă rubrică a Micii Publicităţi.

Cumpăr casa patra camere, tot confortul, curte, dependinţe, Indiferent cartierul, Caliopi Zaharescu, la ziar.

Ce gânduri, ce taine, ce planuri, se ascundeau sub rândurile banale ale anunţurilor de gazetă?

Caliopi însăș n-ar fi știut să spună exact… Ea trăia într-un vârtej de întâmplări și de senzaţii care îi paralizau orice putinţă de reculegere, de aplecare asupra ei însăși de control al faptelor ei… Totul fusese atât de neprevăzut, se petrecuse atât de repede…

Câteva luni după plecarea lui Sergiu, restabilită complet după boala fără diagnostic medical care o ţinuse lungită la pat, văzuse cum, încet-încet, odată cu pofta de mâncare și cu kilogramele pierdute care se puneau la loc, îi revenea și pofta de viaţă… Dar nu de viaţa de până atunci… De o altfel de viaţă… nouă, bănuită numai… Fără să-l fi uitat pe Sergiu, amintirea lui n-o mai chinuia, lipsa lui nu i se mai părea ireparabilă… Îşi da seama că el nu făcuse altceva decât să-i trezească cu prezenţa lui, în imediata ei apropiere, „posibilităţile" pe care vârsta nu-i mai îngăduia să și le bănuiască în ea…

Și atunci gândul unui bărbat, îi venise pentru prima oară în minte… Și-a pus. În primul rând, ipoteza unei căsătorii… Dar un „soţ" putea de veni oricând, un al doilea Titică, sau un altfel de Titică. Ori ea nu voia o continuare a unui lucru întrerupt, prin decesul soţului… Ea voia ceva nou…ceva care să înceapă, nu să se reediteze… Un amant? Poate ! Dar cum, dar de unde? La 47 de ani, un amant, așa cum îl visa ea, se găsește greu… trebuie căutat…

Și oricât de hotărâtă era Caliopi să-și urmeze imboldul gândurilor și să-și revendice — dincolo de morală — „dreptul" pe care și-l recunoștea „la viaţă" — aici, se opuneau totdeauna mai tari ca morala, prejudiţiile… Ce o să zică „lumea", când va înţelege că ea caută un amant, așa cum și-ar căuta o pereche de pantofi pe măsură?

O noapte de insomnie i-a adus însă soluţia salvatoare… Amantul trebuia găsit în propria ei casă, la adăpost de ochii lumii și de clevetirile ei… Şi-odată găsit, lumea n-avea decât să-l afle, fiind că pe Caliopi n-o jena că lumea va ști odată și-odată că are un amant, ci faptul că ea însăși, cândva, a trebuit să-l caute…

Iată cum s-a înfiripat — în mintea ei — gândul unui chiriaș, „domn singur" care să locuiască sub acelaşi acoperământ cu ea…

Caliopi judecase bine anunţul de la Mica Publicitate… Fără să fie străveziu, era clar, Fiecare cuvânt, din compunerea lui, fusese gândit și pus cu rost. Invitaţia de a se prezenta „în persoană", dacă, pentru chiriașul eventual, nu însemna altceva decât că doamna proprietară nu vrea să dea procentul cuvenit intermediarilor — pentru Caliopi, însemna cu totul altceva. Însemna „vederea"…inventarierea chiriașului, cântărirea lui, din toate punctele de vedere…

De-asemenea „eventuala pensiune" ce însemna altceva decât invitaţia deghizată de a lua masa împreună, în sufrageria comună?… Cine nu știe cât de mult apropie pe doi oameni — o mâncare suculentă, tovărășia unui pahar de vin

bun și o ceașcă de cafea turcească în zaţul căreia, o cucoană niţeluș grasă, puţin în vârstă și oleacă îndemânatecă, poate să „ghicească” și mai ales să „prevadă” o mulţime de lucruri.

Până și ora „7 — 9” la care apartamentul putea fi vizitat, fusese aleasă cu tâlcul ei. Cine nu știe cât de mare importanţă are, în viaţa omului, „prima impresie” pe care o face. Și la lumina becurilor electrice cu lumină discretă, ridurile obrazurilor de văduve îşi pierd ceva din grandoarea lor imposibil de ascuns la lumina crudă a zilei…

Și-apoi noaptea îşi are farmecul și puterea ei eternă, rezumate în zicala aceea banală și franţuzească: „*La nuit tous les chats sont gris*”.

Din prima zi a publicării anunţului „cu cheie”, amatorii începuseră să se prezinte. A venit întâi un bătrânel ceremonios, cepeleag și celibatar înfocat, vechi prezident de Curte de Apel în provincie care izbutise, în sfârșit, datorită înrudirii cu nevasta secretarului general de la justiţie (deci tot prin femei) — să fie mutat în București… Purta barbișon, mănuși de aţă și ghete cu nasturi. Lui Caliopi nu i-a plăcut… N-aducea nici pe departe cu chiriașul visat și ca să curme discuţia a cerut un preţ care l-a făcut pe distinsul magistrat să-și ia imediat pălăria tare de pe masă și să se retragă în vârful ghetelor și al limbii:

— Ssscumpă Doamnă. –, presssul pe care mi-l ceresssi*, Essste absssolut nepotrivit cu prevederile mele… Vă rog să mă sssscuzasssai de deranzzzz. Sssărut mî nusssiţele… sssi încă odată vă rog…”

După el a venit un funcţionar superior de la Curtea de Conturi, divorţat recent după 23 de ani de căsnicie… (îşi prinsese nevasta făcând „trafic de influenţă” în instituţie, ca să-şi poată achita conștiincios ceasurile de voluptate pe care i le oferea, odată pe săptămână, un tânăr cu mușchi și fără profesie). Era un om scurticel, cu burtă (ca o cobză ascunsă lăutărește — să n-o plouă — sub haină), cu ochelari de aur cu lănţic și cu dinţi noi, impecabili… Caliopi a mărit preţul cerut consilierului de Curte și chiriașul a plecat imediat fără ca măcar să mai dea bună ziua…

A venit și un tânăr cu servietă de piele și cu mustăcioară mică… Când a văzut-o pe Caliopi nici n-a mai vrut să viziteze apartamentul… A-ntrebat într-o doară de preţ și deși Caliopi i l-a redus dintr-odată la jumătate, l-a găsit „enorm” și a plecat amenințând că — în condiţiunile astea — preferă să locuiască mai departe la „Athénée Palace”. (Asta nu l-a împiedicat să aștepte un ceas tramvaiul, în prima staţie).

S-au perindat apoi — câteva zile — fel de fel de amatori… Tineri, bătrâni, grași, slabi, transpiraţi, mojici, afectaţi, afabili și pentru fiecare din ei, Caliopi a găsit pretextul să-i îndepărteze… Chiriașul așteptat întârzia să se arate. Începuse aproape să-și piardă nădejdea. Cum se făcea șapte, nu mai avea astâmpăr. Se plimba de colo până colo prin casa scuturată proaspăt, cu parchetele frecate, cu geamurile spălate cu vitriol, cu covoarele bătute, cu flori în toate vasele și cu perne lascive și croșetate, aruncate în „dezordine estetică” pe fotolii și divane. Cele câteva zile de când anunţul apărea regulat în ziare, fuseseră pentru ea pline de

încordare. În definitiv, văduva lui Titică Zaharescu juca în aceste zile „o carte mare”. În vederea primirii chiriașului îşi confecţionase, la o mare casă de mode, o rochie ocazională, îşi făcuse ondulaţiuni permanente și de cum se apropia ora fatală, se agita, cu trupul încordat ortopedic în corsetul nou — ca o fantomă supraalimentată — între ferestre și pendulă.

Când a intrat colonelul Arvătescu, Caliopi a tresărit cuprinsă de o presimţire ciudată… A avut impresia netă, că, acolo la uşa din faţă, a descins, în sfârșit, cu degetul înfipt în ţumburucul soneriei, chiriașul gândurilor ei…

Și Caliopi și-a simţit inima bătând dintr-odată ca ceasul unei catedrale înţepenit de ani de zile la aceeași oră și pus subit în mișcare, de zguduirea unui cutremur de pământ cu epicentrul în apropiere.

Cine n-a auzit, măcar sub formă de anecdotă – de colonelul Bebe Arvătescu din Cavalerie? Rar un ofiţer mai cunoscut, în toată armata română, ca acest Bebe de cincizeci de ani, cu siluetă aristocratică. Cu mustaţă à la Bel Ami, cu brăţară de aur la mâna stângă și cu monoclul înșurubat în ochiul drept, încă de pe băncile şcolii pregătitoare de ofiţeri. Deși azi, camarazii lui de pro moţie, sunt generali de divizie sau statui în curţile regimentelor, Bebe s-a încăpăţânat să rămână colonel. Nu că n-a fost un militar distins, capabil să urce — cot ia cot cu ceilalţi — treptele ierarhiei militare… Dar lui Bebe Arvătescu, i-au plăcut toate relele lumii, cristalizate de moraliștii vulgari în faimoasa treime laică: femeile, chefurile și cărţile. Din această cauză, cariera militară a colonelului Arvătescu a fost o serie nesfârșită de mutări disciplinare, prin toate garnizoanele de provincie. Și peste tot, trecerea lui a lăsat amintiri neșterse: „șuete” monstre de „écarté”, chefuri terminate în dricul primăriei, scos dimineaţa pe străzi cu lăutarii după el, dueluri cu notabilităţile oraşelor și peste tot, presăraţi ca niște confetti într-o seară de Kermesă, copii din flori, anonimi și deștepţi. Deși membru al unei familii vechi, cu întinse relaţii în lumea politică, Colonelul Arvătescu n-a putut ajunge niciodată în București. Cu toate intervenţiile, cu toate tâgăduelile de îndreptare, „mahării” de la Ministerul de Război, se încăpăţânaseră să-l ţie permanent departe de orașul tuturor bucuriilor și tuturor posibilităţilor…

Și cu fiecare refuz, cu fiecare mutare în altă garnizoana de provincie, Bebe — rând pe rând, sublocotenent vechi, locotenent vechi, căpitan bătrân și maior veteran (el fusese totdeauna „vechi” în grad) se întârâta mai mult și dezamăgit — călca toate promisiunile de îndreptare, făcute familiei, superiorilor și lui însuşi.

Nici chiar vitejia de care a dat dovadă în război — înfruntând moartea cu monoclul în ochi și cu o anecdotă pornografică pe buze — nici rănile și decoraţiile primite, n-au putut să-i înduplece superiorii să-l aducă la București. Și încet-încet, chelia afemeiatului a început să nu mai poată fi astupată de firele rare, cărunte și întinse artistic peste ea, ochii cartoforului au început să se bolboșeze și pe faţa cheflliului au început să se adâncească brazdele nopţilor nedormite…

Elanurile primei tinereţi — prelungită la maximum — au dispărut odată cu primele semne de angină pectorală. Bebe (s-a simţit dintr-odată ostenit… A izbutit

să obţie un concediu mai lung și a plecat să se odihnească — într-o staţiune climaterică din străinătate…

A fost destul însă să vadă, într-o gară, un afiș colorat — cu un cazino însorit pe malurile Mediteranei albastre — pentru ca să-și întrerupă drumul și să ajungă la Monte-Carlo…A jucat, a pierdut, s-a îndatorat…

Dacă ar fi câştigat, ar fi demisionat din armată, ar fi cumpărat o căsuţă și s-ar fi mutat — rentier — în Capitală… Dar așa… s-a întors în garnizoana lui din provincie, dator vândut și cu o criză „precisă" de angină de piept, notată cu mână tremurătoare — pe una din filele agendei din buzunarul de sus al vestonului.

De-atunci a început goana după bani. Și-a vândut tot, până și caii personali — două iepe nobile și minunate — ca să astupe gura creditorilor, după ce, cu ajutorul lor, astupase oarecare goluri lăsate în *cassa* regimentului cu ocazia plecării în străintate…

Făcând o datorie nouă ca să achite una veche, hărţuit din toate părţile, clevetit de toată lumea, văzut rău de superiori, Colonelul Arvătescu se hotărâse să împlinească cincizeci de ani (evenimentul urma să se producă peste câteva săptămâni) și cu această ocazie, să tragă un chef monstru pe care să-l încheie cu un foc de revolver în tâmplă, mai ales că pe lângă altele — știa că în urma unei inspecţii făcute la regimentul pe care îl conducea, urma sa i se ia comanda.

Cu câteva zile înainte de aniversarea fatală – s-a repezit, pentru o zi, în București ca să-și ia adio de la orașul pe care-l iubise — de departe – „Ca pe o femeie fără sex" cum zicea el, în clipele de beţie, când „damblaua" lui era să vorbească despre Capitala ţării…

Aici — între două apetitive — aflase că la Ministerul de Război a fost numit, cu o zi înainte, un nou secretar general în persoana unui vechi camarad de bancă și de arme. S-a dus la el și i-a povestit totul… Prietenul l-a ascultat, nu cu urechile lui oficiale, ci cu cele ale amintirilor comune și într-un moment de duioșie la luat în braţe, l-a pupat frăţește și cu lacrimile în ochi i-a făgăduit:

— Te mut, mă! Te mut eu la București. Să ai numai niţică răbdare și să fii „băiat cu minte".

Și cum emoţia îl făcuse să și piardă complet controlul asupra lui însuși, secretarul general – adaugă ștergându-și nasul — ca pe vremuri, în școala militară — cu mâneca vestonului:

— Dar să nu te prind că te mai omori, că ţi dau cuvântul meu de onoare că nu-ţi mai vorbesc în viaţa mea". S-au despărţit cu ochii roșii de plâns și în seara aceea Bebe a tras un chef ca „în vremurile normale" și a doua zi — exuberant și argăsit – s-a întors ca să-și ia adio de la garnizoana lui de provincie, de la ultima lui garnizoană de provincie.

Odată cu mutarea în București — la Cercul de Recrutare — Bebe s-a hotărât să-și schimbe complet viaţa…

Într-o lună, Capitala la dezamăgit. Nu mai era Bucureștiul lui de altă dată, orașul evocat o viaţă întreagă, în nopţile lui de beţii provinciale… Altă lume, alte localuri, alţi chelneri, alte moravuri…

Se simţea izolat în viermătul de oameni streini. Nu-l băga nimeni în seamă, se pierdea în mulţime, fără identitate… Un colonel într-un oraș de provincie, e o personalitate… Îl cunoaşte toată lumea… Gesturile lui se imită, cuvintele i se repetă, faptele i se comentează. La București, la fiecare colţ de stradă, poţi întâlni un colonel.

De-aceea Bebe prefera să umble — în afară de orele de serviciu, îmbrăcat civil. Cel puţin, fără indiscreţia uniformei, putea să se amestece complet în „valurile vulgului".

Își pusese în gând — ca să termine odată, cu vagabondările pe străzi, cu viaţa de hotel și de popotă, să-și facă un „interior". Să găsească un apartament ieftin și confortabil, să facă „menajul" în casă — o bună ocazie să poată începe să ţie regimul pe care, de mult, i-l recomandaseră medicii — să nu mai joace cărţi de cât „în familii" și la „miză onorabilă", să nu mai facă chefuri decât la nunţi, onomastice și sindrofii și, eventual, să nu se mai încurce decât cu femei mai vârstnicuţe, mai gospodine și mai grăscene.

Firește, anunţul lui Caliopi i-a atras imediat atenţia și chiar în aceeaşi zi, s-a prezentat în strada Sfinţii Apostoli, la ora indicată…

Din primul moment, vechi „geambaș de dame", cum singur îi plăcea să-și zică, Colonelul Arvătescu a înţeles „cum stă chestia". A acceptat fără discuţie preţul apartamentului și a doua zi, cele două ordonanţe i-au transportat, într-o birje, întreg bagajul: lada de campanie, două geamantane burdușite pe toată reţeaua Căilor Ferate Române și cizmele noi de lac întinse frumos pe „șanuri".

În prima săptămână, relaţiile dintre gazdă și chiriaș, s-au mărginit la confesiuni de ambele părţi, punctate, dintr-o parte, de ocheade prelungite berbant pe sub sprâncenele încordate strategic și din alta, de oftaturi lirice, extrase artistic din străfundul pieptului de gelatină albă. Colonelul Arvătescu a aflat toată viaţa lui Caliopi… S-a familiarizat cu numele fostelor ei prietene, i-a înţeles gusturile și ia compătimit — cu înţelegătoare clătinări din cap — toate etapele existenţei…

La rândul ei Caliopi s-a familiarizat cu toate numele de generali și miniștri de război care îi „persecutaseră" chiriașul și a avut ocazia să recapituleze — pe garnizoane — toate orașele și târgurile ţării prin care trecuse, neînţeles și jovial, cel mai simpatic colonel de cavalerie din armata română.

Colonelul Arvătescu intrase — bineînţeles — în pensiune… Din prima zi spusese fără ocol care îi sunt mâncările preferate și gusturile îi fuseseră împlinite întocmai.

După dejun, ieşeau amândoi pe verandă să-şi ia cafelele… Se culcau după masă un ceas, fiecare în apartamentul lui, apoi Bebe pleca la slujbă, de unde se întorcea seara, la șapte jumătate punct, cu tramvaiul… Seara, cafelele se serveau în salon, pe masa unde, între albumul cu scoarţe de catifea roșie și scrumiera cu pisica apucată de crampe ceramice — reapăruse — scos din fosta odaie a lui Sergiu, vasul japonez.

Colonelul se simţea foarte fericit, cu noul lui fel de viaţă. Mânca bine, dormea „pă cinste" și în prima săptămână de încercare, nu simţise niciun moment nevoia

unui apetitiv sau a unei întârzieri în oraș. Cum ieşea de la slujbă, venea drept acasă, ca un familist rutinat… De două ori numai s-a abătut la „Dragomir" să cumpere — ca o atenţie — odată 100 gr. de „icrișoare moi" și altădată, o felie de schweitzer veritabil…

Îi mai lipsea însă — pentru ca mulţumirea lui să fie completă — tovărășia aia bună a unui trup de femeie la îndemână, în ceasurile de siestă, când – sub protecţia stomacului îmbuibat, fumul ţigării prelungește în aer linii parcă desprinse voluptuos de pe șerpuitoare rotunjimi feminine și ochii se fac mici, atenţi și sticloși — în urma lor.

Știa că nu va avea de „luptat" mult pentru ca pijamaua lui de mătase violeta să fie mutată în patul lui Caliopi… Îşi da seama că ea n-așteaptă decât un semn ca să-i cadă în braţe… Ezita însă ! Și ezita pentru că ştia că — după clipa aceea – pijamaua de mătase violetă nu se va mai putea muta la locul ei și nici că vreo cămășuţă de fetișcană nocturnă, nu va putea să atârne, în viitor, pe marginea patului său de chiriaș.

Îi era teamă cu alte cuvinte, de o „legătură", care să presupună obligaţii și care să întunece, prin exigenţele ei, liniștea atât de bine și de rapid câștigată.

Nu tot așa judeca și Caliopi. Prevederile ei în privinţa chiriașului, se realizaseră întocmai. Îl avea în casa ei, la masa ei și alături de ea. Nu-i găsea niciun cusur. Așa îl visase. Nu înţelegea însă de ce, odată cu venirea nopţii, atitudinea lui se schimba complet. De unde peste zi era vizibil curtezan și îşi îngăduia unele gesturi și mai ales unele priviri foarte explicite, seara devenea foarte rezervat, lucru care o exaspera. Nu mai era doar un copil, ca Sergiu, de gâtul căruia trebuia să sară ea cea dintâi. Ce-aștepta oare. Colonelul Arvătescu ia să se decidă și să se transforme — așa cum îi era menirea, din chiriaș în amant?

Aștepta pur și simplu sarmalele alea grozave de Sâmbătă seara… Grase, piperate, scăzute bine și pufoase de ţi se topeau în gură… A mâncat unsprezece, cu o jumătate de mămăligă… Și ar mai fi mâncat încă, dacă Caliopi nu l-ar fi rugat să nu-și strice pofta de mâncare, pentru friptura care avea să vie. A băut bine tot timpul mesei, două feluri de vin și după cafea, a cerut un păhărel de coniac. Unu… două… trei… În sufragerie se făcuse cald de tot… Pe jumătate beată, Caliopi i se părea mult mai slabă și parcă ridurile îi dispăruseră complet… Și-apoi începea digestia…

A fost numai o deschidere de braţe, în cleștele cărora, gazda s-a lăsat, de îndată, moale, convinsă și ardentă și un scrâșnet de farfurie, trântită pe parchet cu cotul. Apoi sticla de coniac s-a golit toată, lămpile s-au stins și târziu de tot, clătinându-se printre mobile de-a lungul antreului, Colonelul Arvătescu a trecut către singura odaie luminată… cu pijamaua violetă pe braţ, aninată trist, ca pânza unui steag închinat.

După prima săptămână de miere, după primele expansiuni și mărturisiri improvizate pe moment, Caliopi se simţea o altă femeie. Renăscută, întinerită, alertă, plină de viaţă, de visuri și de dorinţi mereu altele, mereu proaspete. Avea impresta că alături de Bebe, ea nu e altceva decât o fetiţă care începe să trăiască,

să deschidă ochii mari asupra vieţii, să-i simtă atingerea caldă și insinuantă. Viaţa cea nouă, alături de amantul cărunt și experimentat, era pentru ea o ameţeală continuă, picantă, uluitoare… Nu știa ce să mai facă, ce să mai inventeze ca să-și arate recunoştitinţa pe care i-o purta colonelului Arvătescu…

Pentru renumita lui poftă de mâncare, o bucătăreasă nouă, scump plătită, oficia acum în bucătărie… Pentru „partea poetică" florile n-aveau timp să se ofilească în vaze, mereu schimbate, de toate felurile, de toate culorile, cu toate parfumurile…

Pentru prezenţa ei lângă el, modista, croitoreasa și cizmarul n-aveau timp să prididească comenzile, iar pentru ceasurile de intimitate, coaforul, manicurista și maseuza, intrau pe rând, zilnic, în dormitorul lui Caliopi, transformat într-un adevărat laborator de cosmetică…

Și totuşi. O cută se adâncea din zi în zi mai mult pe fruntea Colonelului Arvătescu… La masă rămânea pe gânduri, cu ochii duși în sos… Arunca scrumul de ţigară în vasele cu flori și nu observa că în fiecare zi Caliopi schimbă rochia, parfumul și pantofii… Iar seara — spre marea ei dezolare — singur în odaia lui, se plimba de colo până colo, aprinzând ţigară de la ţigară, până spre zori…Atunci abia venea lângă ea, abătut, ostenit, cadaveric…

Cuprinsă de presimţiri rele, Caliopi și-a luat într-o zi inima în dinţi și la întrebat:

— Bebeluș, drag. Ce e cu tine? Ești foarte schimbat de la o vreme !

Erau la cafea, în salonaș. Bebe a lăsat ceașca pe farfurioară, a tras un fum adânc din ţigară și i-a răspuns încreţind fruntea…

— Ce să fie? Necazuri, draga mea!…

— Și mie nu mi le spui?…

— La ce bun?… Ţie nu vreau să-ţi spun decât lucruri frumoase… Mizeriile mele, trebuie să rămâie numai ale mele…

Caliopi a insistat. Și-a mutat scaunul lângă al lui, și-a rezemat capul de el și mâugâindu-i mâinile, l-a hotărât să-și „deschidă sufletul". Bebe s-a lăsat greu, dar s-a lăsat.

Și astfel Caliopi a aflat pricina pentru care se adâncea, din zi în zi mai mult, cuta de pe fruntea colonelului… Bănuia ea, de-altminteri, că el trebuie să aibă datorii… Prea făcuse lucruri mari în viaţă ca să-i ajungă o soldă atât de mică… Dar n-ar fi crezut niciodată că un om atât de cumpătat să datoreze aproape un milion pe piaţă. Și ce datorii? De onoare și de natură să-i distrugă viaţa și cariera în cazul când n-ar fi plătite în maximum o lună de zile… Și odată scăpat pe panta mărturisirilor, Bebe nu s-a mai oprit… I-a spus tot, tot ce avea pe suflet. A făcut-o să înţeleagă că nu mai răutatea oamenilor și persecuţiile superiorilor l-au făcut să ajungă aci și că, în situaţia lui actuală, nu mai exista decât o singură soluţie onorabilă: pac-pac! Două gloanţe, câte unul în fiecare tâmplă.

În noaptea aceea Caliopi n-a dat geană de geană… Și în timp ce Bebe se prefăcea, alături, că geme în somn și ca într-un coșmar îşi ducea mâinile crispate pe un trăgaci imaginar, când la o tâmplă când la alta, în mintea ei încolţea un plan eroic…

Da! da! Avea să-și vândă casa… Să plătească datoriile „puiului" de-alături și din

banii rămași să-și cumpere o casă mai mică în care să trăiască până la sfârșitul vieţii alături de el, liniştit, vesel și mulţumit, așa cum îl cunoscuse în primele lor ceasuri de iubire… Firește un om ca el nu putea rămâne insensibil în faţa unui gest atât de mărinimos… Și ce oare i-ar fi putut da Bebeluș în schimbul sacrificiului ei, decât numai ceea ce are… Adică numele lui.

Și în noaptea aceea buzele ei au repetat îndelung, ca un refren… Caliopi Colonel Arvătescu…Caliopi Colonel Arvătescu…

În sfârșit I Colonleasă plină.

V. VISUL UNEI NOPŢI DE VARĂ

Toată noaptea, Domnu' Pincu — director, agent, casier, dactilografă și proprietar al agenţiei „Căminul general"— a visat păduchi. Sute și mii, umblându-i peste tot. În buzunare, în cap, în por tofel, pe haine, până și pe ţigările Carpaţi din tabacherea de argint c-o femeie goală emailată pe capac. S-a deșteptat buimăcit, și-a sărit în picioare, drept în mijlocul biroului, apărându-se comic cu mâinile, de invazia insectelor din vis…

S-a gândit în primul moment că visul ăsta era în legătură cu canapeaua pe care se culcase îmbrăcat în ajun… Era o canapea veche de piele roșie pe care o cumpărase odată cu firma agenţiei în care se instalase numai de câteva zile. De-odată însă s-a înseninat… Și-a adus aminte că visul lui însemna „bani. Bani mulţi și imediaţi.

O bucurie nelămurită l-a cuprins dintr-odată și fiindcă un ovrei nu poate ţine numai pentru ei bucuriile mari, nici durerile, a deschis ușa birou lui și-a strigat peste drum la Domnu' Klein, ceasornicarul.

— Domnu' Klein… ești bun un moment…

Bătrânul a ieşit imediat în ușa magazinului.

— Ci este?

— Domnu' Klein !… Mă scuzi că te-am deranjat, dar vreau să-mi dai o consultaţie ! Mata știi ce înseamnă când visează cineva păduchi?…

— Ai visat, mata?

— Toată noaptea! Și nu unu-doi, așa de gust. Un milion… cel puţin.

Domnu' Klein a surâs în barbă — parcă cu puţină invidie.

— Ai să ai un dar de bani, asta înseamnă.

Apoi a vrut să intre în magazin…

— Am visat c-aveam și în portofel…

Domnu' Klein s-a întors din drum… Acum nu mai surâdea. Era palid. A tăcut ochii mari și și-a lipit una de alta palmele albe de sfânt.

— Ci ești nubun?

— Așa să am eu bine dacă te mint… Și știi ce păduchi? Grași, frumoși, mă rog, o plăcere…

Bătrânul s-a gândit o clipă la ceva și sub impresia conversaţiei s-a scărpinat adânc în cap…

Apoi s-a apropiat de Domnu' Pincu.

— Uite ce, domnu' Pincu!… Iu fac u afacere cu mata că ești băiat tânăr și-mi placi… Uite. Eu îţi dau u mie de lei cado pentru ziua de azi…În schimp, mata îmi dai cinci la suta din ce ai să câştigi azi… Primești?

Domnu' Pincu începu să râdă cu poftă…

— Mai e vorbă ! Sigur că primesc… Ai cinci la sută… Adu mia de lei încoace…

Ochii bătrânului se făcură mici și lucioși ca de veveriţă.

— Ai u mie de lei la mine… *Ein Mann, ein Wort*, ci dracul"… și degetul lui uscat atinse de câteva ori — semnificativ — pielea obrazului, între maxilare…

De obicei — indiferent de „ora oficială" a închiderii, d. Klein rămânea în prăvălie până la nouă jumătate seara… Nu avea mult de lucru…

Dar îi plăcea să stea liniștit, un ceas, înainte de plecarea la domiciliu și să asculte tic-tac-ul ceasoarnicelor… Era pentru el ca un fel de concert pe care și-l oferea gratuit și seral… Îşi constituise chiar o orchestră proprie, împărţind ceasurile pe „Instrumente".

Cele mici, de mână și de buzunar, cu tic-tacul lor fin și subţire, erau viorile… Ceasurile de masă, violoncele… Pendulele, cu sunetul lor grav, harpe și orgi…

Când se făcea liniște în magazin, la adăpostul oblonului tras pe jumătate, ceasurile începeau să cânte.

Și Domnul Klein, alb ca un profet din cărţile lui sfinte — rămânea între ele să asculte — până simţea că i se închid ochii de plăcere — simfonia asta ciudată a timpului fărâmiţat între rotiţe…

De data asta însă, bătrânul a închis prăvălia la opt… Peste drum la Domnu' Pincu, la „agenţie", era lumină „a giorno"… A intrat cu mersul lui ușurel și surâzând din toate cutele feţii, a întrebat pe tonul unui om căruia îi arde de glumă.

— E, Domnu' Pincu? Cât ai să-mi dai? Am venit să ne sucutim…

Domnu' Pincu i-a ieșit înainte afabil, frecându-și una de alta palmele grase și pistruiate.

— Ai și aflat? s-a mirat el.

— Ci să aflu? N-am aflat nimic… Te-ntreb numai… Ai să-mi dai ceva? Și mă rog, cât?

— Cine ţi-a spus c-am făcut „afacerea?"

Domnu' Klein și-a împreunat una peste alta mâinile, pe mânerul bastonului…

— Cine vrei să-mi spună?… Puduchii! Iu am mers la sigur… Puftim!" Și domnu' Klein scoase din portofel un bilet de o mie de lei și i-l întinse cu un gest larg. D. Pincu ezită o clipă, apoi respinse graţios hârtia.

— Se poate, Domnu' Klein, să iau eu bani de la… mata?… Aia a fost o glumă.

— Iu nu glumesc niciodată în afaceri… Ţi-am zis că-ţi dau, puftim. Ai u mie de lei… *Ein Mann, ein Wort*…

Zadarnic a încercat D-l Pincu să-l convingă pe bătrân să și bage banii la loc în buzunar şi să înteleagă că „afacerea" fusese o simplă „plezanterie, apropo de păduchi". D. Klein a rămas neînduplecat, cu mia de lei, întinsă, în mână.

În cele din urmă, d. Pincu a trebuit să convie că „afacerea" fusese foarte

serioasă, ca orice afacere tratată între doi ovrei și să spună totul. Într-adevăr astăzi a făcut o afacere strălucită…A citit de dimineaţă în ziar anunţul unei doamne, care avea de vânzare o casă mare… Și cum d. Pincu știa că Soc. Americană de motoare Packson & Bill caută un imobil pentru instalarea sucursalei ei în București, imediat s-a urcat în mașină și s-a dus să vadă imobilul… Era exact ceea ce trebuia… Asta era pe la 11 dimineaţa… La trei, delegatul Soc. Packson & Bill vizita casa și se de clara foarte mulţumit… Oferea două milioane și jumătate… Până la cinci seara, D-l Pincu a trebuit să stea de capul cucoanei ca s-o convingă că preţul este excelent pentru timpurile de azi, că numai niște americani ca cei de la Packson & Bill mai pot oferi asemenea sume, cu toţi banii dintr-odată, că etcetera și etcetera și etcetera. În sfârșit, la șapte, afacerea era încheiată la suma de două milioane 700.000 de lei, din care „Agenţiei Căminul general" i se cuvenea 2% adică…

— Cincizeci și patru de mii de lei…" zise D-l Klein…

— Și scăzut „cheltuielile", patruzeci de mii în mână…

— Care cheltuieli?

— Cum care cheltuieli Domnu' Klein?… îmi pare rău… Numai mașinile…

— N-ai putut să iei tramvaiul… sau autobuzul?…

— Dacă aș fi luat tramvaiul nu mai ajungeam niciodată unde am ajuns.

— Bine! Ai luat mașină… Să fii sănătos… Și cât a marcat? Să zicem 60 de lei, puftim… u sută! Haide!… U sută douăzeci… două sute, dacă vrei… Pune și cinci… Rămâne în mână 53 de mii 500, la care sucutind cinci la sută, partea mea în afacere, înseamnă că am să primesc 2673 lei… din care u mie am în mână… și 1675 am să iau… Da să nu-mi dai te rog hărţii vechi că mi-e frică de microbi… Umblă așa o gripă a dracului, că ce să-ţi spui, toată ziua mă gândesc că ar trebui să-mi dau cu alcool pe mâini.

D. Pincu s-a zbătut zadarnic să mai ciupească ceva… Nu că n-ar fi putut să refuze pur și simplu orice fel de plată… D, Klein n-avea doar nimic „la mână". Dar îi era frică de gura bătrânelului ăsta, șiret și jovial. Ce reclamă putea să-i facă el mai ales cum îl avea instalat peste drum?

Și apoi, asta era prima afacere pe care o făcea de când „preluase" afacerea lui Haimovici și din simplu misit de case se făcuse patron de agenţie și se mutase aci…Și la urma urmei, moșul îi purtase noroc…

De-aceea, D-l Pincu desfăcu casa de bani (în care până azi dimineaţă avea rufe murdare) și plăti totul până la o centimă. O mie șase sute 75 de lei…

Domnu' Klein socoti înc-odată banii, îi puse cu milă în buzunarul de la spate și se ridică…

— E!… Să fie într-un ceas bun, Domnu' Pincu și cânt mai visezi ceva, sunt la dispuziţie… Da, aprupo de vis… Dacă nu vrei să te mănânce puduchii care i-ai visat… vinde canapeaua… Uite eu am stat un minut pe ea și mă mănâncă de un ceas… La bună vedere…

— La revedere, domnu' Klein și mersi pentru noroc. Poate cine știe, într-o zi ai să-mi faci cadou un ceas…

Din prag, Domnul Klein, se mai întoarse încă odată.

— Aprupo!… Poţi să mi spui cât e ceasul?…
— Cum? Așa un ceasornicar ca dumneata, umbli fără ceas?…
Figura bătrânului se deschise toată, într-un surâs.
— Ci te miri? Ai văzut tu un nubun să umble cu minţile la el?
— Am văzut ! glumi domnul Pincu.
— E! Dac-ai văzut, să i dai complimente de la mine… Adié!...

Bebeluș a primit vestea vânzării cu răceală.

Când a auzit însă că o parte din banii încasaţi, erau destinaţi creditorilor lui, s-a indignat și-a bătut cu pumnul în masă:

— E, cum îţi închipui tu că eu am să primesc să-mi plătești datoriile? Ce-o zică despre mine lumea care mă cunoaşte?… Că ţi-am sucit capul, că te am fermecat, că te-am constrâns poate?… Nu… nu… draga mea… Ţine-ţi banii și fă ce vrei cu ei… Orice afară de asta…

Discuţiile au durat două zile. Caliopi n-avea argumente să-l convingă… Ea îl implora să primească… Pentru liniștea ei, pentru fericirea ei…Ce dacă îşi vânduse casa? Era prea mare pentru o femeie singură… Ei îi trebuia una mai mică, mai intimă, mai ușor de întreţinut… Ea vrea un cuib, nu un palat…

Dăduse chiar un anunţ la Mica Publicitate și în câteva zile, desigur, avea să găsească ce căuta.

Și cu banii rămași ce putea să facă? Să-i depue la bănci ca să-i piardă? Să-i ţie în casă ca să ajungă într-o zi victima unui asasinat? Cel mai bun lucru pe care îl avea de făcut era să găsească un om serios căruia să-i împrumute.

Și cine altul, mai bine decât el, putea să-i facă acest serviciu? Cu mare greutate, Bebeluș s-a lăsat convins să fie împrumutat cu opt sute de mii de lei… Însă — nu e așa? – ca un simplu particular. Cu poliţe și cu dobândă în regulă, plătită înainte pe un an de zile…

Și în seara aceea, pentru prima dată de când Locuiau împreună, gazda și chiriașul, au ieşit în oraș.

Masa de la Enescu a fost pentru Caliopi o încântare… Nu atât că, pentru prima dată de când era văduvă, ieşea în lume în compania unui bărbat atât de bine și de distins ca Bebeluș… Dar simţea în fiinţa ei întreagă o căldură bună pe care n-o simţise niciodată. Poate, unde, coafată şi masată proaspăt, cu trupul ajustat artistic în rochia ei „model”, se simţea la înălţimea partenerului ei care — atent și afabil — se ocupa tot timpul nu mai și numai de ea…

Și-apoi vinul acela roșu „catifea” cum îi zicea Bebeluș, era extraordinar… Și Grigoraș Dinicu, cu ochii duși pe coarde, cânta mai frumos ca niciodată… Și parcă numai pentru ea…

Niţel grizat. Bebeluș era încântător… Îi arăta cunoscuţii din sală… îi povestea cancanuri despre fiecare, anecdote și amintiri din viaţa lui.

Cuta de pe frunte îi dispăruse complet. Ochii îi străluceau ciudat și mâna lui — pe sub masă — îi căuta coapsele.

Caliopi nu mai era pe pământ. Trupul ei prindea aripi și plutea ușor ca o pană,

peste oameni, peste lucruri și peste vorbe… A doua zi și-aducea aminte numai că, târziu, când s-a întors acasă avea braţele pline de flori și că zorile învineţeau strivite între draperii.

Și îşi mai aducea aminte că o mână puternică i-a prins talia și deasupra ei s-a aplecat din ce în ce mai caldă, o răsuflare tare, ameţitoare ca un fum de ierburi otrăvite…

VI. FAMILIA RĂDULESCU

La șase — Sergiu era în picioare. Nu putuse dormi toată noaptea. Pândise lumina zilei cu înfrigurarea cu care aștepţi un tren de dimineaţă după o noapte petrecută într-o sală de așteptare, într-o gară unde ai pierdut legătura.

Când ieşi în curte, Madam Săraru, c-o broboadă de lână albastră pe spate, îşi hrănea orătăniile, aruncându-le boabe de porumb dintr-un ciur imens, ţinut pe braţ ca o tamburină de dansatoare spaniolă, la chetă.

Soarele răsărise, undeva, departe, într-un loc unde nu sunt case să-l astupe și coșuri de fabrici să-i reteze razele. Era frig și pe Stradela amorţită, un măturător de la primărie, grămădea pe marginea trotuarelor, cu măturoiul lui de nuiele, frunzele scuturate din castani peste noapte…

Departe o sirenă anunţa începerea lucrului într-o fabrică…

— Da ce te-ai sculat, maică, cu noaptea în cap?…

— Așa mă scol totdeauna" minţi Sergiu sărutându-i cu silă mâna pe care ea şi-o trăgea jenată.

— Nu mi o pupa, maică, că am umblat prin, fel de fel de alea cu ea… ia spune ce să-ţi dau?…

Un celuleţ fierbinte, o dulceaţă de prune, o cafeluţă turcească, un păhărel de lapte fiert?… Ce obişnuiești să iei dimineaţa?…

— Mulţumesc… Nu iau niciodată nimic…

— Cum? Și pleci la treabă așa, cu burta goală ?…

— Dacă mi se face foame, iau ceva mai târziu…

— Eh!… La mine să faci bunătate și să-ţi schimbi tabieturile că nu merge așa… Creierul nu poate să lucreze bine când e stomacul gol… Și dumneata lucrezi cu creierul… La facultate te duci?…

— Da, la Facultate… Și cum îmi place să merg pe jos, o să ajung tocmai bine.

O rază de soare, scăpată printre ziduri, se agăţă în dud. Cerul era limpede ca un iezer încremenit în vârful pământului. O rândunică î târziată, izbucni din cuibul de sub streașină verandei și porni năucă spre slavă. Sergiu îi urmări zborul și o văzu tăind spaţiul spre un stol de puncte călătoare…

Plecau rândunelele. Vârfuri de suliţe înfipte în zare… Oare cea întârziată, le va putea ajunge?

Sau va face drumul lung către soare, singură, nu mai cu aripile ei?

— Un’te uiţi, maică? Trece vreun “arioplan”?

— Mă uitam la rândunelele care pleacă, Madam Săraru !…

Madam Săraru ridică ochii ei buni spre cer.

— Mânca le-ar mama să le mănânce!… Numai de ar ajunge sănătoase!…

Deși nu era nici opt dimineaţa, biroul funcţionarului însărcinat cu răspunsurile pentru anunţurile de la Mica Publicitate era plin… Noroc că treaba mergea repede. Cei mai mulţi nu primi seră nimic. Se trăgeau deoparte cu figuri depri mate, făcând loc celor din urmă în ochii cărora speranţa licărea încă…

— Numele dumitale?

— S. Z.

— Ai o scrisoare.

Sergiu mulţumi și plecă. Coborî scările în fugă strângând cu emoţie scrisoarea ascunsă în buzunar.

Abia în stradă se opri și rezemat de zidul unei case, rupse plicul și citi:

> *Citind anunţul Dvs, vă înștiinţez că am nevoie de un meditator pentru fiul meu, elev în clasa 3 liceală. Puteţi trece ca să discutăm, zilnic între orele 1 — 3 a.m. La mine acasă. Cristea Rădulescu, proprietar, Str. Armenească 64.*

Până la unu, Sergiu a cutreierat străzile. Cu toate că era după o noapte alba, se simţea totuși, în dimineaţa asta clară de toamnă — odihnit, vioi și bine dispus. Speranţa că, în sfârșit, va găsi – prin muncă cinstită — putinţa să trăiască, îi da puteri nebănuite… Era hotărât dinainte să accepte orice condiţii i-ar pune și orice sumă i ar oferi proprietarul din Strada Armenească. Și după cum, atunci când îţi pui o picătură de parfum sub nas, toată lumea ţi se pare parfumată, tot așa, acum, toată lumea — prin vâltoarea căreia se strecura fără ţintă precisă — i se părea veselă ca și el…

La unu jumătate sună la poarta casei din Strada Armenească. Lăsase într-adins să treacă o jumătate de oră ca să nu dea impresia că se grăbise prea mult și astfel să-și denunţe nerăbdarea.

Casa domnului Cristea Rădulescu se putea numi, fără prea mare exagerare — un palat clădire de modă veche, cu balcoane de piatră și terase închise cu geamuri albastre, se ridica, sigură pe temeliile ei, în mijlocul unei grădini, desemnată corect în jurul jetului din mijloc. Peronul de bazalt se încovoia — ca și cum ar fi făcut un compliment — în faţa scărilor de marmoră cu lampadare de fier forjat, apoi se îndrepta — lucitor și măturat — spre garajul din fundul curţii.

Un servitor deschise ușa și îl pofti să aștepte într-un birou mic, cu rafturi de cărţi legate în serie, de-a lungul pereţilor, cu mobilă de piele și cu un tablou de Grigorescu — agăţat ostentativ deasupra biroului.

Nici n-avu bine timp să privească cu atenţie încăperea în care se afla, că în ușă apăru D-l Rădulescu. Un om gras, cu aspect jovial și cu șervetul de la masă agăţat la gât între gușă și gulerul scrobit. Îi întinse mâna prietenos și îl pofti să ia loc… Sergiu încercă să se scuze.

— Mi se pare că v-am deranjat de la masă.

— Nu face nimic, dragă. Până aduce mâncarea, sper să terminăm. Uite cum stă chestia. Am, după cum ţi-am scris, un băiat într-a treia de liceu… O putoare. Nu învaţă nimic. L-am bătut, l-am pedepsit, l-am sucit, l-am învârtit, degeaba. Nu e chip să-i intre lui în cap hic-hec-hocurile alea de la școală. Așa că, întâiu și întâiu, are nevoie de latină. La ălelalte limbi, hm ! mai merge, că are o scovarză de madamă, recomandată de o prietenă a nevesti-mii care a avut-o cincisprezece ani la copii. La matematică, iarăşi, e clei. I-am dat să facă într o zi o înmulţire, tufă de Veneţia! Nimic. Ce să-ţi mai spun, dragul meu, nici nu știe să citească binel N-are intonaţiei… Citește anapoda și mănâncă vorbele ca un paracliser. Și dac-ar fi prost, nu m-ar mira. Dar e foc de deștept, pe onoarea mea. I-am luat până acum șapte mii de meditatori… Profesori cu experienţă, pedagogi, mă rog, tot… Bani aruncaţi de pomană. Încercau oamenii cât încercau și pe urmă renunţau. L-am băgat și intern la Schewitz. A stat două săptămâni și-a fugit. De-aceea anul ăsta m-am gândit să-l ţiu acasă și să-l prepar în particular. Să-i iau un băiat tânăr — că Dvs. ăștia tinerii aveţi poate mai multă răbdare — și să i-l dau în primire. Să facă ce-o știi cu el că dacă și anul ăsta n-o face nimic, îl dau la școala de meserii. Că eu, dragă, am muncit singur și din greu, ca să ajung unde am ajuns. N-am avut toate de-a gata la nas, n-am avut părinţi să-mi ia meditatori – deși, să-ţi spun drept, carte n-am prea învăţat nici eu și putea să nu-mi semene tocmai la asta — și Dumnezeu știe dacă am avut totdeauna ce mânca.

Când — am citit anunţul dumitale, mi-am zis: Asta e băiatul care îmi trebuie. Sărac și dornic de muncă… că eu — să știi — te-am judecat din două vorbe.

Prin urrmare ne-am înţeles… De mâine dimineaţă îl iei în primire… D-ta îi fixezi orele când poţi să vii, faci ce vrei… Ești stăpân. Iar ca leafă, ai trei mii de lei pe lună… Uite o mie de lei înainte, că poate ai nevoie.

Sergiu ascultă uluit — *fără* să poată spune un cuvânt… Și tot uluit luă mia de lei din mâna domnului Rădulescu și mașinal o vârî în buzunar, deși intenţia lui era să nu primească niciun fel de acont. Da… da… domnul Rădulescu ăsta știa ce vrea… Tranșa lucrurile repede, direct, fără ocoluri și ornamente…

— À-propos… Dumneata ai luat masa?

— Da… am mâncat… minţi Sergiu.

— Îmi pare rău… c-aveam niște raţă pe varză, grozavă… Dar nu e nimic… Tot o să guști un pic… așa de poftă…

— Vă mulţumesc, domnule Rădulescu, dar…

— Hai… hai… niciun dar. Trebuie să faci cunoștinţă cu pramatia… Să-l vezi la mâncare cum se pricepe.

Și domnul Rădulescu îl împinse afabil de umeri, afară din birou, pe urmă pe scări, vorbind tot timpul, arătându-i în mers lucrurile și încăperile:

— Uite, ca să știi… Aicea e salonul ăl mare…pentru recepţii. Aia doi de colo sunt Luchieni… Dincolo am dormitorul nostru, Covorul ăsta l-am cumpărat la Constantinopol, acum doi ani. Ce-am păţit la vamă cu contrabanda, oi spune și la morţi. Aici e odaia fetii, c-am și o fată de 18 ani… Michaela… botezată de Mișu Cantacuzino. Dumnezeu să-l ierte. Așaa !… Și-aici e sufrageria cea mică unde

mâncăm noi de obicei… A mare e jos unde e terasa spre grădină.

Și domnul Rădulescu deschise ușa sufrageriei anunțând celor dinăuntru:

— Vă prezint un musafir… Pe domnul Sergiu Zaharescu, noul profesor al lui Puiu… Soţia mea…fata mea… și elevul dumitale. Ia loc, te rog. Uite…stai colo lângă Puiu ca să faceţi cunoștinţă mai bine. Ioane, repede un tacâm.

Familia domnului Rădulescu avea aspectul obişnuit al familiilor de burghezi cu dare de mână. Madam Rădulescu, corpolentă, mediocră și rezervată. Michaela suplă, blondă și degajată, iar Puiu, urecheat, obraznic și mâncăcios…

Bineînţeles cât a durat masa, a vorbit numai domnul Rădulescu. A început cu varza călită și a isprăvit cu Liga Naţiunilor. Toate problemele actuale, din ţară și străinătate, au fost tăvălite, odată cu miezul de pâine din vârful furculiţei, prin sosurile mâncărurilor abundente. Sergiu și-a dat seama că orice tentativă de a lua parte la „discuţie” era inutilă. D-l Rădulescu discuta totdeauna de unul singur. Și pro și contra. Era în acelaşi timp stat și contribuabil, inculpat și reclamant, guvern și opoziţie, republică și monarhie.

Rând pe rând, membrii familiei deveneau state, oameni politici și chiar evenimente. Bineînţeles, mute.

Astfel, în câteva minute numai, Madam Rădulescu, sub degetul lui ameninţător a fost Franţa. (Și atunci, dumneata Franţa… sigur că nu poţi să stai cu mâinile în sân…) s-a transformat apoi în Hitler (Știu ce urmărești, domnule Hitler, cu bidineaua dumitale naţionalistă…) a devenit tratat de pace. (A! Eşti tratatul de la Trianon? Bun! Să te citim cu atenţie…) S-a schimbat în criză mondială. (Ei și dacă eşti criză mondială, ce? Trebuie să durezi cât lumea?) și-a ajuns, în cele din urmă, stat. (Cum îţi permiţi să vii tu stat și să-mi iei mie cetăţean…)

Obișnuită cu tiradele oratorice ale șefului ei, familia nici nu-l băga în seamă. Indiferent dacă era Franţa, Anglia sau revoluţia spaniolă, Madam Rădulescu continua să mestece egal, ocupată de mișcările servitoarei și de defectele mâncărurilor pe care nu le găsea niciodată perfect reușite. Michaela, totdeauna absentă între ai ei, plictisită de actul de prezenţă pe care trebuia să-l facă „în sânul familiei” la ora mesei, își continua între feluri — alături de farfurie, lectura ultimului roman început. Puiu, când înceta să mănânce, dispărea sub masă, având o veche și interminabilă răfuială cu Angora, pisica favorită a casei, botezată astfel ca să nu mai încapă niciun fel de îndoială asupra originii sale nobile…

Cât despre Sergiu, ca și cum n-ar fi fost acolo.

Nu-l întreba nimeni niciun cuvânt în afară de amabilităţile tipice în legătură cu masa. „Mata nu vrei să guști puţin? Ia și de la numai un pic de poftă”.

O singură dată Michaela îşi dăduse osteneala să-l privească și cu această ocazie Sergiu observase că are ochi albaștri, la fel cu ai domnului Rădulescu. Numai Puiu, aplecat peste farfurie și permanent cu gura plină, îl spiona. Și ori de câte ori privirile lor se întâlneau, liceanul îi surâdea bleg și complice ca și cum ar fi vrut să-i spună, dintr-un început, printr-o tainică semnalizare convenţională: „Nicio grijă, șefule ! N-o să faci purici mulţi aci nici tu !”.

Niciodată Sergiu nu și-a privit unghiile mai insistent decât în timpul mesei

acesteia interminabile. Nu se simţea deloc în largul lui. Îşi da seama că prezenţa lui, în jurul acestei mese familiare, făcea parte dintr-o tradiţie a casei. Aceea de a invita pe toţi meditatorii băiatului la masă pentru ca — totdeauna oameni săraci — să se poată delecta și ei, din când în când — cu deliciile unui dejun gratuit și copios. Gândul acesta îl enerva peste măsură și pentru prima dată în viaţa lui îşi da seama că-l jenează sărăcia. De aceea sfârșitul mesei a fost o ușurare. Cel puţin, scăpat de tirania scaunului de musafir, se putea mișca liber, putea privi un tablou, sau răsfoi o revistă din teancurile răvășite — ca într-o anticameră de doctor — pe toate mesele din salonaș.

După cafea, domnul Rădulescu, care fără o jumătate de ceas de somn după masă „era mort", l-a mai bătut odată pe umăr și i-a întins mâna.

— E, dragul meu, te las să te înţelegi cu băiatul în privinţa orelor și te rog să fii cu el drastic, ca la armată. La nevoie poţi să-l și plesnești.

— Ei aș ! Cum o să dea domnul meditator în copil, interveni Madam Rădulescu, răsturnându-și ceașca de cafea pe farfurioară, deși nimeni, niciodată, nu se găsea la îndemână să-i ghicească. Bătaia nu se mai întrebuinţează astăzi nici la sălbateci.

— Fără îndoială, doamnă ! se grăbi s-o liniștească Sergiu. Sunt sigur că fiul dumneavoastră nu-mi va da ocazia să mă supăr niciodată pe el. Așa e Puiule?

Puiu, luat prin surprindere, rămase cu mărul furat din sufragerie, ca să-l aibă „de rezervă", înţepenit la jumătatea drumului spre gură și după o clipă de gândire, răspunse surâzând cu subînţeles.

— Nici cu ăilalţi nu m-am bătut dacă au știut cum să mă ia.

Domnul Rădulescu începu să râdă. Madam Rădulescu la fel. Încurajat de succesul neașteptat, începu să râdă și Puiu. Sergiu surâse complezent. Și atunci pentru prima dată de când erau împreună — glasul Michaelei se făcu auzit.

— Vă rog, nu-i mai faceţi haz, papa, de toate prostiile. Voi îl încurajaţi.

Se făcu imediat tăcere. O tăcere respectuoasă, surprinzătoare, mai ales în ceea ce îl privea pe domnul Rădulescu care nu tăcea niciodată. Nici prin gând nu i-ar fi trecut lui Sergiu că fetiţa asta de 18 ani poate avea atâta autoritate faţă de ai ei. O privi mirat și atent. Michaela îi surprinse privirea și o înţelese. Se ridică de la locul ei și fără un cuvânt ieşi imediat. Domnul Rădulescu găsi nimerit să dea o explicaţie acestei atitudini ciudate.

— Ea a fost întâia în toate clasele. Și la bacalaureat, anul trecut, a ieșit cu media nouă…

Şi Madam Rădulescu adăugă.

— Ar fi vrut să urmeze mai departe la facultate dar n-am lăsat-o. La facultate să se ducă cele sărace care trebuie să-și facă un rost în viaţă singure. Fetele bogate trebuie să stea acasă la părinţi până se mărită. După aia, le privește.

— Nevastă mea a rămas în urmă cu civilizaţia", glumi domnul Rădulescu, acompaniindu-se cu un căscat amplu și concludent…

— Tu du-te mai bine și fă-ţi somnul. Să-l lasăm pe Domnu' să stea de vorbă liniștit cu băiatul… Puiule ! Să fii cuminte și ascultător cu Domnul profesor dacă vrei să-ţi cumpăr bicicletă la sfârșitul anului. Îmi făgăduiești?

Puiu închise ochii. Se și vedea alunecând pe un Diamant-Prim „fără mâini” pe aleea velocipediștilor de la Șosea. Răspunse dar, cu vocea alterată de emoţie.

— Da, mamă.

Madam Rădulescu întinse mâna lui Sergiu.

— La revedere, Domnule profesor și nu te lua după ce spune tată-său. Copilul e foarte cuminte și foarte inteligent. Totul e să-i capeți puţin simpatia. Și să știi de la mine: numai cu vorba bună poţi face ceva din el. În privinţa asta îmi seamănă mie.

Singur în faţa elevului său, “primului său elev”, Sergiu se simţi stânjenit. Nu știa cum să înceapă, ce să spună. Vru să aprindă o ţigară dar îşi dădu seama că „nu face” să fumeze într-un moment important ca ăsta. Făcu câţiva paşi ca să-și adune puţin gândurile, să-și fixeze punctele principale ale „celor câteva cuvinte” pe care se simţea dator să le spună. Puiu, liniștit, rodea coceanul de măr și aștepta.

Michaela apăru în ușă. Suplă, calmă și surâzătoare. Surprins, Sergiu făcu un pas către ea.

— Vă deranjez?

— Nu domnișoară. Vream să stau puţin de vorbă cu noul meu amic, să ne cnoaștem mai bine…

— Dacă prezenţa mea vă stânjenește…

— Deloc !

Cuprins de o inspiraţie subită, regăsindu-și de odată toată stăpânirea asupra lui însuşi, Sergiu începu să vorbească. Nu despre datoriile elevului faţă de părinţi și de școală. Nu despre manualele de latină și de matematici. Nu despre importanţa culturii și despre necesitatea examenelor. Ci despre biciclete în general și despre „Diamant Prim” în special. Despre diferenţa dintre „roata fixă” și „roata liberă”, despre circuitul Munteniei și încet-încet, despre toate ştiinţele care au colaborat pentru ca, datorită lor, să putem avea astăzi, la îndemână, instrumentul perfect, util și recreativ care este bicicleta. Cauciucul din care se fabrică camerele și anvelopele i-a dat ocazia lui Sergiu să vorbească despre arborele care îl produce, despre locurile unde crește arborele ăsta, despre oamenii care trăiesc în aceste regiuni, despre moravurile și originile lor, să facă, într-un cuvânt, pe nebăgate de seamă, o lecţie amuzantă de geografie.

Și tot așa, rotile pe care se pun cauciucurile, pompa cu care le umfli și aerul pe care îl bagi în ele, i-au înlesnit să stabilească importanţa fizicii și a legilor ei, să vorbească despre rezistenţa aerului și despre puterea centrifugă și până la urmă – discutând și comparând diferitele mărci de biciclete, să facă oarecari consideraţii de istorie, asupra statelor respective.

Puiu îl ascultase la început surprins și apoi captivat. Îl întrerupsese chiar de câteva ori ca să-și dea o părere personală — firește — nu cu privire la părţile geografice, fizice sau istorice ale discuţiunii, ci cu privire la unele amănunte technice pe care — în materie de bicicletă — Sergiu le ignora.

În fotoliul ei de lângă fereastră, cu cartea deschisă, uitată pe genunchi, Michaela

se amuza. Urmărea dibăcia cu care Sergiu voia să capteze atenţia și încrederea haimanalei pe care trebuia s-o înveţe carte și mai ales căldura și sinceritatea pe care Sergiu le punea în fiecare cuvânt. Inţelegea că tânărul acesta simpatic și sărac juca – sub ochii ei — o carte mare, poate capitală pentru el, vrând cu orice preţ să-și facă un aliat din elevul a cărui meditaţie însemna, desigur, pentru el — existenţa asigurată.

Nemulţumită cu situaţia ei de „fată bogată", răzvrătită împotriva privilegiului ei de a nu fi obligată să facă nimic, iubind — dincolo de orice — activitatea, munca și oamenii care trăiesc din aceasta, Michaela se bucura sincer de primul succes al lui Sergiu. Știa că niciunul din numeroșii martiri care se perindaseră în casa lor, nu izbutise să facă nimic cu fratele ei și că, dezarmaţi – sub nările lui etern scobite în timpul lecţiilor – renunţaseră, rând pe rând, la chinul de a vârî în capul unui astfel de elev, buchiile manualelor școlare aprobate de minister… Nu era pentru prima dată când asista la „lecţiile" lui Puiu. Știind că are un mare ascendent asupra lui, de multe ori încercase — prin prezenţa ei — să vie în ajutorul profesorului respectiv. Până azi însă, încercările ei, se dovediseră zadarnice. Și-acum, dintr-odată, singur, Sergiu, triumfa…

Îşi câştigase elevul de partea lui. Izbutise să-l ţie o oră întreagă atent, interesat, cu ochii pironiţi asupra lui, fără ca măcar, o singură dată, să simtă nevoia de a-și vârî degetele în nas, sau de a-și cere voie până afară. Și cum îşi cunoștea bine fratele, Michaela era convinsă că de aci încolo Sergiu va putea face tot ce vrea din el… Și asta însemna recunoștinţa nebănuită a întregii familii. Însemna leafa mărită, invitaţiile la masă mai dese, poate chiar — cu timpul — o odaie gratuită la etajul palatului din strada Armenească și-un scaun permanent la masa comună din sufrageria cea mică.

De mult Michaela visase să aibă „un prieten". Un om cu care să poată discuta o carte, lângă care să poată asista la o conferinţă, în tovărășia căruia să poată vizita o expoziţie sau asculta nu concert. Un om care să fie pentru ea numai un tovarăș strict de intelectualitate și care, sub niciun motiv, să nu-i amintească, cu nimic, pe ceilalţi „prieteni" care roiau în jurul ei. Pe cei care îi strângeau talia cu impertinenţă sub protecţia unui dans oarecare, pe cei care îi scriau pagini tâmpite și înflăcărate, pe cei care — profitând de prima clipă de singurătate — îi cădeau la picioare ca să i le pipăie, pe cei care îi întâlnea peste tot – toţi la fel unul cu altul — cinici din prostie, îndrăzneţi din lipsă de educaţie, prezenţi oriunde din abundenţă de timp — trăind — între bar și dancing — din gloria unei cravate, a unei anecdote sau a unei aventuri cu rezonanţă în articolele codului penal.

Pe cei care „condiţia ei socială" și „mediul pe care îl frecventa" o obligau să-i întâlnească peste tot, să-i primească în casă, să-i suporte, ţinându-i totuşi ia o distanţă pe care ei n-o remarcau pentru că nu le convenea. Ah ! Cât îi ura Michaela pe acești „prieteni" ai ei, cu cultura făcută la film sonor, cu cancanul totdeauna prezent pe buze, băieţi „de familie" sau numai pretinși așa, consumând între maxilarele pudrate, fălcile moșiilor paterne, papă-lapte muceziţi în cataloagele primilor ani de facultate, sportivi născuţi odată cu prima mașină proprie, fanfaroni,

stâlcind permanent seminţe de limbi streine între dinţi — imberbi cu nasuri dospite de droguri și cu trupuri dezaxate de vicii, campioni ai porcăriei, ai intrigii și ai clevetirii, devastatori ai bufeturilor de recepţii, cu sau fără meserii dubioase, titulari de sinecuri cerșite de părinţi, sau numai de femeile familiei, la ușa tuturor potentaţilor zilei.

Și odată cu ei, alături de ei, Michaela se ura și pe ea. Pentru că n-avea niciodată până la urmă, curajul să le trântească ușa în nas, să nu le mai răspundă la salut, să zgârie odată una din mâinile acelea care, în timpul unui dans, luneca în discretă pe ea, să plesnească cu dosul palmei una din gurile obișnuite să-i spună porcării la ureche. De multe ori se hotărâse să isprăvească cu ei.

Refuza câteva zile orice invitaţie, nu mai ieşea nicăieri, nu mai răspundea la telefon, nu mai primea pe nimeni. Dar — izolată — între pereţii somptuoși ai casei părintești, singură cu ea însăși, nu și era suficientă. Simţea nevoia unei prezenţe, unei tovărășiii. Expansivă, îi lipsea confidentul. O prietenă? Avea destule — din aceeași pastă însă ca și ei „prietenii". Nicio deosebire între ei și ele. Uneori nici măcar de sex. Și apoi mai era ceva care îi interzicea izolarea definitivă pe care ar fi vrut-o.

Intervenţia permanentă a părinţilor care voiau cu orice preţ ca fiica lor să fie „în lume. Să se ducă peste tot, să primească, să fie văzută, admirată și invidiată. Ea înţelegea că pentru un om ca tatăl ei — ajuns, în primii ani după război, din modest arendaș de moșie, mare proprietar – cel mai bun mijloc de a face să-i fie uitată originea obscură și ascensiunea rapidă, era o încuscrire cu o familie mare. Copiii Michaelei ar putea ajunge astfel descendenţii unui tată cu trecut și nimeni n-ar mai sta să întrebe atunci, cine a fost și de unde a plecat, bunicul lor după mamă.

Fără îndoială tinerii de familie mare nu întârziaseră să-și ofere serviciile pentru înnobilarea nepoţilor viitori ai domnului Cristache Rădulescu. Michaela însă, fără să se împotrivească formal, ceruse un răgaz. Era prea tânără ca să se mărite încă de pe băncile pensionatului de călugăriţe. I se îngăduise să-și ia bacalaureatul. Când îşi exprimase însă dorinţa să se înscrie la facultate, refuzul părinţilor a fost categoric: „Toate ca toate, dar asta nu! Și Michaela, conform tacticii ei de a obţine totul prin bună înţelegere, s-a supus. A cerut însă — în schimb — promisiunea ca până la 30 de ani să nu i se mai vorbească de măritiș.

Și la rândul lor — convinși că „numai prin bună înţelegere pot obţine totul de la ea — părinţii au făgăduit și s-au ţinut de cuvânt.

De un an de când „a rămas acasă" niciodată Michaela nu i-a auzit făcând vreo propunere, sau măcar o aluzie în privinţa viitorului ei. S-au mulţumit numai să-i facă și mai departe toate cu sturile, să-i satisfacă toate capriciile și simţind că te fetiţa asta blondă cu cap de păpușă scumpă, se ascunde o minte ageră și o voinţă care nu suportă contrazicere — au lăsat-o în „apele ei". I s-au supus din ce în ce mai mult până au ajuns, în mâinile ei mici manicurate — ei înșiși, două păpuși, obeze și docile.

De ce oare, acum, prezenţa lui Sergiu alături de ea, o face să se gândească la atât de multe lucruri dintr-odată? De ce din clipa când l-a văzut intrând în sufragerie,

surprins de gestul bonom al tatălui ei, Michaela a avut impresia că tânărul acesta — stângaciu și strein — care nu știa să stea bine la masă și îşi privea mereu unghiile – va aduce o schimbare în viaţa ei de clișee identice și fade. Ce-a îndemnat-o să renunţe la plimbarea de după masă și să intre aci ca să asiste la prima întâlnire dintre mediator și elev? De ce simte în clipa aceasta bucuria succesului lui?

De ce, în urma lui Puiu care este fericit totuşi că s-a isprăvit lecţia, surâde lui Sergiu binevoitoare și complice…

— Te felicit, domnule Zaharescu…

— Pentru ce domnișoară?…

— Pentru debut. A fost magistral. Nu l-am văzut niciodată pe frate-meu atât de captivat.

— Am vrut să-l fac să înţeleagă că nu sunt pentru el altceva decât un prieten mai mare, cu care poate sta de vorbă despre orice, chiar și despre biciclete.

— Dar de unde știi pasiunea lui pentru bicicletă?

— Am aflat-o întâmplător.

— Și ca un bun predicator, i-ai vorbit negrului despre Dumnezeu, dându-i să se joace cu mărgele.

Sergiu ezita. Nu știa dacă trebuie să prelungească discuţia aceasta pe care o socoatea o simplă amabilitate, sau să se retragă până nu i se va da să înţeleagă că e timpul. În definitiv, rolul lui, era terminat pentru azi. Sfârșise lecţia, deci, trebuia să plece. Michaela îi surâdea mereu, urmărindu-i toate mișcările.

— Dacă vrei să mă aștepţi cinci minute, ieşim împreună. Bineînţeles, dacă tovărășia mea nu te stinghereşte. Te duc cu mașina până unde vrei să te las. *A toute à l'heure.*

VII. SĂRUTAREA.

Când se întoarse acasă, pe Stradela Umbrei se aprinseseră de mult felinarele cu gaz aerian. Vecinii se întorceau spre case cu gulerele pardesiurilor ridicate. Cu tot cerul frumos de dimineaţă o burniţă de ploaie începuse să cadă, fină, rece, cenușie, mărind tristeţea ulicioarei și a caselor cu luminiţe aprinse calm, după perdele. Până și câinii totdeauna pe stradă, se retrăseseră sub scări, în bucătării sau în coteţe, ca să moţăie, încolăciţi în propria lor căldură. Nicăieri nicio mișcare. Seara asta de toamnă umedă și ternă strânsese tot ce era viu, în jurul celui dintâi foc în sobă. Numai

„Olandezul" era prezent — înfășurat cu un șal de lână roșie la gât — lângă mașina lui Mirea, oprită la poarta casei lui madam Săraru. Sergiu îl mângâie pe basca udă, înfundată pe urechi și îl trimise acasă.

— Hai! Nu mai sta pe drum că e târziu și e frig. Du-te acasă… La care „olandezul" îi răspunse prompt și înfipt cum îi era felul:

— Da' ce, o păzești tu în locul meu?

— Ce să păzesc?

— Mașina. M-a lăsat domnu' să-i păzesc otomobilu' și-a zis că-mi dă 5 lei când pleacă.

Sergiu îi dădu o piesă de cinci lei și numai așa îl convinse să părăsească postul. Și de îndată ce se văzu cu banii în mână, „Olandezul" o luă la goană de-a lungul străzii, strigând cu glăsciorul lui înţăglat „către toţi tovarășii lui nevăzuţi dar bănuiţi undeva, în taina caselor — vestea cea mare:

— Băăă flaţilol. Veniţi băăăă… că am cinci lei… am cinci lei… am cinci lei…

Sergiu rămase neclintit în poartă.

Lângă mașina lui Mirea — oprită acolo — toată buna dispoziţie cu care se întorsese acasă îi pieri ca prin farmec. Așadar, în timp ce el nu știa cum să facă să ajungă mai repede acasă pentru a împărtăși Margaretei bucuria zilei de azi, Mirea era la ea. Îl primise iarăși. Era acolo, în odaia ei, alături de ea, la gura sobei.

Sergiu privi cu tristeţe crizantemele care-i dormeau în braţe în foiţa lor udă și subţire. Le cumpărase de la o florărie de pe Calea Victoriei să i le aducă Margaretei. Margaretei pe care o auzise plângând azi-noapte. Nu știuse cum să scape mai repede de Michaela care se oferise să-l conducă oriunde. Stătuse tot timpul lângă ea, în mașină, neatent, preocupat de propria lui bucurie și la prima încrucișare a bulevardului cu Calea Victoriei, coborâse, uitând că spusese cu câteva clipe mai înainte, că are treabă în altă parte. Michaela îl privise înciudată. Îşi dăduse seama c-o minţise, că, în definitiv, nu voia să meargă mai multă vreme cu ea… Și fără să respecte semnalul agentului de circulaţie, Michaela demarase brusc și dispăruse în fluierăturile vardiștilor intraţi în panică… Numai o minune — sau poate marea ei dibăcie de conducătoare — o scăpaseră de la un accident sigur.

Sergiu privise scena încremenit și numai când văzu mașina scăpată teafără din învălmășeala produsă, gonind nebunește înainte, răsuflase ușurat. Toată întâmplarea se reducea numai la o simplă amendă pe care, desigur, dl. Rădulescu o va plăti, fericit că s-a ales numai cu atât.

Pentru ziua asta mare în care problema existenţei lui se rezolvase atât de fericit, Sergiu îşi îngăduise toate libertăţile. Nemâncat din ajun, îşi potolise foamea cu câteva sandvişuri într-un bar automat și apoi cumpărase flori pentru Margareta. Cele mai frumoase și mai scumpe crizanteme galbene din toată florăria…

Și acum, iată.

Mașina lui Mirea la poarta, și la ferestrele de la odaia Margaretei lumină mică, sub storurile trase. Dealminteri și la el în odaie e lumină. Desigur, a intrat Madam Săraru să vadă dacă dudue focul pe care — în marea ei cumsecădenie — l-a aprins și în soba chiriașului plecat după treburi.

Sergiu nu știe ce să facă. Să intre și să-i găsească împreună, sau să aștepte până pleacă Mirea și să se facă că nu știe nimic de vizita lui?

Dacă intră, ce face cu florile? Cum să i le mai ofere acum, când gândul cu care i le-a cumpărat suferă în el! Să-i dea ocazia lui Mirea să-l ia peste picior din înălţimea situaţiei lui, evident privilegiate? Să se ducă drept în odaia lui și să se închidă acolo ? Îi vor auzi pașii și îşi vor închipui că a văzut mașina lui Mirea la

poartă. Şi-atunci, de ce îi evită?

Dacă așteaptă până pleacă Mirea, Margareta nu va bănui nimic, îi va oferi florile pe urmă și va avea ocazia să se convingă dacă îi spune sau nu ceva despre vizita lui Mirea. O foarte bună ocazie ca să verifice dacă ea „îi ascunde" această vizită. Și dacă i-o ascunde, atunci se pot înţelege multe, se pot lămuri multe…

Sergiu a rămas la cea de a doua soluţie. Va aștepta. Oricât. Un ceas, două chiar. Până îl va vedea plecând.

Și ploaia asta care se înteţește ! De-ar avea măcar un pardesiu. Nu atât pentru el, cât pentru bietele crizanteme pe care le simte ude sub foiţa muiată, lipită de ele, ca o haină prea subţire.

Ușa de la intrare se deschide. Sergiu abia are timp să se ascundă după primul stâlp de telegraf, în întuneric. În poartă apare Mirea. Poate sunt împreună. Nu, e singur. Îl vede înfundându-și pălăria pe ochi și ridicându-şi cu un gest înfrigurat gulerul trench-coat-ului. Într-o clipă sare în maşină. Farurile se aprind și se înfig în beznă, în bătaia lor, picurii de ploaie par fulgi mărunţi de zăpadă. Motorul hârie scurt și maşina virează la capătul Stradelei ca o gânganie imensă cu antene de lumină.

În odaia lui Sergiu e cald. O căldură tandră, agreabilă, poetică. Căldura primului foc în sobă. Peste tot, ordine, curat. Se cunoaşte c-a trecut pe aici mâna groasă și bună a lui Madam Săraru.

În scrumiera de pe masă fumegă încă o ţigară aruncată înainte de timp. O ţigară fină, o ţigară din cele pe care le fumează Mirea. Alături câteva rânduri scrise pe o foaie de hârtie cu creionul.

> *Sergiule.*
>
> *Te-am Aşteptat până la șapte. Aveam să-ţi vorbesc în chestia revistei. Vino mâine de dimineaţă (nu mai devreme de 12) să mă vezi sau telefonează 2.91.58. Nu neglija, e în interesul tău. Pa! Titu.*
>
> *P.* S. *Multe salutări și amiciţii sălbaticei tale vecine care n-a „deniat" să mă primească.*

O bucurie copilărească, sinceră, spontană, umplu sufletul lui Sergiu. Prin urmare Mirea fusese la el. Desigur o vizită cu subînţeles, dar o vizită eșuată de vreme ce Margareta nu voise să-l primească, Ah ! Dac-ar putea acum, în clipa asta, să-l înţeleagă Margareta și să-l lase să-i sărute mâinile mult, mult, nesfârșit de mult, fără să se mire, fără să-l întrebe de ce.

Într-o clipă fu la ușa ei și bătu. Cu florile în mână se simţi dintr-odată stângaci. Nu oferise niciodată, nimănui, flori. Ce să-i spună? Cum să i le ofere? Inima îi bătea tare de parcă ar fi avut două. După o clipă de așteptare Margareta veni singură să-i deschidă. Ușa era încuiată pe dinăuntru. În odaie era întuneric. Nu mai focul din sobă îşi împrăștia inegal — ici, colo — lumina lui nestatornică și bună. În aerul cald se destrămau pale albastre de fum de ţigară.

Margareta avea ochii plânși.

Sergiu îi întinse florile.

— 0! ce frumoase sunt. Și ude… parcă au plâns.

— Ca și dumneata, duduie Marga.

— Nu. Ţi se pare. Eu n-am plâns. M-am uitat mult în flăcări și poate de aia am ochii roșii.

Îşi ascunse capul în flori. Și așa cum îl ţinea

— Înclinat ușor între crizantemele galbene — căpșorul ei blond părea, în bătaia focului, o crizantemă de aur în plus.

— De ce ai plâns, duduie Margareto? stărui Sergiu, așezându-se la gura sobei.

Nu-i răspunse. Așeză florile într-un vas mare, cu gesturi moi, delicate, ca niște mângieri. Apoi veni să se așeze lângă el, în fotoliul de alături.

Îşi întinse picioarele goale, în papucei albaștri de molton, pe un taburet și aprinse o ţigară. Îi dădu și lui una. Tăceau. Între ei, focul. Și luminile ţigărilor aprinse, ca doi licurici suspendaţi în aer.

— Ce-ai făcut toată ziua?" începu ea după un timp.

Sergiu fi povesti totul. Anunţul de la Mica Publicitate, familia Rădulescu, avansul. Despre Michaela pomeni numai în treacăt și fără să-și dea seama ce-l oprește, nu spuse nimic despre plimbarea lor cu automobilul. Îi mărturisi simplu și copilărește mulţumirea de a-și fi găsit un rost și mai ales bucuria de a se găsi acuma, aci, lângă ea, în colţul ăsta cald plin de pace și de intimtate dulce.

— Numai dumneata îmi porţi noroc, duduie Margareto. Iată, în două zile astea de când te-am cunoscut, toată viaţa mea s-a schimbat. Și s-a schimbat în bine. Nu mă mai simt singur și în crederea în mine mi-a revenit întreagă.

Margareta îl asculta mulţumită. Îl simţea sincer şi-i făcea plăcere să-l audă destăinuindu-i-se. Bucuria lui, izbânda zilei de azi, era, într-o mare măsură și a ei. Oare pentru cine plânsese ea azi-noapte? Pe cine aşteptase toată ziua cu o înfrigurare și cu un neastâmpăr pe care niciodată până acum nu și-l cunoscuse? Pentru cine refuzase să-l primească pe Mirea și se încuiase în odaie ca să plângă iarăşi?

Cum nu pricepea Sergiu că — din chiar seara când la cunoscut — mâna lui trăsese pentru cea dintâi dată, zăvorul acela unic și fragil care închide tainiţa sufletelor de fată? Cum nu-și da seama că, de atunci, sufletul ăsta al ei îl aștepta crud și nedumerit încă de ce se petrece cu el? De ce nu-i veneau pe buze cuvintele bune care să-l mângie, să-l lumineze, să-l împace? Doamne! De ce s-or fi pricepând atât de greu lucrurile cele mai simple?

Într-adevăr, Sergiu era departe de zbuciumul Margaretei. El abia putea înţelege propriul lui zbucium. Și n el se petrecea de două zile ceva. Parcă un boboc de trandafir i se deschisese în suflet. Și-acum se desfăcea din ce în ce mai mare, mai luminos. Un boboc de floare parfumată tare și ciudat.

Prins în vârtejul evenimentelor care se precipitaseră atât de neașteptat, nu avusese răgazul să stea de vorbă cu el însuşi, mult, intim. Să se întrebe, să-și răspundă, să se explice și să se înţeleagă. Ceea ce știa sigur era că în el se agita nu sentiment nou. Neetichetat încă, e-adevărat, dar prezent, acid, exprimat

printr-o neliniștită dorinţă de a fi permanent lângă Margareta, de a-i auzi glasul, orice ar spune, de a o privi întruna, de a o simţi nepreocupată de nimic în afară de el. De niciun gând, de niciun fapt, de niciun om. Așa cum o simte acuma.

— La ce te gândești, Sergiule?

Sergiu tresare. Margareta l-a tutuit pentru prima dată. Ea singură, de la ea. Fără s-o roage, i-a spus numele încet, ușor, ca şi cum l-ar fi mângâiat cu buzele. Și ochii ei îl privesc acuma îngrijoraţi, pândindu-l ca doi păianjeni de catifea albastră, atenţi, pe firele genelor răsfrânte.

E o clipă mare. O clipă în cuprinsul căreia două inimi îşi ascultă bătăile, și le întretaie, și le amestecă, și le contopesc apoi într-o singură bătaie care scandează, în urechea fină și imensă a tăcerii, ca un metronom, ritmul melodiilor lor interioare.

— Marga !

Mâna ei se lasă albă în mâna lui. E caldă de dogoarea focului. Are degete lungi și netede. Are prelungit, în strângerea ei ușoară, fiorul pe care Marga îl simte în fiinţa ei întreagă. Fiorul celei dintâi atingeri cu consimţământul sufletului. Fiorul celei dintâi mărturisiri, celei dintâi recunoaşteri, celei dintâi făgăduieli. Sergiu îl mângie încetișor sub pielea tandră și prin porii ei invizibili, buzele lui îl sorb încet, lung, adânc. Cu un gest pueril îngenunche apoi alături, pe covor, la picioarele ei. Mâna ei cealaltă i se încâlcește ca un liliac alb încâlcit în părul lui și buzele ei se pleacă simplu, calde și naive, spre gura care le așteaptă.

Madam Săraru i-a găsit așa, îmbrăţişaţi, pierduţi în vraja fără de pereche a celei dintâi sărutări, descărnaţi de realitate, tineri dincolo de orice, în atitudinea lor stângace, comică și dumnezeiască.

Și Madam Săraru, ca să poată duce mâna făcută sul la gură, a lăsat să-i scape pe pardoseală tăviţa cu ţuică și farfurioara cu măsline. S-a uitat lung la ei și n-a știut ce să facă. Nu-i venea în minte niciun gând și pe buze nicio vorbă. A rămas așa în ușă, încremenită, până când a simţit că ochii i se împăenjenesc de lacrimi. Atunci abia, s-a așezat — numai cu o muchie din ea în să-şi — pe marginea unui scaun și a așteptat.

Sergiu s-a ridicat de pe covor și decis într-o clipă, asupra atitudinii pe care avea s-o ia, s-a apropiat de ea.

— Doamnă Săraru, îmi pare bine că s-a întâmplat așa… pentru că mâine tot voiam să viu la dvs. şi să…Vocea începu să-i tremure deși făcea eforturi de voinţă, să şi-o păstreze nealterată.

Madam Săraru îl opri cu un gest.

— Nu m-așteptam, maică, taman din partea dumitale…

Margareta, neclintită, îi privea pe amândoi. În ochii ei juca acum o lumină nouă, vioaie și pe buzele ei umede încă, abia se stăpânea — gata să izbucnească ca un fluture captiv — un hohot sprinten de râs.

Sergiu îşi căuta cuvintele potrivite, în gând. Ar fi vrut să le găsească repede, repede, ca să curme scena asta care i se părea penibilă și ridiculă.

Nu-i venea însă nimic. Formulă, mintal, o frază și până să se hotărască s-o rostească îşi pierdea încrederea în ea.

— Voiam să spun că…

— Ce să-mi mai spui, maică, c-am văzut cu ochii mei. Nu m-așteptam…

— Tocmai. Voiam să vă spun că eu — deși timpul de când o cunosc pe D-ra Margareta — o să vi se pară probabil cam scurt — am totuşi pentru dânsa un sentiment foarte puternic şi — nu e așa — dacă Dvs. n-aveţi nimic împotrivă, de îndată ce-o să am o situaţie făcută, v-aş ruga să mi acordaţi… Se opri. „Să-mi acordaţi mâna fiicei Dvs.” i se părea o expresie de o banalitate revoltătoare și pentru a cere mâna Margaretei trebuia o formulă nouă, deosebită, inventată anume pentru ea. Ascultându-l, surâsul se stinse spelb pe buzele Margaretei. Interveni tăios.

— Ce să-ţi acorde mama? Mâna mea, dacă despre ea e vorba, n-o acord decât eu. Te rog lasă-mă cu mama și du-te în odaia ta…

Discuţia între mamă și fată a fost scurtă ca o ploaie de vară. Numai că, la sfârșitul ei, rolurile erau inversate. Madam Săraru a ieşit din odaie veselă și mulţumită, alergând repede spre bucătăria unde îşi lăsase cratiţele singure și Margareta a rămas în fotoliu cu ochii plini de lacrimi. Ce se petrecuse între ele, în cele câteva minute cât stătuseră împreună? Ce-i spusese mamei sale.

Margareta? Iată ceea ce Sergiu-îngenunchiat din nou la picioarele ei — voia cu orice preţ să afle.

Margareta refuză însă să-i dea vreo explicaţie. Se mulţumi numai să-i mângie părul și să-i spună că mama ei era „un copil” pe care îl împaci cu o caramea sau cu o păpușă de cârpă.

— Bine dar de ce plângi, Marga?

— Sunt niţel enervată. Nu-mi place să fiu tulburată în momentele mele mari…

Minţea. Tot așa cum o minţise adineauri și pe mama ei când îi spusese că între ea și Sergiu era o dragoste veche care avea să se sfârșească printr-o căsătorie, de îndată ce el îşi va lua licenţa. Pentru liniștea lui Madam Săraru, explicaţia asta era mai mult decât suficientă. De vreme ce totul avea să se termine printr-o căsătorie, putea să-și vadă mai departe de treburile ei casnice, mai ales că ora mesei trecuse de mult și mămăliguţa pripită se răscocea uitată pe foc.

Mai rămâne Sergiu. Lui ce să-i spună? Cum să-i explice zbuciumul ei sufletesc din care îşi aveau izvorul lacrimile ei de totdeauna? Cum să-l facă să înţeleagă că o fată atât de „evoluată” ca ea, avea totuşi prejudiciul originii ei incomplete, rezumată în termeni de cancelarie, pe actul ei de naștere, în două vorbe simple și brutale: tată natural.

Tatăl ei ! Un om fără nume care, într-un moment de beţie, îi dăduse întâmplător viaţa. A auzit de atâtea ori povestea venirii ei pe lume c-a învăţat-o pe dinafară în termenii jenaţi, pitoreşti și simpli ai lui Madam Săraru.

„Rămăsesem, maică, singură la prăvălie. Taica — Dumnezeu să-l ierte — plecase cu mama la Bucureşti, la operaţie, când cu peritonita din care a murit. Și tocmai în ziua aceea, pe la cinci după prânz, cum ședeam amărâtă, cu lucrul în poală, la tejghea, mă trezesc în prăvălie cu o droaie de ofiţeri. Plini de praf, nebărbieriţi, ca vai de capul lor. Cu boala mamei și cu gândul la operaţie și uitasem

că armata făcea de două zile manevre în jurul orașului nostru, că eram la Zimnicea unde tata era negustor de frunte, cu două perechi de case în centru, cu patruzeci de pogoane spre Dunăre, plus casa mamei de zestre din București și banii depuși ia bănci. Dar așa era taica. Nu vrea cu niciun chip să se lase de meseria lui.

Parcă-l auz, cum vorbea el gros și vesel de parcă glumea întotdeauna. „Copiii dă regi, trebuie să fie regi. Ai dă cârciumari, cârciumari, c-așa scrie la Constituţie". Eee ! Și cum îţi spusei, mă pomenesc cu ofiţerii în prăvălie. Vreo cinci, șase, cu toţii, ăla, dă-mi o ţuică, ălălalt, un șpriţ, unu cerea de mâncare, altul ţigări, de-abia puteam să prididesc că nici nu mă pricepeam bine și băieţii din prăvălie nu erau acolo că le dădusem drumul să se scalde. Ca să-mi fie mai ușor cu servitul, i-am rugat să ia loc la mese fie înăuntru, fie, dacă doreau să stea mai în largul lor, în odăiţa din fund, unde le puteam servi mai bine tot ce le poftea inima.

În sfârșit, după ce au stat de vorbă între ei, nehotărâţi unde să se așeze, a răzbit propunerea unuia dintre ei, de care ascultau, se vede, toţi.

Ce grad avea nu știu. Știu numai că avea monoclu în ochi și bea ţoiul de ţuică cu mănușile în mâini. El era de părere să intre cu toţii în odăiţa din fundul prăvăliei și să bea acolo un kilogram de vin pe îndelete, stând, ca oamenii, la masă.

Și-au băut, maică, un kil, două, șapte. Când sau întors băieţii de la scăldat, pe la șapte, ofiţerii erau făcuţi bine. Începuseră să vorbească porcării și să cânte.

De câte ori intram să le aduc ceva, se uitau la mine cu ochi sticloși și-mi spuneau fel de fel de vorbe cu înţelesuri. Ba ăla cu monoclu, când le-am adus ceapa verde și brânza albă, a pus mâna pe mine, m-a luat în braţe, m-a tras pe genunchii lui și a început să mă pupe pe unde nemerea o bucăţea de piele goală. Ce era să fac? Mi-am înfipt și eu unghiile în obrazul lui până mi-a dat drumul. Ceilalţi făceau haz și râdeau de el. Nici nu știu cum am fugit de acolo și m-am dus la mine sus. Noroc că veniseră băieţii și le-am spus lor să-i servească că eu nu mai pui picioarele jos.

Sus, m-am trântit pe pat și am început să plâng. Niciodată până atunci nu mă atinsese gură de bărbat — că ce eram? O fetișcană acolo de nouăsprezece ani, crescută cu frica lui Dumnezeu și a părinţilor. Mă apucase, așa, un parapon pe mine că nu m-am priceput să mă apăr sau să mă păzesc din vreme, că-i văzusem că erau beţi și știam eu că omul la beţie nu mai știe de rușine și de nimic.

Și-am plâns așa, maică, poate un ceas, poate două, nu știu. Afară se întunecase bine de tot și de jos din prăvălie, auzeam tropăit de joc, ţipete și cântec de lăutari. Am ieșit binișor în capul scării și l-am strigat pe Costică — băiatul ăl mic de-l aveam la noi cu simbrie. Bietul copil, curgea apa de pe el, de alergătură. Mi-a spus că ofiţerii se puseseră pe chef mare. Mâncaseră păstramă, aduseseră lăutari și acum umblau să trimită băieţii să le aducă „toate damele" de la Nae Fanfon, ţi ganul de ţinea traftirul târgului. Ba pe ăsta micul îl și bătuse unul dintre ei când le-a spus că nu se poate să aducă în prăvălie așa ceva, că jupânul nu e acasă și nu poate pleca să lase prăvălia singură.

Când am auzit eu una ca asta, mi-am făcut socoteala că lucrurile n-au să se oprească aci. Că dacă de-acuma se îmbătaseră în așa hal, trebuia să mă aștept la orice. Și ce puteam face eu — o fată singură în toată casa, doar cu băieţii — doi

copilandri acolo — faţă de o ceată de oameni în toată firea, înfierbântaţi de băutură? Și-atunci m-am gândit să dau fuga până la Nea Mitu – fratele tatii — și să-l rog să vie dumnealui să stea în prăvălie până or isprăvi chefliii petrecerea.

Mi-am luat fuga un șal pe mine, am coborât scara binișor și ca nu cumva să mă simtă ei, am luat-o prin curticica de din dos, unde aveam grajdurile și odăile băieţilor… Și cum bâjbâiam eu pe întuneric, deodată, că uite, și acuma când mi-aduc aminte, îngheţ toată — am simţit o umbră că se împleticește în urma mea, venind de după colţul casei.

Într-o clipă m-am dat după ușa grajdului și m-am pitit acolo, cu inima cât un purice. Umbra s-a oprit la doi pași de mine. Parcă mă căuta. A scos o ţigară și a scăpărat un chibrit să şi-o aprindă.

Și-atunci, la lumina chibritului am văzut că umbra era a ofiţerului cu monoclu. Și nu știu, poate oi fi făcut eu vreo mișcare de frică, ori poate el m-o fi văzut cum l-am văzut și eu — că de-o dată îl văd că se apropie de mine căutând să mă cuprindă în mâinile lui întinse.

Am vrut să ţip dar pumnul lui mi-a astupat gura în timp ce, cu mâna cealaltă îmi sfâșia bluza la piept. De spaimă, am leșinat. N-am mai știut nimic, N-am simţit când m-a luat pe braţe şi m-a dus în grajd, nici când ghiarele lui mi-au sfâșiat fusta. Când mi-am dat seama ce se petrece cu mine, m-a cuprins atâta silă, atâta ură că am leşinat iarăşi. M-am dezmeticit într-un târziu, sleită de puteri, pe fânul murdar, în grajdul de vite, aruncată ca o otreapă. Mă durea tot trupul de parcă mă bătuse și tremuram toată ca o vargă.

Ca să ajung până la Nea Mitu a trebuit să mă reazim de garduri, să mă împiedic de oameni, ca o beţivă, ori ca o năucă și Nea Mitu, când m-a văzut intrând în casă, a sărit de pe scaun, ca de o spaimă. N-am avut puterea să-i spun tot adevărul. I-am spus numai că ofiţerii se legaseră de mine și că de frică am fugit. De atunci, maică, au început zile amare pentru mine, mai ales că două zile după întâmplarea asta, a murit și mama în sanatoriu la București. Am rămas singură, eu și cu tata. Moartea mamei îl prăpădise de tot și pe el. Cum era să mă lase inima și să-i mai spui și eu suferinţa mea? Tăceam și plângeam toată nopticica în odaia mea. Și cum niciodată un necaz nu vine singur, într-o zi, am înţeles că soarta mea era pecetluită. Rămăsesem însărcinată. Poţi să-ţi închipui și tu ce-a fost pe mine când mi-am dat seama că tâlharul — într-o clipă — îşi bătuse joc de viaţa mea întreagă, de tinereţea și de sufletul meu curat. Când a aflat, taica, de la Nea Mitu — ca tot lui Nea Mitu i-am spus întâi — a căzut fulgerat de dambla pe dușumele și după două luni de chinuri — cu toţi doctorii pe care i-am adus, cu toate îngrijirile pe care i le-am dat, a închis ochii și s-a dus și el după mama. Lacrimile mele nu s-au mai zvântat de-atunci, până când n-au venit mânușiţele tale pe lume ca să mi le șteargă…”

Aci, de obicei, Madam Săraru începea să plângă. Margareta — înduioșată, dincolo de voinţa ei, ori de câte ori îşi auzea povestea — o săruta pe obraji. Și astea erau poate singurele ei sărutări pentru femeia aceea pe care o știa mama ei și de care totuşi n-o lega decât un sentiment de mare recunoștinţă. Poate unde, în

vinele ei, îşi simţise întotdeauna sângele tatălui acela anonim, beţiv și monoclat, de la care trebuia să fi moștenit tot ceea ce nu i putuse da mama pe care şi-o simţea străină. Mai străină decât străinul care îi fusese tată.

Madam Săraru îşi ștergea ochii cu șorţul şi continuă.

— După ce te-am născut pe tine, am vândut lui Nea Mitu tot ce aveam la Zimnicea și-am plecat la București, c-aveam casele de la mama și voiam să-mi pierd urma dintre oamenii care mă cunoșteau. Trei ani de zile n-am călcat pragul porţii. N-am primit un om în casă afară de Nea Mitu, când venea să-mi aducă dobânda la banii pe care rămăsese să-mi dea. Nu m-am ocupat de nimic decât de tine. Și erai așa de frumoasă, așa de vioaie, așa de deșteaptă, că-mi treceau zilele cu tine fără să le bag de seamă și încet-încet, din cauza ta, amintirea lui tată-tău a-nceput să nu-mi mai fie atât de urâtă. Văzându-te pe tine, am început să fiu sigură că ofiţerul cu monoclu trebuie să fi fost de neam bun și că numai beţia îl îndemnase să facă o faptă atât de josnică ca cea pe care o făcuse cu mine. Am încercat să aflu cine a fost. Am cheltuit o mulţime de bani și-am pierdut o groază de timp.

Regimente trecuseră multe prin Zimnicea când cu manevrele de atunci. Chefuri făcuseră ofiţerii peste tot, iar în toată armata, erau mai mulţi cei cu monoclu decât cei fără. Și altceva nu știam nimic despre tatăl tău. Nu-mi aduceam aminte nicio trăsătură, niciun semn, nimic, nimic. Și nu vream, maică, să-l găsesc pentru mine. Dar se apropia timpul să te dau la școală, la călugăriţe și mă gândeam că altfel vine să aibă copilul părinţi știuţi, și-aș fi vrut — dacă-l găseam — să-i spui să te recunoască pe hârtie, că bani aveam eu destui să te cresc și fără ajutorul lui.

De-aci, încolo, de la intrarea ei la Nótre Dame, în clasa I-a primară, Margareta nu mai avea nevoie de informaţiile lui Madam Săraru. Îşi amintea singură totul. Primii ani de internat, cu vacanţele lor de răsfăţ, cu maldărele lor de jucării scumpe și indiferente, maicile, colegele, pătucurile albe și identice, ca pentru îngeri și apoi — odată cu cele dintâi prietenii și cele dintâi petreceri de copii, în casele colegelor cu mame elegante și părinţi distinși, jena faţă de femeia simplă și grosolană care era mama ei. Cele dintâi întrebări pline de presimţiri și răspunsuri pline de șovăială. La început:

— Mamă, unde e tata?

— A murit când erai tu mică de tot, draga mamei. Apoi:

— Mamă, ce-a fost tata?

— A fost ofiţer, puiule.

Și în cele din urmă:

— Spune-mi te rog, cine a fost tatăl meu?

— Am să-ţi spui altă dată, când o să te faci mai mare !

La treisprezece ani, fuga de la pension și apoi viaţa liberă și tristă alături de mama ei. Viaţa cu cărţi, cu neliniști, cu întrebări mari, cu experienţe mici, viaţa cu deschideri de obloane, cu bariere ridicate peste toate drumurile și, peste tot, adunată din toate, drojdia elanurilor puţine, depusă pe fundul sufletului, hotărât să nu se mai agite ca să nu-i răscolească și să-i amestece iarăşi, în apele lui, praful

fin și tulbure.

Și-acum, dintr-odată, un luminiș. Un lăstar crud, dintre vreascuri. Sergiu. Va putea înţelege el vreodată, el singur, de ce în clipele cele mai bune, ochii ei se umplu de lacrimi? Va înţelege el vreo dată, teama, teama ei groaznică că în vine îi curge sângele tatălui fără nume? Sângele acela pe care îl bănuieşte stricat, plin de toate răutăţile și de toate păcatele? Și va pricepe el, de ce în faţa gândului acestuia, voinţa ei se clatină și orice gând bun se întunecă?

Îşi va da el seama de ce, acuma — când mâinile lor sau strâns, împreunate de acelaşi fior și sufletele lor se alătură chemate de aceeași tresărire – gândul ei s-a dus încăpăţânat spre amintirea grajdului din curtea caselor părintești?

— De ce ai rămas așa, Marga? La ce te gândeşti?

— Nu știu… vag.

— Îţi pare rău de ce-ai făcut?

— Nu, Sergiule, nu. Tu mi-ești drag mie. Mi-ești drag. Mi-ești atât de drag.

Braţele ei îi cuprind grumajii și gura ei îi caută buzele în căldura cărora sărutarea ei aprinsă și neliniștită se topește, toată, până la ultimul pic, ca un fulg proaspăt de zăpadă. O îmbrăţișare lungă, strânsă, din care nu-i mai desparte decât apariţia lui Madam Săraru care vine să-i poftească la masă.

Dar de data asta, intrarea bătrânei n-a mai fost o surpriză pentru nimeni.

Madam Săraru a bătut la ușă !

VIII. „NEF”

Domnul Paveliu e un om de aproape cinci zeci de ani. Are ochi albaștri de suedez, fumează pipă ca marinarii, este avocat în contenciosul lăncii Industriale și are două mari pasiuni: jocul de cărţi și violoncelul. A fost însurat pe vremuri și numai după un an de căsnicie, într-o luni de dimineaţă — fusese pus într-o mare dilemă: Sau renunţă la cărţi și sparge violoncelul, sau divorţează.

D-l Paveliu n-a stat mult pe gânduri. A ales soluţia a doua și pentru că locuia în casele de zestre ale soţiei sale, a chemat o trăsură, și-a încărcat cufărul și geamantanul pe capră, s-a așezat în fund, cu servieta la subţioară, cu violoncelul rezemat de genunchi și „mână birjar.

De-atunci a rămas chiriaș al tuturor odăilor mobilate din București. Și nu era un chiriaș incomod.

Dimineaţa era la bancă, după amiaza dormea un ceas și-apoi cânta la violoncel până la șapte. Apoi pornea la club și se întorcea, în vârful picioarelor, la ora când somnul celorlalţi era greu.

Numai că nu toată lumea putea să sufere violoncelul, în orele de după masă. Și cel puţin dacă ar fi cântat şi el, ca lumea. Dar nu făcea altceva decât să exerseze toată săptămâna și numai Duminica de dimineaţă, când serviciul la bancă era suspendat, se-ndura să cânte propriu-zis. Atunci da! Cânta frumos, dl. Paveliu. Foarte frumos, cu toate că bucăţile lui preferate erau lucruri grele și mai ales nemelodioase pentru urechile profanilor.

Dar se simţea că, omul ăsta, are ceva de spus pe coardele groase ale violoncelului. Știa să scoată din atingerea lor cu arcușul, sunete atât de dulci uneori, atât de triste, de grave și de ciudate alteori, că nu se putea să nu aţintești urechea și să nu le asculţi.

Dar ceasurile astea de Duminica dimineaţa nu puteau răscumpăra celelalte ceasuri de muzică din timpul săptămânii. Și-atuncă, gazdele, uneori cu regret, alte ori cu ciudă, îşi invitau chiriașul să plece. Și iarăşi „mână birjar" cu cufărul și gea mantanul pe capră, cu servieta la subţioară și violoncelul rezemat de genunchi. În fund. Nu era cartier și aproape nu era stradă în București pe care — în douăzeci de ani de zile de pribegie — să nu fi locuit dl. Paveliu.

Mulţi din cei care îl cunoșteau, se-ntrebau din ce trăieşte și mai ales, de unde are să piardă la cărţi. În afară de leafa lui de la bancă, nimenea nu-i știa vreun alt venit și din jocul de cărţi – e lucru știut — nimenea nu poate să se pricopsească.

Dl. Paveliu, însă, câştiga. Nu câştiga mult. Exact cât să aibă să piardă a doua zi. Era cunoscut în toate „cluburile" Capitalei. Nu în cluburile mari, cu numărul membrilor reglementat, cu statute austere și maniere englezești. D-l Paveliu frecventa cluburile mai mult sau mai puţin clandestine, „cercurile" mai mult sau mai puţin onorabile și chiar tripourile pur și simplu. Le prefera celorlalte. Pentru că aici nu interesa decât un singur lucru: jocul. Și asta iubea d-l Paveliu. Jocul pentru el însuşi, patima cărţilor, viţiul liberat de orice ţinută și de orice restricţie. La masa verde, amestecat între jucători de toate felurile, decavaţi, delapidatori de bani publici, foști și viitori pensionari ai penitenciarelor, oameni fără căpătâi și fără meserie, femei de toate vârstele trăind din ţi pentru o miză, sau simpli oameni de treabă atrași de mirajul câştigurilor repezi, d-l Paveliu se simţea fericit. Fericit pentru că vedea „jocul" în toată splendoarea lui, cu toate toanele lui, ridicând pe unii, prăvălind pe alţii, ţinându-i pe toţi sclavi în mrejele lui otrăvite, E drept că el se socotea deosebit de majoritatea celorlalţi. El nu juca ca să câştige. Juca pentru ca să joace. Niciodată nu râvnea să ceară jocului bogăţii. Îi cerea numai satisfacţii. Morale aproape. Să „bată" din când în când, câteva „puncte" la „mâna" lui, chit că după aia câştigul avea să se ducă de unde venise. Să-i iasă la ruletă un număr „în plin" indiferent dacă suma câştigată era mai mică decât cea mizată pe tablou.

Când câştiga, nu-și urmărea șansa ca să-și dubleze ori să-și înzecească câştigul. Se ridica de la joc și păstra banii ca să-i piardă a doua zi. De-aceea, probabil, putuse să reziste o viaţă întreagă, la toate mesele de joc ale tuturor cluburilor pe care le frecventase, fără să ceară — o singură dată — o sută de lei împrumut. Când avea ghinion mare, mai multe zile la rând și pierdea tot, venea la club și se mulţumea să privească, până la leafă.

Și totuşi, dac-ar fi stat într-o zi să adune, nu ceea ce a câştigat și a dat îndărăt o viaţă întreagă, ci nu mai ce a pierdut din propriul lui capital, D-l Paveliu și-ar fi dat seama c-a aruncat o avere în apa verde a meselor de joc. O avere pe care n-o regreta devreme ce o pierduse cu voinţă, cu luciditate, cu premeditare chiar. Leafa de la bancă, douăzeci de mii de lei pe lună în afară de oarecare tantieme și indemnizaţii — îi ajungea totdeauna, pentru ca niciodată nu pierdea mai mult decât

avea. Bugetul lui era de o extremă simplitate: o parte, întreţinerea și trei părţi, clubul.

Niciodată, nicio abatere, până la scandalul cu ultima gazdă când, găsindu-și în mijlocul nopţii violoncelul scos în curte — s-a gândit că peregrinările prin camere mobilate trebuie să înceteze.

Într-un apartament mic omul putea fi la el acasă. Putea exersa cât vrea, fără să riște să indispue pe nimeni, mai ales că orele lui de studiu erau din cele mai convenabile. Și-atuncă D-l Paveliu a operat o importantă schimbare în bugetul său. A împărţit suma totală în 3 părţi și lăsând numai două pentru club, a alocat pe cea de a treia pentru „întreţinere" și cu această împrejurare — acum trei luni — i-a căzut sub ochi „anunţul" de la Mica Publicitate, care l-a adus în casa lui Caliopi.

> *Doamnă singură, închiriază apartament mic convenabil, numai la domn singur. A se adresa personal, Lucaci 236, între 7 — 9 p.m.*

De îndată D-l Paveliu s-a prezentat „personal" și apartamentul i-a plăcut din toate punctele de vedere. Ca să nu mai aibă neplăceri, s-a înţeles dintru început cu proprietăreasa că are voie să exerseze la violoncel, zilnic între orele 4 — 7 după masă și în aceeași zi, trăsura s-a oprit la poartă: cu cufărul și geamantanul pe capră și cu D-l Paveliu în fund, cu servieta la subţioară și cu violoncelul rezemat de genunchi.

În scurt timp, între proprietăreasă și chiriaș s-a stabilit o prietenie, plină de avantagii pentru cel din urmă. D-l Paveliu a început să ia dejunul în pensiune la Caliopi și Duminica dimineaţa — ca o dovadă de simpatie — Caliopi a fost admisă să asiste la ședinţele lui muzicale.

Soarta lui Caliopi — de la aventura ei cu colonelul Arvătescu — era definitiv pecetluită. Cine nu știa că, după ce îşi vânduse casa pentru el, ca să-i plătească datoriile, că după ce îi făgăduise c-o s-o ia de nevastă, într-o bună zi, Colonelul n-a mai dat pe acasă.

Îngrijorată, Caliopi s-a interesat și a aflat că de la serviciu îşi luase concediu de boală și plecase din București. Trei săptămâni l-a așteptat zadarnic. Niciun semn de viaţă, niciun rând de nicăieri. Parcă intrase în pământ. Apoi, într-o dimineaţă, a venit. Nu să se explice și să ceară scuze cum s-ar fi așteptat. Ci, pur și simplu, ca să-și ia lucrurile fiindcă — în două zile — casa trebuia evacuată ca să intre în stăpânirea noului proprietar și „nu vrea s-o mai deranjeze cu lucrurile lui" în viitoarea ei locuinţă. Părea tot el jignit, de „situaţia" în care îl pusese.

— În ce „situaţie" te-am pus, pentru D-zeu? Ce-am făcut altceva, decât că te-am iubit ca o nebună, că ţi-am dat tot ce aveam și am făcut tot ceea ce mi-a fost cu putinţă pentru tine? a răcnit Caliopi smulgându-și ondulaţiile permanente, de venite — în mâinile ei — simple laţe, puţin arse și decolorate.

— Ce-ai făcut? M-ai compromis, doamnă! M-ai atras în casa dumitale și profitând de un moment de slăbiciune omenească, mai făcut să primesc bani de la

dumneata. M-am lăsat cumpărat, m-am făcut de râs, mă arată lumea cu degetul pe stradă. Nu mai pot scoate capul nicăieri, nu mai pot intra într-o casă, fără să aud în urma mea, refrenul care mă înnebunește:

— Trăieşte cu o babă, ca să-i mănânce banii ! Asta mi-ai făcut doamnă !.

Sub biciul vorbelor lui, Caliopi a leșinat. Bebe a profitat de ocazie ca să-și strângă lucrurile și după plecarea lui — când s-a dezmeticit — în fine, a observat că dispăruse și sabia răposatului. Sabia de Toledo din salon. Revolta și indignarea i-au fost atât de mari că a doua zi nu s-a mai putut stăpâni și i-a scris o scrisoare pe care i-a trimis-o „la birou".

Domnule.

Nu-ţi scriu ca să-ţi calific purtarea. La „judecata de apoi" Dumnezeu o să aibă grijă de asta. Te rog însă să nu trimiţi imediat sabia soţului mea pe care — probabil – din repezeala cu care ai plecat, în timp ce eram leșinată, ai luat-o. Contrariu mi voi plânge la Ministerul de Război.

Fără semnătură.

După masă, ordonanţa i-a adus sabia și un bilet:

Doamnă.

Ieri, din nebăgare de seamă, ordonanţa mea mi-a pus în bagaje un lucru care nu-mi aparţine. Vi-l trimit odată ca respectuoasele mele sărutări de mâini.

Colonel Arvătescu din Cavalerie.

De atunci nu l-a mai văzut. A aflat pe urmă că în „concediul de boală" fusese însoţit de o tânără dactilografă, că se mutaseră după aceea împreună și că era amorezat de ea ca un recrut. Îi făcea toate gusturile și o ţinea ca pe o prinţesă. Și toate astea pe banii ei.

Noroc că avusese prevederea să-și cumpere casa asta pe Lucaci și se pune câteva sute de mii de lei de-o parte. Altminteri „lecţia" ar fi fost prea aspră.

„Lecţia" Caliopi nu şi-o socotea, de-altminteri, meritată. Ce făcuse ea în definitiv ca să merite „o lecţie"? făcuse un gest frumos pentru omul care însemna, la un moment dat, totul pentru ea și atâta tot. Crezuse în sentimentele lui pe care imaginaţia ei i le atribuise, și se înșelase. Ei și? S-a isprăvit lumea pentru un singur om? Nu mai sunt și alţi chiriași pe lumea asta? Uite, ăsta de acuma, de exemplu, D-l Paveliu. Un om de o rară delicateţă sufletească, un neînţeles, un artist naufragiat într-o meserie întâmplătoare, o fire bună, aleasă, sentimentală, într-un cuvânt, un om ieşit din ritmul obișnuit al vieţii, rătăcit și izolat pe marginile ei, ca un călător – din greşeală — pe peronul unei gări din care nici nu vrea să plece și în care nici n așteaptă pe nimeni. Așa se explică și patima lui pentru joc. O contrabalansare, un antidot.

Deși de obicei tăcut, îi spusese — uneori – câte ceva din viaţa lui. Și Caliopi —

drept orice concluzie — înţelesese că viaţa omului acesta bizar, tocmai prin simplitatea lui, a rămas goală și rece, pentru că înăuntrul ei nu s-a risipit căldura unei prezenţe feminine. Un vas în care nu s-a pus niciodată o floare. A ajuns la cincizeci de ani (deși nu-i arată) singur. Cu gândurile în servietă, cu sufletul în coardele violoncelului, cu simţurile în saboul de la masa verde.

D. Paveliu — deși niciodată n-avea aerul – observa totul. Vedea, din ce în ce mai mare, interesul pe care i-l purta proprietăreasa. Surprindea uneori, priviri pe care se făcea că nu le bagă în seamă și cuvinte pe care se prefăcea că nu le aude. Înţelegea, așa cum înţelesese și colonelul Arvătescu și așa cum ar fi înţeles oricare bărbat în locul lui, că ar fi fost destul să facă un gest pentru că gazda să-i cadă în braţe, învinsă și înflăcărată. Și numai la gândul ăsta D-l Paveliu, cuprins de un nemărginit dezgust, se cutremura ca o frunză de plop înfiorată de propria ei substanţă.

Poate e un ceas de când d. Paveliu umblă fără ţintă pe străzi. Vorbește singur și gesticulează. Trecătorii puţini, la ora asta târzie, întorc capetele după el și-l privesc cum dispare neatent la ce se petrece în urma lui. Și asta pentru că dl. Paveliu e prea atent la propriile lui gânduri pe care le repetă, le inventariază, le clasează, ca să ajungă la acelaşi rezultat sterp: nu știe ce s-a pe trecut cu el.

La zece fix s-a dus ca de obicei la club. Și-a luat locul obișnuit, și-a comandat ceaiul pe care îl lua în fiecare seară în loc de masă. Și-a înfundat pipa cu tutun, a cerut „de o mie de lei, “fise” și a început să joace. Jocul lui obișnuit. A câştigat, într-o jumătate de ceas, patru mii de lei.

Mulţumit și-a schimbat fisele la loc, în bani, și-a rămas mal departe să privească. Cât a privit nu știe. Știe că venise mâna la Roșeanu și bătuse trei puncte. Avea trei mii și ceva de lei „în bancă”.

— Banco!

Când a rostit formula sacramentală toată lumea s-a uitat la el. Dl Mișu, crupierul, a făcut și o glumă:

— Ce, Coane Paveliule, ai schimbat „sistemul”? Într-adevăr niciodată n-avea obiceiul să mai joace după ce îşi schimba fisele. Dar parcă o putere străină de voinţa lui pusese stăpânire pe el și cuvintele îi ieşeau din gură rostite parcă de altul:

— Banco ! Banco ! Banco !

Roșeanu îl privea hain și surâzător. Câştiga.

Se făcuseră în „bancă” aproape cincizeci de mii de lei.

— Banco!

Și-aduce aminte exact când D-l Mișu i-a atras atenţia.

— Știi, Coane Paveliule, că „ai să vii” cu 46 de mii de lei. Și dacă mergi mai departe, trebuie să mai pui încă cincizeci…

Roșeanu nu mai surâdea. Trăgea fum după fum din ţigară, cu mâna înnăduşită pe sabou. Privi pe dl. Mișu și zise.

— Banii pe masăl

D. Paveliu ar putea să jure că până în clipa aceea nu și-a adus aminte că are,

în buzunarul de la spate, 300.000 de lei, pe care îi luase la 12 de la Bancă ca să efectueze o plată la Societatea “Mateiașul”, plată pe care n-o făcuse pentru că ajunsese târziu și ghișeele erau închise. Dar când a auzit invitaţia lui Roșeanu, și-a înţeles că omul îl crede insolvabil, teancul de bilete de o mie, înghesuite în buzunarul de la spate, i s-a deslușit limpede și salvator în minte.

Când a scos banii, și-aduce aminte că mâna îi tremura și că pe frunte simţea închegându-se broboane mici de sudoare. A plătit și a tras cartea.

Nici nu știe exact dacă „la punctul ăla” a câștigat sau a pierdut. Știe c-a intrat ca într-o ceaţă tulbure din care nu s-a mai dezmeticit decât în aerul rece al străzii. S-a dezmeticit e un fel de a vorbi, fiindcă nici acum nu-și dă seama ce s-a petrecut cu el. Cum a jucat? De ce a jucat? Cum a putut să se atingă de banii băncii și să-i piardă? Ce demon l-a îndemnat să-și iasă din rezerva lui de o viaţă întreagă și să comită cea mai ticăloasă faptă, care îi năruie viaţa.

Viaţa? Care viaţă? Mai poate trăi un om care a „furat” banii instituţiei unde trecea drept cel mai de încredere funcţionar, ca să-i piardă la joc într-o clipă de nebunie? Fără îndoială, nu. Un astfel de om nu mai are de făcut decât un singur lucru. Să se ducă drept acasă, să ia cheia de la intrare, de sub ștergătoare, să treacă binișor prin antreu, ca să nu deștepte proprietăreasa, să intre în odaia lui, să tragă sertarul de la măsuţa de noapte, să ia de acolo revolverul, să iasă apoi în stradă și la Șosea, unde detunătura nu poate să sperie, sau să deranjeze pe nimeni, să-și tragă un glonţ în tâmplă. Atât și nimic mai mult.

Şi D-l Paveliu mulţumit dintr-odată că în felul ăsta și-a pus ordine în gânduri și parcă și o amăgitoare umbră de pace în suflet, se oprește brusc din cursa lui fără destinaţie. Prin urmare se află acum, da, exact, aproape de statuia lui Rosetti. În douăzeci de minute prin urmare, poate ajunge acasă și în alte douăzeci de minute poate fi îndărăt aci-cu revolverul în buzunar — pregătit pentru drumul din urmă: Batiște-Bulevardul Brătianu… Capul Podului-Rondul I.

Pe străzi nu mai e nimeni. Trebuie să fie aproape două. Câte un taximetru trece ducând, spre localurile de noapte, întârziaţii. Un albanez îşi răsucește mustaţa în gangul unui imobil.

La casa asta servitoarea a uitat să lase „transperantul” la fereastra dinspre stradă.

Domnu’ Paveliu privește fără să vrea în faţa oglinzii de la toaletă, o femeie tânără, în capot de finetă, îşi șterge fardul de pe faţă. Liniile trupului i se desemnează libere sub stofă, ori decât e ori mișcă braţul. Prin oglindă se vede și bărbatul. E în pat, în pijama vărgată şi citește un ziar. Desigur, s-au întors de curând din oraș. De la un spectacol, sau de la o berărie. Se vor culca acum unul lângă altul și peste o jumătate de ceas, când glonţul va detuna în tâmpla lui căruntă, ziarul va fi căzut de mult, cu paginile încurcate, pe covor.

Eee ! Uite și colţul străzii. Ultimul colţ până acasă, împestriţat de afișe. Miroase a pap crud și a urină… Mai sunt nouă case… 220…222… 22… mai sunt șase… 226… 228… 230… mai sunt două… 234… 236…Gata !

Domnu’ Peveliu intră binișor pe poarta. La fereastra lui Caliopi, ca întotdeauna,

se vede lumină. Când a întrebat-o odată ce face până noaptea târziu, ea i-a spus că doarme totdeauna cu lumina aprinsă. Minţise. Caliopi nu dormea. Veghea. Noapte cu noapte, îl aștepta să se întoarcă de la club. Îi pândea pașii, de după ușă, crispată și nudă, sub apele unul capot vaporos, sperând că poate, cine știe, odată și odată, chiriașul va greși ușa — intenţionat sau nu — că va face poate, un zgomot care să-i dea dreptul să-i iasă înainte, încercând ultima tentaţie: aceea a unui trup aproape gol, protejat de misterul nopţii, de senzualitatea ei brutală, fascinantă și imediată.

Domnul Paveliu intră în antreu și lăsă ușa întredeschisă ca să nu mai scârţie încă odată când va iesi. Vântul de afara o împinse la loc și ușa se trânti cu putere, zornăindu-și toate geamurile…

Caliopi apăru în prag, ca la o comandă.

— A, dumneata eşti d-le Paveliu?… Vai! Cum m-am speriat. Abia aţipisem… Mi se părea c-au intrat hoţii…

— Nu erai prea departe de adevăr, mădam Zaharescu" glumi D-l Paveliu. Numai că nu suntem la plural… E un singur hoţ. Eu !.

— Nu înţeleg ce vrei să spui, D-le Paveliu.

— E și lung de spus, Madam Zaharescu.

— E, de ce vrei să mă faci curioasă? Și mi-e frig de mor, că — nu vezi — sunt goală aproape…? Dacă nu ţi-e somn, vino la mine să-mi spui.

— Somn? O să dorm să mă satur… O săptămână-două, la rând. De astă-seară intru în concediu nelimitat.

— Zău, D-le Paveliu, nu știu ce e cu dumneata astă seară.

— Dacă mai trata cu o cafea neagră, Madam Zaharescu, ţi-aș rămâne etern îndatorat… Și să știi să nu exagerez: etern îndatorat… Nu știu de ce-am atâta poftă de o cafea neagră.

— Mi se pare că vii de la vreun chef… Să ţi-o fac mai amară?

— Din contră, Madam Zaharescu… Dulce…Dulce… și dacă se poate, subţire și cu caimac…

Lângă ceașca de cafea făcută de Caliopi „la spirt", Domnu' Paveliu s-a gândit să-și mai acorde un ceas de viaţă. Și fiindcă îşi trăia ultimele clipe, a înţeles să fie galant cu femeia de lângă el, în ochii căreia licăreau toate nădejdiile și tremurau toate fagăduelile. A glumit cu ea. I-a făcut complimente asupra felului cum „arată" și în cele din urmă, hărţuit de întrebările ei, i-a mărturisit totul, senin, aproape bine dispus ca şi cum ar fi vorbit de altul.

Caliopi a îngheţat… Nu… nu!… Ochii aceia nu erau ochii unui om care minte!… Gesturile acelea neobișnuite, verva lui surprinzătoare, veselia asta nocturnă, intimitatea asta, cafeaua neagră, totul, trăda pe omul care nu se mai interesează de el însuşi, care a renunţat la el. Realmente, ea avea în faţă un client care îşi aștepta rândul în anticamera morţii.

Ce putea ea face în faţa acestui om, vizibil hotărât să-îi zboare creierii? Să-i dea sfaturi? Ar fi râs de ea și de ele. Să trezească vecinii? Dar fi scăpat pentru un ceas, sau pentru o zi.

Omului ăstuia nu i trebuiau nici vorbe, nici constrângeri. Îi trebuiau 300.000 de lei. Pur și simplu, 300.000 de lei pe care să-i bage la loc în buzunarul de la spate și mâine să se ducă și să-i plătească la ghișeul societăţii „Mateiașul".

Și Caliopi avea acești bani. Exact 300.000 de lei. Ultimii bani rămași de pe urma colonelului Arvătescu, ascunși în garderob într-o casetă de nikel în spatele teancului de cearşafuri.

Propunerea a fost simplă și repede.

— Îţi dau eu 300.000 de lei împrumut D-le Paveliu… Ai să mi-i plătești treptat, din leafă…

Domnul Paveliu a privit-o îndobitocit de-odată.

Sub cămașa subţire se vedea sânul, ca o chitră putredă în vârf. Jos, de sub pulpană, un picior gras și buhăit, bătea cu vârful papucului de atlas ritmul unui neastâmpăr explicit. Mâinile ei, se așezară calde pe genunchii lui.

D-l Paveliu a înţeles. Socoteala era simplă. Gazda sau Moartea. Avea de ales între amândouă. Una prea grasă, alta schelet. Una bătrână, cealaltă eternă… Una mirosind banal a „odicolon", cealaltă — impresionist — a infinit… Una întindea caseta, cealaltă coasa.

Desigur nu toţi oamenii, puși în această dilemă, ar fi rezolvat-o la fel. Dar Domnul Paveliu n-a vrut să-l găsească zorile, prăbușit în propriul lui sânge, în cel dintâi boschet de la rondul I. A preferat, să se deștepte din somn, într-un pat mare, moale și strein, înzorzonat cu dantele și funduliţe — lângă o femeie revărsată pasional lângă el ca o ursoaică gata să-și înăbuşe puiul.

Și pentru prima dată în viaţa lui, în dimineaţa aceea, Domnul Paveliu a surâs, amical și aproape șmecher, destinului…

Ca de obicei la nouă și jumătate a fost la bancă. S-a închis în birou și liniștit, a început să cerceteze dosarele puse din ajun „în evidenţă".

Nimeni n-ar fi putut bănui că — numai cu puţine ceasuri în urmă — omul acesta meticulos și egal, fusese pe punctul de a-și ridica viaţa. Când directorul băncii l-a întrebat, în treacăt, „Domnule Paveliu, s-au plătit cei 300.000 de lei la „Mateiașul"? a răspuns senin ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat: „Nu, îi am încă la mine. Ieri am ajuns prea târziu. O să mă duc azi la douăsprezece după ce termin ce am de făcut aci…"

În realitate nu avea banii la el. Plecase de acasă fără s-o deștepte din somn pe Caliopi și aștepta, să mai treacă un ceas-două, ca să se întoarcă, să-i ceară banii. Nu simţea niciun fel de stânjenire la gândul că va cere banii care i se făgăduiseră. După cele întâmplate, i se părea aproape un drept al lui, căci — pentru conștiinţa lui — Domnul Paveliu nu făcuse altceva decât un târg. Și nu-i părea rău.

Caliopi era o femeie, aproape de vârsta lui, care avea nevoie de un bărbat căruia să i se devoteze, care să-i dea iluzia unei fericiri la care ea credea că mai are dreptul. El era un om singur, care n-avea de dat socoteală nimănui de felul cum înţelege să-și trăiască viaţa și care n-avea de ce să fie nemulţumit că îşi găsise — în persoana ei – un asociat animat de cele mai bune intenţii.

Banii pe care urma să-i primească, nu constituiau altceva decât un împrumut, firesc, în condiţiile actuale ale raporturilor dintre ei. Acelaşi lucru dacă un bărbat — într-un moment dificil – ar fi fost ajutat cu 300.000 de lei de soţia lui. Fără îndoială, acești bani îi va restitui, încet, încet. Îşi va căuta încă o ocupaţie pentru a-și mări veniturile și atâta tot.

Caliopi îl aștepta. Pregătise banii într-un plic galben și nu știa ce să facă. Să-i ducă ea la bancă? Să aștepte să vie el să-i ia? Era nemulţumită că nu se deșteptase înainte de plecarea lui și îi era teamă că Paveliu să nu fi înţeles cumva că are de gând să-și ia vorba înapoi, că făgăduiala ei fusese numai un truc ca să-l liniștească momentan sau o momeală ca să-l atragă la patul ei pustiu.

Când îl văzu intrând pe poartă, toate bănuielile i se risipiră. Îi ieşi înainte cu braţele deschise și îi duse ea însăși plicul.

— Nu ! Nu intra în casă, că te întorci din drum și nu e bine !

Domnul Paveliu a luat banii, i-a mulţumit, a sărutat-o pe ochi, conjugal, și-a plecat.

A luat-o încet pe jos fiindcă avea timp destul până la douăsprezece. Mergea vesel ca un om căruia — în ziua asta — toate îi merg în plin. La o florărie s-a oprit și a trimis lui Caliopi zece garoafe roșii. De douăzeci de ani nu mai cumpărase flori și poate de-aceea s-a surprins surâzând în oglinda magazinului.

A ieşit mulţumit și a luat o pe Calea Victoriei. Se oprea la vitrine, se uita la femei, se saluta cu oameni pe care, de ani de zile, nu-i mai văzuse.

În dreptul lui Dragomir s-a întâlnit nas în nas cu Roșeanu.

— Eee ! Bună dimineaţa, nene Paveliule!…Dar cum se face că te plimbi la ora asta?

— Am plecat mai devreme de la bancă c-am avut niţică treabă în oraș.

— Iei o ţuiculiţă?

S-au așezat amândoi la o masă, în fund. Roșeanu era cam „asupra chefului”. După succesul de azi-noapte, plecase de la club cu câţiva prieteni „şi-o ţinuse” din cârciumă în cârciumă, până dimineaţa. La opt „arsese” o baie de aburi, nu dormise nicio secundă și acum vrea „să se dreagă”.

Vorbea mult, comanda mereu și niciuna dintre gustări nu i se părea destul de sărată.

— Hai să te duc eu într-un loc, nene Paveliule, să-ţi dau niște potroace „ceva care nu se mai află”.

Domnul Paveliu nu s-a lăsat rugat prea mult.

S-au urcat amândoi într-o birje fiindcă Roșeanu „avea evlavie să-l sufle niţel aer curat pe portret” și s-au dus la „București de altă dată” cârciuma vestită a lui Sotir, unde bea pe vremuri Caragiale și prietenii lui.

Au mâncat, au băut „inimă de vin” și tocmai la cafea, când limbile începuseră să li se descurce puţin, Roșeanu a adus vorba despre întâmplarea de noaptea trecută.

— Nene Paveliule. Îmi pare rău că tocmai dumneata ai intrat „messa” azi-

noapte. Eu ţi-am făcut semn „să nu te bagi contra mea”. Ce să-ţi fac dacă te-ai încăpăţânat? Eu la joc, nu iert.

Când îmi vine „bafta” curăţ și pe tata dacă îndrăznește… Cred c-ai dat ceva, cu totul. Mișu zicea c-ai pierdut 200.000 de mii…

— Trei sute și patru mii, am pierdut.

— Ce ești copil? E, nu? Pe onoarea dumitale?

— Pe onoarea mea. Niciun leu mai puţin…

— Atunci trebuie să mai fi câştigat și alţii. Eu, să nu mă mișc de aci, dacă am câştigat mai mult de 150.000 de lei.

— Cine a câştigat, să fie sănătos. Așa e jocul…

— Dar, să-ţi spui drept — nu te supăra că sunt sincer, la un pahar de vin — parcă înebuniseși, nene… jucai anapoda… Nu te-am pomenit de când te cunosc. Ai mers la pierdere sigură…

La șapte seara au ieşit de la Sotir și s-au despărţit. Roșeanu, abia se mai ţinea pe picioare.

Îl răzbise oboseala și băutura, iar verva îi dispăruse complet. Acuma nu se mai exprima decât prin gesturi și interjecţii. Domnul Paveliu nu era beat, propriu-zis. Îl durea niţel capul și avea o poftă grozavă de somn. Dacă n-ar fi fost Caliopi, s-ar fi dus acasă să se culce. Dar așa, în halul ăsta, se jena să se arate în faţa ei. „Ce dracul Din prima zi ! Porni spre Cişmigiu cu nădejdea că aerul curat de acolo o să-l dezmeticească.

Și deodată, îşi aduse aminte că banii erau tot la el. Se uita la ceas. Șapte jumătate. La „Mateiașul” birourile sunt închise. În schimb la club jocul trebuie să fie în toi. „Dac-aş încerca! Poate mă refac. Plătesc banii femeii îndărăt, plătesc și la bancă și nu mai joc. Mă las definitiv. Mă ocup numai de violoncel. Tot mi-a propus mie să intru în orchestra „Filarmonicii”. Intru și gata. O să fiu ocupat în fiecare seară. Cu repetiţii… cu concerte…”

Într-adevăr, la club, jocul e în toi.

Pispiris, marele „ţerealist și armator din Vraila”, a sosit azi dimineaţă în Bucureşti „după afaţeri” și ca de obicei, la cinci „s-a înfiinţat” la club. Totdeauna venirea lui în Capitală constituie un eveniment important pentru obișnuiţii „Cercului Angrosiștilor”.

Pispiris e un om care nu se uită la bani și care de când s-a pomenit, pierde. Simpla lui prezenţă, la masa verde, constituie, îndeobşte, un fel de gratificaţie care se împarte — după noroc — tuturor jucătorilor.

Și într-adevăr, în jurul mesei de „*chemin-de-fer*”, e o afluenţă deosebită. D-l Paveliu abia îşi poate face loc ca să-și poată rezema o mână de muchia mesei de joc. O mână rece, lividă, ca de mort. Pentru prima dată în viaţa lui, Pispiris câştigă. În faţa lui, adună mereu, cu amândouă mâinile, maldăre de fise colorate și de hârtii ghemotocite. E asudat tot și în gură ţine — uitat — un muc puturos de ţigară de foi.

A bătut al șaptelea punct „la bancă”. Buza de jos, vânătă și plesnită iepurește, a început să-i tremure.

Crupierul anunţă 3000.000 la bancă. Jucătorii cântăresc, între degete nedumerite, grămăjoarele de fise. Pispiris îi privește pe rând cu o bunăvoinţă ademenitoare. „Haide, haide", parcă le-ar zice. „Puneţi tot ce aveţi. 300.000 în bancă, n-aţi auzit? Cea mai bună ocazie să vă refaceţi".

Domnul Paveliu a îngheţat. 300.000 de lei! Exact cât îi trebuie lui ca să scape din cel mai mare impas în care l-a pus viaţa vreodată. Banii la „Mateiașul" plătiţi, datoria lui Caliopi achitată…şi de ce tocmai 300.000 de lei în bancă, în clipa când s-a apropiat el de masă? Oare nu e ăsta un semn că nu trebuie să lase norocul să-i treacă pe dinainte? Într-o clipă îi poate avea. Îşi poate umple cu ei buzunarele.

Pispiris e leoarcă de așteptare! Socotește cât s-a „acoperit" pe masă. Nicio sută de mii de lei. Împarte cărţile, într-o tăcere apăsătoare.

Una două… una, două…

— Banco !

Domnul Paveliu a rostit cuvântul magic cu putere. Toate capetele se întorc spre el. Pispiris îl privește cu ochi mari, ficși și bulbucaţi, de moluscă.

În vârful lopăţicii de lemn elastic, crupierul servește cărţile Domnului Paveliu. Sunt două cărţi albastre, cu colţurile aurite și așa cum stau alăturate, în faţa lui, par scoarţele unei cărţi fatidice, pe reversul cărora se ascunde, decretată în semne ca balistice, sentinţa unei vieţi.

Domnul Paveliu le ia în mână încet, încet, încet.

Jucătorii îi urmăresc mișcările cu ochi scurși de așteptare. Pispiris și-a încrucișat mâinile pe piept, placid.

— Rest! …

Pispiris a plătit. Tot sângele i s-a strâns în degetele groase cu care îşi apropie de ochi cele două cărţi ale lui. Are o privire de ucigaș în clipa premeditării.

— Nef!

Vocea lui e un răcnet înfundat de triumf. Sângele îi revine tot, în obrajii buhăiţi, și sudoarea bucuriei îl inundă.

Domnul Paveliu nu mai aude, nu mai vede, nu mai simte nimic… Cu o mână care acţionează independent de voinţa lui, scoate teancul de bani din buzunar și îl aruncă pe masă.

Jucătorii îl privesc cu compătimire și se dau la o parte, aproape respectuoşi, din calea lui.

Domnul Paveliu iese în stradă. Ploaia a început să răpăe în stropi bășicaţi și grei.

Zgribulit de-un fior, D-l Paveliu îşi ridică gulerul pardesiului. Ploaia îl izbește în faţă, cravașându-l cu bice răsucite de apă.

Acum nici măcar gândul morţii nu-l mai liniștește. Îi e egal ca și toate celelalte gânduri. Onoare… datorie… viaţă…? Mofturi! Caliopi? I se pare că-și aduce vag aminte de ea. Banca? Să-l urmărească și să-l închidă. N-are moștenitori să le lase un nume înscris în registrele penitenciarului. Atunci, ce? Nimici Nu-l interesează nimic. Nu mai vrea nimic. Nimic altceva decât ca ploaia asta bună, răcoritoare, să nu mai înceteze niciodată. Niciodată.

Și mai vrea ceva. Violoncelul. Violoncelul lui, singura lui familie, singurul lui prieten. Violoncelul din odaia de pe strada Lucaci, care îl așteaptă ca un copil părăsit, privind în calea lui cu fruntea rezemată de fereastră.

IX. PRIMII FULGI

În jurul felinarelor de gaz aerian și oriunde e lumină, roiesc, în bătaia ei, molii mari de acid boric.

Ninge.

Odată cu Ajunul Crăciunului, ca o vestire a lui, cei dintâi fulgi cad deasupra Capitalei. Într-un ceas numai, au acoperit-o sub năvala lor albă și fluturătoare.

Întâi, ochii îngheţaţi ai lacurilor din grădini și din parcuri au făcut albeaţă. Apoi mustăţile birjarilor, cu capetele înfundate în glugi de ku-kux-klani, au încărunţit subit. Crengile copacilor din curţi, de pe bulevarde și de pretutindeni, s-au glasat cu zahăr tos, grilajele și-au agăţat ghirlande de hermină, acoperișurile caselor s-au transformat în cataifuri enorme și de-a lungul străzilor îngheţate, s-au întins pajiști albe de vatelină.

Calea Victoriei — sub ploaia de confetti albe are un aspect vesel de Carnaval. Lumea forfotește pe trotuare alunecând pe șoșonii noi, șirurile de mașini trec încet, în scârţâit de frâne reci, vitrinele îşi sclipesc culorile — în fulgere orbitoare de lumină și la întretăieri, agenţii de circulaţie — sub pelerinele lor ninse — par Moș-Crăciuni — legaţi de stopuri.

În magazine toată lumea cumpără. În mâinile îndemânatece ale vânzătorilor, maldăre de pachete se grămădesc pe tejghele — crucificate sub legătura lor de sfoară aurită. Și fiecare trecător, pe strada asta a tuturor bucuriilor, are un pachet nins, agă tat de degetul mănușii.

Din băcănii — băieţuşii de prăvălie — cu şorţurile albe peste paltoane, ies ducând spre mașinile care așteaptă cu portierele deschise, coșuri mari înţesate de pungi și pachete. Coșuri din care – sticlele de șampanie — scot capetele în afară – ca niște gâște cu gâtul poleit din desagii ţăranilor veniţi la oraș cu procese.

În aer miroase a șuncă fiartă și a mandarine.

O sanie — cea dintâi în anul ăsta — trece pitorească și mititică — sunându-şi clopoţeii de alamă.

Și sunetul clopoţeilor se strecoară — în triluri evocatoare — prin urletul claxoanelor și trompetelor și se pierde — ca un cântec dulce — în văzduhul comercializat de reclame luminoase, transformat într-o pagină de ziar electric, cu litere roșii, albastre și intermitente de neon.

Cum de a ajuns „olandezul" tocmai din fundul străduţei lui de cartier, la ora asta târzie, ghemuit în colţul vitrinei de jucării de la „Cartea Românească"? Ce putere magică l-a făcut să-și îndese că ciuliţi pe urechi, să-și ridice gulerul paltonașului și s-o pornească razna prin ninsoare, pe străzi multe și întortocheate, ca să ajungă aici, în faţa geamului ăstuia luminat, sub care strălucesc toate minunile copilăriei?

Un Moș-Crăciun, mic cât un pitic adult, cu scurteică de catifea roșie, cu guler și mâneci îmblănite, cu mustăţile stufoase și bărbi până la brâu — ninse cu naftalină — cu cizme mari de mușama lăcuită și cu doi ochi mici, negri și sticloși ca două boabe de cafea prăjită. Un pui de urs — sau poate un urs bătrân — cu blană de lână, cu ochi de sticlă gălbuie și cu rotiţe la câteşipatru labele. Un cal de lemn cu hamuri lucitoare și cu șea de postav roșu — ca un călușei de circ — un elefant de gumă, cu muzicuţă în vârful trompei, maimuţoi cu obraji de lemn fardat, cu clopoţei la picioare și colerete plisate la gât, păpuși în rochii scumpe, cu bucle de borangic și priviri fixe de porcelanuri hipnotizate, cutii cu vase e bucătărie și cu mobile gingașe, ferme complete cu oi de coton *perlè* și vaci de pâslă, un cinematograf „mișcător” cu filmul agăţat pe mosorele, gata de proiecţie, un tren pornit — pe șinele lui de tinichea — să străbată tuneluri, păduri și gări de carton presat — sub conducerea unui mecanic de cositor, cutii cu soldaţi disciplinaţi de plumb, cuburi cu poze colorate, cutii cu jocuri, cu instrumente, cu surprize, aeroplane și „zeppelinuri” cu motor, gata să se învârtească în jurul lămpii de care vor fi agăţate, harapi cu buze de lac alb și frăculeţe de împrumut, măgari de pluș, iepurași cu urechi de măgar și atâtea alte lucrușoare gingașe, ingenioase și colorate, pe care oamenii le inventează, mereu noi, mereu altele și totuşi, totdeauna aceleași, jucării și atâta tot, ca să aprindă o clipă luminile bucuriei în ochii tuturor copiilor din lume și-apoi să se transforme în cârpe, în tărâţe, în tinichele și în beţișoare.

„Olandezul” a pus ochii pe tren. Încă de ieri, de când a fost cu mama lui până aci ca să-i cumpere căciuliţa asta de „carachiul”, sufletul lui a rămas aici ca un abur înghețat pe vitrină, în dreptul „Trenului”. De aceea a fugit de-acasă și a venit să-l mai vadă. El știe că niciodată trenul ăsta nu va fi al lui, că niciodată locomotiva asta, cu rotiţele ei lucitoare, nu va alerga de-a lungul dușumelelor de acasă, ca să treacă sub ochii lui – podurile și tunelurile. El știe că niciodată nu va putea fi „șeful” gărișoarei ăsteia de tablă roșie, cu peron de lemn și semafor de celuloid verde.

Da, poate, va ajunge el odată, când se va face mare, „șef” adevărat, într-o staţie adevărată, unde să se oprească trenuri adevărate. Trenuri care au trecut peste poduri și prin tuneluri adevărate, trenuri în care vor fi oameni adevăraţi… Și totuşi… totuşi…„Șeful” gărișoarei din vitrină tot nu va fi niciodată… Și mai știe că dacă nu chiar azi — sub ochii lui — o mână se va apleca să-l ia din vitrină, mâna se va apleca mâine şi trenul se va duce pe șinele lui de cositor, ca să nu se mai întoarcă niciodată. Și la gândul ăsta — simte cum se deschide un gol în el — sub vestuliţa de lâna croșetată de mama, sus, în dreptul buzunarului din stânga, l-a fost atât de frică că nu-l mai găsește când va ajunge aici ! Nu de altceva, dar să-l mai vadă înc-odată, să se uite bine la el — nu grăbit de mâna nerăbdătoare a mamei — să și-l întipărească în minte pentru ca în nopţile de iarnă, în visele din pătucul lui sărman, în visele pe care „știe sigur c-o să le viseze*, trenul să circule, cu toate detaliile, așa cum este într-adevăr…

În faţa vitrinei se oprește lume multă, mereu.

„Olandezului nu i se pare deloc curios ca oamenii mari se uită la jucării. El înţelege că și ei au fost odată mici și îşi aduc aminte de ei înșiși, privindu-le.

Ce? Parcă domnul ăsta cu barbă și cu căciuliţă de biber, nu s-a jucat și el odată cu un măgar ca ăla de colo? Și ofiţerul bătrân care stă lângă el, cu steaua aia de argint la șapcă — n-a călărit pe un cal de lemn și nu i-a scos coada de sârmă ca să vadă ce e înăuntru? Și cucoana asta cu părul alb, pe care o ţine de braţ ca să îl alunece, un domn mai înalt decât ea, care-i seamănă bine, n-a adormit pe braţe o păpușă cu rochie bleu, ca aia de lângă cutia cu pompieri? Și parcă el însuşi, când o să fie mare ca ei, n-o să se oprească în faţa unei vitrine cu jucării — într-un ajun de Crăciun — nu ca să se uite la ele, ci ca să-și aducă aminte de ele… de celelalte… de trenul ăsta mai ales… de trenul pe care, băieţelul care a coborât acum din mașină, agăţat de braţul unei cucoane, îl arată — dintr-odată cu mâna voluntară și înmănuşată… „Mama…Vreau să-mi cumperi trenul”.

Cucoana îl strânge lângă ea și îl alintă.

— Da, Puiule… Dac ai să fii cuminte… Moș Crăciun o să-ţi aducă trenul”.

„Olandezul” înţelege. Mâine seară trenul nu va mai fi aici. Mâine seară, va fi așezat la picioarele unui pom de Crăciun plin de beteală, de globuleţe de sticlă argintată, de fructe poleite și lumânările colorate, așa cum a văzut el, odată, un pom de Crăciun la „unu bogat” unde spăla mămica, după ce tata nu s-a mai întors de la spital.

Băieţelul nu vrea însă să aștepte pe Moș Crăciun. El vrea trenul. Acuma. Imediat. Se roagă, și după cum a lăsat buza, se vede că se pregăteşte să plângă. Și cucoana nu vrea cu niciun chip să-și supere băiatul… Îl ia de mână și porneşte cu el spre intrare…

— Nu plânge, Puiule. Haide cu mama să-ţi ia trenul…”

„Olandezul” s-a făcut mic în colţul zidului. Prin urmare, mâna, mâna de care îi fusese atâta teamă se va coborî în sfârșit în vitrină… Acuma… Sub ochii lui… A! Nu! Asta nu. Ochii lui nu trebuie s-o vadă. Mâna poate să ia din vitrină ce vrea, dar ochii lui nu trebuie s-o vadă. Pentru el, trenul trebuie să rămâie acolo între jucăriile care nu sunt încă ale nimănui… care sunt numai ale ochilor, ale tuturor ochilor…

Așadar, el n-are de ce să mai stea acolo… El și a luat trenul în el. Mai bine se duce acasă, că e târziu și e departe și mama trebuie să-l caute speriată, prin toate curţile de pe Stradelă…

Şi consecvent cu el însuşi „Olandezul” se desprinde din colţul lui de vraja. Îşi face loc printre oameni și fără să privească îndărăt — pornește la drum — mogâldeaţă cu căciuliţă de carachiul, pierdută printre oameni și fulgi de zăpadă.

Și fiindcă drumul e lung și inimioara e mică și un lucru grav s-a petrecut în el — ca în toate momentele lui importante — „olandezul” oftează adânc și îşi suge mucii…Dar de data asta sunt amestecaţi cu lacrimi.

O clipă dacă s-ar fi oprit mai înainte în faţa vitrinei, Sergiu l-ar fi găsit acolo, ghemuit la postullui de observaţie și poate — fiindcă Sergiu e vesel ca toată lumea de astă seară și în buzunar are leafa întreagă, plus o gratificaţie de 5000 de lei, acordată cu ocazia Sf. Sărbători, de D-l Rădulescu — „Olandezul” n-ar fi plecat acasă cu mâinile goale. N-ar fi dus desigur în ele, trenul care era o jucărie prea

scumpă pentru punga lui Sergiu. Dar ar fi dus totuşi o jucărie…

Michaela îi strânge braţul cu putere.

— Ah! Era să cad !

Sergiu o sprijină tardiv, așa cum se sprijină totdeauna cineva după ce era să cadă. Michaela râde cu toţi dinţii.

— Îmi pare rău că n-am căzut.

— De ce?

— Pentru părinţii mei. Se zice că te măriţi când cazi…

Intrară în magazin.

De la patru după amiază — cutreierau prăvăliile, în vederea cumpărăturilor pentru pomul de Crăciun pe care familia Rădulescu „îl organiza" în fiecare an, ca un pretext de petrecere în plus.

Sergiu — deși dăduse vacanţă de o săptămână elevului său — care în trei luni de zile de când îl medita el — făcuse progrese uimitoare spre satisfacţia familiei întregi, izbutise chiar să ia un „bine" la latină și un „binișor" ia română, la restul materiilor, mărginindu-se, pentru moment, numai la „suficient", se dusese astăzi să-și prezinte felicitările. Fusese oprit la dejun și după masă nu putuse refuza invitaţia Michaelei de a o însoţi în oraș, prin magazine.

În cele trei luni de zile de când, zilnic, se ducea în familia Rădulescu — între Sergiu și Michaela se legase treptat o foarte strânsă prietenie.

De altminteri — în scurt timp — Sergiu cucerise pe toţi din casă, cu firea lui dreaptă și blândă, cu modestia lui nedezminţită, cu întreg felul lui de a fi.

Puiu îl adora. Făcea toate eforturile ca să înveţe și să iasă bine la școală nu pentru că — între timp – fusese convins de utilitatea învăţăturii și de importanţa ei în viaţă, ci numai ca să nu-l piardă pe Sergiu — știut fiind — că D-l Rădulescu preţuia și păstra pe meditatorii fiului său, după notele pe care acesta le obţinea la școală. Și Puiu fusese înscris din nou la liceu, după sfatul lui Sergiu.

Cât despre D-l Rădulescu, cu bonomia lui înnăscută, era de-a dreptul încântător. Nu-l mai scotea din „Sergiulică tată" și nu se sfia să-și traducă satisfacţia de a-l avea „la copil" prin dese măriri de leafă și fel de fel de alte atenţii concrete: ţigări, cravate, cărţi, precum și prin gratificaţii, cu ocazia diferitelor evenimente școlare sau religioase.

Chiar Madam Rădulescu — atât de rezervată și de măsurată în toate — nu se putea abţine să nu-l arate simpatia ei, invitându-l la masă „ea", cerându-i sfaturi și păreri în privinţa lecturilor și tratându-l ca pe un intim al casei ori de câte ori avea recepţii și sindrofii de la care era nelipsit.

Michaela îşi găsise în el „prietenul" visat. Prietenul de discuţii, de plimbări, de conferinţe, prietenul ceasurilor de singurătate, de deprimare și de șovăială. În scurt timp începuse să-i spună pe nume și să-l socotească un bun al ei de care putea să dispună în voie. Nu făcea decât să-i comunice „programul": „astăzi mergem la expoziţia de pictură" sau: „deseară să fii liber cam luat bilete la concert" sau: „la șapte jumătate, vii să mă iei de la Liliana să facem o plimbare pe jos până acasă", și el se execută.

Ajunsese o mică tirană și dacă Sergiu n-ar fi refuzat politicos dar categoric, ar fi fost fericită să-l știe mutat la ei, într-una din odăile de musafiri de la etaj, ca să-l aibă la îndemână în orice moment.

Viaţa lui cealaltă — din afară de ceasurile rezervate ei — părea că n-o interesează. În gândurile ei intime se întreba totuşi de foarte multe ori, ce face Sergiu în timpul lui „liber"? Era curioasă să știe cum și-l petrece, să știe ce alţi prieteni are, ce preocupări, ce treburi?

Și ori de câte ori aducea — pe departe — vorba despre asta, Sergiu schimba imediat conversaţia. Parcă se păzea.

De câteva ori îl însoţise la facultate. Observase însă că tovărășia ei — în băncile de curs — nu-i făcea plăcere, tot așa cum nu-i făcea plăcere ori de câte ori îl întreba despre familia și despre copilăria lui.

Odată, „îl ameninţase" că într-o zi o să-i facă o surpriză. Să vie pe neașteptate la el acasă ca să-l surprindă în „flagrant delict de intimitate".

Sergiu o rugase insistent să renunţe la un astfel de proiect. Nu că s-ar fi jenat în ochii Michaelei, e interiorul lui modest. Dar nu voia cu niciun chip ca Margareta să înţeleagă că între el și sora elevului său, sunt altfel de relaţii decât cele pe care i le semnalase el. Aci era marea taină a lui Sergiu.

De ce nu-i spusese Margaretei de la început, nimic despre Michaela? De ce, ori de câte ori vorbea despre familia Rădulescu, numele ei îl trecea sub tăcere ca şi cum nici n-ar fi existat? De ce nu i spusese nimic despre prietenia lor din ce în ce mai strânsă, despre discuţiile și plimbările lor în oraș?

N-ar fi avut nimic de ascuns, nu se simţea vinovat cu nimic. Îi era teamă totuşi ca Margareta să nu-l bănuiască. Să nu-și închipuie ca între ei doi ar fi fost altceva decât era în realitate. Și bănuiala asta l-ar fi durut.

Pentru el totul în lume era Margareta. Poate gândurile, toate visurile lui de viitor, erau numai și numai pentru ea, alături de ea. Era unica lui preocupare sinceră, unica lui bucurie întreagă. O iubea cu toată puterea celei dintâi dragoste, cu toate elanurile și neliniștile ei.

Dragostea lor, mărturisită într-o seară de toamnă sub lumina celui dintâi foc în sobă, crescuse din zi în zi mai mare, mai luminoasă, mai lămurită. Acum erau ca şi logodiţi. Nu cu inele petrecute — între pișcoturi și rude — pe degete. Cu sufletele, cu gândurile, cu tot ce are omul mai de preţ în el.

Sergiu îşi trecuse licenţa „magna cum laude" în toamnă. I se aprobase să se prezinte la examenul de capacitate, în Februarie și după aceea, avea toate motivele să nădăjduiască să fie numit în învăţământ. Și-atunci Margareta putea fi a lui. A căminului pe care, alături de ea, avea să-l întemeieze, a cuibului în care dragostea lor avea să-și deschidă aripile pentru zborul cel mare deasupra unei vieţi întregi.

E adevărat că ori de câte ori îi vorbea despre asta, Margareta se întrista. Ei nu-i plăcea să facă planuri de viitor, pentru că viitorul o îngândura întotdeauna. Ea vrea să fie toată a clipei prezente. S-o trăiască în cuprinsul ei, fără să se gândească la ce va fi pe urmă. Îl iubea mult pe Sergiu. Lui și numai lui îi dăruise, ceea ce numai

ea avusese până acum. Sufletul ei întreg. Și i-ar fi dat totul, oricum, dragostea ei întreagă, ori când fără sancţionarea legală a căsătoriei, fără recunoaşterea societăţii, numai și numai cu bine cuvântarea dragostei care depășește toate legile oamenilor și toate restricţiile lor… Și nu-i plăcea să facă planuri de viitor, pentru ca ea nu uita niciodată pe cea de-a doua Margaretă, pe cea în care simţea pulsând — din ce în ce mai voluntar și mai încăpăţânat — sângele ofiţerului din grajdul de la Zimnicea, sângele anonim de care îi era frică, sângele de teama căruia nu îndrăznea să se gândească niciodată mai departe, la zilele ce vor veni.

Despre prietenia lui Sergiu cu Michaela, nu bă nuia nimic. Îl auzise vorbind de câteva ori despre ea, așa cum se vorbește de o cunoștinţă ca fiecare pe care o uiţi după ce-ai văzut-o și îţi readuci aminte de ea numai când o reîntâlneşti. Nu l-ar fi crezut capabil niciodată să sacrifice alt cuiva decât ei, o cât de mică părticică din timpul lui liber. N-ar fi crezut niciodată că desele întârzieri ale lui Sergiu — peste orele în care îl știa ocupat, nu erau, în realitate, ceasuri petrecute în biblioteci, ci ceasuri petrecute cu Michaela, pe străzi. Că ieşirile lui seara în oraș, nu erau vizite la colegi, ci seri petrecute cu ea la concerte și spectacole. Nu și-ar fi închipuit că el poate s-o mintă și să se ascundă într-atât. Credea în dragostea lui orbește și asta o împiedica să-l suspecteze. Îl aștepta, seara — uneori până târziu de tot — închisă în odăiţa ei, c-o carte sau o broderie în mână. Nu mai ieşea aproape nicăieri – fără el — deși uneori, simţea o poftă nebună să iasă iarăşi pe străzi, să vadă iarăşi lume, s-audă iarăşi complimente și să simtă învăluind-o priviri impertinente și înfocate. Și în clipele astea, cu greu îşi putea stăpâni pornirile. Avea nevoie de prezenţa lui Sergiu lângă ea, de mângierile lui, de cuvintele lui calde și dragi. Numai așa se putea liniști cea de a doua Margaretă, care — închisă de atâtea luni de zile — se revolta în ea și îşi cerea dreptul la libertate, gata să dărâme totul, în dorinţa ei de evadare.

Sergiu înţelegea perfect starea ei sufletească. Făcea tot ce putea ca s-o distreze, să-i ocupe timpul, să-i coloreze ceasurile astea de spleen cenușiu. Și nu era liniștit și mulţumit decât când izbutea să alunge ceaţa tulbure din ochii ei nedumeriţi și zâmbetul acela rău, lipit parcă, pe gura ei copilăroasă.

Deși curată în fond, redusă numai la proporţiile unei camaraderii, legătura lui cu Michaela îl făcea să se simtă cu conștiinţa neîmpăcată. Îi părea rău că nu avusese curajul să i-o mărturisească Maragaretei, mai de mult, de la început și nu-și de seama de ce, contra voinţei lui, se lăsase prins de amabilitatea și prietenia Michaelei.

Nu i displăcea tovărășia ei, dar nici nu-l încânta. O acompania peste tot — incapabil să refuze o invitaţie — permanent obsedat totuşi de gândul că face ceva rău și de panica că poate odată, Margareta avea să-i întâlnească.

Dar era laș în faţa Michaelei. N-avea curajul să-i mărturisească odată că e îndrăgostit nebun de Margareta, că timpul pe care i-l sacrifică ei, îl fură celeilalte, că din cauza ei, o minte, o părăsește, mereu mai mult, mereu mai lipsit de voinţă. Și era laș, pentru că fata asta îl intimida.

Era sigur c-ar fi râs de el și că — dintr-odată – toată simpatia ei atât de fără

rezerve afirmată, avea să se schimbe într-un ironic și usturător dispreţ.

O femeie nu iartă niciodată unui bărbat să îubească pe alta. Poate cel mult suportă să nu iubească pe nimeni. Și Michaela credea — în intimitatea gândurilor ei — că Sergiu nu iubește încă pe nimeni, iar timiditatea lui, din ce în ce mai accentuată și rezerva lui, din ce în ce mai vizibilă, erau, pentru ea, primii soli ai unui sentiment, încă nedefinit, încă neînchegat, care o privea de aproape.

Ea însăși simţea pentru el „un început". Îi era necesar, îi era agreabil și tovărășia lui îi da clipe de adevărată și deplină mulţumire, pe care nicio altă tovărășie nu i le dăduse niciodată.

Găsise — credea ea — în sufletul ăsta leal și fără complicaţii, în băiatul ăsta — instruit și muncitor — în modestia lui demnă și în dorinţa lui de a birui în viaţă pe drumuri drepte — ceea ce de atâta timp aștepta: omul care s-o intereseze.

Și pentru Michaela, pentru vocabularul ei intim, cuvântul ăsta însemna foarte mult. Avea un înţeles special, plin la rândul lui de alte foarte multe înţelesuri…

Nimic nu e mai amuzant, mai colorat și mai atrăgător decât un mare magazin în Ajunul Crăciunului, mai ales când, dincolo de vitrinele lui imense, fulgii de zăpadă cad în figuri graţioase de balet înaripat. Până și mărfurile etalate sub privirile nedecise ale cumpărătorilor, au parcă un aspect sărbătoresc.

Michaela ar vrea să le cumpere pe toate. S-a oprit până acum în toate „raioanele" și de poate tot, degetele ei subţiri au ales câte ceva. De colo un portofel pentru Dl. Rădulescu, de dincolo un colier pentru mama, un aparat fotografic pentru Puiu, o sticlă de parfum pentru Liliana, o trusă de voiaj pentru Dodo, un stilou pentru Sergiu (dar asta nu trebuie s-o știe el) și o mulţime de nimicuri delicioase pentru ea.

Acum mai are de cumpărat „articolele" pentru împodobirea pomului de Crăciun. Sergiu o urmează peste tot, supus, gata să-i răspundă la toate întrebările și să-și dea părerea — mai mult sau mai puţin precisă — pentru fiecare lucru care trece în grămada celor cumpărate.

El știa că și Margareta pregătește „în secret", un pomuleţ de Crăciun, în odăiţa ei. Un pomuleţ de Crăciun pentru ei doi și pentru copiii din cartier.

De ieri ușile acestei odăiţe i-au fost închise pe motiv că se face înăuntru „curăţenie mare". Dar Sergiu a observat pacheţelele care soseau din oraș, dosite neîndemânatec sub șorţul lui Madam Săraru, sau sub paltonul Margaretei.

S-a gândit mult, la rândul lui, ce daruri să le cumpere? A avut un moment intenţia să ceară un sfat Michaelei. Dar s-a răzgândit. A intrat la un bijutier și a cumpărat un inel pentru Margareta și o pereche de ochelari cu ramă de aur pentru Madam Săraru.

Are pacheţelele în buzunar. Le simte foiţa moale, lină și mâinile lui le acopere cu drag ca şi cum ar vrea să le-ncălzească.

Michaela a isprăvit de cumpărat. Mai are de ales numai o mască pentru Moș Crăciun. Din maldărul pe care vânzătorul îl pune alături, alege una de Moș Crăciun comic, cu mustaţa răsucită și barba ţuguiată și i-o pune lui Sergiu pe figură.

— Las-o, las-o, s-o vedem cum îţi vine… Vai, ce caraghios eşti…

Sergiu se simte jenat sub mască. Michaela râde de se prăpădeşte.

— Asta ţi-o iau… O să faci un efect teribil cu ea… Mai ţine-o niţel să te mai văd. Ştii că tu o să faci pe Moş Crăciun la noi…

Câţiva curioşi se opresc şi privesc amuzaţi. Un copil agăţat de paltonul guvernantei, întinde mâna şi ţipă:

— Fraiilein… Fraiilein. Schau der Moş Cătun…Schau der Moş Cătun.

Sergiu îşi scoate masca.

În faţa lui, Mirea, cu pălăria tare pe o sprânceană, îi întinde mâna înmănuşată.

— Tu erai, *mon cher*? E nu, că asta e bună! Mă miram eu de ce nu te văd de atâta timp. Umbli mascat…

Sergiu face prezentările.

Mirea e încântat că, în sfârşit, are ocazia să fie prezentat drei Michaela Rădulescu. O cunoaşte — firește — de multă vreme „din vedere" și „din auzite". Au o mulţime de prieteni comuni… Fetele Moraru… Gigi Marian… Toto Baldovin… Liliana Caranfil… E curios cum nu sau cunoscut până acum…

Și Mirea vorbește, vorbește, vorbește.

Sergiu îşi dă seama că prezenţa Michaelei îi excita verva lui faimoasă… că vrea să facă impresie, să placă, să se claseze din primul moment — în categoria „inteligenţilor".

Michaela îl ascultă indiferentă. Răspunde laconic, fără să-l încurajeze. Dar pe Mirea îl interesează numai ce spune el, nu ce spun alţii, îi dă zor înainte și în câteva minute, până ies în stradă — deși întrerupt din „șuetă" de încrucișările și ciocnirile cu lumea din magazin — are timpul să etaleze o vastă cronică mondenă a Bucureștiului de zi și de noapte…

La ieşire Michaela îi întinse mâna.

— Mi se pare, dudue, că locuiţi pe strada Armenească? Cum avem acelaşi drum, îmi permiteţi să vă conduc cu maşina mea.

— Mulţumesc, domnule, sunt cu maşina mea.

— Cu Overland-ul?

— Și asta o știi?

Mirea se descoperi cu galanterie.

— Dar cine nu cunoaşte în Capitală maşina verde a drei Rădulescu ! Sărut mâinile, dudue, și sper că-mi veţi îngădui, într-una din zilele astea, să vă fac o vizită…

— Nu știu dac-am să fiu în București și n-aş vrea să iei drumul degeaba.

— Nu face nimic. Telefonez înainte… Și dacă vreodată v-aduceţi aminte de mine și aveţi să-mi spuneţi ceva, mă găsiţi în cartea de telefon: 2.91.68.

Apoi se întoarse către Sergiu.

— Pe tine când te mai văd? Ce dracu', măi De când te-ai logodit cu „gazda" parc ai intrat în pământ. Telefonează-mi într-o zi să ieșim împreună. 2.91.58.

Și Mirea se depărtă, ridicându-și cu un gest afectat, gulerul de astrahan.

Michaela, fără să spună un cuvânt, îi întinse mâna:

— Te așteaptă, desigur, logodnica… Nu vreau să te mai reţiu.

Aștepta din partea lui Sergiu un gest, o explicaţie, un cuvânt. Poate Mirea făcuse o glumă, care trebuia pusă la punct. Poate „logodnica" despre care pomenise el, era un lucru vechi, trecut. În orice caz, Sergiu era dator s-o lămurească fără să-l întrebe ea. Dacă lucrul era adevărat, i se părea de neînţeles toată atitudinea lui de până acum. De ce să-i ascundă că e logodit? De ce s-o lase atâta timp să creadă că e un om liber? Simţea că în clipa asta îl urăște. Cel puţin dacă n-ar mai sta așa inert cu ochii în pământ !

— Nu e frumos ce-ai făcut!… Nu trebuia să-mi ascunzi un lucru atât de important…

— Am vrut de multe ori să-ţi spun… Am ezitat însă…

— De ce?

— Nu știu… Nu-mi dau seama nici eu…

Michaela îl privi nedumerită.

— O iubești?

— Da.

Și adăugă, ca pentru el:

— Enorm !

Michaela începu să râdă. Un râs voit, fals, care-i crispa figura în loc să i-o înveselească.

— Acuma înţeleg eu de ce nu voiai să mă lași să viu la tine? Ţi-era frică să nu mă vadă logodnica. Dar bine, Sergiule, cum se poate să fii atât de copil? Logodnica ta trebuie să fie o fată deșteaptă, care ar fi înţeles imediat că eu nu puteam fi decât o camaradă pentru tine. Și nici tu nu cred că ţi-ai fi închipuit vreodată altceva…?

— Te asigur că nu…

— Atunci? Unei camarade, unei prietene bune ca mine, nu i se ascunde un lucru atât de grav ca ăsta? De ce să nu mă bucur și eu, alături de tine, de ce să n-o cunosc și eu pe logodnica ta, să devenim poate prietene, să facem în trei, ceea ce făceam noi doi?… Sau poate e geloasă?

— Nu știu. De altminteri, ea nu știe nimic…Nici ei nu i-am spus nimic despre tine.

Michaela deveni gravă.

— Așa? Ei bine, poţi fi liniștit Sergiule. Cu atât mai mult, de acum încolo, n-o să mai afle. Eu știu să dispar la timp… îmi pare rău că n-am înţeles mai de mult că amiciţia mea era inoportună…La revedere… Am să te scuz eu acasă că mâine nu poţi veni să faci pe Moș Crăciun la pomul nostru.

Sergiu îi sărută mâna tăcut. Sprintenă, Michaela se sui în mașină și trecu pe lângă el fără să-l privească.

Așa dar, se isprăvise. Părere de rău? Nu, nu…Niciun pic…

Dar de ce or fi așa de triști fulgii de zăpadă când cad în urma unei mașini care se pierde, din ce în ce mai mică, cu ochiul de foc al stopului, din ce în ce mai stins?

X. CALENDAR

25 Decembrie.

N-aş fi crezut niciodată să simt nevoia de a împărtăși cuiva toate gândurile care îmi macină mintea. Am nevoie de un prieten care să tacă și să în asculte. Am nevoie să smulg din mine, neliniștea asta grozavă care și-a încleștat ghiara pe fiinţa mea întreagă, am nevoie să-mi adun gândurile la un loc, să-mi alung presimţirile. De-aceea scriu foile astea. Poate așa — prăbușit în faţa caietului — să pot să mă reculeg, să caut să-nţeleg ce se petrece cu mine, în noaptea asta hotărâtoare.

Margareta nu s-a întors încă acasă. E șapte dimineaţa.

Aseară, după întâlnirea cu Mirea, după explicaţia copilăroasă și, cred, definitivă cu Michaela, mă simţeam ușurat. Mi se luase o greutate de pe suflet. Nu mai aveam nevoie să mint de aci înainte. Recunosc, am fost slab. Dar am fost totdeauna atât de sigur de dragostea mea pentru Margareta, că niciun moment gândul celeilalte nu m-a tulburat. Michaela a fost un divertisment și poate nici măcar atât. Niciodată n-am văzut în ea altceva decât o soră răsfăţată și capricioasă, căreia am înţeles să-i fac toate gusturile numai și numai dintr-un sentiment de recunoștinţă.

Am avut totdeauna impresia că numai datorită ei, am ajuns la situaţia pe care o am astăzi în casa lor și că numai prin ea, am izbutit să mă fac agreat și simpatizat în familia ei.

Mărturisesc, îmi părea rău că lucrurile fuseseră date pe faţa atât de brutal, dintr-o vorbă aruncată de Mirea. Aș fi vrut să afle de la mine. Aș fi încercat să o fac să priceapă mecanismul interior al atitudinii mele faţă de ea și poate ne-am fi despărţit altfel. Dar așa, luată prin surprindere, am avut impresia că, în clipa când mi-a întins mâna, mă detesta. Și asta însemna că ea credea că se petrece în mine altceva decât ceea ce era în realitate.

Și atunci vanitatea ei s-a simţit ultragiată și a reacţionat. Cu atât mai bine. Sarcina mea era ușurată. Mă hotărâsem, de îndată ce ajung acasă, să-i mărturisesc Margaretei totul și s-o las pe ea să mă judece. Știam că pedeapsa mea nu va fi prea aspră și mă bucuram la gândul că totul se va sfârși cu bine — lângă pomul de Crăciun – pe care îl știam ascuns și pregătit în odăiţa ei, în odăiţa noastră.

Și pentru pacea care avea să se semneze definitiv între noi, am intrat într-o florărie și am cumpărat o crenguţă fragedă de liliac alb.

Marga nu era acasă. Mi-am închipuit c-a ieşit și ea ca toată lumea, după cumpărături, în oraș.

La mine era cald și bine. Focul duduia în soba de cărămidă cu olane și în pâlpâirea lui, umbre chinezești, alergau prin odaie. Am pus crenguţa de liliac într-un vas cu apă rece și proaspătă și-apoi m-am dus să dau bună seara lui Madam Săraru.

Firește, am găsit-o în bucătărie. Cu mânecile suflecate, roșie de dogoarea focului, ungea formele de cozonaci c-o pană de gâscă muiată în unt topit. În bucătărie mirosea bine a aluat copt, a nucă și a mere cu scorţișoară. Când în a

văzut intrând, a ţipat la mine.

— Repede, repede, maică, închide uşa că-mi „răcește” cozonacii.

Nu mi s-a părut deloc curios că nu știe unde și când a plecat Marga de acasă. Am bănuit că erau înţelese amândouă și m-am întors în odaia mea. Am luat o carte și am început să citesc. O pagină… două… douăzeci.

Ora mesei trecuse de mult. Începusem să fiu îngrijorat… Unde putea să stea Marga până acum?

La zece m-am dus iarăşi în bucătărie. Madam Săraru aferată, nu mai avea noţiunea timpului.

S-a mirat și ea când a auzit că Marga nu s-a întors încă acasă. Și de data asta sincer… La unsprezece jumătate, m-am îmbrăcat și am ieşit în întâmpinarea ei. Ningea ca și acuma, frumos din plin. Stradela troienită toată, îşi clipea felinarele rare. Mă durea puţin capul și aerul îngheţat de afară îmi făcea bine… Fel de fel de bănuieli și de presupuneri mi se învârteau în minte. Poate i s-a întâmplat ceva?… Poate vrea să ne facă o farsă, poate s-a întâlnit cu cineva?…

De pe străduţele cartierului se auzeau corurile copiilor porniţi să colinde. Fără ţintă precisă, nădăjduind c-o voi întâlni, am umblat pe străzi până la unu…

Când m-am întors acasă, Madam Săraru m-a întâmpinat în poartă.

— N-a venit. Doamne, Doamne ! De nu i s-ar fi întâmplat ceva !

Mi-a luat mâna și a început să plângă rezemată de stâlpul porţii…

— Du-te „maică, la poliţie și întreabă. Unde poate să stea ea până la ceasul ăsta? Rude n-avem, cunoștinţe n-avem…

M-am dus. Am cercetat, am întrebat, nicăieri nimic. Până la trei am colindat pe străzi, prin localuri, ca un ieşit din minţi. Mai aveam o singură nădejde. S-o găsesc acasă, întoarsă între timp.

Am găsit pe Madam Săraru îngenunchiată sub candelă.

De-atunci plânge într-una… Adineauri abia, am hotărât-o să se ducă în odaia ei și să se lungească puţin…

În noaptea asta pe care am petrecut-o de veghe, amândoi cu urechea aţintită la orice zgomot, în capabili să putem face altceva decât să aşteptăm, fumând ţigări peste ţigări, cred c-am îmbătrânit cu zece ani.

Acum s-a luminat bine de ziuă. Ninge mereu.

Mă doare capul și mi-l simt ca o povară pe umeri. Nu mai am niciun fir de tutun și mâna îmi cade moartă pe hârtie.

Nu știu ce să cred, nu știu ce să-mi închipui, nu știu unde să mă duc, nu știu ce să fac? Voi pleca iarăşi pe străzi… iarăşi prin vecini… iarăşi la poliţie… Doamne ! Ce-mi va aduce oare Moș Crăciun?…

26 Decembrie.

Am scrisoarea ei alături. O voi transcrie – fără s-o comentez — în caietul ăsta, care, simt, va deveni, de acum încolo, confidentul meu de ceasuri grele, cartea tuturor sincerităţilor și durerilor unui suflet lovit în plin. Iat-o:

Sergiule.

Nu-ţi scriu să-ţi cer iertare, nici să-ţi explic.

Sunt lucruri pe care niciodată un bărbat n-o să le înţeleagă și explicaţii pe care niciodată o femeie n-o să știe să le dea. Îţi scriu ca să-ţi povestesc. Fapte. Tot ce s-a întâmplat de alaltăieri și până acum. Nu-ţi voi ascunde nimic, nu mă voi menaja și nu te voi menaja. Aș vrea să întrerupi lectura scrisorii mele aici. Să te duci în odaia mea și s-o citești acolo până la urmă, lângă „pomul nostru de Crăciun". Nu știu de ce am impresta c-o vei pricepe mai bine acolo, în odaia aceea unde a rămas pentru totdeauna ceva din mine și totul din „noi".

Știi, nu se poate să nu știi, că pentru ajunul Crăciunului, sub ușile închise ale odăii mele, pregăteam ceva. Lucram cu atâta drag la lucrușoarele acelea mici și poleite ! Te-așteptam cu atâta nerăbdare să intri pe ușă, nins tot, cu obrajii roșii și mâinile îngheţate! Niciodată nu mă simţeam mai a ta, mai întreagă a ta, ca în seara aceea minunată, plină cu farmecul misterios al iernii și al sărbătorii de a doua zi.

Când am auzit o mașină oprindu-se la poartă, am tresărit. Am stins repede lumina și m-am aşezat la gura sobei. Lumânărelele pomului erau toate aprinse. Clipeau frumos ca niște stele vii aninate de ramuri în cinstea ta. Și Moș Crăciunul cumpărat pentru tine, îşi clătina capul mobil, de la stânga spre dreapta, ca şi cum ar fi vrut să te dojenească c-ai întârziat atât.

Atunci a intrat pe ușă în locul tău, Mirea.

Tot farmecul s-a rupt dintr-odată. Am făcut iarăşi lumină și l-am primit cu ostilitate. Cu ce drept intra el aci ca să-mi aducă aminte, prin simpla lui prezenţă, de seara aceea groaznică când — sub ochii tăi — gura lui m-a pângărit.

Și de ce amintirea asta mi-a venit dintr-odată clară și vie în minte?

L-am întrebat ce vrea. Mi-a spus că s-a înţeles cu tine să te aștepte acasă până te întorci din oraș… că aveţi de aranjat lucruri importante împreună și mi-a cerut voie să stea cu mine până vii tu. Era politicos și aproape timid cum nu l-am văzut niciodată. L-am poftit să ia loc în odaia ta. Îmi era necaz pe tine că l-ai invitat tocmai în seara asta pe care o vream numai pentru noi, că n-ai înţeles că te vream nepreocupat de nimeni și nimic. Îmi venea să plâng de ciudă.

Mirea mă studia. Îi simţeam iarăşi — umblându-i pe mine — privirea aceea indiscretă și enervantă pe care i o cunoșteam. Ca să zic ceva, l-am întrebat unde te-ntâlnise.

Mi-a răspuns surâzând.

— L-am întâlnit, acum un ceas, într-un magazin. Și, închipuieşte-ţi, era mascat…

— Mascat?

— Da. Făcea pe manechinul Michaelei.

N-am înţeles bine ce vrea să zică. El surâdea mai departe. Oh ! surâsul acela rău, batjocoritor, pe gura aceea subţire, mereu umedă! îmi venea să i-l sfâșii cu unghiile de pe buze. Și-apoi cuvintele lui, subliniate ironic, şuierate în urechea mea…

— Era în compania Michaelei, făceau cumpărături împreună pentru pomul ei de

Crăciun. Și cum Sergiu — știm toţi care suntem invitaţi — face pe Moș Crăciun la pomul ei, îi alegea o mască…una așa cu mustăţi răsucite și cu barbă ascuţită de ţap… Când l-am văzut încercând-o, am râs de m-am prăpădit…

Tremuram toată și simţeam că mă prăbușesc.

Abia am putut să-l întreb:

— Cine e Michaela?

— Ce? N-o cunoști? Sora elevului pe care îl meditează. D-ra Rădulescu. Credeam că vă cunoaşteţi. Sergiu și cu ea sunt totdeauna împreună, peste tot, la expoziţii… la conferinţe… la spectacole… la concerte…

— I-ai văzut dumneata?

— Dar cine nu i-a văzut? Michaela e la ordinea zilei în Capitală. Bogată, frumoasă, modernă. Lumea care o cunoaşte credea chiar că între ea și Sergiu e vorba de o căsătorie. Bineînţeles, eu care știam că e ca şi logodit cu dumneata, am dezminţit cât am putut…

N-am mai putut suporta. Am trântit ușa și m-am dus în odaia mea. Te uram în clipa aceea cum n-aş fi crezut să pot urî vreodată pe cineva.

Nu pentru că mai minţit și mi-ai ascuns adevărul în privinţa legăturilor tale cu d-ra Rădulescu. Nu pentru că de luni de zile, ieşeai cu ea peste tot, în timp ce eu te așteptam singură și tristă în odăiţa mea. Nu pentru că lumea vorbea de tine ca de logodnicul ei, când tu erai al meu și numai al meu. Nu pentru că eram geloasă pe ea. Dar pentru că trebuia să faci pe Moș Crăciun la „pomul ei" în timp ce pomișorul meu te aștepta cu lumânările aprinse și cu crenguţele întinse către tine. Vezi tu, Sergiule, și-acum când toate au trecut, când s-au întâmplat lucruri capitale pentru o viaţă și mai ales pentru o viaţă ca a mea, când judec cu mintea limpede în faţa foilor astea de hârtie — nu știu ce m-a împiedicat să nu smulg beteala, să nu rup lumânările, să nu sparg globuleţele de sticlă și să nu arunc în foc pomul nostru de Crăciun.

Într-o clipă m-am îmbrăcat să plec. Unde? Nu mă interesa. Numai să ies din odăiţa unde totul mi se părea străin, fals, mincinos.

Cea de-a doua Margaretă se trezise în mine. O știi tu care. Cea din noaptea cu Mirea, cea de dinainte de tine…

Am ieşit în stradă. Singură, prin zăpada care mă troienea. Mergeam cu capul gol de gânduri, cu lacrimile îngheţate pe faţă, cu sufletul ca o aripă frântă în mine.

Mirea m-a ajuns din urmă. S-a dat jos din mașină și a început să se scuze. Că-i pare rău c-a făcut o gafă… că nu și-ar fi închipuit că nu știam nimic de relaţiunile tale cu Michaela, că e dezolat, că e surprins. Prostii. Apoi a schimbat tactica.

Și-a regăsit tonul lui adevărat, cel care îi venea atât de bine. La urma urmei, de ce să-i pară rău că — printr-o întâmplare — mi-a dezvăluit adevărul, în privinţa ta? Era dator s-o facă. Dator, pentru că de când mă cunoscuse, nu încetase o clipă să mă iubească. Și, dacă se dăduse la o parte cu discreţie și înţelesese să nu mai insiste, o făcuse numai din prietenie pentru tine crezând că mă iubeşti și că astfel o să mă meriţi. Dar acum, când înţelesese că tu mă minţeai ca o „canalie", că nu

făceai altceva decât să „lucrezi pe două tablouri”, nu mai are niciun motiv să se sacrifice.

Mă uluia cu argumentele, cu deducţiile, cu concluziile și logica lui de circumstanţă.

Acuma îi înţelegeam jocul. Tot ceea ce făcuse era intenţionat, fusese calculat punct cu punct. Și planul îi reușise. Mă avea lângă el în seara când mai mult ca niciodată aș fi vrut să fiu lângă tine.

Să nu crezi c-am avut o clipă intenţia să mă răzbun atunci când am primit să-l însoţesc la el acasă unde avea invitaţi. M-am dus pur și simplu ca să nu rămân în stradă și ca nu cumva — biruită de frig și de neliniște pentru tine și pentru mama — *să mă întorc.*

Pentru a mă putea smulge definitiv de lângă voi, trebuia să treacă momentul critic în care încă șovăiam, în care Margareta ta încă mai lupta cu cea trecută definitiv de partea lui Mirea.

Aveam nevoie de zgomot, de mișcare, de lumină, de muzică, de lume, de alcooluri tari. Și astea mi le-a dat din plin petrecerea de la Mirea.

M-am grizat de la primul pahar de șampanie.

Erau acolo o mulţime de tineri, bărbaţi și femei de petrecere. Pe mulţi îi știam din nume sau din vedere. Alţii dintre ei îmi făcuseră curte „pe vremuri”. Am dansat cu toţi, am cântat, am băut, m-am lăsat strânsă în braţe, sărutată prin colţuri, ciupită pe sub masă, tratată la fel cu celelalte care erau de meserie. Poate mai rău decât ele, pentru că eu nu eram încă. Debutam. N-aveam tactica și prudenţa experienţei lor.

În zori eram beţi toţi. Cineva a propus să ne-mbrăcăm în pijamale. Propunerea a fost primită cu urale, cu pahare sparte și cu mandarine aruncate în lămpi. Mirea și-a desfăcut dulapurile. Am luat cea dintâi pijama care mi-a căzut în mână și tot cea, dintâi am fost gata. Apoi s-a început orgia. Luminile s-au stins prin odăi și în jurul mesei din sufragerie, rămâneau din ce în ce mai puţini. Mirea era lângă mine. Mă aştepta. Mâinile lui îmi mânzâiau pulpele pe sub masă. Le simţeam grele, calde, insinuante.

Când am rămas numai noi doi, a-ngenunchiat la picioarele mele. Nu știu ce mi-a spus. Nu mai înţelegeam nimic. Eram beată. Nu-ţi spun asta ca să mă scuz, sau ca să mă justific. Nu, pentru că — numai câteva clipe mai târziu — când m-am văzut goală pe un divan, când l-am văzut pe Mirea gol lângă mine, am știut tot ce se pe trece cu mine. Mi-am dat seama de tot și am vrut să merg până la capăt, conștientă, cu ochii deschiși. Am vrut.

Nu-mi părea rău decât de un singur lucru… Că nu mă aflam în clipa aceea într-un grajd, trântita pe paie murdare, între baligi și urină de vite…

M-am deșteptat târziu, după amiază. Fără niciun regret, fără nicio remușcare”.

Mai bine că s-a întâmplat așa. Viaţa mea – simţeam eu de mult — nu era făcută ca să completeze un cămin, ca să fie închinată unui singur om, oricât l-aș fi iubit. Viaţa mea mi-a fost dată într-o clipă de risipă, ca să fie risipită.

Dacă nu s-ar fi întâmplat ceea ce s-a întâmplat, n-aş fi avut poate puterea să

mă rup de tine.

M-aş fi lăsat chemată de o fericire la care — înţeleg așa de bine acuma — nu aveam dreptul.

Ţi-aș fi adus — e adevărat — o dragoste mare, curată, întreagă, dar nesigură, Sergiule. Ţi-aș fi adus două Margarete și tu nu iubeai sau nu puteai să iubești decât una. Fiindcă pe cealaltă n-o poate iubi numai un singur om. Ea s-a născut să fie a tuturor.

Uite, acuma, când mâna mi-a obosit scriind, când pata asta care mi-a întins cerneala, e o lacrimă care a picurat fără voia mea, când gândurile sunt goale și adevărate, îmi dau seama că ţi-aș fi zdrobit viaţa. Ţine minte, vrând totuşi să te fac fericit. Și asta, pentru că între noi — orice am fi făcut și oricât ne-am fi iubit — ar fi rămas totdeauna o mare deosebire. Tu ești un om făcut într-un pat de oameni cumsecade, culcaţi alături prin bună înţelegere, într-o seară de pace burgheză.

Eu sunt făcută într-un staul de vite, cu forţa, într-o noapte de beţie și numai de un singur om. Să nu râzi! De un singur om ! Tata.

Când vei primi rândurile astea, nu voi mai fi în București. Mirea mi-a vorbit de un voiaj în străinătate. Probabil că îl voi urmă. Până atunci voi pleca undeva — în ţară — cu, sau fără el. Să nu mă cauţi. Să mă lași să mă duc înainte pe drumul pe care mi l-am ales. Să nu mă forţezi să privesc în urmă. Nu va fi bine nici pentru unul nici pentru celălalt. Noi nu trebuie să ne mai întâlnim niciodată. Nu ne-am mai recunoaşte și ar fi păcat pentru amintirea care — dincolo de voinţa noastră — va rămâne ca o comoară în gropată în noi. Ca o comoară în care eu am închis pentru totdeauna tot ce am avut mai drag și mai de preţ.

Margareta.

P. S. Nu încerca s-o consolezi pe mama. I-am scris și ei totul. Va înţelege desigur, mai puţin decât tine, dar va înţelege totuşi destul.

31 Decembrie.

De două zile m-am mutat aici. Din cauza sărbătorilor a trebuit să stau câteva zile la hotel. Chiar în ziua când am primit scrisoarea Margaretei, m-am mutat de la Madam Săraru. Biata femeie! Cât a insistat să rămân, să n-o las singura, să stau cu ea ca „să ne aducem aminte de Margareta”.

Plecarea fetei de acasă, a fost o mare lovitură pentru ea, lovitură pe care a atenuat-o totuşi scrisoarea lăsată. Pentru Madam Săraru, un voiaj în străinătate va însemna totdeauna un lucru distins, chiar dacă e făcut în tovărășia unui amant. De altminteri Margareta a avut grijă să-i mai scrie – că de-acolo se va întoarce măritată… cu „un conte sau un marchiz” cel puţin.

Madam Săraru n-a priceput ironia și foarte bine a făcut. S-a mulţumit să ofteze și să încheie.

— Să dea Dumnezeu să fie, maică. Ce-o fi, numai să fie cu cununie în regulă”.

Când am ieşit pe poartă, plângea cu colţul broboadei strâns la gură, ca o batistă.

Mi-a dat – într-un pachet pe care n-am putut să-l refuz — un cozonac cu nuci și o bucată de șuncă fiartă din „porcul ei" pe care îl tăiase — după toate regulile calendarului — în ziua de Ignat.

I-am mulţumit și i am făgăduit că o să mai trec s-o văd.

Știu însă că nu mă voi mai întoarce niciodată în căsuţa de pe Stradela Umbrei. Am plecat prea înfrânt de acolo. Prea sfâșiat.

Scrisoarea Margaretei în a lăsat într-o stare aproape de inconștienţă. Gol, uscat dintr-odată. Dacă n-ar fi fost șunca și cozonacul lui Madam Sararu, să le găsesc seara, pe masă, când mă-ntorceam la hotel, cu siguranţa că n-aş fi mâncat nimic.

Toată ziua rătăceam pe străzi și prin parcuri, dezorientat, incapabil să vreau ceva, să înţeleg ce se petrece cu mine. Am avut un moment gândul crimei. Să mă duc la Mirea, să-i găsesc pe amândoi și să-i împușc. Aveam la mine revolverul de care nu mă despărţeam niciodată. L-am aruncat la Cişmigiu, în lac, ca nu cumva gândul să prindă rădăcini în mine și să se transforme în faptă. În definitiv, singurul vinovat dintre noi trei, eram eu. Sau poate — dacă mă gândesc mai bine la scrisoarea Margaretei, un al patrulea…Tatăl ei.

Mi-am impus să nu mă mai gândesc la nimic din ce-a fost până acuma și în orice caz, să nu mai notez aci toate suferinţele și gândurile mele de îndrăgostit buimac și părăsit. Mi-am impus, mai ales, să nu mă mai gândesc la Margareta, să caut s-o șterg din preocupările mele. Am aflat însă — fără să vreau — că aseară a plecat cu Mirea la Paris. L-am întâlnit pe Mircea Vlad. Venea tocmai de la gară unde — cu ceilalţi colegi de redacţie — se dusese să-și conducă… directorul.

Firește el nu știa nimic… Mi-a spus simplu, ca o noutate.

— Știi că l-am condus pe Mirea la gară. A plecat la Paris în „voiaj de nuntă"…

— S-a nsurat?" m-am mirat eu.

Vlad a surâs.

— Cum se nsoară el de obicei. Cu prima venită și pentru câteva săptămâni. Cea de rândul ăsta.

— Să-ţi spun drept — era însă foarte drăguţă…

Și Vlad a oftat sincer cum e el totdeauna.

— Mă, băiete mă ! Bani să ai, că toate celelalte se găsesc pe urmă…

Am schimbat vorba. M-am interesat de „băieţi". Nu i-am mai văzut — iată — de doi ani de zile. Mai toţi s-au adunat în jurul lui Mirea. Scriu la revista lui care — se pare — a ajuns la un mare tiraj.

Am hotărât cu Vlad să luăm într-o seară, cât mai curând, masa cu toţii. Ca pe vremea când voiam să scoatem revista adolescentei noastre.

Ce mult m-am schimbat de atunci. Nu știu, în doi ani ăștia, sau în câteva zile astea?

În odaia mea s-a făcut frig. Mi-am cumpărat ţigări și coniac, o sticlă mare cu coniac vechi. Peste un sfert de ceas o voi desface… începe un an nou… Un an nou?… Pentru cine?

4 Ianuarie.

Azi-noapte, chef mare cu „băieţii" într-o cârciumă pe Dudești. De dimineaţa a trecut Vlad pe la mine și mi-a lăsat un bilet.

„Astă seară la opt mâncăm cu băieţii. Vin să te iau."

Am ezitat mult înainte să mă hotărăsc. M-am întrebat dacă, sincer, voiam să-i revăd, să mă regăsesc cu ei la un loc și mi-am mărturisit adevărul. Nu mă interesau nici toţi la un loc, niciunul dintre ei, deosebit. Poate într-o măsură oarecare, Vlad. De ceilalţi toţi nu mă leagă nimic.

M-am gândit apoi că — desigur — subiectul principal de conversaţie va fi Mirea. La început gândul acesta m-a îngrozit. Apoi mi-am zis că va fi o încercare pentru mine și m-am decis. Am fost.

Când am intrat, la braţul lui Vlad, m-au primit cu urale. La fel ca altă dată. Erau toţi acolo, neschimbaţi, aceiași. Mai lipsea Mirea să se urce pe masă ca să improvizeze eternul lui discurs humoristic. Ne-am strâns mâna și m-am lăsat pupat de fiecare pe rând…Îi regăseam…

Văraru, cu pletele niţel mai mari, cu vocea puţin mai dogită de băutură și desigur, cu niţel mai multe piese nejucate în sertarul de acasă. Știam că în toate „cronicile lui dramatice" nu face altceva decât să-și verse — în epitete grosolane și aprecieri nedrepte — toată ura lui contra acelora care răzbat. Succesele altora îl scoteau din minţi, îl îmbolnăveau. Deși băiat de general, trăia ca o ordonanţă din chiftelele tuturor bucătăriilor literare.

Îl știam miluit în redacţii, schimbându-și părerile mai des decât gulerul, buhăit de beţie, leneș, ratat înainte de a se fi manifestat.

Antim, cu aceleași creioane în buzunarul de sus al hainei.

Lui Stupcaru — fostul half centru și bec șomer — „oamenii lui" veniţi între timp la „putere", i-au făcut în sfârșit, dreptate. E arbitru oficial și consumator discret de fonduri pe la diferite federaţii şi comitete. Face și cronica sportivă la revista uimirea sub un pseudonim pe care îl cunoaşte toată lumea.

Plătăreanu s-a poticnit în poarta de ieşire a Şcolii Politehnice. Lucrează ca și acum doi ani, la acelaşi proiect, ale cărui linii definitive nu le va trage desigur niciodată. Acuma conduce pagina de „jocuri" și „cuvinte încrucișate" și e „specialist" în învârtirea unui mic beneficiu de la „premiile" acordate, lunar, cititorilor.

Vasilescu a terminat Academia Comercială. Administrator-General al revistei, poartă acum ochelari de baga și a făcut puţină burtă. Târziu de tot, într-un moment de confidenţă, mi-a spus că anul ăsta s-a hotărât să se însoare fiindcă, seara, s-a plictisit umblând după „dame" și „prin birturi", în oraș și că, în definitiv, are nevoie de o mâncare bună și de o femeie „curată, drăguţă, cinstită, tot", seara la pat, când se întoarce obosit de la birou.

— O femeie — îmi spunea el — e, bă, înţelegi, când ai lovit-o bine, un capital, domnule. Un capital care produce, care dă dobânzi. Și-am să-ţi demonstrez cu

„cifre”…

Panait Fulga face „reportagii senzaţionale”. A slăbit puţin și poartă acum o mustăcioară – trasă parcă cu cerneală — ca nu știu care artist celebru de cinema.

Firește am discutat de toate și nimic. Ne-ntrebam și n-așteptam să ne răspundem. Fiecare aveam ceva important de spus și, în fond, nu ne interesa pe niciunul, părerea celuilalt. Ei, ca orice „confraţi” din aceeași redacţie, se invidiau unul pe altul, se „lucrau” pe dedesubt, se credeau – fiecare superior tuturor. Vinul îi făcea acum să-și arunce în faţă gânduri de mult tăinuite, să-şi spuse „verde” tot ce le sta pe suflete. La un moment dat, Stupcaru era chiar să se încaiere cu Plătăreanu… Au sărit ceilalţi și totul s-a terminat printr-un „bruderschaft” şi-o pupătură udă pe gură.

Mi-era necaz că nu pot să mă-mbăt ca și ei.

Aș fi vrut să uit că sunt acolo, să uit că sunt eu, să mă integrez anonim și complet în ritmul lor, să mă prăpădesc de râs când Fulga a băut vinul în care Antim îi pusese sare, să joc „sârba pe vine” cu mâinile după gât, ca Stupcaru, să bat în masă ca Văraru, ca să-nţeleagă, în sfârşit, „putoarea aia de Shakespeare” că „n-are niciun pic de talent”, să ciupesc chelneriţa de fese ca Vasilescu, să fiu ca ei, să mă amuz ca ei — onest, sincer, banal, așa cum trebuie — cum e firesc și aproape drept, să se amuze un om tânăr — într-o noapte de chef, într-o cârciumă, cu lăutari, cu vin prost şi cu „fripturi” renumite, frăgezite — vorba lui Stupcaru — „la tualetă”.

La cinci de dimineaţă, paharele au început să rămâie pline pe mese. Vinul „nu mai mergea”. Trebuia ceva nou…

Și-atunci Stupcaru a propus cu vocea lui de malac înţărcat:

— Un coniac la „Tanti Miţa” fraţilor… La fete!

Istoria se repeta… Mi-am amintit exact seara de acum doi ani. „Roata Vieţii*… dimineaţa de primăvară… cuvintele lui Mirea.

Și-a adus aminte și Stupcaru… S-a apropiat de mine clătinându-se şi m-a întrebat.

— El Șefule ! Cred că de-acum doi ani și până acum te-ai dat pe brazdă! Ori nici de data asta nu vrei să mergi?

M-am uitat lung la el și am surâs…

— Ba nu ! De data asta merg.

8 Ianuarie.

Astăzi am reînceput lecţiile cu elevul meu.

Vacanţa s-a terminat. În familia Rădulescu, lipsa mea, timp de două săptămâni a fost remarcată.

— Bine, Sergiulică tată, unde-ai fost până acum?

Ne-ai dat emoţii, puiule. Și să faci bunătate, pe viitor, să-ţi laşi adresa. Ne-am închipuit că ești bolnav, că ţi s-a întâmplat, Doamne ferește, ceva…

— Am lipsit din București, dl-e Rădulescu. Am fost să-mi văd niște rude în

provincie…

— Puteai măcar să ne trimiţi un rând să știm că mai ești în viaţă, nene…

M-am prefăcut mirat.

— Cum? N-aţi primit cartea mea poștală?

— N-am primit nimic… Absolut nimic…

ŞI DI. Rădulescu în a bătut afectuos și paternal pe umăr.

— E! Bine c-ai venit… Du-te să te vadă și nevastă-mea… Michaela te-a văzut?

Michaela tocmai intra. Mi-a întins mâna cu simplitate și mi-a spus câteva cuvinte amabile și convenţionale. Apoi și-a sărutat „papaua”, i-a cerut o mie de lei „schimbat” și-a plecat…

Văzusem de-altfel mașina ei, așteptând-o la poartă.

Întâlnirea cu Michaela mi-a amintit deodată tot. Ajunul Crăciunului… Cea dintâi ninsoare… inelul „ei” din buzunarul meu… masca… Mirea… nopţile groaznice… apoi scrisoarea și golul imens în care, de atunci, bâjbâi…

Nimeni n-a observat, că de când nu fusesem aci, eram schimbat, slăbit, cu amprenta nopţilor albe pe figură, cu febra durerii în ochi, cu nisipul pustiului în mine, ca o spuzeală de bolnav pe buze…

Numai Puiu a băgat de seamă.

S-a uitat lung la mine şi m-a întrebat:

— Aţi fost bolnav, domnule Profesor?…

— Nu, Puiule. Dar de ce mă-ntrebi?

— Sunteţi foarte schimbat… Parcă sunteţi altul…

— Ţi se pare ţie…

Și-am trecut „la lecţie!. M-a impresionat ochiul atent al copilului. Am înţeles în clipa aceea – că în mâncăciosul ăla — repetent și prost crescut — exista totuşi un suflet sensibil — pe care îl câştigasem. Începând de azi — mă voi sili să-mi fie drag.

După „lecţie” ca un început, am stat mult de vorbă cu el. Mi-a povestit vacanţa lui cu toate peripeţiile și întâmplările ei. În fond el s-a plictisit groaznic… îi lipseau — de necrezut — lecţiile. Ceilalţi însă, au dus-o din petrecere în petrecere… Michaela a avut mereu musafiri și a fost veselă ca niciodată. De „revelion” când au avut 100 de persoane la masă, „s-a îmbătat turtă” și când s-a stins lumina, la douăsprezece, a spart paharul în dinţi. D-l Rădulescu s-a supărat pe ea „că-l face de râs în lume”. (Erau și doi miniștri printre invitaţi) și atunci Michaela s-a supărat și-aplecat de acasă la alt „revelion” unde era invitată. Au adus-o tocmai a doua zi fiindcă ei i se făcuse rău din șampanie și nu mai putea veni singură. A fost bolnavă două zile și n-a vrut să mai vorbească cu nimeni până când D-l Rădulescu nu i-a promis că-i dă voie să plece la Paris pentru o lună de zile… E vorba să plece la 15, însoţită de mama ei…

Așadar pleacă și Michaela. Foarte bine face. O fată bogată ca ea, trebuie să-și satisfacă toate capriciile și să-și facă toate gusturile… Nu știu dacă voi mai avea ocazia s-o văd înainte de plecare. Judecând după atitudinea ei de astăzi, cred c-o să mă evite.

Dac-ar ști ! Dac-ar ști ce s-a întâmplat în seara „rupturii” noastre, ce a urmat după aceea., ce se petrece cu mine acuma… mi-ar fi întins poate, astăzi, o mână mai puţin convenţională. Și poate m-ar fi durut și mai mult.

16 Ianuarie.

M-am întrebat de multe ori până acuma, în zilele astea albe, pustii și fără zare ca stepele ninse, de ce nicio clipă gândul morţii nu mi-a venit în minte? De ce nu m-am gândit să curm, cu un gest, durerea asta pe care o simt vie în mine, rea, întinzându-se în jurul ei însăși ca o bubă care obrinteşte?

Altă dată moartea fusese pentru mine o soluţie. Singura. Judecată „la rece”, calculată matematic din elementele problemei care era existenţa mea. Și m-aş fi prezentat în faţa morţii, stăpân pe mine, pregătit ca la un examen pe care trebuia să-l trec și pe care l-aș fi trecut cu bilă albă ca și pe toate celelalte din viaţa mea.

Și oare faptul că existenţa mea îmi este astăzi asigurată, că materialmente nu-mi lipsește nimic, să fie de ajuns pentru ca gândul morţii să se anuleze în mine?

Oare sufletele nu vor să moară niciodată? Cum? Un trup sănătos, tare, voinic, poate fi năruit în câteva ceasuri de un grăunte de puroi și un suflet în care colcăie coptura poate să reziste? Ce forţă imensă, ce putere dincolo de formulele și înţelegerea noastră, se încrâncenează în el, se luptă și-l menţine viu?

N-are și sufletul bolile lui? Grele, ascunse, dureroase? Ce chirurg priceput îi împletește ţesuturile sfâșiate, îi înnoadă vinele rupte, îi usucă ulcerele și-i închide fistulele? Da, da. El e! Timpul. Vraciul ăsta bătrân cât viaţa și cât moartea la un loc. În sanatoriul lui imens, toate sufletele se vindecă și toate rănile se închid sub fețile albe ale zilelor răsucite peste ele de mâna lui meșteră.

Nu știu dacă sincer cred în Dumnezeu. Nu știu dacă cred în oameni. Nu știu dacă cred în mine. Am avut însă totdeauna religia timpului și nu știu dacă — crezând numai în el — n-am crezut totodată și în toate celelalte.

Sub forţa lui formidabilă m-am simţit întotdeauna mic și neputincios, ca un fir de nisip într-un adânc de mare. M-am lăsat dus în voia lui cu ochii minţii închiși și încrezător în puterea lui, mi-am suportat mai ușor durerile, am găsit mereu în mine voinţa de a rezista cu orice chip.

De-aceea poate nici acum, când totul în mine e sângerare, nu m-am gândit la marea anestezie prin moarte.

Credinţa că sub bătaia timpului, totul va trece, se va cicatriza, că din pământul proaspăt al mormintelor de azi, vor răsări odată și odată, flori proaspete cu viaţă nouă suptă prin rădăcinile înfipte în moarte, îmi dă curajul să în dur cu resemnare chinul nesfârșit al ceasurilor de acum, povara zilelor identice, prin care trec ca o umbră a propriei mele fiinţe.

20 Ianuarie.

Astăzi însoţind pe D-l Rădulescu la Palatul de Justiţie, am avut o surpriză din

cele mai dezagreabile. La „notariat" m-am întâlnit faţă în faţă cu Tanti Caliopi. M-am oprit să-i dau bună ziua și în cele câteva minute cât am stat de vorbă, am aflat o mulţime de lucruri despre ea.

Mi-a spus că și-a pierdut aproape toată averea în oarecare vagi „speculaţiuni de bursă" pe care le-a făcut sfătuită de avocatul ei, care, a aflat ea mai târziu, a tras-o pe sfoară.

Astăzi venise la tribunal să transcrie actul de vânzare al unei case pe care — spunea — o are pe strada Lucaci. De aci încolo, cu banii pe care îi ia pe casă, vrea să plece să se stabilească definitiv în străinătate unde — pare-se — a mai fost de curând. Am înţeles din ezitarea cu care îmi vorbea, din incoherenţa cu care îmi pomenea de persoane și evenimente pe care nu le cunosc și care-n aveau de ce să mă intereseze — că Tanti Caliopi minţea.

Cu ce scop, o privește.

Fapt este că în doi ani de când n-am mai văzut-o şi n-am mai auzit nimic despre ea, s-a schimbat enorm. A îmbătrânit, și-a pierdut vioiciunea de altă dată. S-a fanat definitiv…

Mărturisesc că mă simţeam jenat stând alături de bătrâna asta fardată și gătită ca o cocotă de modă veche, care îmi vorbea cu gesturi afectate și ridicole.

D-i Rădulescu m-a tachinat chiar, în maniera lui.

— Bravo, șefule. Felicitările mele. Pe cinste, baborniţa. Și te mânca din ochi nu altceva !

M-am despărţit de ea cu o senzaţie de silă și de ușurare. Mi-am dat seama că am în faţa mea o femeie alunecată definitiv pe povârnișul stricăciunii. N-am simţit pentru ea nici milă, nici compătimire.

În inconștienţa ei, avea aerul că e fericită. Și poate că și este în realitate. Fericirea e un lucru atât de personal, atât de variat de la individ la individ. Ca și figura. Niciodată la fel, deși totdeauna compusă din aceleași elemente. Firește, între un chip și altul, sunt de foarte multe ori asemănări, „aere" comune, cum pot fi comune și unele trăsături din formula generală a fericirii.

Dar doi oameni pentru care fericirea să însemne acelaşi lucru să izvorască din aceleași surse, se întâlnesc foarte rar. Ca gemenii.

Și apoi fericirea nu e una singură, definitivă, anume, chiar pentru un singur om. Nu poţi să zici „sunt fericit numai când câștig la loterie".

Fără îndoială, știi precis că — după formula proprie a fericirii — ești, când câştigi la loterie…

Dar nu poţi să zici că ești *numai* atunci. Ești *și* atunci, după cum mai poţi fi și altă dată din alte sute și mii de motive…

Domnul Rădulescu, de exemplu, e fericit că a câştigat azi un proces de câteva milioane… Și nu atât pentru bani. E fericit fiindcă a câştigat procesul în sine, pentru că i s-a dat dreptate atunci când știa sigur că n-o are. Putea D-l Rădulescu să prevadă vreodată acest lucru și să-l înscrie ca un punct a, b, sau e, atunci când și-a redactat mintal ciorna fericirii așa cum toţi ne-o redactăm în viaţă?

Eu însumi. Am, ca toată lumea, o formulă a fericirii mele. Știu exact *ce* mă poate

face fericit.

Dar nu știu *tot* ce mă poate fericit. Și nimenea nu poate să știe, niciodată dinainte, pentru că „fericirea", lucrul ăsta atât de slăvit, de cerșit, de căutat, lucrul ăsta atât de mare și de capital în viaţa și pentru viaţa unui om, nu e decât punctul de aur care se aprinde pe un amănunt… Din el însuşi ! Ca scânteia de fosfor din substanţa unui licurici.

Mă-ntreb de ce scriu toate astea aici? De ce notez pe foile astea, acuma, divagaţiile mele despre fericire, așa cum altă dată, cu destulă regularitate, însemn ce mi se întâmplă, ce-mi trece prin minte, ce simt și ce gândesc într-un moment anume?

Poate unde am impresia încă anemică, încă difuză, că scriind, scotocind în mine ca un miner în galerii subterane, râcâind mâlul meu interior, voi putea scoate o lată și odată la suprafaţă, pe pagi nile albe, firișoarele de aur ale creaţiei, şi atunci, voi fi fericit pentru prima dată în viaţa mea.

P. S. Michaela a plecat azi la Paris cu mama ei.

Am dus-o la gară cu toţii. Despărţire banală, rece, neinteresantă, conformă relaţiunilor noastre din urmă. D-l Rădulescu plângea. Prietenii fiuturau batiste. Puiu mânca o mandarină. Mi s-a părut totuşi că, dincolo de familie și de ceata de prieteni veniţi s-o însoţească, gestul ei fluturat de adio, era numai pentru mine. Probabil însă că toţi cei care rămăsesem pe peron, am avut aceeași impresie.

23 Ianuarie.

Se împlinește o lună de când — într-o noapte ninsă ca asta — Margareta a plecat de-acasă. Gândul ei — deși înăbușit cu toată puterea în mine — îmi revine întreg în minte și odată cu el, retrăiesc ceasurile de atunci, clipă cu clipă. Resemnarea mea voită, încăpăţânarea de a nu suferi, credinţa mea că durerea în care mă zbat, se va dizolva în timp, toate baricadele pe care judecata mea le-a ridicat între mine și amintirea ei, sunt astăzi inexistente.

Mă gândesc cu disperare la ea. O văd alături de Mirea — la ceasul ăsta târziu — cine știe în ce local de noapte, cu braţele goale, cu buzele vopsite, poate beată, poate tristă, și sufăr, sufăr, ca un nemernic, în loc să scuip pe amintirea ei. Mie silă de mine că nu mă pot domina, că nu mă pot aduna odată, dârz și întreg, în faţa realităţii.

Ce mai aștept?

Știm că niciodată nu voi putea ierta carnea ei întinată. Că întotdeauna între mine și ea se va lungi ca o exoplasmă, secretată din noi înșine, imaginea lui Mirea, gol, beat și dramatizat de apropierea ei.

De ce să nu-mi mărturisesc?

Sufăr pentru carnea ei pe care am pierdut-o.

Sufletul i l-aș putea poate înţelege, i l-aș putea poate iertă, pentru că faptele sufletului se judecă cu mintea.

Dar greșeala cărnii, niciodată. Ea se judecă cu sângele și sângele nu judecă și

nu iartă. Și nici nu uită.

30 Ianuarie.

De câte ori am citit „jurnalul" altora, am găsit repetată cu exactitate o frază: „Dacă aș reciti ce-am scris până acum, aș rupe totul". Ei bine, e rândul meu s-o repet.

Într-adevăr, cred că dacă aș reciti notiţele din paginile caietului ăsta, l-aș distruge. Și poate mi-ar părea rău mai târziu când mi-ar lipsi comentariile pe care le fac acum pe marginea vieţii mele. De altminieri, cred că în curând îl voi întrerupe.

Sunt în preajma unui „eveniment" foarte important.

De poimâine, 1 Februarie, mă apuc să scriu un roman. Se va numi „Calendar" și va fi bineînțeles biografic. Azi am fost și mi-am cumpărat două topuri de hârtie, o sticlă de cerneală și un creion roșu să „numerotez" paginile și să „subliniez titlurile. Mă amuz pe contul meu și sunt mulţumit.

Poșta mi-a adus azi de dimineaţă, o carte ilustrată. „Un gând bun și un turn Eiffel, de la Michaela.

M-a surprins „atenţia" asta. Îmi închipuiam că — odată la Paris — nu va mai avea timp să-și aducă aminte de mine. Dacă ar fi menţionat adresa, i-aș fi răspuns un cuvânt de mulţumire.

Aș putea s-o cer domnului Rădulescu sau lui Puiu dar nu vreau să-și închipuie ea că n-am remarcat lipsa adresei de pe scrisoarea pe care mi-a trimis-o.

31 Ianuarie.

Adineauri când mă întorceam acasă de la meditaţie, m-am întâlnit cu o cunoștinţă foarte agreabilă. Olandezul. Prietenul meu de pe Stradela Umbrei. Mă oprisem în faţa unei vitrine la „Cartea Românească" și deodată m-am simţit tras de mânecă. Mititelul era în faţa mea, zâmbindu-mi prietenos cu toată mutriţa lui roșie de ger.

L-am luat de mână și am venit amândoi „de vorbă" până acasă la mine. I-am dat un ceai și un pol și i-am spus să mai vie să mă vadă, lucru pe care mi l-a promis în mod solemn.

Copilul ăsta are mania trenurilor… Știe toate vitrinele magazinelor de jucării din București în care se află expus vreun tren și în fiecare zi, o zbughește de acasă și se postează în faţa uneia din aceste vitrine… Mi-a mărturisit că dacă nu i-ar fi frică de maică-sa, ar sta și noaptea să se uite.

— Și de ce îţi place să te uiţi la ele?" l-am întrebat.

S-a gândit puţin și mi-a răspuns oftând adânc.

— Așa !

Am avut un moment intenţia să-l întreb ce mai face Madam Săraru, dar m-am răzgândit. Nu mă interesează ce face Madam Săraru, sau mai bine zis, nu trebuie să mă mai intereseze… Nu vreau să mă intereseze…

Am văzut într-o zi, în fosta odaie de jucării a lui Puiu, un tren părăsit. Îl voi cere Domnului Rădulescu și la prima vizită pe care mi-o va mai face, îl voi oferi amicului meu de azi.

Și dacă el va avea curiozitatea să mă întrebe de ce i l-am dat, îi voi răspunde și eu cu vorba lui:

— Așa!

1 Februarie.

Ziua sorocită începerii romanului meu s-a anunţat bine. De dimineaţă la 7 când m-am sculat, ningea. Prin fereastra odăii mele de la etajul al cincilea, vedeam orașul îmbrăcat în zăpadă proaspătă și zgomotul lui asemănător de obicei unui bâzâit de stup cu albine mecanice, dispărea vătuit în marea liniște a zăpezii care cădea, egală și lenește, peste el.

Am ieşit puţin în oraș să-mi cumpăr ţigări și jurnale și să las timp femeii de serviciu să-mi „facă odaia".

M-am întors pe la nouă, îngheţat și încărcat de cumpărături. Printre altele un ghiveciu cu o cyclamenă roșie, lux pe care mi l-am îngăduit pentru ziua asta atât de importantă.

În odaia mea aerisită era cald și curat. (Aș fi preferat totuşi, în locul caloriferului, duduitul prietenos și incomparabil al unui foc viu în sobă.)

Mă simţeam mulţumit și inspirat.

M-am așezat la masă, în faţa topului de hârtie virgină, am aprins o ţigară și am scris — cu litere desemnate frumos — în colţul primei pagini: *Calendar,* roman, de Sergiu Zaharescu.

Nu știu cum vor fi făcut și cum vor fi făcând ceilalţi „confraţi" când se apucă să scrie un roman. Eu știu că n-am niciun „plan" dinainte stabilit, nicio „fișă" de notaţii, „cugetări" sau observaţii.

Știu numai că vreau să scriu un roman. Un roman al vieţii mele de până acum. Mai bine zis, o istorisire sinceră și cronologică a ei.

Nu știu însă cum și de unde să încep.

Ajunsesem la a zecea ţigară fără să fi putut scrie un cuvânt. Eram niţel enervat. Aerul, în odaie, era acum îmbâcsit de fum și prin fereastra aburită nu mai puteam urmări căderea inspiratoare a fulgilor de zăpadă.

Am sunat și am cerut o cafea mare.

Atunci a bătut la ușă Madam Săraru. Am rămas foarte surprins și oarecum înduioșat, văzând-o cum intră — rebegită și comică — în haina ei de lutru jerpelit și canin, cu o căciuliţă bărbătească, îndesată pe urechi și cu un carton de prăjituri în mână.

Triumfător, în urma ei pășea „Olandezul".

Am poftit-o să ia loc ș am mai comandat o cafea pentru ea și un ceai pentru „trădătorul" care îmi denunţase adresa.

Am stat apoi mult și prietenește de vorbă.

Mi-a povestit întâi întâmplările toate petrecute după plecarea mea, în viaţa Stradelei. Am aflat astfel, că nevasta lui Lipan — de la Gaz și Electricitate — a murit în urma unei crize de inimă: „Ieşise în curte să adune rufele întinse la zbicit.

Cine știe cum s-o fi întins, ce sforţare o fi făcut, c-a picat moartă jos, c-o pereche de izmene în mână. Așa a găsit-o, seara, bietul bărbatu-său, când s-a întors de la birou. Mototol în zăpadă, în mijlocul curţii".

Am aflat că Măghiran de la Fisc, are un al cincilea copil: „Și tot fată, vai de capul lui, că dacă o mai ţine-o tot așa, o să deschidă pension de călugăriţe" — că băiatul cel mic al Domnului Nedelcu de la Cadastru s-a îmbolnăvit de oreion, că fata domnului Dudulea de vis ă-vis, de la numărul 11, să logodit cu băiatul lui Tecuceanu și că nunta o să se facă foarte repede pentru că: „De! Când s-o naște copilul, să aibă măcar șapte luni."

Îmi dam seama însă că nu pentru că să-mi vorbească despre alţii, se grăbise Madam Săraru să vie la mine, de îndată ce aflase — prin indiscreţia „Olandezului" — unde stau și simţeam cu teamă că momentul de a-mi vorbi de altceva, de altcineva. Se apropia. Și într-adevăr, după ce și-a deșertat tot sacul ei de informaţii, sorbind adânc din cafea și trăgând apoi un fum amplu din ţigară, Madam Săraru mi-a spus pe un ton, scăzut și complice, de confidenţă:

— Știi că săptămâna trecută am primit o scrisoare de la Margareta… E la Paris…Am tăcut.

Madam Săraru s-a făcut că nu bagă de seamă rezerva mea. Ea simţea că lucrul nu-mi putea fi indiferent și în acelaşi timp, înţelegea ca mândria mă împiedica să arăt cât de mult mă interesează veștile despre Margareta ei, despre „Margareta noastră" cum îi plăcea ei să-i zică uneori.

— Ţi-am adus-o, dacă vrei s-o citești… întreabă și de Dumneata, dar îmi scrie să nu-ţi spui c-a întrebat.

Și Madam Săraru, scotocind cu mâinile ei boante în geanta fără fund, scoase scrisoarea și mi-o în tinse…

— Cred că nu e fericită, mânca-o-ar mama s-o mănânce… deși se laudă că trăieşte ca o prinţesă…

Mă privea cu ochii ei buni, plini de lacrimi.

Știam că îi pare rău de mine și că mă compătimește din toată inima. Știam că, în judecata ei, e alături de mine și știam că sufletul ei nu poate să-și condamne totuşi fata, să şi-o rupă din dragostea lui.

Olandezul, uitat, se apropiase de fereastră și cu degetul mic, muiat mereu în gură, desemna pe suprafaţa ei aburită, silueta șleampătă și aproximativă a unei locomotive.

Am luat scrisoarea și am citit-o.

O scrisoare tristă, amară, în care elogiul unei fericiri prea subliniate, apărea convenţional, fals, inexistent.

Îi vorbea de farmecul Parisului, de muzeele și grădinile lui, de bulevardele și bogăţiile lui, de vraja tulburătoare a vieţii sclipitoare dintre zidurile lui terne, cenușii de veacuri. Îi spunea că în curând se va mărita cu un „senegalez" foarte bogat pe

care îl cunoscuse într-o seară la teatru și că o va invita și pe ea să vie la nuntă cu „avionul” ca să nu se rătăcească pe drum.

Glumea. Așa cum făcea totdeauna când vrea să ascundă ceva.

Se interesa apoi de ea, de sănătatea ei, cu un interes sincer și cald pe care nu i-l știusem niciodată. Depărtarea o apropia de mama iubitoare și părăsită. Avea pentru ea cuvinte de o surprinzătoare tandreţe și căuta — cu fiecare frază — s-o îmbărbăteze, s-o liniștească, s-o convingă că ea, acolo, în orașul tuturor bucuriilor și tuturor dezastrelor, e fericită, deplin fericită…

În câteva rânduri, la sfârșit, se interesa de mine:

„Scrie-mi ce face Sergiu. Nu-i spune că m-am interesat de el și nu-i da adresa mea. El e supărat pe mine și cu drept cuvânt. S-au petrecut între noi, lucruri pe care tu n-ai să le poţi pricepe niciodată și nici nu trebuie să le pricepi. Scrie-mi mult despre el și trimite-mi, dacă poţi, o fotografie de-a lui, cât de mică. Știu că are una pe o carte veche de student, în sertarul din dreapta mesei. Fur-o și trimite-mi-o.

După plecarea lui Madam Săraru — căreia a trebuit să-i făgăduiesc că am să-i dau o fotografie de-a mea — toată vraja zilei de inspiraţie s-a anulat.

De-atunci nu mă mai pot gândi la nimic. Margareta e iarăşi prezentă în mintea mea și de data asta, amintirea ei îmi apare învăluită într-un cearcăn de tristeţe…

Așa dar, se va mărita cu un „senegalez”. Din gluma asta, croită pentru îmbărbătarea lui Madam Săraru, eu înţeleg un singur lucru: aventura cu Mirea s-a isprăvit. Vorbele lui Vlad, din ziua plecării lui Mirea în străinătate, îmi revin în minte:

— Cum se-nsoară el de obicei. Cu prima venită și pentru câteva săptămâni.

Desigur „senegalezul” e un pseudonim sub care se ascunde — indiferent de exactitatea naţionalităţii – succesorul. Și după ăsta, va fi un alt „senegalez” și apoi încă unul… Iată „fericirea” celei de a doua Margarete. Iată opera tatălui din grajd… Câtă tristeţe e în această „fericire” și cât e de clar totul! Cea de-a doua Margaretă „se mărită cu un englez”, în timp ce prima Margaretă, goală în zdrenţele sufletului ei sfâșiat — cere o fotografie de pe o carte veche de student, din sertarul din dreapta al mesei, lângă care îşi închipuie că am mai rămas încă să plângă-n umbra zidurilor pline de păianjenii amintirii ei…

Biata mea Margareta ! Bietele mele Margarete !

Dacă aţi ști, în clipa asta, ce milă mi-e de voi, cât de bine înţeleg sfâșierea voastră, v-aţi lua în braţe și-aţi plânge amândouă… Bietele mele Margarete siameze, înfrăţite într-o singură lacrimă!

XI. CEL MAI REZISTENT METAL

Caliopi s-a întors de la Palatul de Justiţie ruptă de oboseală și plină de remușcări. Astăzi justiţia s-a pronunţat în procesul pe care l-a intentat fostului ei chiriaș din strada Lucaci.

Domnul Paveliu a fost condamnat la șase luni închisoare, pentru furt. Mai bine zis s-a condamnat singur. Nici ea, nici D-l Ștefănescu-Livezi, avocatul ei, nu putuseră face dovada materială a vinovăţiei lui. N-aveau nicio probă ca să

stabilească, înaintea magistraţilor, că domnul Paveliu a furat 300.000 de lei de la ea, bani pe care, în aceeași zi, îi pierduse la cărţi, dispărând apoi fără urmă și fără explicaţii.

Nici depoziţia Domnului Mișu, crupierul de la „Cercul Angrosiștilor" nici depoziţiile celorlalţi martori oculari ai pierderii — aduși de D-l Ștefănescu-Livezi și învăţaţi, vorbă cu vorbă, ce să spună — nu erau concludente pentru a stabili că D-l Paveliu furase într-adevăr banii.

Limpede era numai că D-l Paveliu pierduse, în ziua aceea, 300.000 de lei la *chemin de fer*. Că furase sau nu, acești bani de la Caliopi, nu putuse nimenea să dovedească precis.

Și în timp ce magistraţii căutau să stabilească adevărul, în timp ce D-l Ștefănescu-Livezi perora, cu cravata strâmbă și cu arătătorul îndreptat amenințător către D-l Paveliu, care sta în colţul lui de inculpat cu mâinile încrucișate pe piept și cu un aer de totală indiferenţa în ochii lui albaștri de suedez, lui Caliopi începuse să-i pară rău de ce-a făcut. Să-i pară rău că a minţit pentru a-l aduce în faţa justiţiei ca să răspundă de o faptă pe care n-o săvârșise.

E adevărat că D-l Paveliu era vinovat faţă de ea. Dar vinovat numai pentru că a doua zi după ce pierduse banii la cărţi, ca şi colonelul Arvătescu, după ce îşi plătise datoriile — nu mai dăduse pe acasă. Fugise fără să spună un cuvânt, fără să spună de ce, fără să spună încotro.

Poate dac-ar fi venit şi ar fi mărturisit greşeala — ea care înţelegea toate slăbiciunile omenești — ar fi înţeles-o și pe a lui și l-ar fi iertat.

Dar așa, părăsită ca un lucru de care nu mai ai nevoie, după ce îi dăduse ultimul ei ban, după ce îi dăduse tot ceea ce ea putea să dea unui om, mai ales, crezuse, odată mai mult că găsise după care, de atâta timp, orbăcăia cu mâinile întinse avid în întunericul existenţei ei — nu se mai putuse stăpâni.

Simţise în ea, aprigă, de nestăpânit, setea de răzbunare. Și-atunci — în furia și deznădejdea primelor zile — îl reclamase parchetului pentru furt.

Cei de la bancă fuseseră mai indulgenţi decât ea.

Directorul se mulţumise să-i primească numai demisia, a doua zi, când — descompus, aproape înnebunit, D-l Paveliu venise să-i mărturisească totul.

Iar pentru buna ordine a socotelilor instituţiei îi trecuse în registre — sub formă de împrumut — cu cele 300.000 de lei cu care păgubise banca.

Îl privea cum sta — în faţa judecătorilor — nedumerit și parcă străin de tot ce se petrecea în jurul lui. Slăbise mult, era îmbătrânit și avea în înfățișarea lui întreagă, ceva de nebun liniștit și parcă, așa cum sta cu capul încovoiat pe piept și cu mâinile încrucișate, semăna cu violoncelul părăsit lângă fereastra din fosta lui odaie.

Apărătorul lui — un coleg din contenciosul băncii — se străduia să dovedească că D-l Paveliu nu putea fi învinuit de furt. Că nu făcuse altceva decât să împrumute o sumă de bani de la proprietăreasa lui, sumă pe care aceasta i-o dăduse de bună voie. Ba ceva mai mult. Ea singură se oferise să i-o dea și dovada cea mai bună era că nu-i ceruse niciun fel de chitanţă. E adevărat că D-l Paveliu pierduse toţi banii la cărţi. Dar din momentul ce-i fuseseră împrumutaţi, era liber să facă ce vrea

cu ei. El se recunoștea dator cu această sumă și se obliga s-o restituie în măsura posibilităţilor. Departe de a fi un hoţ, nu era, prin urmare, decât un debitor de bună credinţă care trebuia absolvit de orice bănuială.

Argumentarea apărătorului pe de-o parte și lipsa probelor acuzării, pe de-altă parte, convinseseră aproape pe magistraţi că, omul pe care aveau să-l judece, nu putea fi vinovat și pedepsit pentru furt.

Se vedea limpede, pe figura lor, că sunt hotărâţi să achite.

Și atunci D-l Paveliu — care tot timpul stătuse fără să spună un cuvânt — ceru voie să facă o mărturisire.

Caliopi îngheţase. Era sigură că D-l Paveliu va povesti magistraţilor tot cea ce se petrecuse între ei, în noaptea de care atât de bine îşi aducea aminte, că va da pe faţă adevărul întreg… Că nu făcuse nici măcar împrumutul de care vorbise avocatul lui. Că făcuse, pur și simplu, un târg pentru care îşi primise preţul cuvenit și convenit.

Aștepta cu emoţie să-l audă vorbind și măsura din ochi, cuprinsă de panică, distanţa care o despărţea de ușă. Pentru nimic în lume n-ar fi putut suporta rușinea de a-și vedea dată în vileag viaţa ei intimă.

Dar D-l Paveliu nici nu se gândise la așa ceva. Recunoscuse pur și simplu că a furat banii proprietăresii și ceruse — liniștit — să fie pedepsit conform legii. Ceea ce judecata și făcuse de îndată, aproape cu părere de rău.

Madam Neicu a rămas văduvă anul trecut, după patruzeci și nouă de ani de căsnicie.

— Cel puţin să mai fi trăit și el acolo un an – maică — că nu era cine știe ce, să fi făcut și noi jubileul de cincizeci de ani, nunta de aur… E! Da, dacă n-a fost să fie, n-a fost și pace… Ce să fac? Am mâncat colivă în loc de tort, la jubileu…

La 70 de ani, Madam Neicu era încă sprintenă pe picioruşele ei mici. De dimineaţa până seara, îşi agita, de colo până colo, trupul puţintel, neobosită, neastâmpărată ca o joimăriţă.

— Par că am viermi, maică. Ce să le fac? Nu pot să stau la un loc și pace.

De la răposatul îi rămăsese o „pensioară” de două mii de lei pe lună.

— E! Un fleac acolo! Să-mi iasă de tutun…

Că și statul ăsta, să fie al dracului de stat. Cu zece mâini ia și cu una dă… ca “zarafii”. Și îi mai rămăseseră și casele astea de pe strada Viitorului…

— Mari, maica, prea mari… Până ajungi să ștergi praful din odăile din faţă, se umple la loc ale de din dos. Păi nu m-am certat cu Dumitrache când le-am făcut? Nu i-am spus? Fă-le, mă băiete, mici… c-avem loc destul în ele… Copii n-avem, rude — dă-le dracului să le ia — că n-o să stăm acu să facem case pentru ele. Ce-ţi trebuie ţie cazarmă?… Și cazarmă a făcut, maică, că de capsoman nu-l întrecea nici bietul tata, Dumnezeu să-l ierte, că umbla vara cu șubă numai fiindcă-i spune-ai că se topește “trotalul” de căldură afară…

Cum a rămas văduvă, Madam Neicu s-a retras în cele două odăiţe cu bucătărie din curte şi a închiriat „casa a mare”. Întâi unui medic tânăr care se stabilea în

cartier…

— Da' n-a brodit-o, maică !… Că prin partea asta, pe la noi, nu umblă microbii… Ședea toată ziua — în halat alb, ca șpiţerii — și fluiera la fereastră a pagubă de-o aburea. Clienţi, tufă de Veneţia ! Că pe la noi și care sunt bolnavi, se duc la doctori știuţi, nu la studenţi d ăștia ieşiţi acuma, spâni și cu ochelari d-ăia rotunzi… La șase luni, n-a mai putut să-mi plătească chiria și-a plecat…Altminteri, săracul, cam ovrei el, da om de treabă.

Mi-a spus… Madam Neicu, n-am… Nu merge…Mă mut în altă parte… Și s-a mutat. Mi-a plătit cinstit, mi-a pupat și mâna, mă rog… tot în regulă.

În locul doctorului s-a mutat Caliopi… Ultima aventură cu D-l Paveliu o aruncase într-o neînchipuită deznădejde. Pentru a doua oară, într-un atât de scurt interval de vreme, istoria se repeta.

Și dacă prima oară avusese tăria să suporte plecarea colonelului Arvătescu cu destulă liniște și pierderea banilor, cu suficientă resemnare — de data asta îşi pierduse complet cumpătul.

Nu știa ce să mai facă. Nu mai avea încredere în nimeni și în nimic. Formula ei erotică se dovedea dezastruoasă. Un chiriaș, rămânea un chiriaș și atâta tot. Ridicat la rangul de amant, pretindea — într-o formă sau alta — echivalentul.

Ori, în felul acesta, nu mai putea continua.

Pe de-o parte fiindcă averea ei era insuficientă faţa de exigenţele, totdeauna la fel, în fond, deși diferite în formă, ale bărbaţilor atrași în mreje și pe de altă parte, fiindcă ea nu căuta, în tovărășia unui bărbat, numai un complement sexual strict, limitat la atribuţiuni fixe. Ea căuta afecţiunea prin sexualitate. Nu ca un început ci ca o consecinţă a acesteia.

Cele două experienţe îi dovediseră însă că îşi greșise socotelile. Precis. Definitiv.

Era prea bătrână ca să mai poată spera în realizarea ultimului ei gând de viaţă. Era anulată definitiv, trecută la rebut. Nu temperamental. Din convenienţă socială. Nu mai putea aștepta — sub nicio formă — afecţiunea unui bărbat. Nu pentru că nu ar fi putut s-o inspire. Ci pentru că nu mai avea voie s-o inspire. Se opunea „Societatea".

În faţa legilor ei inebranlabile, orice elan bărbătesc se găsea întors din drum, orice tentativă paralizată. Și asta, pentru că o femeie de aproape cincizeci de ani, dacă nu e soţie, bunică sau mamă, nu poate fi altceva decât „babă".

„Babă". Un cuvânt care — investit în înţelesul secolului — însemna o meserie. Cum ar fi cârciumar sau inginer silvic.

Și-atunci, dacă atât îi mai rămânea, dacă visul cald și insinuant al celei de-a doua tinereţi trebuia să moară gâtuit în cleștele celor două silabe pe care și le repeta printre lacrimi, ca un refren al cântecului ei de lebădă bătrână, „babă, babă, babă" — nu mai avea de ce să se ascundă, de ce să complice problema care i se înfăţișa, de aci înainte, simplă: „Dacă vrei dragoste, cumpără. Nu uita însă că, în comerţ, nu se găsește decât un fel de dragoste. Mulţumește-te cu atât".

Și Caliopi încercase să se mulţumească numai cu atât. Să cumpere.

Pentru aceasta intrase în legătură cu un „specialist". Un cunoscut „profesor" de dans, „absolvent al academiei de ritmică din Berlin" și „diplomat al universităţii de dans din Chicago". În realitate, un fost chelner de vapor, dezertor din armată, condamnat la moarte în contumacie, amnestiat și întors după zece ani în ţară, cu *guètres* albe, cu numele schimbat și cu un inel de conte rus pe degetul mic.

„Profesorul" era acum „Director-proprietar" al unei reviste matrimoniale. Rectorul unei „academii particulare de dans" și „maestrul" unui „studio" de ritmică. La adăpostul acestor titluri, făcea export de carne vie în orient și codoșerie în ţară.

Caliopi s-a înţeles repede cu el. A plătit „onorariul" cu anticipaţie și la ziua și ora convenită „Marfa" s-a prezentat la domiciliu.

Era un copilandru, cu ochi stinși de droguri, cu mers legănat și c-o perlă falsă înfiptă în nodul impecabil al cravatei. Avea mișcări degajate, de om care îşi cunoaşte meseria și de îndată cea întrebat-o cu un surâs de complicitate pe buzele subţiri: „Dvs. Sunteţi doamna Camelia?" (Era pseudonimul pe care Caliopi și-l alesese pentru debutul ei în noua calitate de „babă") — întrebare căreia ea i-a răspuns încremenită de rușine: „Da, eu sunt, domnule Narcis" (era pseudonimul profesional al copilandrului) a început să-i vorbească porcării — fără convingere — și să-i spună anecdote, fără haz.

După cinci minute de conversaţie, în timpul cărora a dat pe gât trei coniacuri („trataţia" fusese indicată de dl. Profesor însuşi) a cerut să vadă dormitorul. A aruncat o privire distrată de jur-împrejur și-apoi s-a trântit pe pat, întrebând-o pe tonul cel mai senin din lume.

— Te dezbraci singură sau „îţi place" să te dezbrac eu?…

Atunci Caliopi n-a mai putut. A izbucnit în plâns. Într-un plâns amar, cumsecade.

Copilandrul și-a închipuit că plânsul ei face parte dintre „figurile" obișnuite în materie. Și-a aprins o ţigară și-a așteptat. Văzând însă că după zece minute „Camelia" continua să plângă, prăbușită în fotoliu, „Narcis" și-a privit ceasul, impacientat.

— E, hai, păpușo, ce facem? Plângem sau…Că mai am încă o „vizită" de făcut…

Caliopi a înţeles că nu mai poate prelungi echivocul. Nu. Nu asta vrea ea. Nu „așa". Simţurile ei în debandadă, impacientate în clipele de singurătate și reverie — în faţa realităţii, exprimată brutal prin prezenţa lui Narcis — tolănit cu ghetele pe cuvertura de atlas — se revoltau acum ultragiate. Nu, nu putea. Nu era încă nici destul de depravată, nici suficient de rafinată ca să aibă sinceritatea gestului simplu de a se lungi — fără comentarii morale — lângă omul care o aștepta viril și nedumerit.

S-a ridicat de pe fotoliu și neștiind ce să facă, a ieşit afară, trântind ușa din toate puterile.

Narcis a priceput. Avea de-a face cu o babă debutantă. S-a ridicat de pe pat, s-a „aranjat" puţin în oglindă, s-a mai oprit o clipă în hol ca să soarbă un ultim păhărel de coniac și a plecat fluierând, mulţumit că a „scăpat ușor" și felicitând în gând pe D-l Profesor că a avut prevederea să perceapă taxa înainte.

După întâmplarea cu Narcis, Caliopi — fosta Camelie cu viaţă de o zi — a luat o hotărâre importantă. Cu încleștarea ultimului pic de voinţă, și-a vândut casa — pe cel dintâi preţ oferit — tot prin intermediul agenţiei „Căminul General" — și-a vândut și bijuteriile (ce afacere bună a făcut D-l Klein, deși în ziua aceea n-a visat, ca vecinul său altă dată „puduchi") și-a plecat spre coasta însorită a Mediteranei ca să-și calmeze nervii zdruncinaţi în capitala României.

A stat la Nisa două luni.

Angrenată din primul ceas în ritmul trepidant al orașului de permanentă vilegiatură, copleșită de noutatea și diversitatea aspectelor vieţii locale, Caliopi și-a pierdut complet cumpătul și identitatea. A devenit un număr pe ușa unei camere de hotel și atâta tot: 135, la al patrulea. Un număr care, foarte adesea ori, la ore târzii din noapte (când pe mesele verzi ale cazinourilor se întind pânzele cenușii și din baruri sunt „evacuaţi" în brânciuri amabile, ultimii clienţi) — a fost indicat de portarul hotelului, unor domni — niciodată aceiași — dar totdeauna cu gulerele pardesiurilor ridicate prudent peste reverurile de mătase ale smokingurilor. Unor domni care — provizoriu – se numeau dansatori de parchet și care mai târziu — după ce îşi vor fi lăsat amprentele digitale în serviciile antropometrice ale diferitelor ţări civilizate — se vor numi „profesori de dans, absolvenţi ai academiei de ritmică din Berlin" sau din altă parte, „diplomaţi ai universităţii de dans din Chicago" sau din alt loc și vor veni să se stabilească — cu *guètres* albe, cu numele schimbat și cu inele de conţi ruși pe degetul cel mic, în capitala ţărilor lor de baștină.

De multe ori, după întoarcerea ei de la Nisa, Caliopi se întrebase de ce putuse să facă acolo, ceea ce — cu mai puţină cheltuială și mai puţin deranj — nu putuse să facă la București?. Nicio diferenţă între Narcișii de acolo și cei de-aci. Nicio deosebire în procedee.

La Nisa însă nu mai avea, în primul rând, pudorea identităţii, lucru care contează enorm pentru o femeie cetăţeană română (Madam Popescu care în București n-ar merge la teatru decât în lojă, nu se jenează să stea la Paris la galerie).

Și odată acest lucru stabilit, Caliopi se gândea mai departe. Cine a fost de vină c-a făcut ceea ce a făcut? Prietenele… de vârstă, de grăsime, de văduvie și de bijuterii, pe care și le făcuse din prima zi? Nici gând. Vârtejul de plăceri, în serie? Nici vorbă ! Alcoolurile pe care, de dimineaţa până seara, le bea? Da' de unde ! Atmosfera aceea specifică a orașelor cosmopolite, peste care viciul planează permanent ca o ceaţă londoneză? Așa ! Atunci? Atunci?

Și Caliopi, înfundată cu mâinile gândului în cufărul plin cu boarfele picante, diverse și colorate ale amintirilor păstrate „din străinătate", îşi răspundea singură, gravă și convinsă:

— Numai marea Mediterană a fost de vină !…

Marea, căreia două luni de zile îi întorsese spatele. Din cauza ei și-a mâncat toţi banii și și-a vândut o bună parte din bijuterii. Din cauza ei s-a întors în ţară cu clasa a III-a până la frontieră și de acolo, cu a II-a până în București — fardată și îmbrăcată — așa cum o întâlnise, într-o zi, Sergiu pe la Palatul de Justiţie.

Din cauza ei, odată ajunsă în București, se văzuse silită să se mute la Madam

Neicu și, ca să-și poată scoate existenţa, să dea la Mica Publicitate un anunţ cu vorbe mai puţine ca să nu coste prea mult.

Închiriez cameră mobilată cu pensiune numai la domn singur. Viitorului 209.

Odată cu anunţul acesta, vechiul sistem al chiriașului „domn singur" reintra în funcţiune. Visul frumos de la Nisa se sfârșise odată cu banii. Dar amintirea lui nu făcea altceva decât să sufle ca o gură neostenită peste jarul vechi al patimii ei – ajunsă acum de notorietate publică.

Primul chiriaș fusese un student la Academia Comercială. Bubos, pipernicit, cu umerii inegali, cu mâini lungi și cu un nas agresiv ca un cioc de pasăre de pradă.

Caliopi îl acceptase cu nădejdea că inferioritatea lui fizică, aproape respingătoare, îl va apropia mai repede de ea. Îl chema Pamfil și era orfan de război, crescut — din caritate oficială — până la majorat. Avea o vagă slujbă la un minister de unde aducea, din când în când, bilete de favoare pentru cinematografele de cartier. Mânca mult, vorbea puţin și îi puţeau picioarele — la orice oră din zi și din noapte — deși, în fiecare dimineaţă și le spăla — la un loc cu faţa — în ligheanul de la lavoar.

Cu toate astea Pamfil exala din întreaga lui făptură, o ciudată și pătrunzătoare senzualitate pe care o sublinia continuu lumina de putrigai din ochii lui cafenii.

Într-o seară — când s-a întors de la cinematograf (Pamfil îi dăduse un bilet de favoare) — Caliopi a văzut la poartă o splendidă limuzină. În odaia lui Pamfil era întuneric beznă și se auzeau șoapte. Intrigată, a intrat în vârful picioarelor în odaia ei și, fără ca măcar să-și scoată pălăria din cap, a lipit urechea de zid și a ascultat.

Niciodată sunete mai victorioase de senzualitate, gemete mai vibrante, mai tulburătoare de patimă, chemări mai aprinse, n-a fost dat unei urechi să audă.

Și Caliopi — crispată, înnebunită de ecoul îmbrăţișării care se sfârșea în ţipete de triumf, alături — a ascultat totul până la urmă. A pândit până s-a deschis ușa…

A urmărit până în stradă, umbra femeii care ieșea, incertă pe pașii acum grei, inegali, necontrolaţi. În lumina felinarului, a văzut-o urcându-se la volanul mașinii care o aștepta…Era să ţipe…Ludmila ! Fata Istrăteaschii. Una din cele mai frumoase femei din București… Măritată cu secretarul general al ministerului de finanţe. Înţelegea acum… de unde proveneau biletele de favoare…Ludmila ! Metresa lui Pamfil…

Ca o furie s-a repezit în odaia chiriașului și a intrat fără să bată…

Pe masa din mijloc, prăjituri cu frișca moleșită și ciocolata topită, ţigări mutilate, începute și stinse şi-o sticlă de liqueur goală — răsturnată între coji de mandarine. În ibricul de la lavoar, un mănunchi de crizanteme albe, enorme. Divanul dezgolit de cearşafuri, cu pernele răvășite, cu cuvertura căzută mototol pe jos.

Și în mijloc, Pamfil. Gol complet, plin de păr, transpirat ca o gorilă udă, strâmb, sfrijit, ghebos.

Isprăvise să se spele pe picioare și pentru că unicul prosop pe care îl avea,

zăcea acum aruncat cine știe unde, — se ștergea liniștit, între degete, cu o crizantemă.

A doua zi Caliopi la dat afară pentru că îndrăznise să aducă „dame" în casă și în locul lui s-a mutat, peste câteva zile, chiriașul pe care îl are și acum, adică Mitică Plăviţescu.

Mitică Plăviţescu e „funcţionar* la Societatea Tramvaelor Comunale. Adică, după ce a fost taxator pe linia 14, watman pe linia 6 — după un accident în urma căruia a rămas cu trei degete lipsă la o mână — a fost trecut în administraţie, cu gradul de controlor, pe linia 34.

Băiat de la ţară, fusese destinat — după clasele primare — carierei preoţești având, după părerea părintelui Dincă, parohul bisericii Sf. Gheorghe din Botenii Muscelului, „călcătură popească". Prevestirea părintelui nu se realizase. În clasa III-a, după trei ani de repetenţie — câte unul în fiecare clasă — a fost dat afară din seminar fiindcă fusese prins — în postul Paștelui — la servitoarea unui avocat din apropiere. După câţiva ani de hoinăreală prin diverse porturi — unde forţa lui herculeană îşi putea găsi întrebuinţare la descărcatul și încărcatul vapoarelor — a intrat voluntar la marină de unde a ieşit cu gradul de sergent pe umăr și cu „acte în regulă" în buzunar. De-atunci a intrat la tramvaie.

Acum are aproape 35 de ani. E un vlăjgan, cu picioare mari, Cu piept de bivol și suflet de copil de ţâţă.

Din primele zile, după ce s-a mutat la Caliopi, Plăviţescu s-a simţit fericit. Găsise ceea ce de atâta timp visase. O „gazdă" bună, cumsecade, care îi făcea toate gusturile și toate treburile, astfel că el nu mai avea nevoie să se îngrijească de nimic, în afară de slujba.

Om fără niciun viţiu, când n-avea „servici", Plăvitescu sta acasă, citind ziarul, de la prima la ultima pagină, sau lucrând la traforaj — „artă", pentru care avea o mare pasiune — rame de fotografii, căsuţe pentru barometre și etajere pentru cărţi, pe care le oferea — omagial — de onomastică, tuturor șefilor lui ierarhici.

Când îl vedea lucrând, cu picioarele goale în cipici de pâslă (confecţionaţi de comandă la o italiancă din împrejurimi), cu mânecile cămășii suflecate, cu șort verde încins peste brâu și cu pieptul păros ca o ștergătoare de ghete ascunsă în sân, Caliopi — cuprinsă de o agreabilă admiraţie pentru trupul acela robust, rural și sănătos — se așeza supusă lângă el, urmărindu-i toate mișcările, cu o strălucire felină în ochii ei fardaţi din ce în ce mai accentuat.

Niciodată Plăvitescu n-ar fi îndrăznit să se gândească că într-o zi va ajunge amantul „Cucoanei", (cum îi zicea el gazdei sale pe care, din prima clipă, o simţise din „altă clasă socială" decât a lui).

Experienţa lui în materie de femei îşi avea sursa numai în două specimene, alternând după împrejurări: slujnici și „dame de consumaţie". Niciodată o altfel de femeie nu-i tulburase gândurile și nu-i „deranjase" ambiţia. Și asta pentru că în judecata lui, femeia era redusă, în raport cu bărbatul, în primul rând la o funcţie „administrativă" (să spele, să calce, să coasă, să gătească) adică să fie „nevastă" și apoi la o funcţie erotică (să se lase iubită „la cerere" adică să fie „damă de

consumaţie”).

Or, într-o zi, Caliopi avea să-i „reveleze” un nou specimen de femeie: „amanta”, sau, în termenii lui Plăviţescu „ţiitoarea”, adică femeia care — fără cununie — contopea într-una singură, cele două „funcţii” din judecata lui.

„Revelaţia” s-a produs într-o seară de furtună când ploaia cădea valuri sub ferestre și reclama luminoasă a fulgerelor de sulf aprins și a trăsnetelor cu chenar de neon, brăzda cerul burdușit de tunete și mototolit de nouri. Plăviţescu „zăcuse” toată ziua cu un junghiu înfipt — ca un cuţit de bucătărie — între coaste și cu trupul încins de febră. Ca de-obicei, nu luase niciun medicament și cucăia în așternuturi așteptând să-i treacă.

Caliopi — deși îşi da seama că nu e vorba decât de o simplă răceală — se alarmase teribil. Ceruse împrumut paharele de la Madam Neicu, cumpărase un sfert de litru de rachiu de drojdie, două aspirine și venise lângă patul lui — în capotul roz de altă dată — ca să-l „dădăcească”.

La început Plăviţescu se rușinase tot, la gândul că trebuie să rămână pe jumătate gol în faţa ei. Îşi pusese totuşi cămașă de noapte curată cu râuri de arnici roșu și ca o supremă cochetărie, se spălase pe dinţi cu săpun de “tualetă”.

Caliopi îşi aranjase — aferată și vorbăreaţă – „instrumentele” pe un scăunel la căpătâiul patului. Cutia cu ventuze, sticla cu rachiu, lumânarea lipită pe fundul unui pahar, pămătuful făcut dintr-un șomoiag de vată răsucită pe coada unui toc și chibriturile. Apoi se așezase pe patul bolnavului, mângâindu-l pe frunte ca pe un copil.

— Ia să vedem noi unde ne doare? începuse ea să-l alinte.

Plăviţescu îşi duse — căutând să facă un gest cât mai graţios — mâna butucănoasă la punctul dureros dintre coaste.

— Aici, bată-l să-l bată de junghi…

Ca şi cum ar fi vrut să pipăie durerea interioară, Caliopi apăsă mâna pe locul cu pricina.

— Las că facem acuma o „frecţie” bună și până mâine ne trece…

Apoi, prididită de emoţie, căutând să dea vorbelor o intonaţie cât mai naturală, se întoarse cu spatele și zise:

— Până șterg eu paharele, scoate-ţi cămașa și stai cuminte sub plapumă să nu răcești.

Plăviţescu nu se lăsase gol complet decât la gârlă, când era copil și de două ori pe an, la baia populară, cu ocazia sfintelor sărbători de Paște și de Crăciun. De aceea invitaţia lui Caliopi îl tulbură cumplit.

Se răsuci puţin în așternuturi, nehotărât, apoi, cu un gest — aproape eroic — se ridică în șezut şi-şi trase dintr-o smucitură greoaie cămașa peste cap.

— Gata? Că mă ’ntorc…

— Gata. Zău, de ce vă deranjaţi pentru mine?…

Caliopi se așează iar pe marginea patului. Un ochiu’ ager ar fi putut observa acum că toate capcele capotului erau desfăcute la piept ca să poată fi (ar fi explicat ea) mai liberă în mișcări. Cu gesturi pe care le voia stăpânite, deși în fond erau

nerăbdătoare, apucă plapuma și-o dădu de-o parte dezgolindu-și chiriașul până la brâu.

Plăviţescu, congestionat, cu faţa înfundată în perna, respira într-o parte fierbinte, apăsat.

Caliopi îşi muie mâinile în farfurioara pregătită cu untdelemn de candelă amestecat cu rachiu de drojdie și începu să-l tragă, meticulos, priceput, de-a lungul spatelui enorm, aspru, voind parcă – sub apăsarea mâinilor ei — să-i fărâme muşchii groși și încordaţi.

În odaie începuse să miroasă a rachiu. Lampa de pe măsuţa de noapte împrăștia, de sub abajurul ei de hârtie colorată, o lumină sângerie de tavernă. Trupul chiriașului se mișca înfiorat și liber sub plapuma din ce în ce mai grea, mai caldă, mai inutilă.

Mâinile lui Caliopi nu se mai înfigeau acuma — medical — în carnea răcită a omului întins sub ele. Nu mai erau mâinile savante ale unui subchirurg improvizat. Erau pur și simplu, mâinile unei femei care mângie, din ce în ce mai ușoare, din ce în ce mai pasionate, din ce în ce mai adânc, mai prelung, mai departe, mai indiscrete, sub plapuma dogoritoare, până când Plăviţescu — scos din orice dubiu — înţelese cum „stă chestia.

Și-atunci, cu simplitatea lui rurală, o prinse dintr-o aruncătură de mână de mijloc şi-o vârf sub plapumă — lângă el — frângând-o în mâini, ca pe o lipie.

A doua zi de dimineaţă, când intră în odaia lui să-i aducă ceaiul, Caliopi îi găsi cu mâinile împreunate reflexiv sub cap, cu ochii fixaţi asupra unui punct de pe tavan, numai de el.

— La ce se gândește băiatul, îl întâmpină ea apropiindu-se de pat cu pași osteniţi și felini de pisică fătată.

Plăviţescu se smulse tresărind din plasa gândurilor agăţate de tavan. Sângele lui gros îi năvăli ca un bulion în obraji. Răspunse ascunzându-și capul, jenat, ca o ţărăncuţă căreia feciorul boierului îi gâdilă sfârcul sânului cu cravașa.

— Mi-e rușine să spui.

Caliopi glumi așezându-se lângă el.

— Ce? Și acuma îţi mai e rușine de mine? Ia spune…

Plăviţescu încercă s-o privească cu „coraj” în ochi, dar nu izbuti deplin. Se mulţumi să asude subit…

— Spui? Să știi că dacă nu-mi spui, mă supăr…

Plăviţescu, în sfârşiţi se decise. Ridică capul spre ea și zise, pe un ton alterat de prea multă delicateţă:

— Vreau să te rog să mă ierţi…

— De ce, mamă dragă? Dar ce-ai făcut?

— Azi-noapte, când ai plecat „mata”, am uitat să-ţi spun „mersi”. „Și zicând, îşi ascunse stângaciu capul la sânul ei, ca un viţel speriat, botul, sub ugerul matern.

De atunci, a început pentru Caliopi o epocă de încântare și de integrală fericire. Uitase tot. Amintirile ei începeau parcă numai din noaptea de furtună, cu miros de rachiu de drojdie. Dragostea lui Plăviţescu, regulată, onestă, bărbătească,

râsplătea cu prisosinţă toate suferinţele și loviturile pe care le îndurase până să ajungă la ea.

Madam Neicu n-avusese nevoie de multe „dovezi” ca să-și dea seama că între chiriașa ei și chiriașul chiriașei ei, intervenise o legătură strânsă și „lumească” de pe urma căreia, atât Caliopi cât și Plăviţescu, erau încântaţi.

El pentru că putuse în sfârșit, să evolueze dincolo de slujnici și de „dame de consumaţie”. Să ajungă amantul și răsfăţatul unei „cucoane”, văduvă de colonel care deși cam „vârstnicuţă”, avea totuşi – pentru el — elanuri și frăgezimi nebănuite. Ea pentru că găsise în el, într-o formă, e adevărat, cam simplă, omul pe care tinereţea ei de-a doua îl visase.

Deși nemulţumită oarecum la început de întorsătura pe care o luau lucrurile, deși surprinsă că o femeie de vârsta chiriașei mai poate avea astfel de legături cu un bărbat și încă cu unul mult mai tânăr și mult mai de neam prost decât ea, Madam Neicu se lăsase totuşi cucerită cu timpul de amabilitatea și atenţiile ambilor chiriași și devenise până la urmă — pe lângă unica confidentă a lui Caliopi și protectoarea legăturii ei cu Plăviţescu, faţă de intrigile și clevetirile cartierului.

— E, și dacă trăieşte cu el, ce? Tu nu trăieşti cu bărbatu-tău? Dacă are femeia nevoie de om, treaba ei. Astea de neam bun cum e ea, nu sunt ca noi, soro, de ne iartă Dumnezeu înainte să ne rugăm de el. Astea ţin mai mult că au exerciţiu mai mare și învaţă altfel de moravuri de femeie…”

Și cuvântul ei — plin de autoritate și de înţelepciune, unanim recunoscute, potolea „gura lumii”, care găsise, în aventura lui Caliopi, un subiect picant pentru comentarii.

De-o jumătate de ceas, Madam Neicu asculta povestea procesului lui Paveliu și deși Caliopi îşi manifesta acum părerea de rău pentru pedeapsa care — pe nedrept — i se dăduse, ea nu fu de aceeași părere…

— Ba nu, maică. N-ai dreptate. Bine i-a făcut că l-a condamnat. De ce să-ţi mănânce bănișorii dumitale și să fugă ca un hoţ? Cine l-a pus să joace cărţi pe sute de mii de lei. Pe-un pol, doi, de distracţie, nu putea să joace? Să mulţumească lui Dumnezeu că nu l-au reclamat și ăia de la bancă.

Caliopi clătină capul.

— Da, poate să ai dreptate dumneata, coană Sevastiţo. Am suferit atâta și de pe urma lui Paveliu și de pe urma celorlalţi, că n-ar trebui să-mi mai pară rău de nimic.

Și după o clipă de reflecţie, gândindu-se global la toate prin câte trecuse, adăugă:

— Mă mir, zău, cum am putut răbda toate nenorocirile care m-au izbit, de la moartea lui bietul Titică și până acum…”

Madam Neicu, răsuci minuţios o ţigară, strânse cu atenţie toate firișoarele de tutun căzute în poală, le puse la loc în tabachere, aprinse ţigara și dintr-odată învăluită într-un nor de fum, zise:

— Ai răbdat pentru că eşti om…

— Ei și ! se miră Caliopi.

— Și omul rezistă, maică ! Pietrele, cât sunt ele de pietre, și de ger tot crapă. Fierul, cât e el de fier și rugina tot îl mănâncă… Numai omul înfruntă tot, toate relele și loviturile sorţii…

Prin urmare, dragă Madam Zaharescu, omul este cel mai rezistent metal… Ţine minte vorba mea și adu-ţi aminte totdeauna de ea, că eu am cumpănit-o mult până s-o judec în felul ăsta…

XII. A ÎNFLORIT UN CIREȘ AZI-NOAPTE

De două zile soarele se luptă cu norii cartierului. Acuma i-a biruit, topindu-le calupurile călătoare de staniu, în falduri de poleială încreţită ca o horbotă pe marginea poalelor de cer albastru.

Deasupra Stradelei, un cârd de cocori, trece fără escală către satele cu lanuri reavăne plutind aliniat, ca o minusculă escadrilă de avioane cu aripi mobile.

Cioburi de oglinzi scânteie în bălțoacele de pe stradă și în argintul sârmelor electrice și-a încurcat coada de gâţe, cel dintâi zmeu al „Olandezului", înălţat cu o fluturare de mânuţă, spre soare.

Azi dimineaţă, când a ieşit să dea la pui, Madam Săraru a găsit în curte un înger nedumerit. Înflorise cireșul peste noapte. Și parfumul lui se topea, în răcoarea dimineţii ca un fum subţire de tămâie, înălţat din candelele albe ale florilor clătinate de propria lor greutate.

Când a văzut minunea de spumă proaspătă din curtea ei, Madam Săraru a simţit, umplându-i pieptul, o bucurie mare și înviorătoare. O bucurie cum de multă vreme inima ei nu se mai deschisese să primească.

Era amărâtă Madam Săraru.

De când se întorsese Margareta de la Paris (iacătă, se-mplinea luna) imediat după bucuria fără de margini a revederii — îşi dăduse seama că i-a intrat în casă o străină. Nu mai era Margareta ei, Margareta care plecase în noaptea de Crăciun.

În locul „fetiţei" de-acum câteva luni de zile, se ntorsese o femeie ostenită, cu ochi triști, cu gândul parcă totdeauna dus în altă parte.

Se întorsese „o femeie", asta înţelesese — limpede, dintr-un început — Madam Săraru.

Margareta i-a povestit, în silă, că luase hotărârea să se întoarcă, pentru că „aerul" de-acolo nu-i făcea bine. Vrea să stea câtva timp în București, să-și aranjeze oarecare „afaceri" (și când spunea „afacere" surâdea unui gând numai de ea știut) și-apoi să plece undeva, la ţară, să se odihnească. Spunea că are „nervii zdruncinaţi". Despre căsătoria ei cu „senegalezul" nu mai pomenea nimic și Madam Săraru pricepuse, din toate astea, că Margareta nu era fericită.

Nu îndrăznise s-o întrebe nimic. O lăsase cu gândurile ei, cu tăcerile ei, așteptând — așa cum știa ea să aștepte — ceasul când ea singură avea să-și deschidă sufletul. „Fiindcă", judeca Madam Săraru, „nimeni nu poate ţine prea multă vreme nu secret, dacă îl are".

Ea însăși mărturisise Margaretei că nu putuse păstra secretul și că — de îndată

ce primise scrisoarea ei — se dusese și i-o citise lui Sergiu.

Margareta a încreţit uşor sprâncenele și i-a răspuns doar atât: — Foarte rău ai făcut".

De-atunci niciodată n-a mai fost vorba despre Sergiu între ele.

Primele două zile după întoarcerea ei acasă, Margareta n-a ieşit din odaia ei. A dormit tot timpul, ca şi cum de multă vreme nu se mai bucurase de căldura unui pat și de liniștea unei odăi cu perdelele lăsate. Aproape nici nu s-a atins de mâncarea pe care Madam Săraru i-o aducea – ca unui bolnav — la pat.

A treia zi s-a sculat de dimineaţă și s-a dus în oraș. S-a întors pe la patru după amiază, și-a strâns într-o valiză câteva lucruri de toaletă – ca pentru un voiaj de o noapte — și-a plecat. S-a întors iarăşi tocmai la unu din noapte.

Și de-atunci, la fel. Pleca seara pe la șapte — cu valiza în mână – și revenea noaptea după unu. Dormea apoi toată ziua, cu ușa încuiată și cu storurile trase.

Madam Săraru înţelegea că viaţa Margaretei ascunde în ea o taină. Se gândise de multe ori s-o urmărească, să vadă unde se duce, unde îşi petrece fiecare noapte. Fel de fel de gânduri, de presupuneri și de bănuieli, îi agitau mintea în ceasurile de așteptare încordată și de teamă statornică.

Dintre toate, bănuiala că are un amant i se păruse cea mai aproape de adevăr. Un amant la care se ducea în fiecare seară.

Ceea ce nu pricepea însă Madam Săraru era faptul că Margareta — cu punctualitate — se întorcea acasă după unu noaptea. De ce, dacă avea un amant, nu-și petrecea tot timpul la el, de ce nu se muta — eventual — cu el, de ce trebuia să se întoarcă mereu, pentru ceasurile de odihnă, acasă?

Desigur că omul acela îi da și bani, de vreme ce, de când se întorsese acasă, nu-i ceruse ei nicio centimă. Și oricât, Margareta cheltuia… Îşi făcuse câteva rochii noi, îşi cumpărase o mulţime de lucruri și totdeauna se întorcea acasă cu mașina. Ba ceva mai mult. În ziua când Madam Săraru — ale cărei venituri scădeau în fiecare zi mai mult — i s-a plâns că nu are cu ce plăti impozitele, Margareta a intrat în odaia ei și i-a adus două bilete de câte o mie, „împrumut".

La început, gândul că fata ei are un amant, o făcuse să plângă lacrimi amare. Nu asta visase ea pentru Margareta. Dacă o crescuse așa cum o crescuse „ca pe o prinţesă", dacă cheltuise, cu educaţia și gusturile ei aproape tot ce-i mai rămăsese de la părinţi, era numai și numai pentru ca Margareta să-și poată face într-o zi un cămin, alături de un om „subţire" căruia să-i aducă în casă — pe lângă dragostea ei — tovărășia aceea fără de pereche a unei femei instruite și bine educate care — pe lângă soţie — să-i fie și prietenă și colaboratoare.

Și dacă până acum câteva luni de zile Margareta se dezvoltase — temperamental — în conformitate cu visul ei de mamă, odată cu plecarea ei în străinătate atât de neașteptată și de ciudată – o panică de nedescris pusese stăpânire pe gândurile lui Madam Săraru.

Crezuse în primul moment — cu încrederea oarbă pe care o avea în judecata și curăţenia copilului ei — că Margareta știe ce tace. Că poate ceva nelămurit

înţelegerii ei, a îndemnat-o să rupă scurt firele care o ţineau legate de viaţa ei de până acum, că— în orice caz — de pe urma acestei plecări, nu avea să se întâmple nimic rău, nimic de natură să tulbure liniștea și încrederea ei de totdeauna.

Cele două scrisori primite de la Margareta — în timpul absenţei ei — i-au dat primul fior de bănuială, iar viaţa ei de după întoarcerea acasă, n-a făcut decât s-o confirme. Dar totuşi, totuşi, în sufletul ei nu credea. Nu credea că Margareta se abătuse de pe calea cea bună, de pe singura „cale" care poate fi „bună" în mintea și în judecata unei mame.

În faţa cireșului înflorit peste noapte, Madam Săraru a avut un gând.

A rupt câteva crengi încărcate de floare, le-a așezat frumos într-o cană de pământ smălţuit (nicăieri florile primăverii nu sunt mai la locul lor decât într-un vas de pământ smălţuit) și bucuroasă de surpriza pe care avea să i-o facă, a bătut la ușa Margaretei.

Era nouă dimineaţa.

Se întorsese desigur, la unu, ca de obicei și dormea. Dar — se gândea Madam Săraru – plăcerea de a vedea cele dintâi flori de cireș, avea să-i compenseze supărarea de a fi sculată din somn.

Dinăuntru nu i-a răspuns nimeni.

A mai bătut odată, și încă odată.

— E în primul somn, mititica !

Și madam Săraru a încercat ușa într-o doară. Era deschisă. În odaie, nimeni. Patul neatins.

A rămas încremenită, cu cana înflorită în mână, în mijlocul odăii. I s-a părut o clipă că totul i se învârtește înaintea ochilor… S-a așezat apoi pe marginea patului și a început să plângă. Și-a plâns, și-a plâns…

Acum nu mai încăpea nicio îndoială. „Sufletul" trebuia și el să recunoască ceea ce de mult înţelesese judecata. Margareta avea un amant.

În aerul închis al odăii, florile de cireș, din cana așezată pe podele, îşi strângeau sufocate petalele de lumină.

Cea dintâi zi de primăvară adevărată, scosese toţi copiii de pe Stradelă sub ferestre. Se auzeau ţipetele lor clare, ca un cor incidental, cântat pe zeci de glasuri, în cinstea Primăverii. De departe se auzea — trezită de soare — flașneta „lu' Domnu' Luigi" coborând pe Stradelă. Și cântecul ei, acelaşi de anul trecut, acelaşi de totdeauna, îşi topea notele în soare, parcă mai vechi și mai trist ca niciodată.

Madam Săraru plângea mereu…

Pe la unsprezece, cineva a bătut în ușă.

Madam Săraru a sărit să deschidă și, speriată, s-a dat un pas îndărăt.

În faţa ei era un comisar. Gras, ras proaspăt, cu cravașa în mână și cu galoșii în picioare. Omul legii n-avea mult timp de pierdut. Parcurse o Fiţuică de hârtie pe care avea notată „ordinea ideilor" și trecu direct la interogatoriu.

— Mă rog, dumneata ești proprietăreasa de aci?

— Da, eu sunt.

— Să le stăpânești sănătoasă… Câte odăi ai toate?
— Păi, am patru, astea din faţă și încă două mai mici în fund, pe săliţă.
— Și locuiești singură în toate odăile?
— Nu, eu stau într-o singură odăiţă, pe sală…
— Și aci, în faţă, cine stă? Ai vreun chiriaș?

Comisarul a privit-o atent. Madam Săraru nu pricepea ce rost pot avea întrebările astea pe care le simţea meșteșugite în vederea unui scop pe care nu-l bănuia. Îşi dădu seama numai că omul legii se interesa de Margareta pe care o credea chiriașe și că e departe de a bănui că e fata ei.

Curioasă, pe de-o parte să afle despre ce e vorba (căci unei mame nu i se poate spune tot ce se poate spune unei proprietărese) și pe de altă parte temându-se să nu comită vreo imprudenţă, tăcu.

— Nu locuieşte la dumneata o „domnișoară", una căreia i se zice Ţușca?

Madam Săraru simţi un junghi în inimă. Abia mai avu puterea să îngaime:

— Nu, d-le comisar. La mine locuiește o domnișoară blondă. Dar o cheamă Margareta Săraru…
— Un moment, te rog !

Comisarul scoase din buzunarul de sus al vestonului un carneţel și notă silabisind: Margareta Săraru…

— Buuun! Și ce meserie are d-ra asta? Are funcţie pe undeva? Lucrează ceva?
— Nu știu, d-le comisar…
— Păi atunci din ce trăieşte?
— Mi se pare că are părinţi și o ajută…
— Aici, în București?
— Da.

„Și de ce nu stă — în cazul ăsta — la părinţi? De ce stă cu chirie la dumneata?

— N-am întrebat-o, d-le comisar…

Comisarul se așeză la masă și aprinse o ţigară.

Până acum era mulţumit de rezultatul „investigaţiilor" sale.

Semnalmentele și indicaţiile lui Madam Săraru corespundeau întocmai prevederilor și informaţiilor sale cu privire la femeia enigmatică care îl interesa.

Această femeie fusese găsită azi-noapte, la Barul American, cu ocazia unei razii. Refuzând cu în căpăţânare să și declare identitatea, fusese arestată și transportată la poliţie. La percheziţia care i se făcuse se găsise asupra ei o însemnată cantitate de cocaină, despre a cărei provenienţă refuzase de asemeni să dea vreo lămurire.

Interogat, patronul barului declarase că a angajat-o de câteva săptămâni în calitate de „dizeuză" sub numele de Ţușca. Că era o artistă foarte conștiincioasă și foarte apreciată de public și că de îndată ce îşi termina „numărul", părăsea localul, refuzând să facă la mese consumaţie. Îi ceruse în repetate rânduri „actele" și ea găsea totdeauna un motiv plauzibil de amânare. Chelnerii precum și celelalte femei din local făcuseră declaraţii identice.

Ţușca era bună camaradă cu toată lumea fără a fi însă prietenă cu nimeni și

până în prezent – deși foarte „curtată* de toţi clienţii — nu i se știa niciun fel de legătură cu vreunul din ei.

O informaţie preţioasă dăduse unul din şoferii care făceau de obicei „staţie" la ieşirea barului.

Afirmase că — în numeroase rânduri — după ora unu noaptea o condusese pe Ţușca — în Stradela Umbrei 8.

Și-acum, comisarul se găsea aci, având toate motivele să creadă că se află „pe o pistă* bună.

— Ia spune-mi dumneata, cucoană dragă, reluă el pe un ton mai amical, „de cât timp sta d-ra Săraru la dumneata?

Împinsă pe drumul tăinuirii de o curiozitate legitimă, Madam Săraru se hotărî să-și menţie atitudinea până la capăt.

— De vreo lună de zile…

— Când s-a mutat la dumneata, nu i-ai cerut niciun fel de act?

— Ce act să-i cer? Mi-a plătit chiria înainte pe o lună așa că nu-mi mai trebuia niciun fel de act.

— Nu știai că ești obligată să anunţi la poliţie când închiriezi camere mobilate cuiva?

— Nu știam…

— N-ai mai închiriat niciodată?

— Ba da. Am mai avut un student, înainte de…

— Înainte de ce?

— Înainte de domnișoara pe care o am acum.

— Foarte rău ai făcut, cucoană, că n-ai știut.

Acum, vezi, poţi să ai neplăceri… O să te duc la poliţie…

Madam Săraru încremeni.

— Pe mine? De ce?

— Ca să vedem dacă d-ra Ţușca este una și aceeași persoană cu chiriașa dumitale…

Comisarul aruncă o privire circumspectă în încăpere.

— Asta e odaia în care locuiește dumneaei?

— Asta…

— Și n-a venit azi-noapte acasă?, Vad patul neatins…

— E prima dată când nu vine acasă… de când stă la mine…

— Dar de obicei pe la câte se întoarce?

— Știu eu? Târziu. După unu…

— Și la câte pleacă?

— Pe la șapte.

— Și dumneata n-ai întrebat-o niciodată ce face de la șapte și până la unu în fiecare noapte?

— Ba da. Dar n-a vrut să-mi spună…

— E ! Uite, am să-ţi spun eu acuma, ca să știi și dumneata, că te văd femeie de treabă, pe cine ţii în casă. Chiriașa dumitale e damă de consumaţie și cântăreaţă

într-un șantan. Și n-ar fi nimic că n-are condicuţă în regulă ca să-și practice meseria, dar azi-noapte a fost prinsă că face contrabandă de stupefiante… Așa, cucoană dragă, și-acuma fă bunătate de te îmbracă și hai cu mine la poliţie s-o vezi… Te duc cu motocicleta…

În mintea lui Madam Săraru se făcu deodată întuneric și din trup, ca şi cum i s-ar fi deschis dintr-odată toate arterele — i se păru că sângele i se scurge tot… Căzu moale ca o cârpă, pe duşumele.

Comisarul abia putu s-o ridice și s-o întindă pe pat.

Aruncă florile de cireș pe jos și turnă — cu neîndemânare — toată apa din cană peste ea… Îi mișcă puţin mâinile ca la înecaţi și în cele din urmă — văzând că femeia nu-și revine — recurse la ultimul argument medical din trusa lui de cunoştinţe: o mușcă de deget.

După o clipă de așteptare, mirat că nici după administrarea acestui leac suprem, „victima" nu și revine din leșin, ieși afară și intrând în prima curte, ceru ajutorul unei vecine și căută pe cineva să-l trimită după un doctor.

Olandezul era la îndemână-prezent și aferat lângă motocicleta oficială de la poartă…

Clopotul bisericuţei din capătul Stradelei, bate dogit, chemând credincioșii la Denie.

Toaca ropăe mărunt, pe scândura sonoră de paltin sfinţit. Prin ferestrele cu geamuri groase de sticlă prăfuită, lumina amurgului pătrunde ca un fum, în biserică. În sfeșnice și policandre de argint, lumânările se aprind tremurându-și cuvios bănuţii mici de flacără subţire și sub lumina lor, sfinţii — cu nimburi decolorate și chipurile aplecate — îşi privesc amabil zugrăveala jupuită de singurătate și de sărutări creștinești.

Din curţi și de pe ulicioare, credincioșii se în dreapta spre biserică cu pași încetinei de vinovaţi și rând pe rând, îşi ocupă locurile obișnuite după ce depun — în faţa icoanelor — tributul de mătănii și de lumânări ieftine.

Și deodată, în liniștea umedă și tămâiată, Părintele Nae îşi înalţă glasul.

Părintele Nae e atât de bătrân că nu mai poate cânta cu gura. Sfinţia-sa cântă cu nasul și de-aceea, în modulaţiile cântecului său, bâzie — ca niște muște căzute în dulceaţă — polipii săi a haici și ortodocși.

Ca un ecou îi răspunde strănutatul Olandezului, tuns proaspăt și îngenuncheat cuminte pe lespezile reci, lângă creţurile fustei materne.

În partea femeilor încep șușotelile.

— Ce-ai zis de biata Sărdroaia?

— Săraca de ea ! Două ceasuri a stat leșinată.

— Din ce i-o fi venit, soro, leșinul ăsta așa de grozav?

— Știu și eu ! Am auzit că de dimineaţă a venit un comisar la ea. Ala de-a trimis după doctor…

— Să știi de la mine, trebuie să fie la mijloc un „mister". Ai fost pe la ea?

— Am fost, dar nu vrea să spună nimic. Șade întinsă pe pat și fumează ca o șerpoaică.

Într-adevăr, de îndată ce și-a revenit din leșin, Madam Săraru s-a închis într-un mutism complet.

N-a vrut să spună nimănui nimic. Nici doctorului, nici vecinelor. A rămas întinsă pe pat — în odaia Margaretei — și pentru că pe măsuţa de alături a găsit o cutie de ţigări la îndemână, a început să fumeze ţigară după ţigară, ca un condamnat la moarte, în preajma execuţiei.

Acum Madam Săraru „știa" totul. Nu-i mai trebuia nimic. Din cele câteva cuvinte ale comisarului, se făcuse lumină deplină în gândurile ei.

Așa dar, asta ajunsese Margareta ei „damă de consumaţie" arestată noaptea prin localuri fiindcă n-avea condicuţă! Înţelegea acum atât de bine, toate. Plecarea ei în străinătate… întoarcerea…lipsurile ei de acasă… tăcerea ei… cearcănele din zi în zi mai adânci sub ochi… banii pe care îi dăduse pentru impozite…

Și Madam Săraru a stat așa, prăbușită sub greutatea adevărului, legată din ce în ce mai strâns în funiile gândurilor, până când a auzit clopotul de la biserică vestind Denia.

Abia atunci — ca la un semnal — s-a ridicat de pe pat și clătinându-se cu puterile sfârșite prin odăi, s-a dus până la iatacul ei de pe sală. Aci, a îngenuncheat sub icoane și cu mâinile împreunate, a rămas acolo ca o stană.

S-a rugat mult, mult, până când buzele nu i s-au mai putut mișca și ochii i s-au umplut de lacrimi. Și parcă în strălucirea lor udă — atunci când s-a ridicat de la icoană — mijea o lumină nouă, de pace, de ușurare, cum trebuie să fi fost lumina în ochii sfinţilor, în clipa când îngerul morţii îşi fâlfâia peste ei, aripa cu bătaie scăzută. A ieşit apoi încetinel pe săliţă, a intrat în cămară și cu mâini care nu mai erau ale ei, a desprins din cui frânghia de rufe. A intrat cu ea în bucătărie, a tăiat cu cuţitul de pâine un capăt lung, cât s-ajungă pentru ca să înnoade în el o viaţă de om, a făcut un ochi frumos — cum făcea ea orice lucru — și fără o privire în urmă, spre căsuţă, spre Stradelă şi spre viaţa din care, cu fiecare pas, se despărţea mai repede, a început să urce, una câte una, treptele scării spre pod.

Când s-a isprăvit slujba la biserică, Madam Chivu a propus vecinelor să meargă in corpore și să facă o „vizită" lui Madam Săraru, în primul rând ca să vadă „ce mai face" și apoi cu speranţa că totuşi vor putea afla, din gura ei, misterul comisarului și al leșinului de dimineaţă.

În curtea lui Madam Săraru, sub paza albă a cireșului încremenit în înserare — stăpânea o liniște dulce de rai, în amurg. Numai gâlgâitul nevăzut și neîntrerupt al cișmelei cu ghiventul stricat, se auzea, de undeva, din umbră, ca un suspin de om care plânge în somn.

Vecinele pătrunseră în antreu. Ieşiră apoi pe săliţă. Madam Săraru nu era nicăieri. Madam Chivu îşi făcu mâinile pâlnie și strigă.

— Tudoriţo !… Tudoriţo!… Unde eşti, soro?

Glasul se frânse — fără răspuns — din cameră în cameră.

— Da' unde o fi? se miră Madam Chivu.

— O fi plecat de acasă…

— Ei ași ! Cum o să plece de-acasă și să lase toate ușile vraiște?…

O căutară iarăşi peste tot. O strigară din nou și în cele din urmă — nedumerite — vecinele se hotărâră să plece. În poartă le întâmpină Margareta.

De îndată ce văzu grupul vecinelor ieşind din curte, o bănuială îi strânse inima. Ceru în grabă lămuriri. I se povesti totul. Vizita comisarului de dimineaţă, leșinul, refuzul ei de a le spune ce s-a întâmplat.

Margareta intră ca o furtună în casă. Deschise, una după alta, toate ușile, cercetă toate încăperile, răcnind ca o fiară în goană, cu săgeata vânătorului înfiptă în carne.

— Mamă!… Mamă!… Mamă!…

Ţipătul ei disperat, lugubru, se auzi până în stradă. Lângă grupul vecinelor se opriră câţiva curioși. Alţii se apropiară, ieşind din curţi. Printre ei — numai în vestă și în căciuliţa de lutru pe cap — așa cum se pregătea să se așeze la masă, își făcu loc D-l Nedelcu de la Cadastru.

— Ce este? Ce s-a întâmplat?… se interesă el.

I se povesti totul și lui, pe voci și cu păreri di ferite.

Grupul pătrunse din nou în curte, urmând acum pe Domnul Nedelcu care — în calitatea lui de singur bărbat — îşi luă, de îndată, un aer plin de importanţă.

Fără motive precise, o presimţire identică, era în toate sufletele. Se aprinseră luminile peste tot.

Se cercetară, pentru a treia oară, la rând, toate încăperile. D-l Nedelcu, urmat de ceata curioși lor, conducea cercetările. Dădea ordine, punea întrebări…

Glasul Margaretei amuţise, brusc, undeva…

Grupul era acum în bucătărie. Indiciile găsite până acum (un ac de cap căzut sub icoană și un șal lăsat — fără niciun rost — pe tronul de mălai din cămară) nu lămuriseră nimic. Și de-odată, D-l Nedelcu îşi dădu cu un bobârnac triumfător căciuliţa pe ceafă și glasul lui făcu să îngheţe toate răsuflările.

— S-a spânzurat…

— Și ca o dovadă a afirmaţiei sale, D-l Nedelcu, ridică, în văzul tuturor, colacul de frânghie de rufe lăsat pe masa din bucătărie.

— A tăiat o bucată din frânghia de-aici… uite urma proaspătă… și cuţitul alături.

Grupul fu de îndată împărţit în două. O parte alergă în pivniţă și cealaltă, condusă de D-l Nedelcu, în pod.

Aici însă, descoperirea lui se dovedi tardivă. În lumina becului mic, Madam Săraru se clătina atârnată de grindă, cu cepele ochilor plesnite, cu limba vânătă, tumefiată, atârnându-i pe piept. Alături, așezată pe fundul unei copăi, Margareta o privea, imobilă, fără o lacrimă, fără un geamăt.

Era numai palidă ca o moartă și îmbătrânită…Îmbătrânită… îmbătrânită…

PARTEA III

I. ŢUȘCA

În barul mic cu rafturi pline de sticluţe și de flacoane cu aspecte ciudate, ca într-un laborator de farmacie, nu mai e decât o singură masă de cheflii. Bărbaţii sunt beţi, câteșipatru. Vorbesc toţi dintr-odată, varsă paharele ori de câte ori se ridică să iasă până afară și din cinci în cinci minute, se pupă pe gură, după câte un bruderschaft aproximativ.

S-au întâlnit întâmplător, pe la nouă seara, la Mircea. Întâi Gore și cu Arvătescu. Pe urmă a venit Alecu și cu Nicu.

Gore venise de dimineaţă cu maşina, de la moșie, să încaseze „nește" bani. Îi încasase pe la cinci, făcuse maldăre de cumpărături, mai ales de la băcănii și pentru că a doua zi de dimineaţă trebuia să se întoarcă la ţară, la Lehliu, îşi propusese să petreacă toată noaptea. Simţea nevoia unui prieten așa că în Unirea cu colonelul Arvătescu a fost o explozie de bucurie.

— Ce faci, mă Arvatule, mă? N-ai idee ce bine îmi pare cam pus mâna pe tine… Astă-seară ești al meu… Să nu zici nu, că e degeaba. Te confisc. Până mâine de dimineaţă ești prizonierul meu. Ce iei? Un Vermut?

Alecu și cu Nicu se întâlniseră în ușă. Nicu tocmai căuta să-l convingă pe Alecu să ia masa împreună, într-o grădină de vară. De dimineaţă îi plecase nevasta la băi și vrea să-și sărbătorească cum trebuie, prima zi de libertate, după un an de „muncă silnică". Alecu se lăsa greu. Nevastă-sa pleca tocmai la 15, la Govora și n-ar fi vrut să se certe cu ea înainte de plecare.

Când au dat însă cu ochii de Gore și Arvătescu, toate argumentele au rămas baltă. Alecu a telefonat acasă că e „reţinut" la Senat pentru o ședinţă de noapte, urmând să explice el a doua zi nevesti-sii cum se mai pot ţine ședinţe, noaptea la Senat, după ce corpurile legiuitoare au intrat în vacanţă.

E lesne de înţeles entuziasmul a patru prieteni vechi — toţi trecuţi de patruzeci și cinci de ani când se întâlnesc — după ani de zile — într-o seară de vară, la aceeași masă de bodegă. Cu primul păhărel de ţuică încep confidenţele. Cu al doilea, tachinările pe contul femeilor. Cu al treilea, amintirile comune și cu al patrulea, anecdotele. La al cincilea păhărel, Gore a decretat:

— Plătim și mergem, „băieţi". Mergem să mâncăm la „Luzana" într-un tufiș de-alea. Sunteţi invitaţii mei. Și „p'ormă" om vedea… Vă las pe voi, bucureștenii, să faceţi programul, că noi ăștia de la ţară — bieţii moșieri — nu mai suntem la curent cu viaţa de noapte a Capitalei.

De la „Luzana" au plecat pe la miezul nopţii. Veseli și afumaţi bine. Au cutreierat pe rând, sub conducerea colonelului Arvătescu, toate cabareturile, până la trei noaptea. Nicăieri însă, nu se simţeau bine, nu erau în largul lor.

— Cabaretu' — protesta Gore — a devenit un fel de sindrofie familiară. Numai cunoscuţi cu neveste, cu copii. N-admit, domnule. Cabaretul e făcut pentru oameni

care vor să petreacă o noapte cu dame. Să-și facă de cap. Așa cum vrem noi acum. N-aţi văzut? Unde am intrat, numai „lume bună”. Numai „familii”. Nici picior de damă, nicăieri, nici șambru separat, nimic. Două-trei târcoaţe de-aruncă un minut picioarele în sus și pe urmă gata: Urmează dans. Păi pentru dans, mă duc la bal, nu la șantan. Sau pui patefonul acasă și dansez până mă satur ! Şi pe urmă, nu înţeleg ce caută femeile la cabaret? N-aţi văzut? Peste tot mai multe femei. Aproape numai femei „onorabile”. De ce vin astea? Ce să vadă? Ce să facă? Stau două ceasuri pe scaun cu trabucul în gură, mănâncă trei fisticuri putrede, beau o amestecătură d-aia de limonăzi cu gheaţă la fund și te deranjează de zece ori să le duci la toaletă. Asta e tot. Cabaretul e pentru noi, domnule, pentru bărbaţi. Burlaci ca d-alde mine și ca Arvătică, ori „stricaţi” ca voi doi…

Mutatul dintr-un local în altul, făcuse să scadă puţin entuziasmul… Și atunci colonelul Arvătescu a propus „Barul American” unde puteau să bea în liniște un pahar de șampanie și se putea „pipăi” în voie, o coapsă insensibilă de damicelă „invitată” la masă.

Și apoi colonelul Arvătescu avea, de mult, o mare slăbiciune personală pentru Barul American de pe trepiedele căruia era nelipsit în fiecare seară.

Era aci o femeie care îl interesa. O „femeie superbă” și ciudată, care se încăpăţânase să-i respingă toate atacurile desfășurate până acum, după toate tacticile moderne. Nici cele 5 grame de cocaină pe care într-o seară i le oferise, cunoscând pasiunea ei notorie și neînfrânată pentru drogul alb, n-o determinaseră să-și iasă din rezerva ei obișnuită. Nici chiar intervenţia lui la Prefectura Poliţiei, într-o noapte când fusese arestată sub bănuiala că e contrabandiste de stupefiante — în intervenţie datorită căreia fusese pusă în libertate — n-o făcuse să-și schimbe atitudinea fată de el.

De-altminteri atitudinea asta de indiferenţă totală, Ţușca o avea faţă de toţi clienţii barului. Și asta mai ales „enerva” pe colonelul Arvătescu, cuceritorul de profesie — nedezminţit — al tuturor fetișcanelor pe care îşi pusese ochii și monoclul. Încercase toate metodele. Făcuse „pe nebunul” din dragoste, încercase apoi s-o intimideze cu ameninţări diferite, făcuse pe indiferentul căutând să-i stimuleze gelozia prin prezenţa altor femei la masa lui, îi promisese „marea cu sarea”, degeaba. Ţușca rămânea mai departe aceeași „artistă” conștiincioasă, distantă și enigmatică. După întâmplarea de acum cinci luni de zile, fusese obligată să-și dovedească identitatea și să facă contract în regulă, cu patronul, contract prin care era obligată să stea în local până la ora închiderii. Și Ţușca sta. Totdeauna însă retrasă, singură, la o masă, în faţa unui păhărel de coniac, totdeauna plin și plătit din pungă proprie. Refuza categoric, dar amabil, orice invitaţie „la mese” sau la dans uneori citea. De cele mai multe ori se mulţumea să privească și asculta muzica fumând.

Patronul deși nemulţumit de „aerele” pe care și le da, deși de multe ori avea din cauza ei discuţii și chiar scandaluri cu unii clienţi „jigniţi” că „dama în negru” refuză să le vie la masă, o păstra, totuși, fiindcă Ţușca, a cărei faimă se dusese repede, în tot Bucureștiul nocturn, îi aducea lume în local și prin simpla ei apariţie și

prezenţă, stimula „craii” la petrecere și lăsa — fără să protesteze — fel de fel de legende și de zvonuri să se colporteze în privinţa ei.

De îndată ce „tacâmul” celor patru prieteni a intrat în local, Ţușca a cucerit toate sufragiile și toate adjectivele fiecăruia.

Gore a comandat imediat șampanie și-a invitat-o — printr-o strângere ușoara și creaţă a ochiului stâng — la masă.

Colonelul Arvătescu i-a explicat, cât a putut mai clar, „cazul” și l-a rugat să-l lase pe el să încerce, odată mai mult, s-o convingă.

S-a dus la masa ei și un sfert de ceas, i-a debitat toate argumentele cu putinţă. Ţușca l-a refuzat ca de obicei.

A rămas să-și soarbă mai departe coniacul și de necaz că s-a făcut de râs în faţa prietenilor, colonelul Arvătescu a chemat la masă, toate „damele” din local, exagerând o bună dispoziţie de împrumut.

Șampania a început să gâlgie — fără control – în paharele golite dintr-o înghiţitură. Dezmorţite, simţind că au de-a face cu niște „fraieri” babalâci și serioși, fetele și au dat drumul repertoriului de zile mari. Au ţipat, au vorbit porcării, au dansat, și-au arătat pulpele, s-au răsucit în toate braţele, și-au debitat poveștile vieţilor și în cele din urmă, au început să cânte romanţe triste și aducătoare aminte, sub privirile blegi și alcoolizate ale celor patru tovarăși de masă.

— Asta aș face, domnilor, dacă aș fi Ministrul Agriculturii. Aș înhăma toţi oamenii fără ocupaţie la plug — câte 12 de fiecare plug — ca la Dumbrava Roșie, și-aș ara cu ei toată ţara românească…

Gore — asudat și demn — termină discursul bătându-și ritmul vorbelor cu pumnul pe masă. Colonelul Arvătescu îl aprobă, competent și privind cum îi cade pe haină, scrumul ţigării de foi uitată sub buza de sus. Alecu nu mai aude de mult. E ocupat cu centura femeii pe care o ţine în braţe. Se căznește de zece minute să-i afle secretul și nu poate…După dibuiri, pe zona de piele devenită familiară, ajunge mereu la acelaşi punct mort… Mâna lui cealaltă. Nicu moţăie deasupra paharului cu șampanie. Din când în când, tresare și ca să-și dea o contenenţă ciocnește toate paharele celelalte, la rând, și soarbe — cu un frison — o înghiţitură rece și acră.

— Să ne mai dea o sticlă de șampanie.

Ţușca la masa ei obișnuită, se gândește…

Pianistul barului — respectând discursul lui Gore — fărâmiţează numai pentru el, cu o singură mână o romanţă tristă, pe clape.

Zorile aruncă violete în ferestrele barului.

Unde a mai auzit Ţușca romanţa asta? A da, în seara aceea, la Paris… O cânta într-o seară, o femeie, pe jumătate beată — într-un local de noapte. Parcă o vede… În picioare, în rochia de catifea albastră, cu o mână palidă sprijinită de pian…

“J’ai laisse mon coeur
Au pays lointain…”

Îşi aduce aminte exact. Mirea sta lângă ea. Beat ca întotdeauna. Îi mângâia familiar, mâinile pe sub masă. Ochii lui de afemeiat necopt, inventariau toate femeile din local, Dac-ar fi putut, le-ar fi iubit pe toate, grămadă, la un loc, la rând, nedecis, ca un copil înfometat în faţa unui galantar de prăjituri.

Și de-odată a tresărit. Și-a smuls mâna din mâinile ei, s-a ridicat și fără un cuvânt a plecat ca un hipnotizat, printre mese. S-a oprit, dintr-odată, timid, la o masă. S-a înclinat adânc, bolborosind ceva. Cineva, o fetișcană blondă i-a întins o mână moale pe care scânteiau briliante. S-a așezat. Îl vedea vorbind, dezmorţit brusc. Îl vedea gesticulând, râzând, bând cupă după cupă. Fetișcana blondă părea că se amuză.

“Dans ce paradis du bonheur
J’ai laisse mon coeur…”

Aplauzele inundau sala cu fluturarea lor albă, ca un stol de pescăruși, bătându-și aripile deasupra unei mări de capete.

Mirea o uitase. Începuse să danseze. Fetișcana blondă, cu capul dat pe spate, îi vorbea. Când au trecut prin faţa ei, a prins de pe buzele ei un cuvânt: “Sergiu!” Și-atunci, dintr-odată, fumul localului s-a îngroșat estompând în ceaţa lui, oamenii, mesele, lămpile, totul. Nu mai vedea nimic. Totul dispăruse ca într-o licărire de vis. Ba da ! Vedea… vedea clar…Vedea o odăiţă mică în care focul pâlpâie în sobă. Vedea un pom de Crăciun cu lumânărelele aprinse… și-apoi o ulicioară ninsă, prin troienile căreia îşi croia drum, cu capul gol, cu haina desfăcută, o umbră din ce în ce mai ștearsă în lumina scăzută a felinarelor de gaz aerian…

S-a ridicat și încet, încet, să nu se „miște” imaginea din ochii ei, a ieşit afară. Câteva perechi de ochi s-au întors nedumerite după ea. Afară, iarna Parisului… Ploaia mocnită, trotuarele ude, case cenușii, şi un frig umed, pătrunzător de salon neîncălzit, toamna. A pornit singură pe străzi, fără ţintă… ca o rudă unică și săracă în urma unui dric. Imaginea din ochii ei îngheţaţi sub lacrimi… A fost apoi o odăiţă mică de „*meublé*” cu portăreasă guralivă, cu cliente oxigenate și cu doi canari bătrâni, în colivia aurită din hol. Odăiţa avea o fereastră murdară spre curtea interioară a hotelului. O fereastră prin care lumina pătrundea greu și de la care totuşi se vedea atât de bine „viaţa” de sub celelalte ferestre, unde în fiecare seară se aprindeau lumini și treceau umbre…La una din aceste ferestre, în fiecare seară, ea vedea, înlănţuiadu-se, două umbre tandre și chinezeşti. Dimineaţa, fereastra se deschidea și în cadrul ei ca într-o ramă veche, apărea un căpșor de păpuşe ostenită, care privea mereu în jos, măsurând parcă distanţa până la pământ.

Și într-o seară, n-a mai fost la fereastră decât o singură umbră n-a mai fost agitată. Agitată. În seara următoare, umbra singură a fost imobilă, iar în dimineaţa care a urmat, fereastra s-a deschis și după câteva clipe, Madam Anse, portăreasa, a cules de pe pavajul curţii interioare, creieri calzi din căpșorul de păpuşe sfărâmată.

Poveste banală de umbre chinezești desperecheate. Un salt între dragoste și

moarte

— Rusoaică, spuneau vecinile de odaie.

— Nebună, spuneau bărbaţii de pe coridor.

— *Pauvre fille*, spunea Madam Anse.

— Cocainomană, spuneau reportajele din gazetă.

— Dragoste, spunea Margareta. Dragoste, pentru că ea știa, fără să-i spună nimeni, că pe fereastra de peste drum, sărise în gol, ca să se sfarme de pietre, clopoţelul de sticlă al unui suflet.

Și cu gândul la fereastra de sub care nu se mai vedea seara nicio umbră, Margareta s-a gândit mult la propria ei fereastră. Într-o zi chiar, s-a aplecat și a privit în jos. A măsurat distanţa. Sângele celeilalte era încă acolo. Uscat ca o pată de rugină pe caldarâm. Se uita la el…

Atunci a venit vecina de la 128 să-i ceară împrumut o ţigară. Au stat de vorbă. Vecina era o femeie de treizeci de ani. Trecuse prin multe și trecea încă. Nu fusese fericită niciodată. Singura ei mulţumire o găsea într-un praf alb, pe care, din când în când îl turna în gropiţa dintre degetul mare și cel de lângă ei, și-l ducea apoi la nas, aspirându-l ca pe un tabac.

Margareta a încercat…

La început praful cel alb n-a însemnat nimic. Pe urmă a început să însemne totul… Vecina de la 128 era acum o prietenă. Venea toată ziua, ieşeau împreună, citeau… Noaptea se întorceau târziu. Era pianistă într-o tavernă de periferie. Într-o seară au mers împreună. Patronul localului era mulţumit în seara aceea, îi murise soacra în provincie. A făcut cinste cu un vin ascuns în fundul pivniţei, pe care îl ţinea numai pentru zilele mari din viaţa lui. Margareta a băut mult, mult, până a început să cânte. Toate cântecele pe care le știa de-acasă. Clienţii au aplaudat mult limba ei necunoscută și poate și vocea ei caldă, ușoară, calmă.

De-a doua zi au început să plece împreună la local. Vecina de la 128 o acompania și pe ea la pian. Și-a fost apoi un timp scurt de pace. Era bun praful alb. Vecina de la 128 — (o chema Nicole) — se arăta din zi în zi mai ciudată, mai nervoasă. Uneori plângea fără motiv. Alteori se supăra pe ea fără să-i spună de ce. Și-apoi avea — privind-o — niște ochi stranii de medium care-și caută stăpânul. Margareta nu principea. Și n-ar fi priceput poate niciodată dacă într-o zi Nicole, ieşită din minţi, nu s-ar fi repezit la ea, mușcându-i prin surprindere gura, până la sânge.

Și-a venit la rând, o altă odăiţă mobilată cu alte ferestre, spre altă curte interioară, cu o altă Madame Anse tot așa de vorbăreaţă. Și-apoi a venit — lămurit dintre toate — ca un petec de senin, dintre norii destrămaţi, dorul patului din odăiţa ei, dorul liniștii de pe Stradelă.

A urmat reîntoarcerea. Pe poarta casei de la No. 8, a intrat, într-o dimineaţă, pe Stradela Umbrei, un trup frumos și în pietrit de scârbă, ducând ascunse în enigma lui tulburătoare, zdrenţele unui suflet sfâșiat Ca orbul și ca ologul din poveste, cele două Margarete — împăcate — se aduceau acasă una pe alta. Din împreunarea lor se născuse — sub magia prafului alb — o Margaretă nouă, căreia îi trebuia o

viaţă nouă.

Și iat-o, viaţa nouă! O măsuţă de bar, un pahar de coniac, o ţigară, un pacheţel cu cocaină în poșetă… Un pianist beat care fărâmiţează pe clape, cu o singură mână, romanţa aducătoare aminte…

“J’ai laissé mon coeur
Au pays lointain…”

În care ţară depărtată, de pământ, de gând sau de vis, a rămas inima ei? Unde și de ce s-a irosit — sufletul ei — atât de curat, unde și pentru cine a picurat otrava dulce și albă a trupului ei? Ce vânt năprasnic a trebuit să răscolească în ea — în vârtejuri fără logică — praful drumurilor cuminţi și drepte. Ce mână i-a îmbrâncit paşii, în noaptea aceea de ajun — pe calea de unde atât de repede s-a întors ca să ajungă aci? Ce-a greșit femeia aceea bună, cu carne multă și sfântă în care gâlgâia sufletul ei curat și limpede ca un ţâșnet dumnezeiesc de izvor dintre pietre oable ca să-și înnoade, pentru o ultimă încrâncenare, spasmul vieţii în ochiul de frânghie, bălăbănindu-se de grinda podului ca o limbă de clopot apocaliptic. Ale cui păcate le-au ispășit ele două plătindu-le cu propria lor viaţă — dinainte alese – ca oile cu lâna însemnată cu băcan roșu, pentru tăiere. Ce o aștepta pe ea — de acum înainte — în viaţa asta „nouă” pe care — mânată de o putere nevăzută — a început-o, convinsă că e unica ce i se cuvine? De ce s-a tencuit în izolarea ei, păstrând în ciuda tuturor tentaţiilor și dorinţelor care o înconjoară în fiecare clipă, cinstea refăcută prin suferinţă, a unui trup care a greșit o singură dată și poate încă și a unui suflet care deși rupt în bucăţi, se zvârcolește totuși ca ciozvârtele de șarpe sfârticat? Pentru cine păstrează ea, ascunși în fundul de ciorap al îngrijorării ci, ultimii napoleoni de aur, scăpaţi din falimentul unei vieţi? De ce dacă „asta” e viaţa ei, se încăpăţânează s-o trăiască în spectatoare? De ce nu are curajul să şi-o trăiască, să se arunce în vâltoarea ei întreagă, fără nicio reticenţă, cu braţele deschise și cu ochii închiși?

De ce, acuma, când celelalte femei de aceeași „categorie” petrec la masa domnilor de alături, ea a rămas iarăşi singură, momâie cernită și neînţeleasă, la măsuţa ei de totdeauna?

— Să mai vie o sticlă de șampanie și să vie imediat „dama” de colo la masă că fac scandal. Aici n-avem nevoie de „mutre”. Cine e domnișoară de familie să stea la pension sau la mă-sa acasă și cine e „damă de consumaţie” în șantan, să vie și să bea cu mine.

Mâna lui Gore se îndreaptă, nesigură și autoritară, spre Ţușca. Ochii lui nu mai văd bine. Privesc în gol, bulbucaţi și stranii. Nu-și mai dă seama de nimic. Nu mai știe nimic. Nu mai are decât un singur gând, ca un cui bătut în cap.

— Să vie Ţușca la masă.

Patronul coboară de la tejghea. Vrea să-i explice că domnișoara Ţușca nu este obligată să vie la mese. Dar Gore nu mai înţelege nimic. Gesticulează în vânt,

enervat.

— Să vie. Plătesc! Am mai plătit și alte curve ca ea.

Ţușca se adună toată într-o privire. Într-o privire fixă, dârză, care străpunge. Vârfuri de pumnale îi licăresc în ochi.

Se ridică de la masă și face câţiva pași spre Gore. Pași de lunatecă. Mâna destinsă, crispată, pregătește în drum palma pe care vrea s-o lipească pe obrazul beţivului.

Și de-odată pe ușa deschisă a barului, se strecoară — livid ca și zorile de afară — silueta unui individ.

Ţușca încremenește. Pleoapele i se bat repede deasupra ochilor măriţi de cocaină, apoi cad, grele, de plumb.

În clipa asta, Ţușca stă faţă în faţă cu Margareta de altă dată. Și mâinile Margaretei vor să se întindă către umbra care a intrat și s-a oprit fulgerată lângă ușă… Dar Ţușca le oprește scurt, ca o pasăre care îşi rupe cu ciocul vinele inimii. Glasul ei vrea să urle numele celui intrat, dar Ţușca îi dă să muște pumnul strivit în gură. Inima ei vrea să se smulgă din piept și să cadă ca o pasăre rănită la picioarele umbrei. Dar Ţușca o ţine înfigându-și ghiarele în ea, adânc, sub sân.

Sergiu îşi duce aiurit mâna la frunte. Nu-i vine să creadă. Aici… acum… așa… Margareta?… Margareta?…Margareta?…Nu se poate… Nu se poate…

Face un pas spre ea. Sub trăsăturile îmbătrânite, sub fardul dospit, dedesubtul privirilor înnebunite, ochii lui o regăsesc… Abia mai poate şuiera…Margareta !… Tu ești?

Margareta îşi pironește ochii în ochii lui. Îl privește lung, lung. Buzele i se destind într-un surâs searbăd și c-o voce care nu mai e a ei, care nu mai poate fi a ei, răspunde, rar, straniu, ca la un apel al morţilor.

— Te înșeli, domnule. Pe mine mă cheamă Ţuș-ca ! Ţuș-ca!

Apoi îi întoarce spatele și se apropie de masa unde Gore o așteaptă cadaveric și agresiv.

Și în tăcerea generală care o întâmpină, vorbele ei cad seci, fără rost, ca niște mărgele cărora li s-a rupt firul.

— Sunt la dispoziţia dumneavoastră, domnilor!

II. FLOAREA DIN GRAJD

Când mașinile au intrat pe porţile conacului de la Lehliu, răsărise soarele, ca o stema de general bătută pe chipiul dealului din spatele casei. Razele lui târau rame de miere proaspătă pe poteci, agăţau marame de borangic copt pe crestele tufelor și încrucișau săbii reci și scânteietoare pe apa helești eului, neclintit ca o panoplie de argint culcată între nuferi.

Spre satul tolănit pe vale, dimineaţa cobora dinspre conac cu tălăngi de vaci elveţiene la gât. Zorelele ceardacului îşi deschideau pâlniile mici de gramofon iar oamenii urcau la lucru cu trupuri de bronz viu. Sub cămășile cu miros de pământ și de buruiană strivită. O ceaţă albastră, ca un abur, se stingea, odată cu ultimele

stele, departe, într-un fund fumuriu de cer.

Din cele două mașini coborâră pe rând, ajutaţi de vătășelul ieşit, cu „cravașca” în mână, la poartă, întâi Gore cu Ţușca, apoi Arvătescu cu Tamara și pe urmă Alecu și Nicu, urmaţi de celelalte două „Fete” Nelly și Dolores…

Obișnuit cu chefurile pe care stăpânul le făcea la București — totdeauna sfârșite printr-o beţie în continuare, la moșie, „în sânul naturii” — vătășelul conduse musafirii în casă, apoi — fără să întrebe ceva — dădu ordine în consecinţă; întâi, cafele amare. Apoi păstramă, pui fripţi, ardei grași, ceapă verde, brânză albă și vin proaspăt de la butoaie. Asta pentru prima gustare. Și pentru prânz, ciorbă de potroace, saramură de biban și de plătică, crapul pe ceapă la cuptor…

În odăi era răcoare și mirosea frumos a curat și a sulfină uscată. Într-o clipă „fetele” se făcură comode. Pălăriile, pantofii, rochiile zburară care încotro. Nelly descoperise într-un colţ patefonul.

Gore delira. Deschidea uși, dedea ordine, înjura slugile, și între două grijanii făcea un tur de dans abracadabrant, cu Alecu, care încă nu se dezmorţise bine din beţia de peste noapte.

Cafelele — aburind în filigene — fură primite cu ovaţii. Slugile „mobilizate” la bucătărie sub conducerea vătășelului, pregăteau ospăţul și când pe ușile sufrageriei, deschise larg, pătrunse în sfârșit aburul sărat al păstramei sfârâind pe talerul de lemn, asistenţa simţi că leșină de plăcere.

Ţușca cea dintâi ceru să bea. Adus în căni de pământ, vinul rece, insinuant, nu întârzie să-și facă efectul.

Într-o jumătate de ceas mâncarea nu mai conta. Veselia scăzu brusc. Ochii femeilor se făcură grei, trupurile lenește, fardurile răvășite. Cea dintâi se aruncă pe divan Nelly și cu un gest care nu suferea replică, îl trase pe Gore lângă ea. Într-o clipă, ușile odăilor se închiseră și zăvoarele clănţăniră, trase pe dinăuntru.

Singur în sufragerie, Colonelul Arvătescu sorbea ultimul pahar. Ţușca era lângă el. Ca prin vis, o văzu scoţând din poșetă un pacheţel alb și deșertându-i conţinutul, cu capul dat pe spate, în nara dilatată și tremurătoare. Vru s-o oprească dar mâna lui bâjbâi o clipă în gol, apoi se lăsă grea, crispată, pe sânul ei. Îl strânse, fărâmându-i sfârcul între degete. Ţușca dădu un ţipăt. Palma ei îl plesni întreagă peste ochi. Colonelul Arvătescu nu-și pierdu cumpătul. Se ridică greoi de pe scaun și-încovoiat, încăpăţânat, hotărât, sub ploaia de lovituri care îl năuceau, o apucă în braţe.

Se încinse o luptă scurtă, desperată. Trupul ei se zbătea lipit de al lui. Îl simţea frângându-se în mâinile lui de fier, tânăr și cald, încolăcindu-se, zvârcolindu-se, cu puterile din ce în ce mai scăzute. Gura lui îi înăbușea buzele care nu mai puteau să muște. Și sărutările pe care i le smulgea, aveau un gust sărat, crud, de sânge.

Un zgomot de pași îl dezmetici. Descleștă o clipă mâinile și întoarse capul. Un ţăran bătrân aștepta în ușă, privindu-și ruşinat și stingherit legătura cu ouă din mână.

Ţușca se răsuci pe sub mâinile lui şi-o luă la fugă. Colonelul Arvătescu n-avea timp de pierdut. Porni desperat după ea. Fu o goană scurtă, pe scări, printre

oamenii din curte. O goană care se sfârși în grajd.

Margareta rezemată de ușă, îl aștepta. Tremura toată și în ochi avea priviri de ură tăioasă, de scârbă imensă. Şuieră:

— Haide ! Aici vreau, în grajd… Fă cu mine ce vrei…

Un cal întoarse spre ei capul lui bălan de pe fruntea căruia se prelingea puroiul unui ochi bătrân și plesnit. Îi privi puţin nedumerit, apoi, ca şi cum ar fi înţeles, se dădu nătăvălos într-o parte să le facă loc…

Colonelul Arvătescu înţelese că pierduse partida. Ezita încă. Îl văzuseră slugile, putea să intre cineva. Beţia i se risipea încet. Încercă să glumească, searbăd.

— Ai niște gusturi…

Ţușca era hotărâtă:

— Aici, sau nicăieri !

Încă de azi-noapte, de când Sergiu îi apăruse înainte, hotărârea ei fusese luată. Avea să facă la fel ca şi celelalte „colege” de meserie. Să-și înceapă, în sfârșit, „viaţa” ei cea nouă. De-aceea se dusese la masa lor, de-aceea primise să-i însoţească aici. Știa pentru ce vine. Și consimţise. E adevărat, adineauri, deși se aștepta la atacul colonelului Arvătescu, nu putuse rezista unui moment de repulsie și se apărase.

Dar acum nu mai vrea să se apere. El sau un altul, n-avea nicio importanţă. Putea să-i rămâie Gore, sau Alecu, sau celălalt al cărui nume nu-l reţinuse. Egal… Oricare… Însă cu o condiţie: „Aici, în grajd… pe paie, între vite, între băligi”.

Colonelul Arvătescu o privi mirat.

— Ce gusturi ! repetă el.

— Dacă vrei…

Momentul prielnic trecuse. Colonelul Arvătescu, înciudat, simţea că a pierdut definitiv terenul. Încercă să se reabiliteze. Scuze banale, regrete, făgăduieli.

Reintrară amândoi în sufragerie.

Sosiseră cafele proaspete. Le sorbiră lung, tăcuţi. Din odăile alăturate, străbăteau primele sforăituri de somn întârziat, trudnic. O slujnică aduse un mănunchi de flori de câmp proaspete. Le puse frumos pe masă și ieși.

Ţușca desprinse o Margaretă și începu să-i smulgă, una câte una, petalele scrobite…

— Treisprezece !

— Ce? mormăi colonelul, trăgându-și încă o ceaşcă de cafea.

— Petale… Le-am numărat…

— Ei și dacă sunt treisprezece?

— Nu știi? Se zice că moare cineva din casă.

— Poate Gore că e proprietar… Noi invitaţii nu intrăm în superstiţie, glumi el.

— Nu se știe…

Tăcură iarăşi.

Colonelul Arvătescu aprinse o ţigară. Tot nu-i venea să se dea bătut, după eșecul de adineauri. Încercă să readucă vorba.

— Ia spune-mi acuma, prietenește, între noi, ce-a fost „figura” aia cu grajdul?

— Un capriciu al meu… de beţie…

— Ce să-ţi spun, incomod capriciul şi pentru dumneata și pentru partener. Știi ce-mi amintește chestia asta cu grajdul? O întâmplare din viaţa mea, de pe vremea când eram căpitan… Eram în manevre… acum să tot fie… douăzeci și ceva de ani…Treceam cu escadronul prin Zimnicea…

Ţușca încremeni. Holbă înnebunită ochii. O paloare de cadavru i se întinse pe faţă.

— Ce? Nu ţi-e bine la stomac? se interesă colonelul, observând-o.

— Nu… Nu… Spune mai departe…

— Să-ţi dau un coniac…

— Dă-mi.

Îi turnă un păhărel de coniac. Îl bău repede, ca pe o otravă. Mai ceru unul…

— Spune…

Colonelul Arvătescu căscă larg. Îl ajunsese somnul.

— Ori despre ce vorbeam?…

— Despre ce-ţi amintește chestia cu grajdul…Erai în manevre la Zimnicea…

— Da… și împreună cu câţiva camarazi, am intrat într-o cârciumă infectă să luăm un șpriţ…E! După un șpriţ, două, după două, nouă, am încins un chef de toată frumuseţea… Da' n-aveam dame… și înţelegi, în manevre, pe câmpuri și prin bivuacuri, nu prea o duceam bine din partea articolului ăsta…

— Mai dă-mi un coniac…

— Nu mai bea atâta că te turtești.

— Nu e nimic. Spune.

— Ştii… în sfârșit, ce să-ţi mai spun — la cârciumă era o slujnicuţă tânără care ne servea… O carne cu ochii, acolo. Târtoșică, roșcovană, îngălată. Am pus cu toţii ochii pe ea… și ce mai tura-vura, nu știu cum s-a făcut, că într-un târziu, întorcându-mă, ca omul, de undeva, am pus mâna pe ea, prin curte… Și cum era un grajd la îndemână…n-am mai stat mult pe gânduri… Și închipuieşte ţi…Era fată, săracă…

Ţușca se ridică. Abia se mai putea ţine pe picioare. Făcu câţiva pași până lângă fereastră. Desprinse, ca și cum ar fi vrut să se joace, o carabină din cele trei agăţate în perete. Nu pusese în viaţa ei mâna pe o armă. Se apropie, încercând să zâmbească…

— O fi încărcată?

Colonelul îi îndepărtă arma.

— Sigur… Nu umbla cu ea… Pune-o la loc…

Ţușca insistă.

— Și cum se trage cu ea ?

Colonelul îi luă arma din mână.

— Uite-așa… Dai piedica asta într-o parte și pe urmă apeși pe trăgaci… Hai, acuma pune-o la loc…

Ţușca luă carabina înapoi. Se dădu un pas îndărăt, trase piedica și ochi.

Colonelul făcu un salt spre ea.

Un răcnet și un trăsnet, porniră dintr-odată, din acelaşi loc.

Colonelul Arvătescu se prăbuși cu ţeasta spartă, pe covor. Un val de sânge îi podidi faţa. Încercă să se ridice. Icni scurt și căzu la loc, ţeapăn. În ultima crispare de durere a feţii însângerate monoclul plesni scurt.

Ţușca aprinse liniștită o ţigară și îşi turnă un păhărel de coniac.

III. FELICITĂRILE SE PRIMESC ÎN BISERICA

Bucureștiul doarme cu ferestrele deschise. Zorile de Iulie îşi exală parfumuri le toropite în grădini. Negurile nopţii, destrămate, îşi agaţă ultimele zdrenţe de acoperișuri. Peste puţin, undeva, într-o margine trandafirie de cer, cămașa aurorei, împinsă dinăuntru, va plesni la piept și sânul ei gol îşi va scoate afară — înfiorat de răcoare — sfârcul de aur odihnit

Sub lumina lividă a lămpii de pe masă, Sergiu îşi adună gândurile în pumni, în faţa caietului deschis. Întâmplarea de-adineauri îi revine în minte, clară, stăruitoare, ca o vedenie. Revede barul pustiu, înecat de fum. Într-o parte, masa beţivilor — în debandadă, cu ochi sleiţi și femei revărsate pe braţe. În fund, pianistul cu degetele aţipite pe clape. Chelnerul, moţăind lângă ușă. Atmosfera aceea specifică de chef învineţit de zori și de-odată, în faţa lui, cadaverică, cernită, de nerecunoscut, mască de ceară vopsită — Margareta. “Te înșeli, domnule. Mă cheamă Ţușca.” Atât găsise ea să răspundă strigătului lui de panică și uimire… Atât. „Te înșeli, domnule. Mă cheamă Ţușca.”

Într-adevăr se înșelase. Femeia aceea pe care o întâlnise la „Barul American” nu putea fi Margareta. Și asta pentru că Margareta nu mai putea fi, niciodată și nicăieri, aceea pe care o cunoscuse el, aceea, a cărei amintire, sufletul lui o păstrează, floare presată, între cute închise. Întâlnise o străină care îi semăna și atâta tot.

Se pregăti să scrie. Dar paginile caietului în care însemna — de șase luni de zile — ca într-un catalog al amintirii, toate gândurile, întâmplările și faptele pe care le trăise, i se lăsară grele între degete. Le răsfoi și începu să citească la întâmplare:

15 Februarie

Am renunţat definitiv la gândul de a scrie un roman. N-am liniștea necesară, n-am gândurile adunate la un loc. Sunt prea ocupat de mine ca să pot scrie o carte pentru alţii. Ca să-mi treacă timpul, m-am apucat să învăţ pentru capacitate.

2 Martie

Azi am primit o nouă carte poștală de la Michaela. De data asta semnată și de Mirea. „Un gând bun de la doi prieteni răi”.

Cu siguranţă că Mirea i-a dezvăluit totul. Şi mi-ar părea rău să știu că e așa. N-aş vrea ca Michaela să-și închipuie — măcar pe departe – că a contribuit la cel

dintâi dezastru moral din viaţa mea. Desigur că Mirea îi face curte.

Nu știu de ce, toată ziua m-am gândit la Margareta…

21 Martie

D-l Rădulescu, pe care în ultimul timp l-am văzut mai rar, m-a reţinut aseară, după lecţie, la masă. A fost vesel, exuberant și vorbăreţ ca totdeauna. Mi-a făcut un savuros „expozeu" al situaţiei externe și un amuzant "rechizitoriu" al situaţiei interne. După aceea, m-a invitat să luăm o cafea în oraș.

Ne-am dus, la braţ, pe jos, până la Corso. Pe drum, din vorbă în vorbă, m-a întrebat dacă am un prieten bun, un oarecare Titu Mirea, care se află în momentul de faţă la Paris. Mi-a cerut informaţii ample despre el și în cele din urmă, mi-a mărturisit că a primit o scrisoare de la Madam Rădulescu — în care i se plânge – că Michaela e acaparată de dimineaţă până seara de „acest domn" pe care l-a cunoscut de curând și cum Mirea s-a „lăudat" că e bun prieten cu mine, l-a rugat să mă-ntrebe tot ce știu despre el și să-i scrie imediat. I-am dat informaţii exacte, păzindu-mă să fiu părtinitor. D-l Rădulescu nesatisfăcut, mi-a declarat că va mai culege și altele.

— N-aș vrea, înţelegi tu, Sergiulică tată, să știu că fata mea se afișează în tot „Parisul" cu cine știe ce pramatie. Am să-l dau pe mâna unui detectiv.

Am înţeles din asta că D-na Rădulescu trebuie să fi spus mult mai mult în scrisoare și că nu e vorba numai de o simplă relaţie trecătoare așa cum se fac de obicei relaţiile — între români – în străinătate.

M-am gândit iarăşi insistent la Margareta.

Ce rost o fi având ea în toate astea? O fi cunoscut-o și ea pe Michaela? S-o fi despărţit de Mirea, sau, pur și simplu, străină de cele ce se petrec, îşi va fi ducând mai departe propria ei existenţă, biata ei existenţă?

Nu știu de ce — de câtva timp — ori de câte ori îmi aduc aminte de ea, am un sentiment de compătimire. Să fie oare un semn că rana mea sufletească a început să se cicatrizeze? Atât de repede?…

10 Aprilie

Citesc, citesc, citesc. Se apropie examenele. Și ale mele și ale lui Puiu. Primăvara, anul acesta, s-a statornicit târziu. Au început zile lungi și calde. Între cursuri, ţigări și cafele turcești, ceasurile trec greu.

Nu mă mai întâlnesc cu nimeni, nu mai văd pe nimeni. Singura mea „relaţie" momentană e Puiu. (D-l Rădulescu a plecat de 10 zile la moșie). După ce terminăm lecţia, stăm de obicei amândoi, puţin de vorbă.

De câtva timp băgasem de seamă c-a început să fie distrat și neatent la lecţie. Nu-și mai făcea temele cum trebuie și profitând de absenţa tatălui său, am aflat de la servitoare, c-a lipsit trei zile de la școală fără să-mi spună nimic, deși știa c-a fost lăsat „în grija mea". Tot servitoarea mi-a spus c-a stat în fiecare dimineaţă, târziu

de tot în pat, fără să doarmă… Și lucru surprinzător, mi-a spus că n-a mâncat mai nimic la masă.

Astăzi, în sfârșit, misterul s-a lămurit. Servitoarea mi-a adus — în confidenţă — o carte pe care a găsit-o uitată sub puiul lui de pernă. Era o istorie ilustrată a artelor și planșa pe care zeiţa Artemis îşi etalează nudul celebru, am găsit-o mototolită.

15 Aprilie

Sunt încă sub impresia celor aflate adineauri de la D-l Rădulescu. A primit ieri — când s-a întors de la ţară — „raportul" detectivului însărcinat cu urmărirea lui Mirea. I s-a relatat cu exactitate totul. Ceea ce știu și eu corespunde întocmai.

În privinţa voiajului lui la Paris i s-a spus c-a venit acolo în tovărășia unei femei de stradă, o oarecare Margareta pe care a părăsit-o după scurt timp.

Fără îndoială Mirea e o canalie. Dacă l-aș avea acuma în faţa mea, l-aș stâlci în pumni. Uite cine și a bătut joc de viaţa mea, cine mi-a însângerat aripa celui dintâi avânt al tinereţii ! Uite cine a scuipat în creștetul celei dintâi flori crescută din mine! Un caraghios vorbăreţ și nestatornic, un seducător îndrăzneţ numai prin girul milioanelor moștenite. Uite cine a putut să năruie — cu un bobârnac — schelele pe care două vieţi își clădeau fericirea. Uite ce-a tăcut Mirea din noi, cu un singur cuvânt, strecurat la vreme într-o ureche sensibilă de suflet. Din mine un netrebnic care își jelește visurile și își spumegă furia pe foile unui caiet și din Margareta o nenorocită care își târăște viciul și enigma prin cine știe ce cotloane depravate ale Parisului…

2 Mai

De când i-am aflat „secretul", Puiu mă urăște. Rezultatul se vede în ultimele note obţinute la școală. Mi-e teamă că și anul ăsta va rămâne repetent. Ca un simptom, pentru prima dată astăzi, D-l Rădulescu a trecut pe lângă mine fără să-mi întindă mâna…

S-a luminat bine de ziuă. Străzile se dezmorţesc în scârţâitul tramvaielor pe șinele odihnite. Obloanele se ridică scrâșnind în ușile prăvăliilor. Pleoapele transparentelor se deschid peste ochii somnoroși ai ferestrelor de pretutindeni. Din coșul celui dintâi oltean care trece, fluturându-și, urgent, izmenele, un cocoșel scoate capul prin ochiul de sfoară al plasei de deasupra și anunţă anemic și important: cucurigu…

Lampa de pe masă e acum un bulgăre de lumină care se topește inutil sub abajur. Sergiu o stinge. Își ia caietul și se mută la fereastră. Nu l-a citit niciodată până azi… Și-acum, frunzărindu-l la întâmplare, citind de aici o frază, de colo o pagină întreagă, își dă seama c-a grămădit în el, ca un școlar leneș, într-un ierbar făcut de mântuială, amestecate laolaltă, fără control, toate buruienile și florile care au crescut în pământul muncit al gândurilor lui din urmă.

Își șterge ochelarii (unde-o fi pagina în care a notat „evenimentul" celei dintâi

perechi de ochelari?) și frunzărește mai departe… Numele Margaretei apare din ce în ce mai rar… al Michaelei, în schimb, e aproape pe fiecare pagină. Și parcă — treptat cu zilele care se măresc, spre vară, sensul mărunt pe pagini se împuţinează. La 15 Iunie, pe o pagină întreagă sunt notate numai câteva cuvinte: „Am fost clasificat primul la examenul de capacitate. La 21 Iunie, nunta Michaelei. O simplă invitaţie transcrisă:

„D-na și D-l Cristian Rădulescu au onoarea a vă face cunoscut căsătoria fiicei lor Michaela cu D-l Titu Mirea și vă roagă să binevoiţi a lua parte la celebrarea cununiei religioase care va avea loc Duminică 20 Iunie, orele 9 seara, în biserica Domniţa Bălașa. Felicitările se primesc în biserică."

Dedesubt un simplu comentariu:

Cred că D-l Rădulescu nu m-a invitat „acasă", fiindcă Puiu a rămas corigent și imediat după această întâmplare, relaţiile dintre noi s-au răcit în proporţie. Sunt sigur că dacă rămânea repetent de-a dreptul, nu mă mai invita nici măcar la biserică.

Apoi, pe celelalte pagini, până, la sfârșit, însemnări fără legătură între ele, comentarii de moment, impresii…

Și pe ultima pagină a caietului, o dată însemnată acum un ceas: 12 Iulie.

Sergiu reazemă caietul de tocul ferestrei și scrie:

E ultima dată când mai scriu în „jurnalul" acesta. De astăzi încolo va intra și el în geamantanul cu amintiri, alături de cutia de vioară (pe care de trei ani n-am mai deschis-o) de ultima șapcă de licean cu care am venit din provincie, la moartea unchiului meu și de cele câteva fotografii pe care le am de la părinţi.

Am impresia că ceea ce scriu acuma, în ceasul ăsta de dimineaţă abia dezmorţită, aplecat pe fereastra odăii mele de la etajul al cincilea, e un bilanţ. Bilanţul unei vieţi care se încheie odată cu rândurile pe care le însemn aci și cu ultima filă albă din caiet.

Nu sunt nici două ceasuri de când am revăzut-o pe Margareta. Am revăzut-o? Nul Nu era ea. I-am întâlnit numai fantoma, înecată în fumul unui bar, unde pașii m-au dus întâmplător.

De altminteri nici ea nu m-a recunoscut. Oare eu, cel care intram pe ușă, în faţa ei, eram eu, cel pe care l-a părăsit acum șase luni, în noaptea albă a Crăciunului? Nu. Și eu sunt altul. De-aceea, adineauri, numai fantomele noastre s-au întâlnit. Două fantome ieșite din acelaşi mormânt: dragostea noastră.

Altădată simpla rostire, în gând, a cuvintelor ăstora, era un ţipăt al fiinţei mele întregi. Și-acuma, iată, le scriu fără nicio tresărire:

Dragostea noastră !

Două vorbe oarecare în care au încăput totuşi, cândva, două vieţi îngemănate de aceleași visuri, de aceleași gânduri, de aceleași înfiorări…

Dragostea noastră !

Două vorbe, două aripi deschise, din acelaşi piept, pentru zborul lung deasupra unei vieţi întregi și frânte brusc, în plină bătaie.

Dragostea noastră…

Astăzi, acum, cuib de vorbe, părăsit sub streașină trecutului.

Sergiule de mai târziu ! Sergiule care vei deschide cândva — matur și sentimental — paginile astea pe care adolescenţa ta și-a smângălit nedumeririle și și-a lăsat amprentele, adu-ţi aminte că în clipa asta, când ai scris aici, în dimineaţa de 12 Iulie — „Dragostea noastră" și te-ai gândit la Margareta, vorbele astea două au sunat reci ca două oase izbite unul de altul.

Sub căpăţâna de mort, descărnată și hilară, a adolescenţei tale, le-ai luat și le-ai încrucișat frumos, ca pe o etichetă de pe sticluţele cu otravă și din ochii tăi zadarnic ai așteptat să picure mărgăritarul ud al unei păreri de rău.

N-o mai iubesc.

Stau drept în faţa amintirii ei de-adineauri și de totdeauna. Nu mai șovăi, nu mai sânger, nu mai reflectez. Am impresia că, în dimineaţa asta, mă mut din mine însumi ca dintr-o odaie care a stat închisă șase luni de zile. Deschid larg spre aer și spre lumină ferestrele și ușile toate. Smulg din colţuri păianjenii tristeţilor. Scutur de praf fiecare gând, fiecare amintire, fiecare imagine. Și în clipa asta de mare inventar, mă văd cât sunt de sărac. N-am nimic. Rude? Prieteni? Amintirea lor, o mână de praf. Ca și amintirea Michaelei, ca și amintirea tuturor celorlalţi, lângă care, propria mea amintire, s-a adunat macerată. Unde am fost șase luni de adie? Ce-am făcut? Pe unde am trăit ca să nu fi putut aduna nimic altceva decât colb și păianjeni? Unde a fost soarele ăsta și lumina asta bună pe care acum o simt pătrunzând în mine ca un par fum? Și toate păsărelele astea care ciripesc în mine? Nu știu nimic. Nu-mi aduc aminte de nimic.

Știu numai că sub fereastra odăii mele de la etajul al cincilea, vibrează atinse de arcușul razelor de soare, coardele orașului care se trezește cântându-şi dincolo de el, alte coarde mai profunde, ale lumii, ale vieţii care se deșteaptă.

În curând, ca la un semnal, vor şuiera sirene de fabrici și de vapoare, vor fluiera trenuri, vor zbârnâi ceasornice deșteptătoare, vor bate clopote, vor mugi vite, vor scârţâi roţi, vor dudui mașini, vor cânta trompete și simfonia fantastică și grandioasă a sunetelor pământului, îşi va înălţa clocotul apocaliptic către apele imobile și albastre ale cerului de pretutindeni.

Domnule Sergiu Zaharescu: Nu uita că fiecare om, fiecare viaţă, e legată pe lumea asta de un cântec. Ţăranul de cântecul cocoșului, muncitorul de cântecul sirenei, funcţionarul de cântecul pendulei, soldatul de cântecul goarnei și așa mai departe. la gândește-te bine. Care e cântecul de care viaţa ta va fi legată? Nu ţi se pare că îl auzi străbătând — agitat și strident — coridoarele cu cimentul spălat proaspăt, ale gimnaziului din târgușorul acela de la munte, în care onor Ministerul Instrucţiunii, a binevoit să te numească pentru că media dumitale de la Capacitate, a fost mai tare decât interesele locale de partid?

Nu-l recunoști? E acelaşi clopoţel, cu mâner de lemn lucitor, care te-a chemat de atâtea ori — în anii lungi și terni de internat — să-ţi iei locul obișnuit, în banca a treia, lângă fereastră. E acelaşi clopoţel care sună în toate școlile din lume, în urma șirurilor cernite de elevi în uniformă și pe care, de-aci încolo, îl vei asculta liniştit de la fereastra cancelariei.

Hai, Domnule Zaharescu! Lasă „scuturăturile” sufletești și boarfele morale… Strânge-ţi mai bine lucrușoarele „concrete”, așa puţine și răpănoase cum sunt, în geamantanul tău burdușit, cheamă un birjar, uite pe ăla care s-a oprit acum, cu caii odihniţi, în staţie încarcă-ţi bagajul pe capră și pleacă la gară ca să poţi prinde trenul de 9 jumătate.

În târgușorul de munte unde ai fost numit, la 12, când vei ajunge, vei găsi vară și vizitatori. Vei găsi de-asemenea o căsuţă modestă și luminoasă, mai aproape de gimnaziu (fiindcă vor veni și ploi și zăpezi și noroaiele orășelului sunt renumite) și vei găsi, mai ales, odihna și liniștea care îţi trebuie acum înainte de toate, fiindcă ai muncit mult, ai muncit greu și te-ai hrănit prost, din cauza domnului Rădulescu care a avut grijă să renunţe la serviciile tale, odată cu sfârșitul anului școlar.

Lasă-i în pace pe toţi. Pe Michaela și cu Mirea să plece liniștiţi la Eforie ca să facă helioterapie la ruletă și camping pe parchetul de dans al cazinoului, pe D-l Rădulescu să-și vadă în voie de moșie și de „chestia externă”, pe Puiu să flirteze în orele prelungite, dimineaţa în pat, cu zeiţele din antichitate, pe Madam Rădulescu să-și facă cura la Govora, blestemându-și ginerele și reumatismele, lasă-ţi prietenii, cu care ai început să-ţi pierzi nopţile, să bea și să se certe, identic și seral numai între ei, și dacă îţi va fi dor de un ceas de conversaţie cu Vlad — singurul de care te-ai simţit mai aproape — n-ai decât să-i dai o telegramă și să-l poftești să vină între două trenuri, să te viziteze.

Las-o și pe Margareta să-și clatine mai departe fantoma, printre mesele barurilor de noapte. La ce bun s-o mai vezi, la ce bun să cauţi să-i vorbești, dacă știi, dacă înţelegi că nu mai e ea? Și ce i-ai mai putea spune? Că n-o mai iubești? De ce să-i ucizi o iluzie care — poate — dăinuie încă în sufletul ei?

Uite, pe caietul pe care scrii a mai rămas o jumătate de pagină goală. Nu mai scrie nimic. Ca o încheiere, lasă să rămână, simbolic, raza asta de soare care — frântă de fereastră — a căzut ca un fluture de aur pe ea…

IV. RUGAŢI-VĂ PENTRU EA

Zdrobiţi de durere şi în veci nemângâiaţi; Ludmila şi Anton Damian cu Mioara, fiică, ginere şi nepoată, Cristache Zăgănescu, frate, Profira şi Iancu Pleşoiu, soră şi cumnat cu copiii Matei, Tanţa şi Grigoriţă, Matilda şi Iorgu Perianu, veri şi verişoare, precum şi familiile Istrătescu, Zăgănescu, Vişoiu, Siliceanu, Manolescu, Perianu şi Damian, au nemărginita durere de a aduce la cunoştinţa tuturor rudelor, cunoscuţilor şi prietenilor, pierderea mult iubitei şi în veci neuitatei lor,

Adelaida General Istrătescu în etate de 57 ani

încetată din viaţă în ziua a de 20 August, în urma unei scurte şi grele suferinţe şi vă roagă a lua parte la trista ceremonie a înhumării care va avea loc Miercuri 22 August orele 3 p.m, la Cimitirul Militar (Bellu) unde corpul se află depus.

Aceasta ţine loc drept orice altă invitaţie.

Rugaţi-vă pentru ea.

Caliopi simte o gheară încleștându-i inima. Desprins din strânsoarea mâinilor, dintr-odată reci, ziarul cade foșnind alături. „A murit Adelaida!”. Din cutele mucede și mototolite ale sufletului ei, amintirea defunctei se înfiripă luminoasă, întreagă. Și alături de ea, trecutul, propria ei amintire.

De când nu s-au mai văzut? Parcă e o eternitate din ziua aceea când, trântind ușa — cu lacrimile abia stăpânite în ochii înrâiţi și tulburi — a plecat de la Madam Pruncu — dintre prietenie ei, din viaţa ei, pentru ca să nu se mai întoarcă niciodată.

Doamne, câte s-au întâmplat de-atunci? Și ce-or fi făcut ele, „fetele”, în tot timpul ăsta? Sophie Cornescu, Madam Gherman, Sesila Gheorghiu, Matilda Borcescu, Madam Tatu, Madam Pruncu?

Probabil ca astăzi, pentru înmormântarea Adelaidei, au suspendat, în semn de doliu, ședinţa de maus. Și cine o să intre oare, în partidă, în locul Adelaidei? Dar în locul ei cine o fi intrat „atunci”? Cu siguranţă, acum sunt cu toate la cimitir, în jurul catafalcului.

Alarmată, dornică dintr-odată să le vadă, să se găsească în mijlocul lor, Caliopi privește ceasul deșteptător de pe măsuţa de-alături. Trei fără un sfert. Mai are timp să ajungă la vreme.

Îmbrăcată în rochie de seară, pieptănată frumos, marţială în coşciugul de stejar, ascuns sub maldărul de flori molești de fum și de căldură, Madam Istrătescu pare-a aţipit un sfert de ceas, înainte de a se duce la o sindrofie cu „*prolonjé*”. Sub sidefarea morţii, și-a păstrat nealterate trăsăturile ei voluntare și distinse de generăleasă obișnuită să troneze și să domine la seratele cercurilor militare din garnizoanele de provincie. Până și faimosul ei zâmbet „înţepat” e acolo, la locul obișnuit — alb și încremenit — în tivul buzelor subţiri și vinete.

La picioarele defunctei, preoţii grăbesc slujba funerară. Deși n-a leșinat nimeni, în capelă miroase tare a eter.

Amestecate printre membrii familiei, mai îndurerate poate decât ei, „fetele* cărunte, plânse, șleampăte, cu toci de împrumut și rochii cernite scoase, ocazional, din fundul cuferelor îmbibate de naftalină, privesc cu evlavie chipul senin și familiar al partenerei defuncte. Fiecare din ele se simte datoare să facă un gest, să schiţeze o atenţie, care să marcheze, pentru cei din jur, o familiaritate privilegiată cu cadavrul. Una îi aranjează câteva garoafe sub bărbie („îi plăceau atât de mult garoafele, săraca") alta netezeşte broderia scrobită a coşciugului („nu putea să sufere — Dumnezeu s-o ierte — nimic mototolit împrejurul ei") Matilda Borcescu îi potrivește bine icoana pe piept („s-o aibă aproape de inimă") și în gândul fiecăreia dintre ele, se zvârcolește, intimă și cuprinsă de panică, aceeași întrebare: „Căreia dintre noi, îi va veni rândul data viitoare ?"

Caliopi urcă treptele capelei cuprinsă de o mare emoţie. Peste câteva clipe va avea să întâlnească, nu privirea de care nu se mai teme — privirea tăioasă a moartei — ci privirile celorlalte de care atât de bine îşi aduce aminte, privirile vii ale „fetelor", stropii aceia de lumină murdară, prelinsă printre creţurile pleoapelor strânse.

O vor mai recunoaşte oare „fetele"? Sub trăsăturile ei îmbătrânite și roase de farduri, sub liniile trupului ei burdușit de masaje, de corsete și de patimi, vor mai regăsi oare pe prietena de altă dată, pe Caliopi a lor și a atâtor ani de zile trăiţi — zi de zi — laolaltă, pe Caliopi care „bătea" totdeauna cu „popa pe faţă" la maus?

Sophie Cornescu face cu cotul vecinei din dreapta. Sub batista de doliu, gura ei aplecată, șoptește — albă și schimonosită de surprindere – în urechea vecinei:

— Matildo! Ia uită-te niţel la baba aia care îşi face loc acuma spre catafalc… Parc-ar fi Caliopi!…

Matilda Borcescu privește și nu-i vine să creadă. Se mulţumește să împungă cu cotul și să-și aplece gura, la altă ureche, mai departe. Într-o clipă „fetele" scot, toate, de sub batistele plânse, ochi lungiţi de melc. Și pe buzele lor se chircește, șoptit, acelaşi cuvânt: „Ea e!… Ea e!…"

Caliopi le-a văzut. Se oprește lângă catafalc. Tremură toată. Se apleacă deasupra moartei, îi pune pe piept buchetul de flori pe care l-a cumpărat — în trecere — din piaţa Sf. Anton și o privește apoi lung… lung…

Dar gândul ei e alături la grupul ostil al „fetelor" încremenite de surprindere. Adelaida e neschimbată. Paloarea morţii i-a înnobilat doar trăsăturile. Și zâmbetul pe care îl regăsește în colţul buzelor, parcă nu mai e atât de rău. În schimb al lor… parcă mușcă… parcă arde… parcă scuipă…

În biserică e cald. Florile îşi descompun cadavrele în mirosuri tari. Fumul cădelniţelor s-a lăsat, peste moartă, ca o ceaţă grea, albastră. Glasurile preoţilor se lamentează lugubru și profesional. În jurul catafalcului câteva mogâldeţe sus până sub crepuri.

Caliopi simte că totul începe să se scufunde în jurul ei, să se întunece, să dispară. Ochii „fetelor" o privesc și o ard din toate părţile… Cărbuni aprinși în

întunerecul cu care nu mai poate lupta.

Două braţe tari o târăsc spre ușă și un val rece de eter îi inundă faţa…

De două zile Caliopi stă în pat. Nu e bolnavă. Dar după leșinul de la înmormântarea Adelaidei, o lene umedă, în tot trupul, o ciudată lipsă de voinţă, a ţintuit-o în așternuturi. N-o doare nimic. Agitate, în prima zi, bătăile inimii i s-au potolit acum. Nu vrea nimic. Nu-i e foame, nici sete. Are numai senzaţia curioasă c-a îmbătrânit brusc așa cum uneori albește într-o noapte, părul unui om care suferă.

Plăviţescu nedumerit, se învârtește în jurul ei, chinuindu-și — ca să pășească în vârfuri — picioarele butucănoase. Îşi dă și el seama că ceva grav se petrece în sufletul „ţiitoarei" lui. Întrebările lui stângace rămân fără răspuns, îngrijirile lui neîndemânatice, se dovedesc inutile. Se simte de prisos, în preajma ei, şi-o teamă ca un fior îi „spintecă" inima. „Dacă o fi „simţit" ceva? Poate că Nataliţa n-a fost destul de „descretă" și-a spus ceva vreunei prietene de la „ateleer". Vorbele printre „opinicili" din atelierele de croitorie ale cartierului, se răspândesc mai „abitir" ca fulgii păpădiilor când „împuiază". Și "de la una la alta, de la aia la ailaltă, de la mine la dumneata și de la dumneata la noi toţi" secretul se dă pe faţă și liniștea omului se strică din te miri ce.

În fond, Plăviţescu nu se simte prea vinovat faţă de Caliopi. Idila lui cu D-ra Nataliţa, de la casa de mode a lui Madam Jasinsky, s-a înfiripat de curând. Nu sunt nici două săptămâni de când s-au cunoscut în staţia de tramvai. Ea venea, repede repede, de pe trotuar, c-o cutie de pălării în mână. Tocmai când s-ajungă, vagonul pornea din staţie. Încăpăţânată să nu-l scape, fata sa prins c-o mână de bara lucitoare și-a vrut să se urce din mers. Piciorul i-a alunecat însă pe scară, cutia de pălării s-a dus cât colo și dacă el nu s-ar fi repezit s-o prindă de subţiori și s-o arunce cu forţa în remorcă, cine știe dacă D-ra Nataliţa n-ar fi fost acum în „cavoul familiei" la cimitirul Trei Coceni.

Uzând de calitatea lui oficială, Plăviţescu a oprit vagonul, a ridicat cutia de jos și — încântat de isprava săvârșită — s-a agăţat, cu o săritură competentă și elegantă, de scara tramvaiului care îşi relua mersul.

Acolo, la remorcă, înghesuiţi unul în altul, au făcut cunoştinţă. Fata i-a mulţumit cum s-a priceput mai bine — îmbujorată încă de emoţia prin care trecuse — iar Plăviţescu — galant până la urmă — a scutit-o de plata biletului, declarând solemn taxatorului: „Dumneaei are abonament. E cu mine".

De-atunci s-au văzut în fiecare seară. Pentru că ea ieşea târziu de la lucru, Plăviţescu pretexta „acasă" că are ore suplimentare de serviciu și liniștit „în privinţa lui Caliopi" o aștepta în faţa frizeriei, peste drum de atelier.

De obicei nu vorbeau mai nimic. Mergeau pe străzi unul lângă altul, uitându-se la vitrine și surâzându-și unul altuia, ori de câte ori privirile li se întâlneau. De câte ori spunea ceva, făcea o constatare, sau îşi exprima o impresie, Plăviţescu — ca s-o impresioneze cu langajul lui ales — zicea: „de fapt, astă seară de fapt e răcoare"; „de fapt la mine ceasul e opt fără zece"; „de fapt azi am venit mai devreme". La care ea răspundea cu egale veleităţi de distincţie verbală, „desigur"!

„desigur c-a plouat la munte”; „desigur că merge puţin înainte”; „desigur că aţi scăpat mai curând de la serviciu”.

Într-o seară — seară la leafă — Plăvitescu atras de o plăcintă imensa, înfoiată și mare cât o lună plină la cuptor, care îi făcea cu ochiul ei uns, de pe tejgheaua de zinc a unei simigerii — a invitat-o „să ia ceva în gură”. S-au așezat la o măsuţă, în fund. Spiritual, Plăviţescu a întrebat-o, privind galeș plăcinta, jumătate cu carne și jumătate cu brânză:

— Mata de care vrei? Cu „C” sau cu „B”?”

Sensibilă la “plezanteria” lui, Nataliţa i-a răspuns scoţându-și oglinjoara din mâneca pardesiului: „Cu „C” ia mata. Eu iau cu „B”.

În seara aceea au vorbit mult. La început „pe radicali” și-apoi, după două litruţe de vin roșu, simplu, pe limba lor adevărată. Și-au povestit vieţile, și-au comentat necazurile și în cele din urmă, nemaiavând ce să-și spună, și-au strâns — pe tăcute până s-au făcut albe la încheieturi, degetele pe sub masă.

— De fapt, sunteţi fată?

Nataliţa și-a fixat ochii pe ghemotocul unui bilet de tramvai, aruncat în grătarul de lemn al platformei și nemaiputând să răspundă, ca de obicei, „desigur”, braţul ei s-a strâns jenat de al lui.

— Nu.

A fost o clipă de tăcere pioasă…Apoi tot ea, a adăugat, cu un suspin mic şi filozofic.

— Eh! Ale vieţii valuri…

La care Plăviţescu, după o pauză de reflecţie adâncă, a răspuns înţelegător.

— Ce e val, ca valul trece…

Apoi s-a aplecat bolovănos către ea, și-a petrecut mâna pe după talia ei și-a adus-o cu putere și hotărâre către buzele lui groase, înfiorate de aşteptare și unse de plăcintă.

Asta a fost tot.

De-atunci sunt trei zile și nu s-au mai văzut. Obligat să vegheze lângă patul lui Caliopi, nu și-a mai putut face „vânt” seara, până în faţa frizeriei, vis-à-vis de atelier. Abia a putut astăzi, la prânz, să se repeadă o clipă și să-i strecoare un bilet prin intermediul „lui picolo” de la frizerie: „Nu te-am uitat. De fapt sunt constrâns de imposibilitate ca să viu, sora mea la care stau cu locuinţa fiind grav bolnavă. Cum scap, viu la locul știut. Sincere sărutări și mii de scuze. Mitică Pl”.

Frământat de neliniști și de supoziţii, Plăviţescu răsucește o ţigară mai groasă ca de obicei. (E dovada cea mai bună că se găsește în faţa unei importante probleme sufletești.) Cu siguranţă, Caliopi „știe tot”. Prea „coincide exact”, căderea ei la pat și boala asta neînţeleasă, cu noaptea în care — pentru prima dată, de când „trăiesc împreună pe-un loc” — a venit târziu acasă.

Dar, în definitiv, nici așa nu mai poate să meargă. E adevărat, e foarte mulţumit lângă Caliopi. Chirie nu plătește, mâncare are din belșug, rufele sunt cârpite și spălate la timp, dragoste are „la cerere”, dar asta nu înseamnă că în inima lui de om tânăr, nu-și poate face loc și un altfel de „sentiment” necunoscut până acuma.

Un sentiment ciudat, tulburător, care face pe om să nu se mai simtă bine în viaţa lui de până acum, care îl face să dorească altceva. De exemplu, o femeie tânară, cu ochi albaștri că ai Nataliţei, privind – lipita de el — leagănul lucrat la traforaj, în care un copilaș, semănând cu amândoi, a adormit cu mânuţele grase, uitate ca niște jucării, pe piept.

Plaviţescu suspină adânc. Om dintr-o bucată, obișnuit să aibă totdeauna „corajul" faptelor și gândurilor sale, ia o hotărâre mare. Va aștepta să se însănătoșească „cucoana" și-apoi îi va destăinui totul. Ce-o să fie pe urmă, om vedea.

Liniștit asupra acestui punct, Plăviţescu intra în odaia lui, lăsând ușa deschisă ca să poată auzi — în cazul când l-o striga Caliopi — și se apucă să lucreze la traforaj. Poimâine e ziua de naștere a Domnului „Director" General și are o ramă de isprăvit…

Ușa odăii lui Caliopi e, de-asemenea, deschisă. De Plăviţescu n-o desparte decât „antreiașul" înecat în întunericul cald al nopţii de August. Din pat — ridicată pe perne — observă, fără să vrea, toate mișcările amantului. Îl vede aplecat, sub lumina becului pistruiat de muște, mânuind lama subţire și elastică a fierăstrăului, printre găurelele și înfloriturile ramei de brad, ca pe un fir gros de argint prins în urechile unui ac ne văzut.

Şi de-odată Plăviţescu i se pare străin. Ce caută omul ăsta care nu știe decât să lucreze la traforaj și să rupă cu degetele lui boante, la control, biletele de tramvai, alături de ea, în casa ei, în viaţa ei? Cine l-a adus? A doua tinereţe? A existat oare? S-au n-a fost decât o simplă și tristă farsă a vieţii, o nebunie amăgitoare a gândurilor, un amok al simţurilor, din care își dă seama că nu i-a mai rămas decât o scârbă imensă, căzută ca o drojdie liniștită pe fundul fiecărei iluzii? Ce vis tulbure i-a orbit ochii, ce putere i-a mânat pașii până acum? Dragostea? Oare în viaţa ei, pe care acum — în clipa asta de judecată rece — o simte isprăvită, a cunoscut-o vreodată? A iubit vreodată cu adevărat? A simţit vreodată — în toate braţele prin care a trecut — fărâma „de soare care luminează gândurile, care înseninează cerurile, care parfumează florile și cu licărul ei unic, îndumnezeieşte lumea aia mică și personala pe care fiecare om o poartă, anonimă în el, ca pe-o comoară îngropată de mâini nevăzute?

Titică… Sergiu… Arvătescu… Paveliu… Plăvitescu?

Umbre… umbre… umbre…

Caliopi închide ochii. Genele arse de rimel, atârnă grele sub promoroaca lacrimilor.

Titică… Sergiu… Arvătescu… Paveliu…?

În păienjenișul pleoapelor închise, amintirea fiecăruia se luminează. De când nu s-a mai gândit la ei? Ce repede i-a uitat pe toţi !…

Pe mormântul lui Titică — de un an de când nu s-a mai îngrijit nimenea de el — bălăriile și iarba grasă, au sufocat chenarul de pansele și de merișor. Crucea de lemn, pusă provizoriu, până la ridicarea monumentului de marmoră neagră,

monument care nu se va mai înălţa niciodată, a putrezit la rădăcină și s-a aplecat într-o parte. Bătute de ploi și decolorate de soare, literele de lac negru s-au ros și numele defunctului s-a șters, odată cu ele, pentru totdeauna.

Bietul Titică ! Dacă ar ști el ce-a mai rămas din tot ce-a fost al lui? O sabie de Toledo, ruginită și uitată, sus pe-un garderob de odaie mobilată, și un clarinet pe care buzele groase ale unui fost watman de tramvai încearcă, din când în când, să sufle „Zumbaraizumbarai, meștere" — melodia lui favorită care, ca o protestare, se încăpăţânează să iasă mereu falsă pe găurile de abanos, în ochiul cărora au tremurat odată notele dulci și eroice din „*Oh! Si vous l'aviez compris*", *Doi Grenadiri* și „*Plaisir d'Amour*".

Și de pe urma colonelului Arvătescu, ce-a rămas? Un *reportagiu* tăiat, acum o lună și ceva, din ziar. „Drama de la conacul moșiei Lehliu, Un colonel împușcat de o prostituată".

Caliopi n-ar putea spune că s-a bucurat de moartea primului ei amant. Dar, după primul moment de surprindere, o satisfacţie, uşoară, discretă, firească, tot a simţit. Se aștepta să sfârșească așa. Craiul cărunt, seducătorul de profesie, chefliul iremediabil, trebuia să-și plătească într-o zi toate poliţele sentimentale (pe celelalte le plătise ea) și să cadă, într-o dimineaţă de sfârșit de beţie, cu ţeasta sfărâmată de mâna unei femei…

Dar Paveliu? Trebuie să fi ieşit din închisoare. Ce repede trece timpul pentru oamenii liberi! Și-acum, pe unde-o fi, ce-o fi făcând*!*

În odaia lui Plaviţescu, pendula bate, una după alta, ca niște pietricele izbite, la intervale egale de timp, pe-o tipsie de aramă, zece lovituri de gong. La fel bate și pendula din sala de *chemin-de-fer* a „Cercului Angrosiștilor". O voce de copil, anunţa, repetându-se prin odăi:

— Jocul de *chemin-de-fer* și de braziliană, începe. Ocupaţi locurile, vă rog**.**

D-l Paveliu și-a ocupat cel dintâi, locul. Dar nu locul lui obișnuit de altă dată. Acuma are un scaun special, mai înalt decât al jucătorilor de rând. Are mânicuţe de lustrin negru, petrecute peste mânecile hainei și poartă, deasupra ochilor, un cozoroc de celuloid verde, prins cu elastic în jurul capului, ca să nu-l bată în ochi lumina puternică a lămpilor.

D-l Paveliu e crupier. E crupier și e fericit. E fericit pentru că, în fiecare seară, e acolo, la masa verde. Pentru că, în fiecare seară, poate urmări ce i-a fost lui mai scump pe lume: jocul. Că joacă alţii și el nu, n-are nicio importanţă. Emoţiile lor sunt și emoţiile lui, bucuriile lor efemere, sunt și ale lui și asta îi ajunge. Așa cum îi ajunge și leafa lui modestă ca să-și poată plăti regulat chiria și restaurantul și mai ales, ca să-și poată cumpăra — ori de câte ori are nevoie — coarde și note pentru violoncelul cel nou. Pentru violoncelul care nu mai supără pe nimeni, pe care nu-l mai aude nimeni, fiindcă D-l Paveliu a găsit – în sfârșit — formula datorită căreia să poată exersa liniștit. S-a mutat cu chirie la un pensionar surd.

În odaia lui Plăviţescu, gongul pendulei a amuţit. În schimb, ceasul din turnul Bărăţiei, bate zece lovituri de clopot catolic și vechi, în Câmpulungul-Muscelului.

Noaptea de August e caldă şi senină. În grădina publică, muzica militară cântă un potpuriu de valsuri demodate. Frunzele castanilor de pe bulevard stau neclintite. Par că sunt de ceară verde sub bătaia lunii care le dogoare. Cofetăriile — de-o parte și de alta a bulevardului, pline de lume — și-au scos toate mesele de tablă roșie, afară, și Caţă alunarul abia se poate strecura printre ele, cu coșul plin cu fișicuri albe sub braţ.

Sergiu e singur la o masă. Soarbe încet berea rece și înspumată din pahar și ochii lui privesc fără interes figurile vecinilor de mese și grupurile care trec — plimbându-se — în sus și în jos de la un capăt la celălalt al Bulevardului. De când a venit aci, n-a făcut nicio cunoștinţă, în afară de cele câteva obligatorii, în „lumea didactică". A rămas încă, pentru ceilalţi cetăţeni pașnici ai orașului; un anonim și un singuratic care îşi plimbă tăcerea și tristeţea, pe străzile scăldate de soare sau poleite de luna, totdeauna cu o carte în buzunar și cu un sul de ziare sub braţ.

Crima Margaretei, povestită cu lux de amănunte în toate ziarele, faptul că ea a săvârșit această crimă în chiar dimineaţa plecării lui, după ce se revăzuseră la Barul American, l-a făcut să se simtă oarecum părtaș, oarecum responsabil de fapta ei. A avut, în primul moment, intenția să se întoarcă la București, să caute — prin protecția domnului Rădulescu sau a altcuiva — s-o poată vedea în arestul Prefecturii poliției, să-i poată vorbi, să încerce să-i ajute. Și-a dat seama însă, deîndată, că totul e inutil. Edițiile de seară ale ziarelor precizau că omorul de la conacul moșiei Lehliu fusese săvârșit de o nebună, care — după avizul medicilor — fusese mutată de la pușcărie la ospiciu. O nebună liniștită, care nu făcea altceva decât să se roage de toată lumea ca să fie dusă într-un grajd, pe paie, între vite.

Câteva zile, gândul Margaretei nu l-a părăsit. Apoi, într-o dimineaţă, făcându-și lectura obișnuită pe-o bancă, în parcul orașului, a simţit o privire, pironită, de undeva, asupra lui. A ridicat ochii de pe carte și nedumerit, a căutat-o. În faţa lui — pe o bancă vecina — o fată, îl privea. Când și-a dat seama că e surprinsă, și-a plecat ochii, cuminte, pe cartea uitată în poală.

De-atunci s-a obișnuit s-o vadă zilnic și ori de câte ori se întâlnesc, privirile lor parcă îşi surâd. A aflat că o cheamă Pia. Că e fata Domnului Edgar Munteanu, președintele tribunalului, că e studentă la litere și ca scrie versuri pe care nu le publică nicăieri și nu le citește nimănui. Firește, datorită celor câteva cunoștinţe pe care le avea, ar fi putut face în așa fel, ca să-i fie prezentat. Dar n-a vrut să-i dea impresia ca a căutat „prilejul". S-a mulţumit s-o vadă numai…

Și astă-seară, iată. A bătut „de zece" la Bărătie și Pia n-a ieşit. Ochii lui au căutat-o zadarnic, până acum, peste tot. „Probabil că astă seară nu mai este din casă" se gândește Sergiu. Și parcă o umbră de tristeţe îi întunecă ochii la gândul că astă-seară se va întoarce în odăiţa lui — între cărţi și manuscrise — fără să fi văzut ochii ei negri, grei de gene, silueta ei suplă de tijă brună, surâsul ei proaspăt, de floare udă de rouă.

În grădina publică, muzica militară a tăcut. Luna s-a ridicat deasupra brazilor și-așa cum stă, plină, neclintită, pare un Napoleon de aur vechi, căzut din cer, în palma nopţii.

Sergiu cere plata. Îşi strânge junalele, aprinde o ţigară și așteaptă. Peste un sfert de ceas va fi acasă ca de obicei. Se va așeza la masa de lucru, va deschide o carte și va citi. Apoi când ochii îi vor osteni sub ochelari, va închide cartea, va închide fereastra și va închide încă o zi trecută, odată cu lumina lămpii închise. Peste trei săptămâni încep școlile. Frunzele castanilor de pe bulevard vor fi căzute la picioarele băncilor pustii. Mesele de la cofetării vor fi strânse. Chioșcul muzicii militare gol și trandafirii din grădina publică, scuturaţi". Pia va fi din nou la facultate, la București. Şi targușorul ăsta, atât de animat acum, plin de cântecele târâturilor de lăutari și de zumzetul lumii ăștia vesele, care se agită — înnebunită parcă de vraja ultimelor nopţi de vară — va fi pustiu, pustiu şi trist. Şi ploile toamnei nesfârșite, tânguitoare, dezolante, îşi vor cerne cenușa udă peste pacea lui încremenită sub ferestrele plânse.

Și el va fi singur, singur, singur…

— Ne permiteţi să luăm loc la masa Dv.?

Sergiu tresare. În faţa lui, D-l Edgar Munteanu îşi duce politicos mâna la pălărie. Pia, agăţată de braţul lui, surâde. Și în cărbunii ochilor, sclipesc parcă diamante negre.

Sergiu se ridică. E atât de încurcat, atât de surprins, că îşi găsește cu greu calmul și vorbele.

— Vă rog… cu multă plăcere.

— D-l profesor Zaharescu, mi se pare?

— Da…

— Îmi pare foarte bine… Am auzit numai lucruri bune despre D-ta. Îmi dai voie să te prezint fiicei mele…

Sergiu abia atinse mâna pe care Pia i-o dădu, peste masa.

Se așezară câteșitrei. D-l Munteanu se simţi dator să-și explice gestul.

— Te rog să nu-mi iei în nume de rău că am căzut așa din senin pe capul Dumitale, dar, precum vezi, nu e nicio masă liberă și d-ra, fiică-mea, ţinea *à-tout-prix* să ia o îngheţată aici. Susţine că la cofetăria asta e mai buna ca peste tot.

Asudat, încărcat de halbe goale și de tăviţe profesionale, chelnerul se oprește din drum și se adresează lui Sergiu.

— Aţi cerut plata, coane ?

Sergiul face pe nedumeritul.

— Eu? Nu ! Mai adu-mi o bere.

Și în timp ce D-l Munteanu adaugă „și mie una… și o îngheţata pentru D-șoara…" ochii Piei urmăresc mâna lui Sergiu care acoperă, discretă, polul pregătit din vreme pe masă, pentru plată.

Mototolită sub perna de alături, la locul ei obișnuit, cămașa de noapte a lui Plăviţescu, miroase onest a sudoare dospită. Altă dată familiar, uneori chiar agreabil, mirosul acesta, în clipa asta, e pentru Caliopi un simbol. Simbolul decăderii ei. Și faptul că — dintr-odată îşi dă seama de asta, înseamnă limpede,

că nebunia celei de-a doua tinereţe s-a sfârșit.

Acum Caliopi a înţeles tot. În clipa când s-a prăbușit pe treptele catafalcului Adelaidei, sub privirile tăioase ale „fetelor” care reprezentau viaţa care trebuia să fie și a ei, viaţa din care — năucă, se smulsese — arcul trupului răzvrătit a plesnit scurt. Și în locul lui Caliopi care intrase, a ieşit din biserică — dusă pe braţe — o altă femeie, o bătrână leșinată, singură și umilită.

O bătrână care se va muta de-aici, în altă casă și în altă viaţă, în ultima ei viaţă, săracă și părăsită, o bătrână care, din toate lucrurile de aici, întinate de atingerea ei de până acum, nu va lua cu ea decât o sabie de Toledo și un clarinet înfășurat în jurnal. O bătrână care, cu aceeași mână cu care a scris cândva:

De vânzare, imediat, casă mare boierească, hol, opt camere stăpân, toate dependinţele, confort modern, grădină…

De închiriat apartament luxos mobilat, numai la domn singur, serios…

Cumpăr casă 4 camere, tot confortul…

De închiriat garsonieră, numai la domn singur…

va scrie mâine dimineaţă, ultimul ei anunţ, al unei vieţi începute și sfârșite la „Mica Publicitate”:

Caut cameră modest mobilată, la familie onorabilă C.Z., la ziar.

SFÂRȘIT

CUPRINSUL:

PARTEA I
I. Statuia Libertăţii — 2
II. Si naturam ducem sequemur — 6
III. Vergiss mein Nicht —9
IV. La opt lei, toate în miză… — 19
V. Majoritatea dictează — 26
VI. Suspine crude pieptu-mi zdrobește… – 39
PARTEA II
I. Stradela Umbrei — 45
II. Cele două Margarete — 48
III. Mica Publicitate — 71
IV. Vinul, cântecul și femeia —75
V. Visul unei nopţi de vară — 83
VI. Familia Rădulescu — 87
VII. Sărutarea — 95
VIII. „Nef” — 104
IX. Primii fulgi — 115
X. Calendar — 124
XI. Cel mai rezistent metal — 149
XII. A înflorit un cireș azi-noapte — 151
PARTEA III
1. Ţușca — 159
II. Floarea din grajd — 165
III. Felicitările se primesc în biserică — 169
IV. Rugaţi-vă pentru ea — 175